

**INFECCIONS DEL TRACTE
REPRODUCTIU
ITR / ITS**

Què són les ITR?

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

ITR: infeccions ginecològiques baixes

Vulvovaginitis

- Afecten dones i homes.
- Les ITR poden ser causades per ITS o no.
- El creixement excessiu de microorganismes endògens (habituals en la vagina) pot causar ITR.
- A vegades, infecció iatrogènica.

Infeccions del tracte genital

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

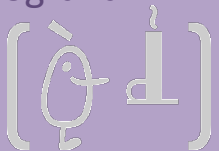
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Causa de consulta més freqüent a l'ambulatori (25% de consultes ginecològiques).

El 75% de les dones tindran un episodi de vulvovaginitis i, d'aquestes, el 40%-50% en tindran un segon episodi.

(Informe SEGO 2012)

Generalment

- Molt molestos.
- Poden ser lleus o produir seqüeles greus.

CONCEPTES CLAU

La **vaginitis** és un **procés inflamatori de la mucosa vaginal** que es manifesta amb un **augment del flux vaginal** i que sol associar-se a **prurit, pudor o dispareúnia**, entre altres símptomes, amb afectació variable de la cèrvix i vulva.

- **Vulvitis:** infecció/inflamació de la vulva
- **Vulvovaginitis:** infecció/inflamació de la vulva i vagina
- **Cervicitis:** infecció/inflamació de l'orifici cervical
- **Vaginitis:** colonització vaginal per gèrmens
- **Salpingitis:** infecció/inflamació de les trompes
- **MIP:** malaltia inflamatòria pelviana

És important fer un **diagnòstic diferencial** entre diverses etiologies

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

MODIFICACIONS DE LA FLORA VAGINAL AMB L'EDAT

Edat	Estrògens	Epiteli	Glucogen	pH	Flora
Pubertat	Aparició		-- → +	Alcalí ↓ Àcid	Escassa ↓ Abundants bacils
Maduresa	++		++	Àcid	Bacils de Döderlein i secreció abundant
Postmenopausa	+		-	Neutre o alcalí	Secreció escassa

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

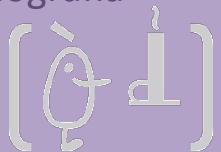
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Factores
Externos

● Flora residente

Javier Orenga

■ Gérmenes patógenos

Problemes de salut de les ITS/ITR

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

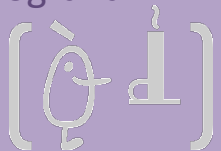
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

⊙ Molt greus per a la salut reproductiva

- Infertilitat en homes i dones

⊙ Resultats adversos en l'embaràs

- Avortaments, mort fetal, part preterme, infecció congènita, infeccions postpart...

⊙ Més greus per a les dones que per als homes

On es produeix la infecció?

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

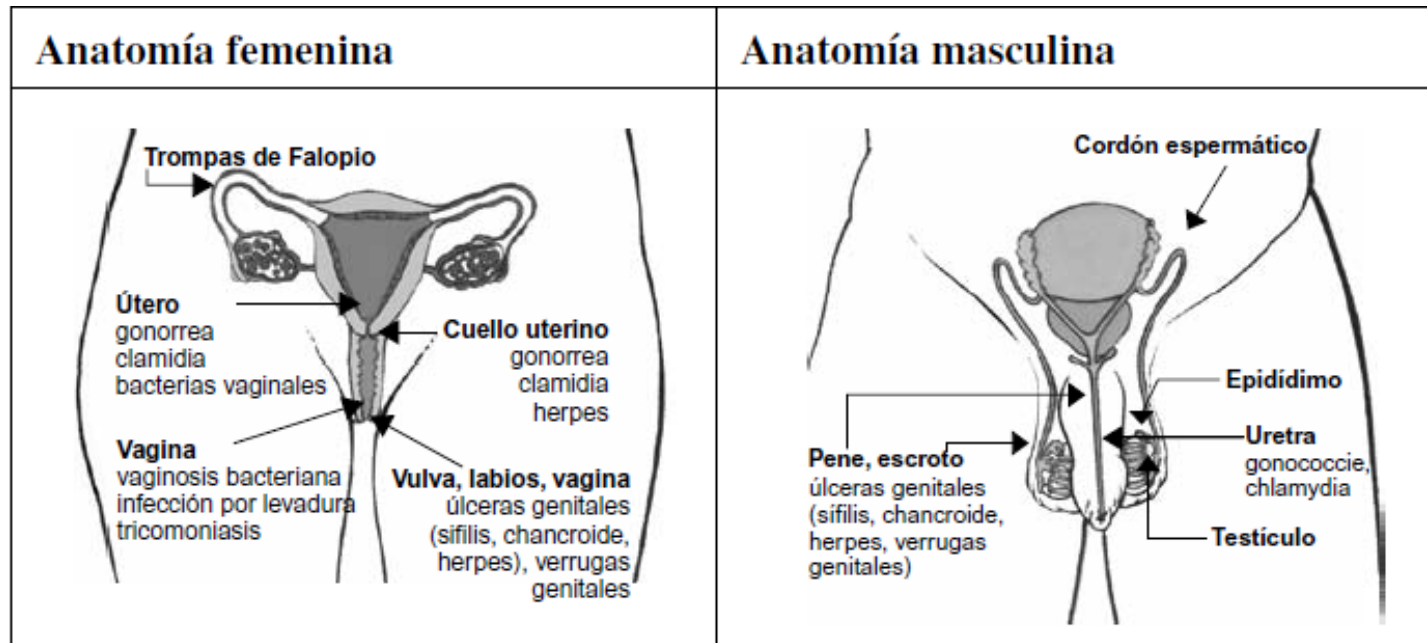
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

SIGNES I SÍMPTOMES COMUNS DE LES ITR/ITS

1. Biològics

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

- ◆ **SECRECIÓ:** símptoma més freqüent en les infeccions vaginales, sobretot externes i en les uretritis.
- ◆ **DOLOR:** en infeccions externes, localització en la zona afectada. En infeccions internes és més regional i pot localitzar-se en un punt concret o estendre's a l'hemiabdomen inferior o a la regió lumbosacra.
- ◆ **COÏSSOR:** sensació de cremor constant que s'incrementa, fins i tot, al contacte amb aigua.
- ◆ **PRUÏJA:** necessitat urgent de rascar-se i que pot provocar lesions per rascada. Picor intensa.
- ◆ **FEBRE:** com a resposta de l'organisme a una agressió externa. Sol presentar-se en les infeccions de genitals interns.
- ◆ **INFLOR I EDEMA:** les zones afectades es troben hiperèmiques, edematoses i amb un color tirant a morat brillant o violaci.
- ◆ **ADENOPATIES INGUINALS:** apareixen amb determinats agents causals que afecten el sistema limfàtic.

SIGNES I SÍMPTOMES COMUNS DE LES ITR/ITS

2. Psicosocials

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

- ☑ Sentiments de culpa i de rebuig.
- ☑ Les ITS tenen connotacions culturals especials .
- ☑ Concepte de malaltia vergonyosa i repercussions en el diagnòstic i el tractament.

SIGNES I SÍMPTOMES COMUNS DE LES ITR/ITS

3. Patrons funcionals afectats

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

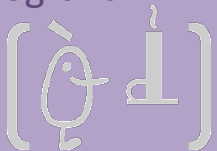
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

- ✓ Sexualitat
- ✓ Reproducció
- ✓ Eliminació
- ✓ Activitat / descans
- ✓ Autoestima

REPERCUSIONS SEXUALS DE LES ITR/ITS

FASE DE DESIG

- Sentiments de culpa.
- Temor a mostrar-ne els símptomes i signes.
- Temor de contagiar-ho a la parella.

FASE D'EXCITACIÓ

- Molèsties físiques: dolor i coïssor.

FASE D'ORGASME

- Dolor i coïssor.
- Dificultat per aconseguir-lo.

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

TIPUS D'ITS/ITR

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

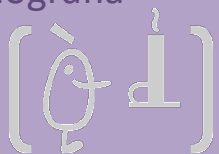
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

	D'on vénen	Com es propaguen	Què són
Infeccions endògenes	Proliferació desordenada de la flora vaginal habitual.	Generalment no es propaguen de persona a persona.	Infeccions per ruptura d'equilibri vaginal. Vaginosi bacteriana. <i>Gardnerella vaginalis</i> .
Infeccions de transmissió sexual	Parelles sexuals amb ITS.	Contacte sexual amb parella infectada.	Gonorrea, clamídia, sífilis, tricomonosi herpes genital...
Infeccions iatrogèniques	Des de l'interior o l'exterior del cos.	Mitjançant procediments mèdics o intervencions en l'aparell genital.	Inserció de DIU. MIP després d'un avortament o procediment transcervical.

Infeccions iatrogèniques

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Introducció de bacteris en el tracte genital a causa d'una manipulació, ja siga des de l'interior o l'exterior del cos.

Endògenes: a través de la vagina	Mitjançant procediments mèdics. Després d'un reconeixement ginecològic. Inserció de DIU. Histeroscòpia
Contaminació des de l'exterior	Instrumental contaminat

Les infeccions iatrogèniques són més comunes en països on la prevalença d'ITS és més alta, els serveis sanitaris més deficients i sense els controls de qualitat i seguretat necessaris.

Infeccions endògenes

Proliferació desordenada de la flora vaginal, secundària a la ruptura de l'equilibri vaginal.

Factors desencadenants poden ser els antibiòtics, dutxes vaginals repetides, problemes endocrins (diabetis, hipoestrogenisme...).

- ✓ Microorganismes que es troben habitualment a la vagina.
- ✓ Polimicrobiana.
- ✓ No solen contagiar-se per via sexual.
- ✓ El creixement excessiu pot desencadenar simptomatologia.

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Higiene excessiva

Gran quantitat de sabons i preparats vaginals que s'usen per a la higiene diària són antimicrobians.

Higiene íntima correcta: cal netejar la zona genital de davant cap arrere després d'orinar, a fi d'evitar contaminar la zona vaginal amb bacteris procedents de les matèries fecals.

✓ La neteja diària ha d'incloure la part externa de la vulva, el mont de Venus, el perineu i l'interior dels llavis vaginals fins a la membrana himenal.

✓ Si s'usen productes especials, cal procurar que siguin hipoal·lèrgics i amb un pH àcid entre 4,2 i 5,6.

✓ **No s'han d'usar sabons forts ni cap producte químic que pugui alterar el pH àcid de la vagina.**

✓ No s'han de fer dutxes vaginals perquè eliminen substàncies naturals.

✓ Cal dur interior de cotó i evitar roba ajustada.

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

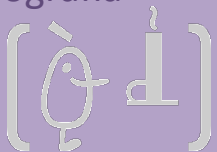
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Vulvovaginitis

**Inflamació de la vulva o vagina, acompanyada
generalment de secreció vaginal**

Més del 90% de les vulvovaginitis pertanyen a alguna d'aquestes tres entitats:

★ Vaginosi bacteriana (40%-50%)

★ Candidiasi (20%-25%)

★ *Trichomoniasi* (15%-20%)

★ El 10% restant: vaginitis atròfica, herpètica, cos estrany...

Vulvovaginitis candidal

El fong *Candida albicans* n'és el responsable
en el 70%-95% dels casos

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

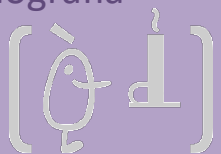
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Vulvovaginitis candidal

Epidemiologia

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

↪ Pic màxim d'incidència entre els 20 i 40 anys.

↪ Als 25 anys, el 50% de les dones n'han tingut un episodi.

↪ Dones premenopàusiques: el 75% n'han tingut un episodi i el 45% dos o més episodis.

Vulvovaginitis candidal

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Factors predisposants

Hipoestrogenisme.
Antibioteràpia.
Diabetis *mellitus*.
Estats d'immunodepressió.
Migració des de l'aparell digestiu, a través del perineu.
Gestació.

Síntomes

Leucorrea blanquinosa grumosa, que sol estar adherida a paret vaginal.
Pruija vulvovaginal intensa.
Disparèunia.

Signes

Eritema intens.
Lesions per rascada.
Presència de flux adherit a la paret vaginal.

Diagnòstic

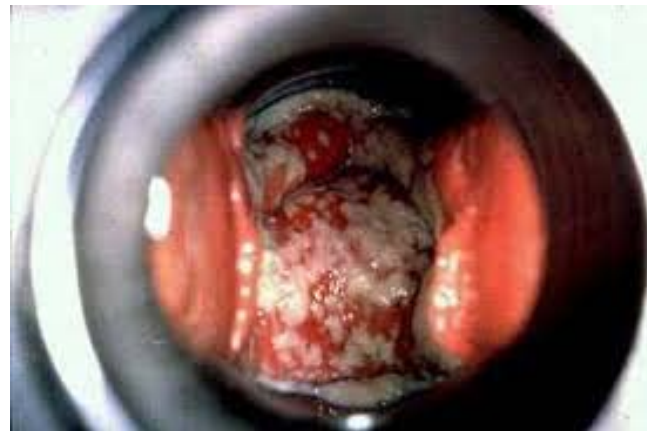
Microbiològic.
Examen en fresc.

Tractament específic

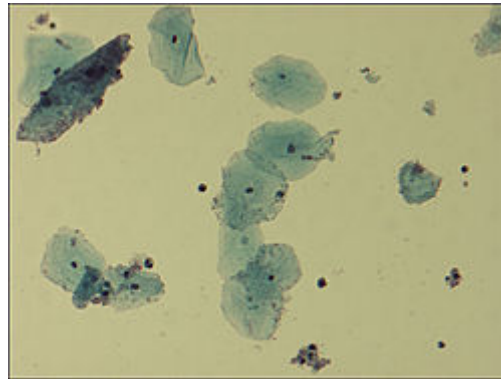
Tòpic en la majoria dels casos (imidazoles i triazoles).

Tractament coadjuvant

Probiòtics i prebiòtics.

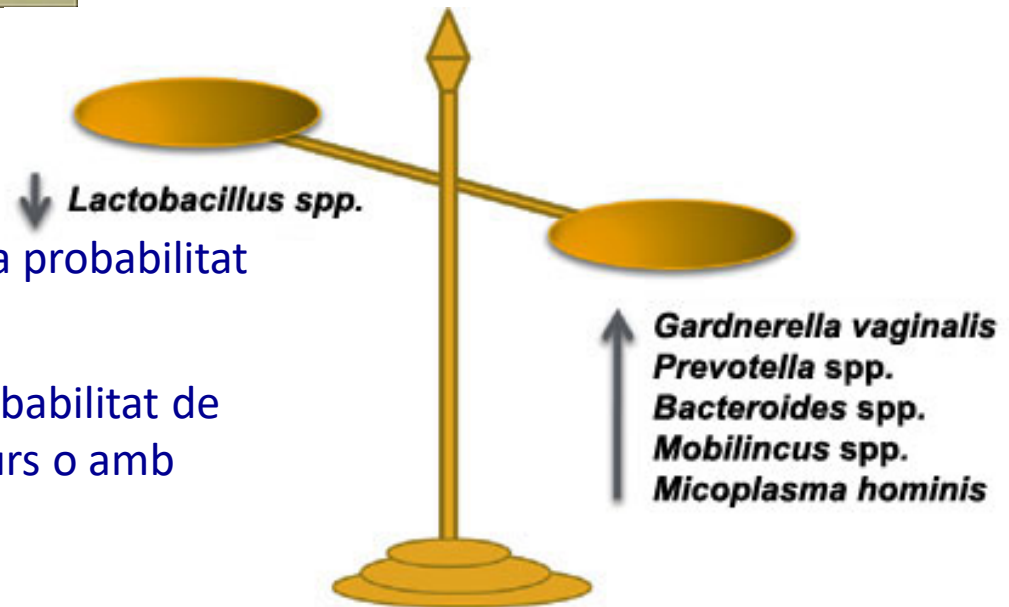

Vaginitis o vaginosis bacteriana

Gardnerella vaginalis

Infecció vaginal més freqüent en les dones de 15 a 44 anys

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Vulvovaginitis bacteriana

Introducció
ITR
Simptomatologia
Tipus

ITS
Característiques
Simptomatologia
Tipus
Prevenció

Factors predisposants	Higiènic (falta o excés). Antibioteràpia. Freqüència coïtal/diverses parelles sexuals ??? Roba ajustada o sintètica. ↓ Estrògens en postmenopausa.
Símptomes	Leucorrea abundant blanquinosa-grisenca i habitualment fètida (olor de peix), per alliberament d'amines. Pruïja vulvar. Asintomàtiques al voltant del 50%.
Signes	Signes inflamatoris en vulva i vagina. Leucorrea abundant enganxada a les parets vaginals. Sense afecció de la cèrvix.
Diagnòstic	Examen en fresc.
Tractament	Metronidazole o clindamicina (via tòpica o oral).

Infeccions ITR/ITS

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

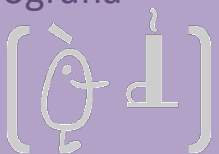
Característiques

Simptomatologia

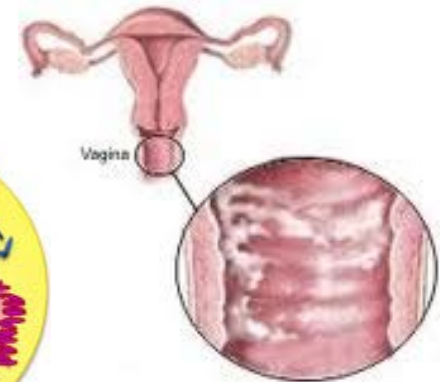
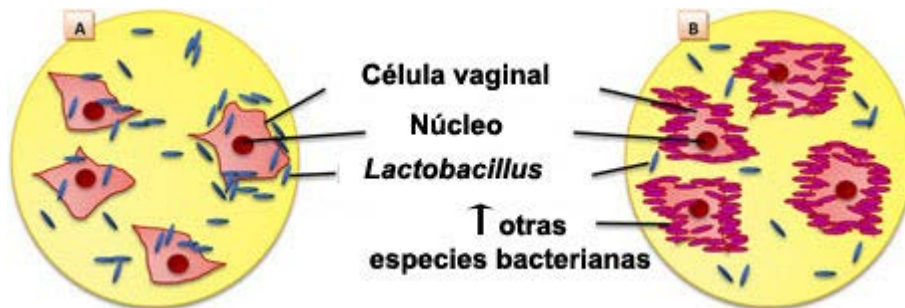
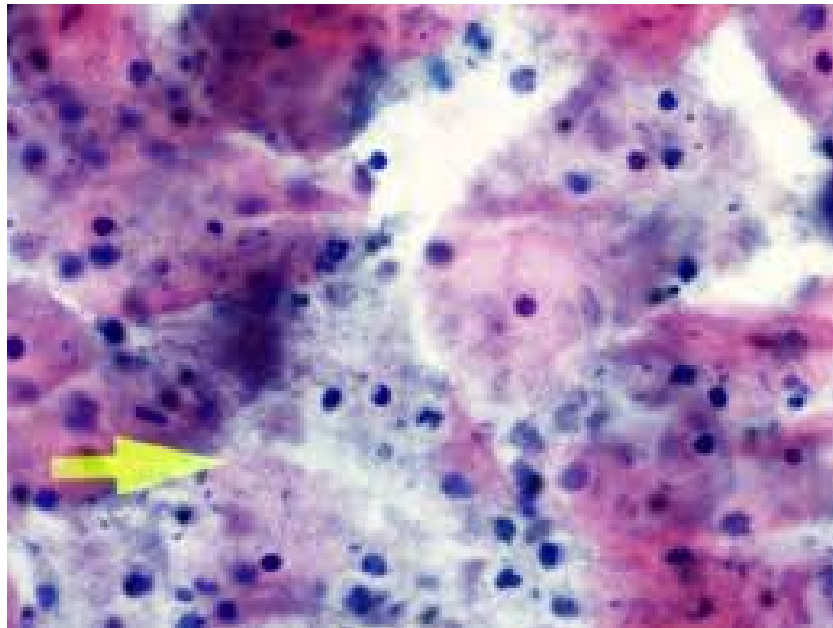
Tipus

Prevenció

Bibliografia

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Vaginitis per cos estrany a la vagina

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Vulvovaginitis no infecciosa

- ✓ Leucorrea pudent
- ✓ Sagnat vaginal

Infeccions de la vulva

Bartholinitis

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Infecció de les glàndules de Bartholin

Bacteris: gonococ o estreptococ

Característiques de la infecció aguda

- Enrogiment de la zona (esquerra o dreta).
- Llavi major inflat.
- Dolor intens que augmenta amb la deambulació.
- Possible eixida de pus a l'exterior de la glàndula.
- El tacte és molt dolorós.

Tractament

- Analgèsia + antibiòtic.
- Quirúrgic si cal.

INFECCIONS DE TRANSMISSIÓ SEXUAL (ITS)

Es consideren **ITS** les malalties infeccioses en què la transmissió sexual és la més rellevant de les vies de transmissió.

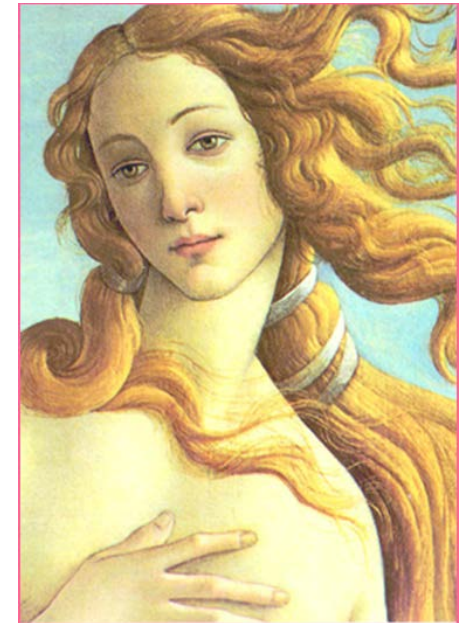
HIV, sífilis, gonorrea, clamídia, herpes genital, virus del papil·loma humà, hepatitis B...

Malalties venèries

Terme introduït per **Jacques de Bethencourt en 1512**

Comprenia cinc malalties:

- ✓ **Sífilis**
- ✓ **Gonocòccia**
- ✓ **Xancre blanc**
- ✓ **Linfogranuloma veneri**
- ✓ **Granuloma inguinal**

Actualment, aquestes malalties entren dins de les **infeccions de transmissió sexual (ITS)**

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

RISC EN LES RELACIONS SEXUALS

MECANISMES DE CONTAGI DE LES ITS

VIES DE CONTAGI DE LES ITS

PUNT D'ENTRADA

LESIONS LOCOREGIONALS
Endometritis
MIP
Orquitis
Epididimitis
Prostatitis

LESIONS LOCALS
Berrugues
Inflamacions
Eritemes
Úlceres
Tumoracions

**LIMFA
SANG**

RISC DE CONTAGI DE LES DIVERSES PRÀCTIQUES SEXUALS

(Classificades de menys a més risc)

- ❖ Mucosa bucal amb mucosa bucal: **BES**
- ❖ Mucosa bucal amb mucosa genital: **CUNNILINGUS/FEL·LACIÓ**
- ❖ Mucosa bucal amb mucosa rectoanal: **BES NEGRE**
- ❖ Mucosa genital amb mucosa genital: **COIT VAGINAL**
- ❖ Mucosa genital amb mucosa rectoanal: **COIT ANAL**

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

DISCRIMINACIÓ DE SEXE EN ITS

(Global Reproduction Forum 2000)

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

1. Sovint són asimptomàtiques en la dona.
2. Quan els símptomes apareixen, són menys evidents.
3. Els signes clínics es detecten amb més dificultat.
4. És més probable la transmissió home-dona perquè:
  - La superfície d'exposició és més gran.
  - El temps d'exposició a l'agent és més llarg.
5. Les complicacions a llarg termini són més freqüents i més greus en la dona.

GRUPS DE RISC DE LES ITS

PER CONDUCTA SEXUAL PROMÍSCUA

(Més de 6 parelles a l'any)

- **Prostitutes**
- **Adolescents**
- **Homosexuals masculins**
- **Persones desplaçades**
- **Persones amb parelles que tenen conductes de risc**

PER TRANSMISSIÓ VERTICAL

- **Fetus**
- **Nadons**

PER TRANSMISSIÓ HEMÀTICA

- **Drogoaddictes per via IV**
- **Injecció accidental**
- **Transfusions**
- **Trasplantaments**

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

EPIDEMIOLOGIA DE LES ITS

Problema mundial de salut pública

Una de cada vint persones

X És l'àrea de salut més descuidada als **països** en vies de desenvolupament (vaginitis, cervicitis i MIP).

X Principal causa d'**infertilitat** en homes i dones.

X Representen fins el 40% de les **hospitalitzacions** per causes ginecològiques.

X Factor col·laborador en la transmissió del **VIH** i del **VHB**.

X Són tan comunes com la malària:

→ 333 milions de casos nous a l'any

Països en vies de desenvolupament

- 3/4 de la població mundial
- 90% de los casos
- Creixement poblacional (adolescents i joves)
- Guerra i pobresa

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

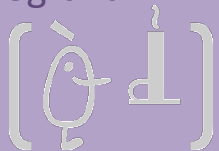
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

EPIDEMIOLOGIA DE LES ITS

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

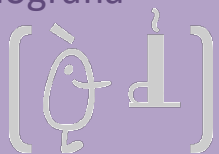
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

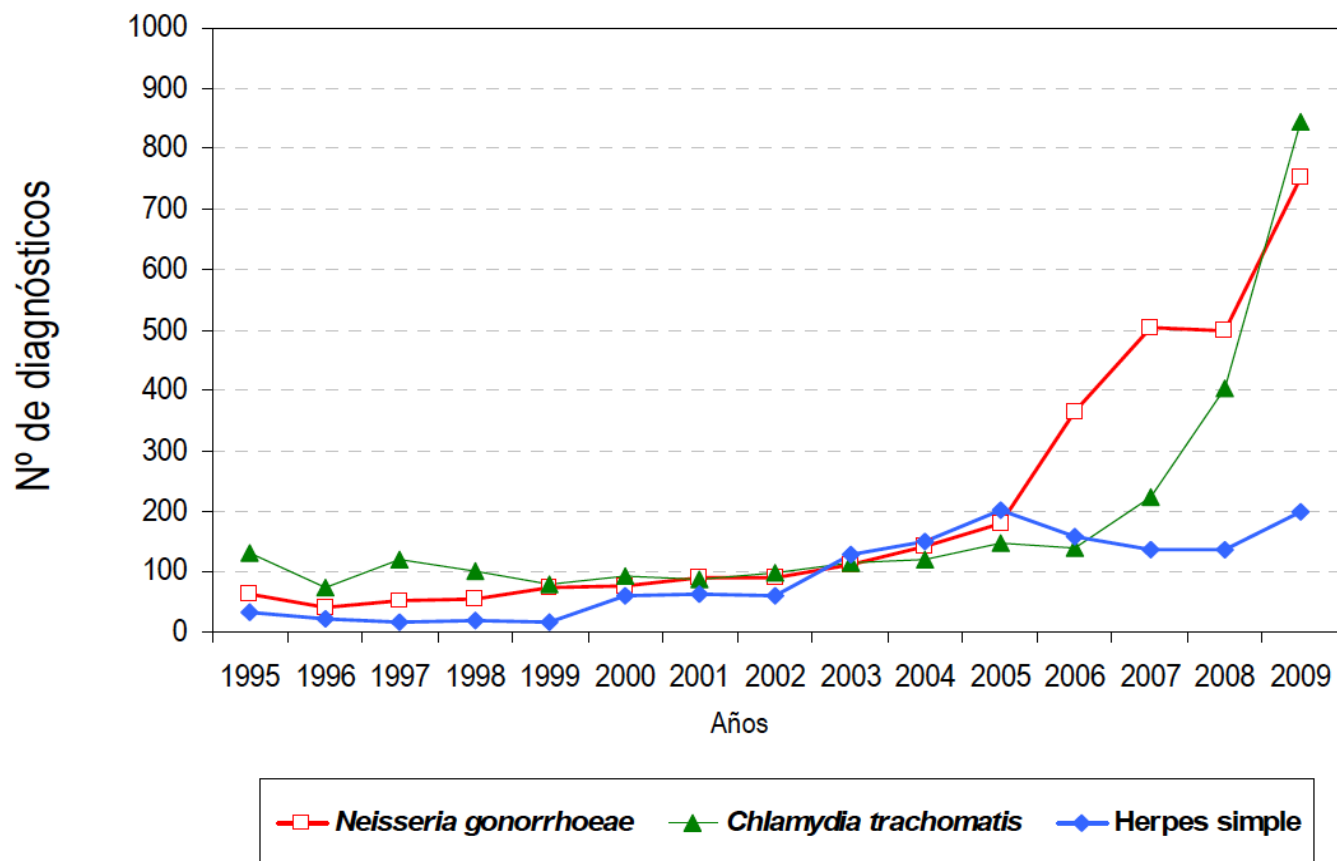
Bibliografia

Increment de la incidència d'ITS en la població jove a causa de:

- Augment de la precocitat de les relacions sexuals entre adolescents.
- Tendència a canviar de parella amb molta freqüència.
- Sovint, relacions sexuals sense protecció.
- Portadors asimptomàtics.

EPIDEMIOLOGIA DE LES ITS

Fuente: Sistema de Información Microbiológica.

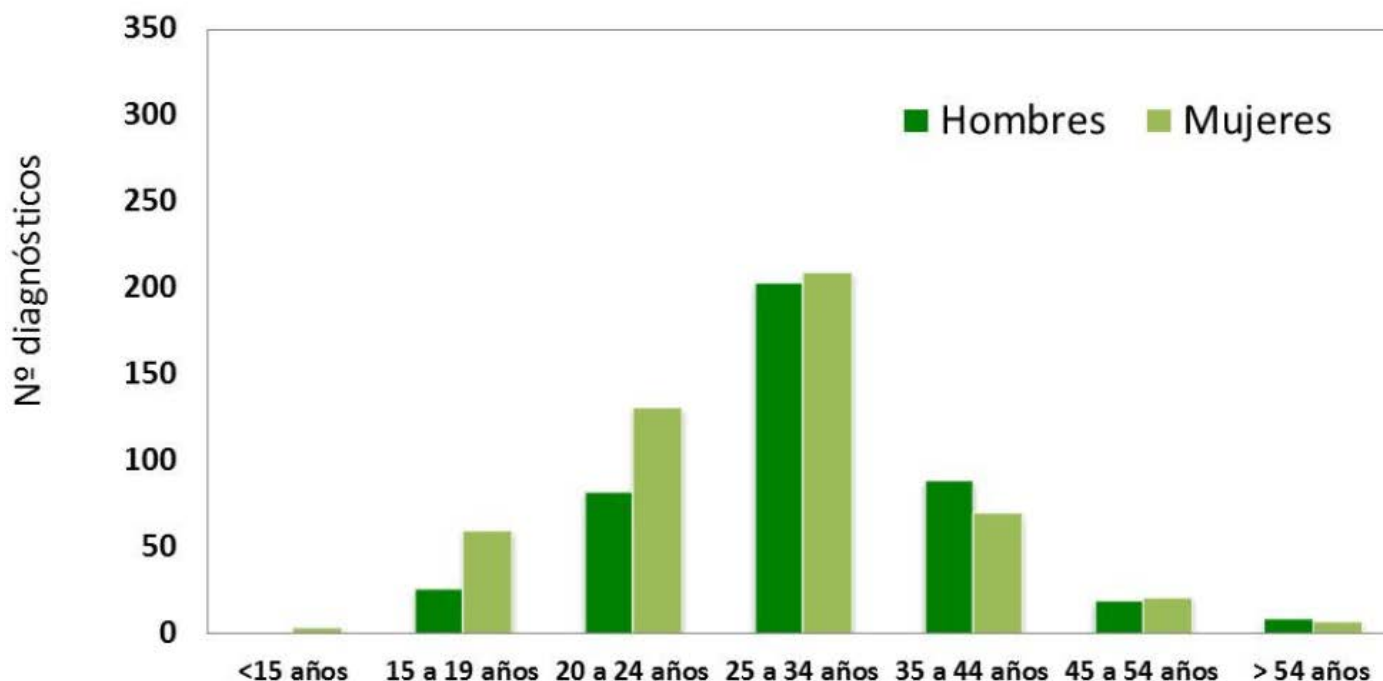
Red Nacional de Vigilancia Epidemiológica. Centro Nacional de Epidemiología

Abril 2012

EPIDEMIOLOGIA DE LES ITS

Figura 3. Distribución de los diagnósticos de *Chlamydia trachomatis* según edad y sexo. Año 2010

Fuente: Sistema de Información Microbiológica.
Red Nacional de Vigilancia Epidemiológica. Centro Nacional de Epidemiología

Abril 2012

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

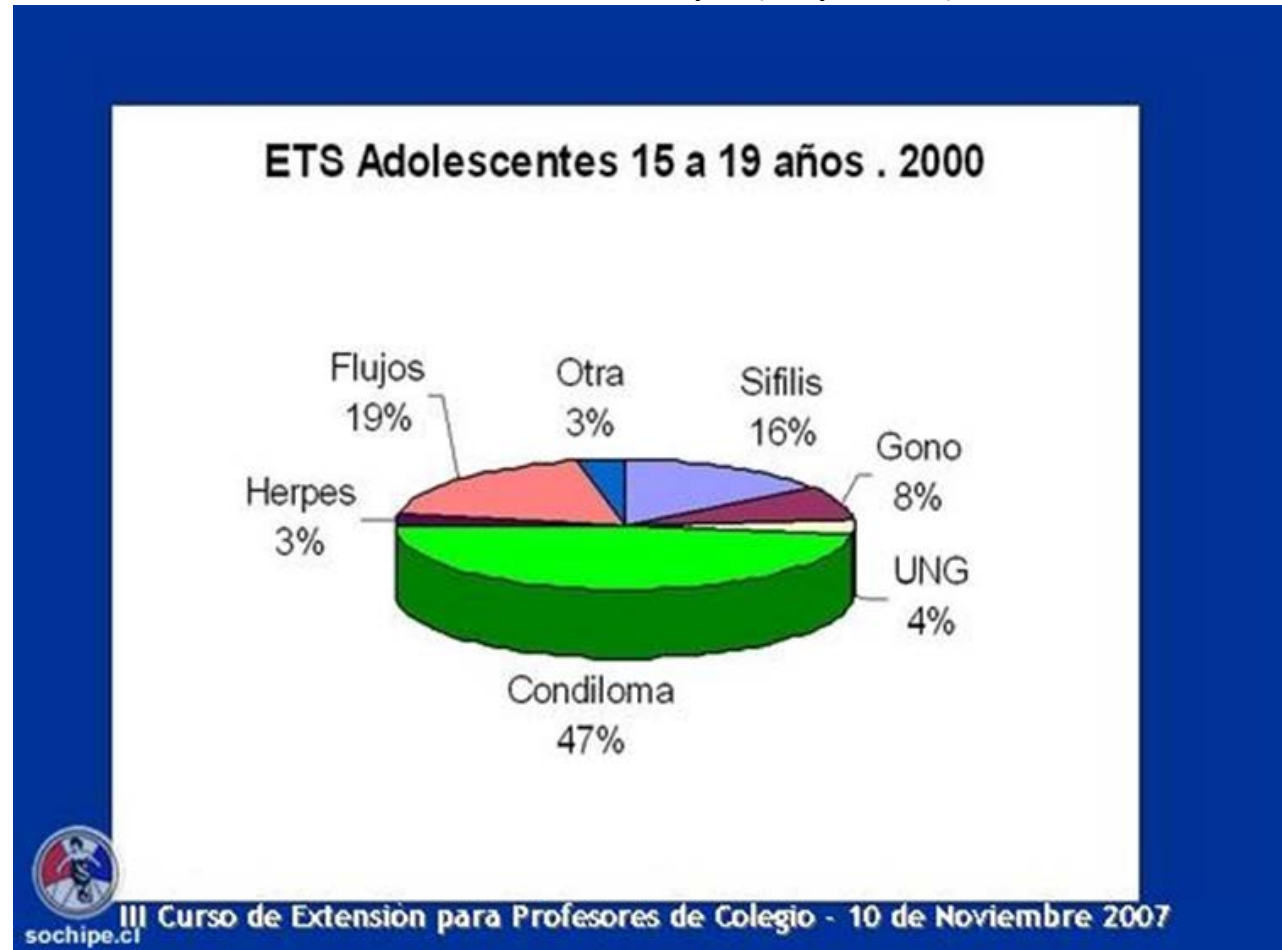
Prevenció

Bibliografia

EPIDEMIOLOGIA DE LES ITS

ITS entre adolescents de 15 a 19 anys (any 2000)

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

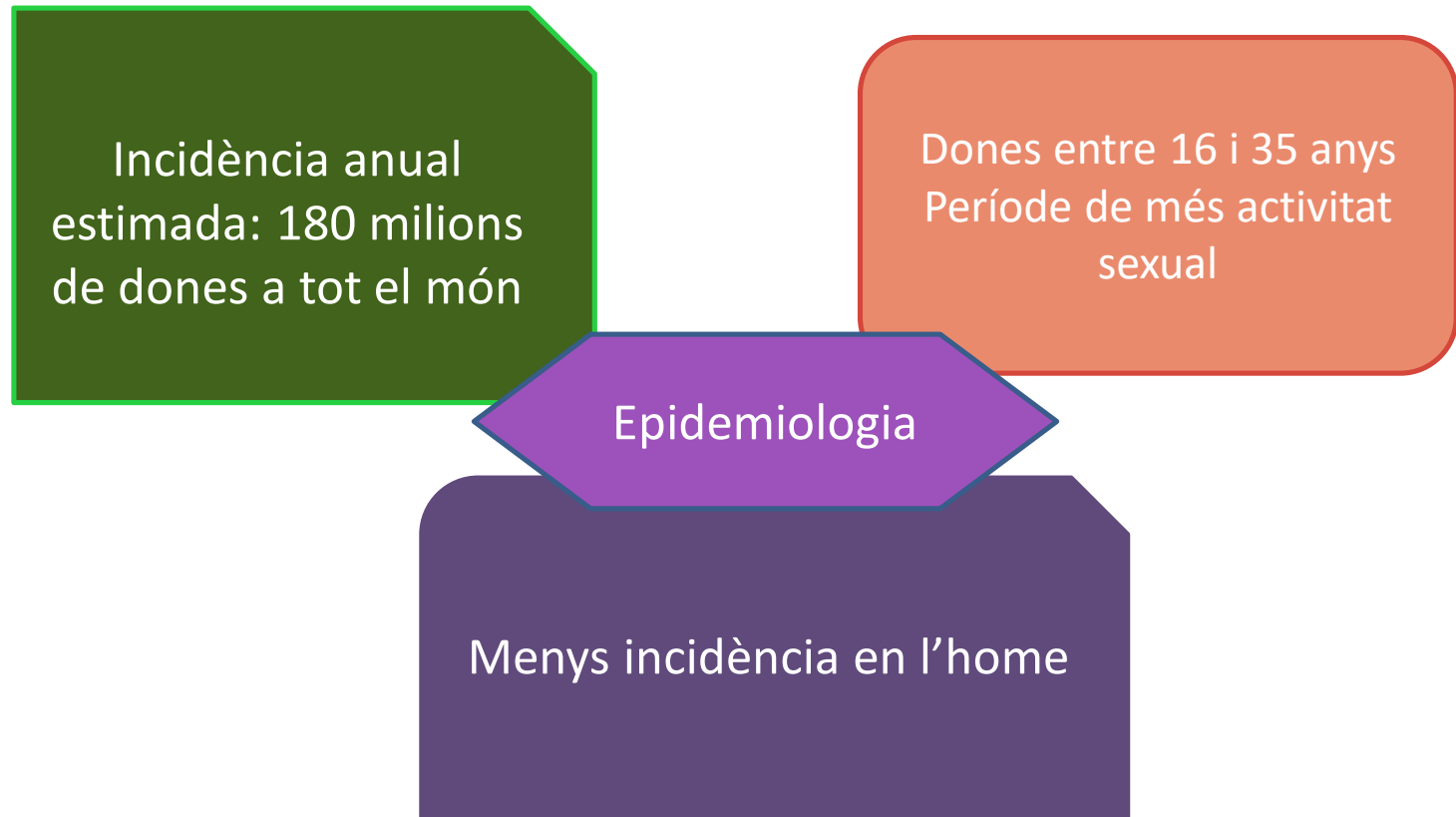
Tipus

Prevenció

Bibliografia

VAGINITIS PER TRICOMONES

- Introducció
- ITR
- Simptomatologia
- Tipus
- ITS
- Característiques
- Simptomatologia
- Tipus
- Prevenció

VAGINITIS PER TRICOMONES

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

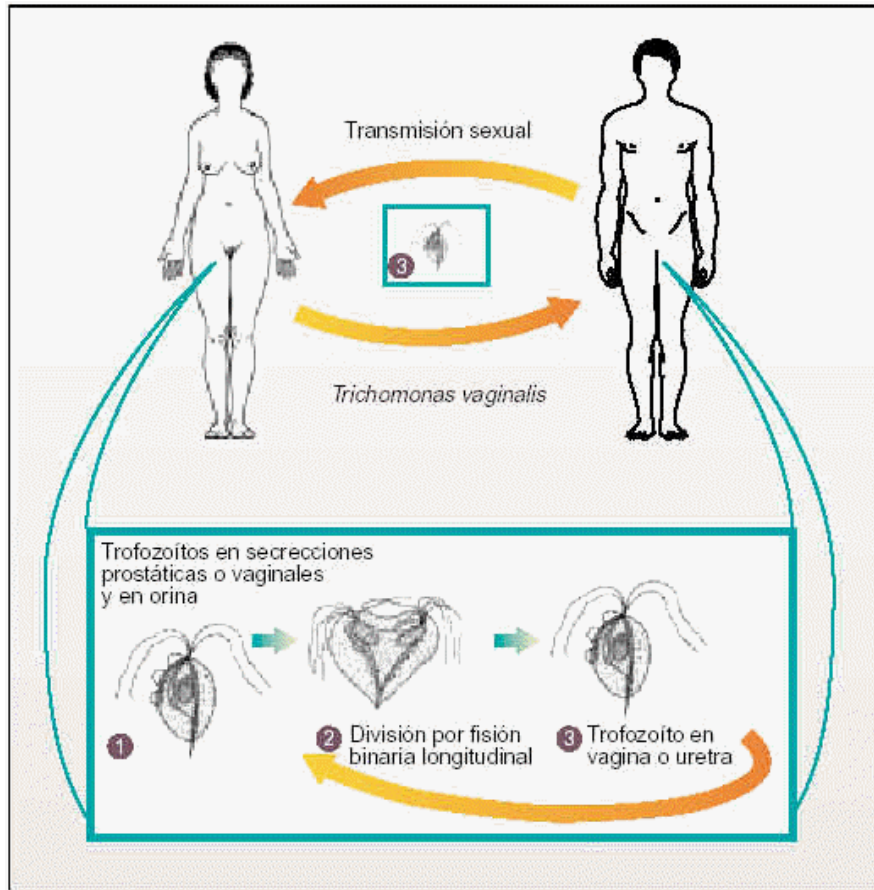
Característiques

Simptomatologia

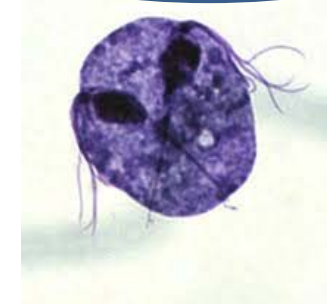
Tipus

Prevenció

Bibliografia

Tricomones vaginals

VAGINITIS PER TRICOMONES

Via de transmissió	→	Contacte sexual
Localització		En la vagina de la dona i en la pròstata de l'home.
Període d' incubació entre 4 i 28 dies		Leucorrea abundant de color gris grogenc, pudent i escumosa.
El símptomes comencen durant la menstruació o immediatament després		Sol associar-se a disúria, pruija i dispareúnia. POT SER asimptomàtica.
Signes		Eritema en la mucosa vaginal i cervical.
Diagnòstic		Microbiològic de frotis vaginal amb medi de cultiu.
Tractament		Metronidazole via oral (també la parella).

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

VAGINITIS PER TRICOMONES

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

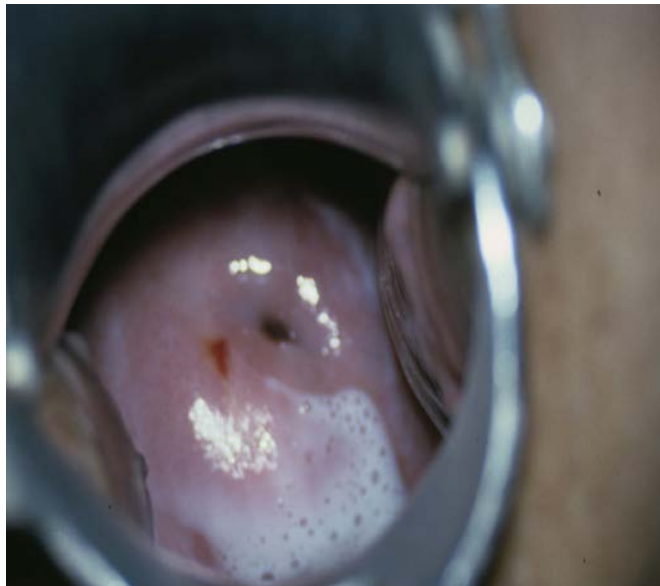
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

INFECCIÓ PER TRICOMONES EN L'HOME

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

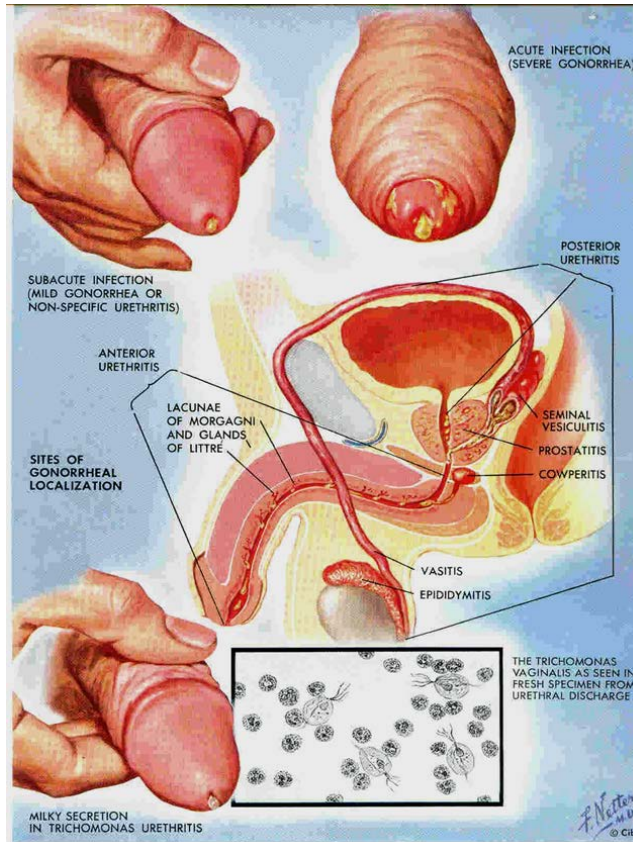
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

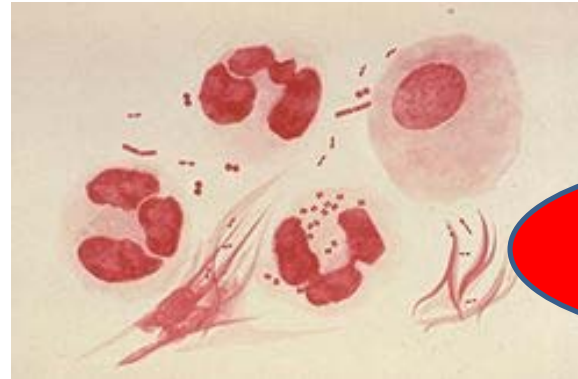
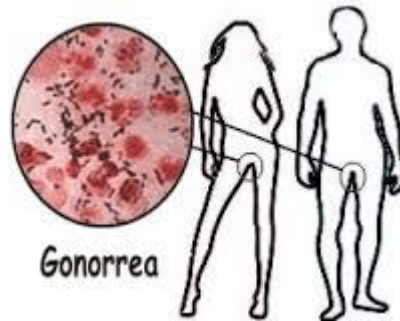
Bibliografia

Síntoma principal: **uretritis**

- Disúria.
- Coïssor en orinar.
- Exsudació lletosa i escassa pel meat urinari.
- Sovint **asimptomàtica**.

INFECCIÓ PER GONOCOCS

*Neisseria
gonorrhoeae*

Transmissió sexual de forma exclusiva.
Molt bona resposta al tractament amb antibiòtics
(ceftriaxona IM)

Es recomana abstinència sexual
fins a 7 dies després del final del tractament

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

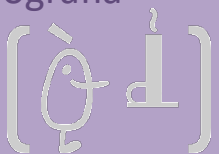
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

INFECCIÓ PER GONOCOCS (Dones)

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

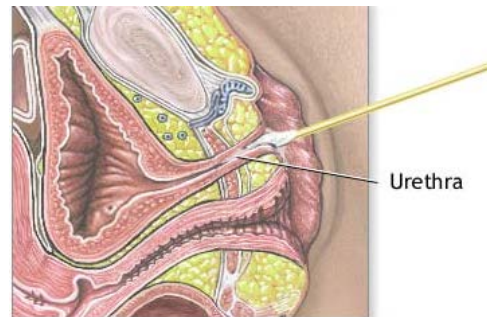
Prevenció

Bibliografia

CERVICITIS

- Exsudació cervical purulenta
- Asimptomàtica

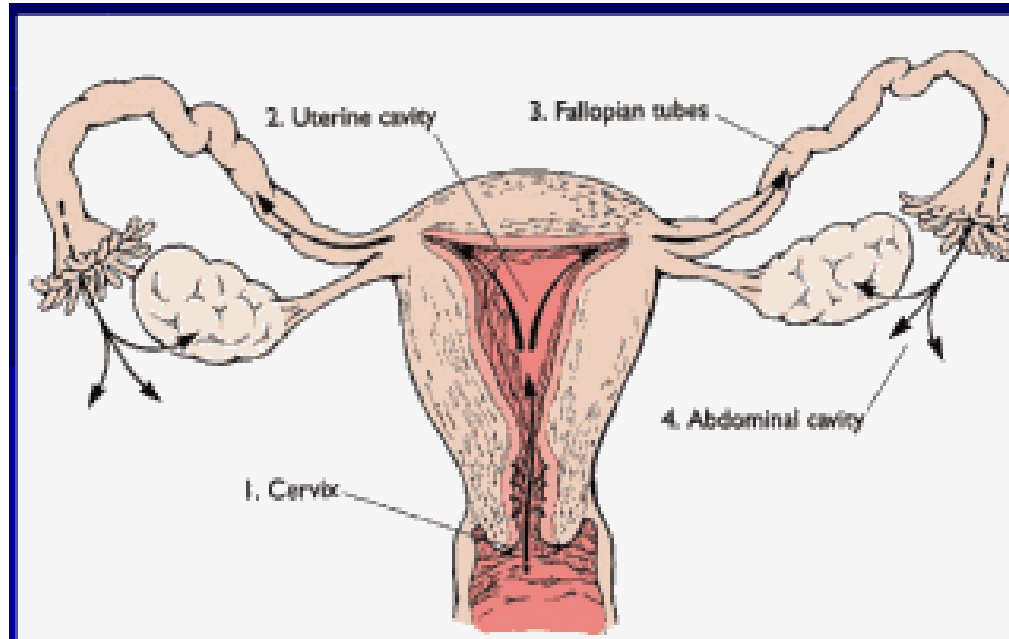

URETRITIS

- Disúria
- Dolor
- Coïssor en orinar
- Secreció en espremer la uretra

INFECCIÓ PER GONOCOCS (Dones)

Extensió locoregional

- ✓ Endometritis
- ✓ Salpingitis
- ✓ Ooforitis
- ✓ MIP
- ✓ Pelviperitonitis
- ✓ Septicèmia

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

INFECCIÓ PER GONOCOCS (homes)

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

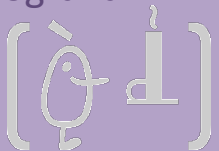
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

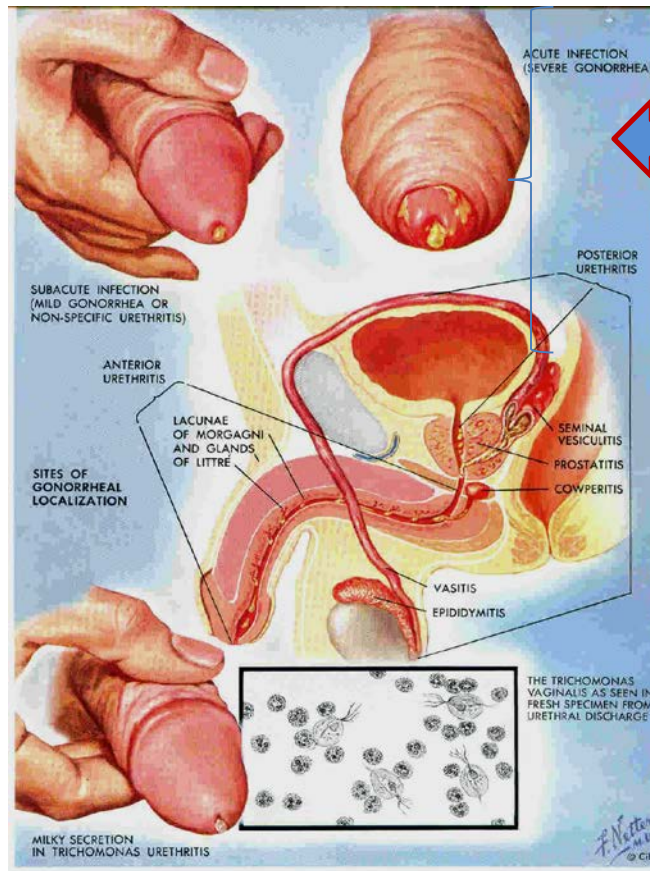

URETRITIS

- Disúria
- Coïssor en orinar
- Dolor
- Exsudació purulenta en espremer la uretra
- Balanitis

INFECCIÓ PER GONOCOCS (homes)

Extensió locoregional

- Prostatitis
- Orquitis
- Epididimitis
- Alteració de la fertilitat

Javier Orenga

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

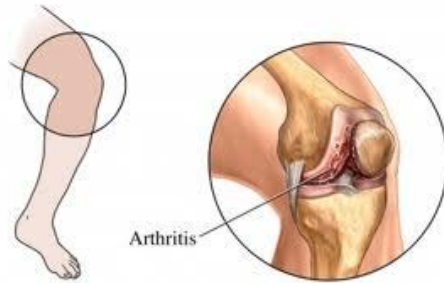
Bibliografia

INFECCIÓ PER GONOCOCS (Dones i homes)

INFECCIÓ GONOCÒCCICA SISTÈMICA

- Artritis
- Dermatitis
- Uveïtis
- Meningitis
- Encefalitis
- .....

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

URETRITIS NO GONOCÒCCICA

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

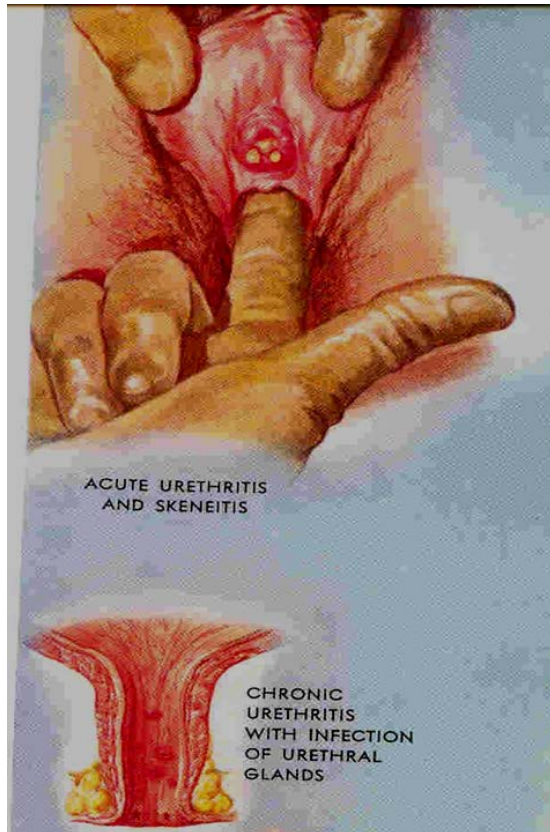
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

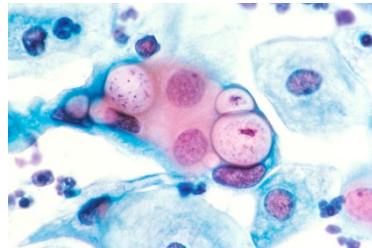
Causada per

- Clamídia
- Micoplasma
- Ureaplasma

Simptomatologia

- Disúria
- Coïssor en orinar
- Dolor
- Secreció en espremer la uretra

INFECCIÓ PER CLAMÍDIA

Bacteri de la família de les clamidiàcies
(*Chlamydia Trachomatis*)

Sol ser **asimptomàtica**

- Si simptomatologia: disúria o secreció anormal per vagina o uretra.
- Tractament: doxiciclina VO o azitromicina VO (també la parella)

DONA	HOME
MIP Infertilitat Transmissió vertical (nadó) <ul style="list-style-type: none"> • Infecció ocular • Pneumònia	Epididimitis Ocasionalment infertilitat

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

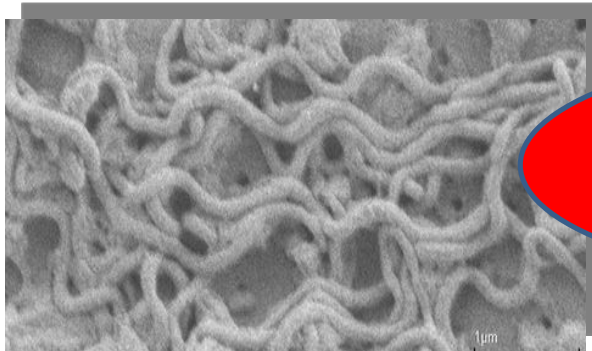
Tipus

Prevenció

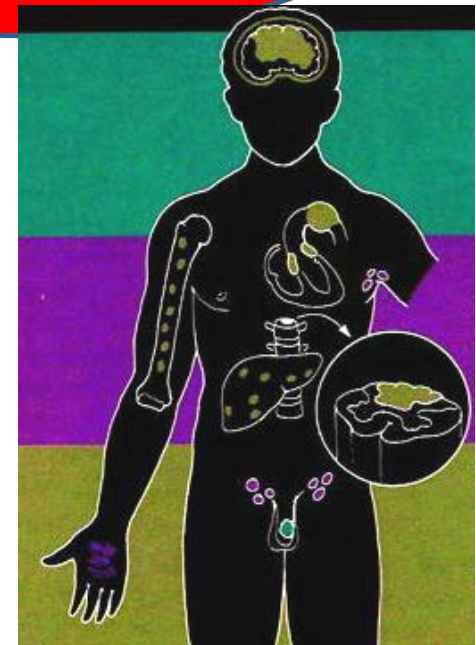
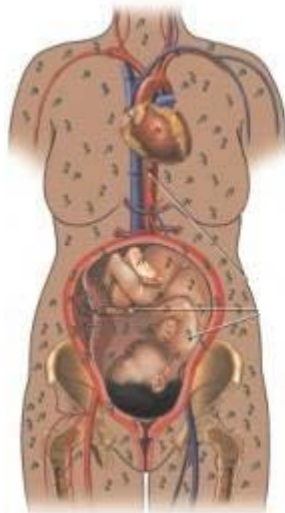
Bibliografia

SÍFILIS

Treponema pallidum

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

SÍFILIS: simptomatologia

Si no hi ha tractament, la malaltia passa per tres estadis:

Estadi primari

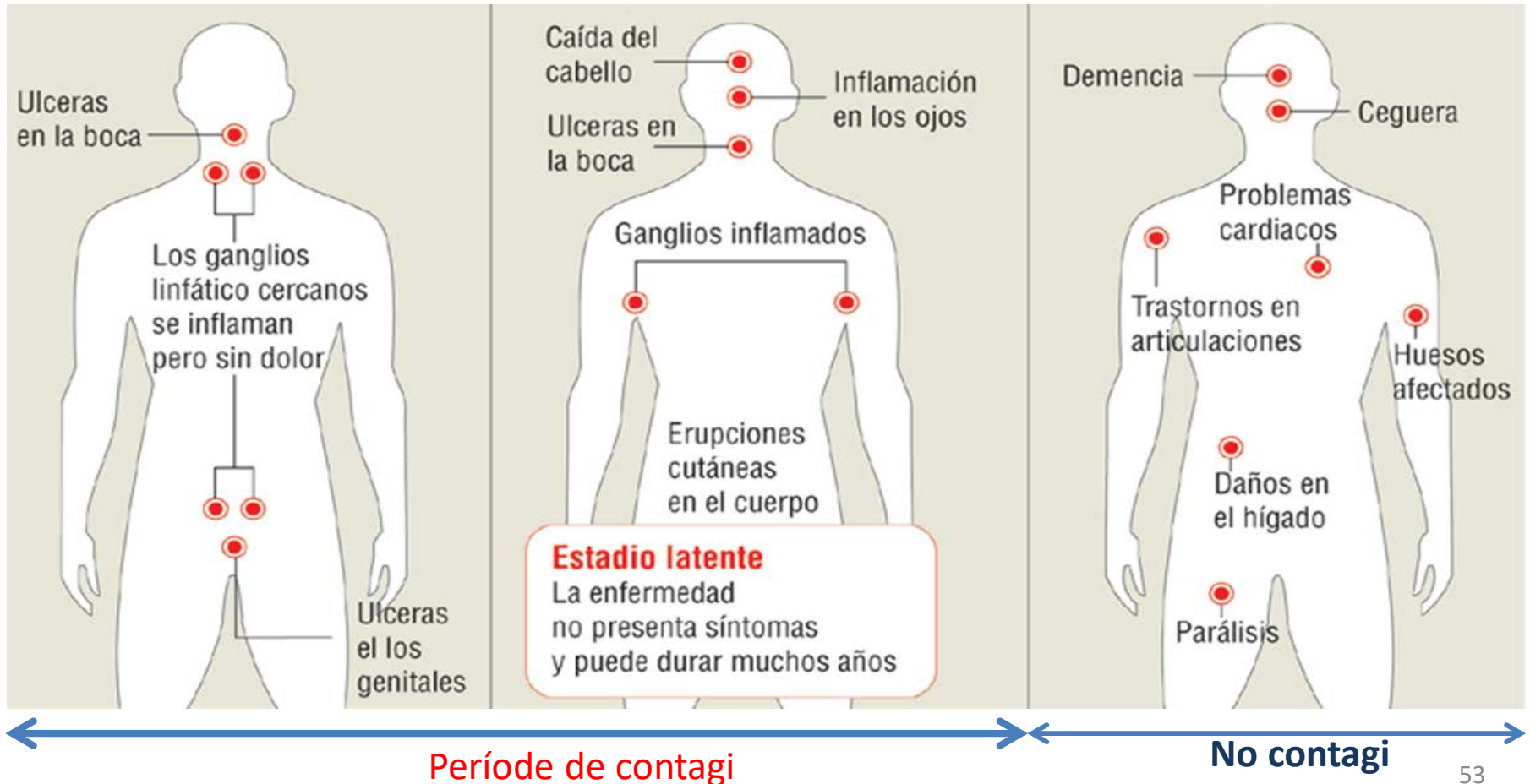
Aparició de llagues indolores en el lloc d'infecció: **xancre sifilitic**

Estadi secundari

De 6 a 12 setmanes des del contagi

Estadi terciari

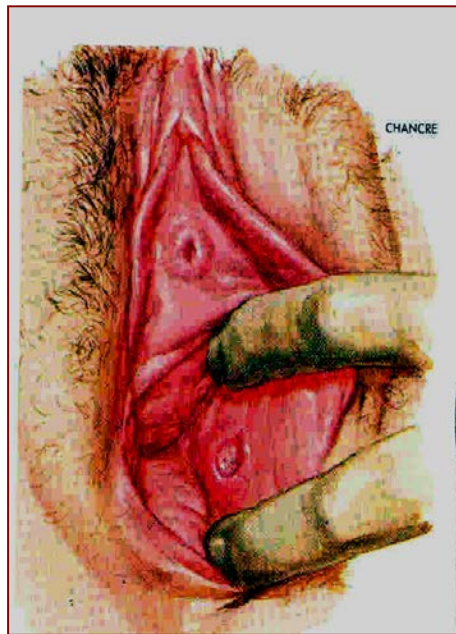
Lesions en òrgans interns

SÍFILIS

Període primari

Lesions locals: xancre sifilític

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

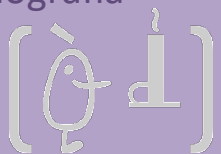
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

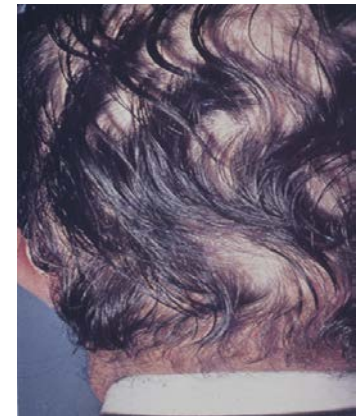
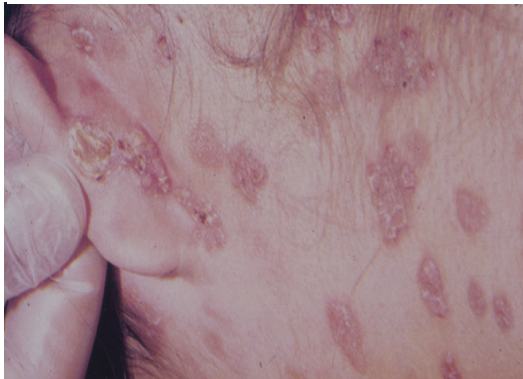
Bibliografia

SÍFILIS

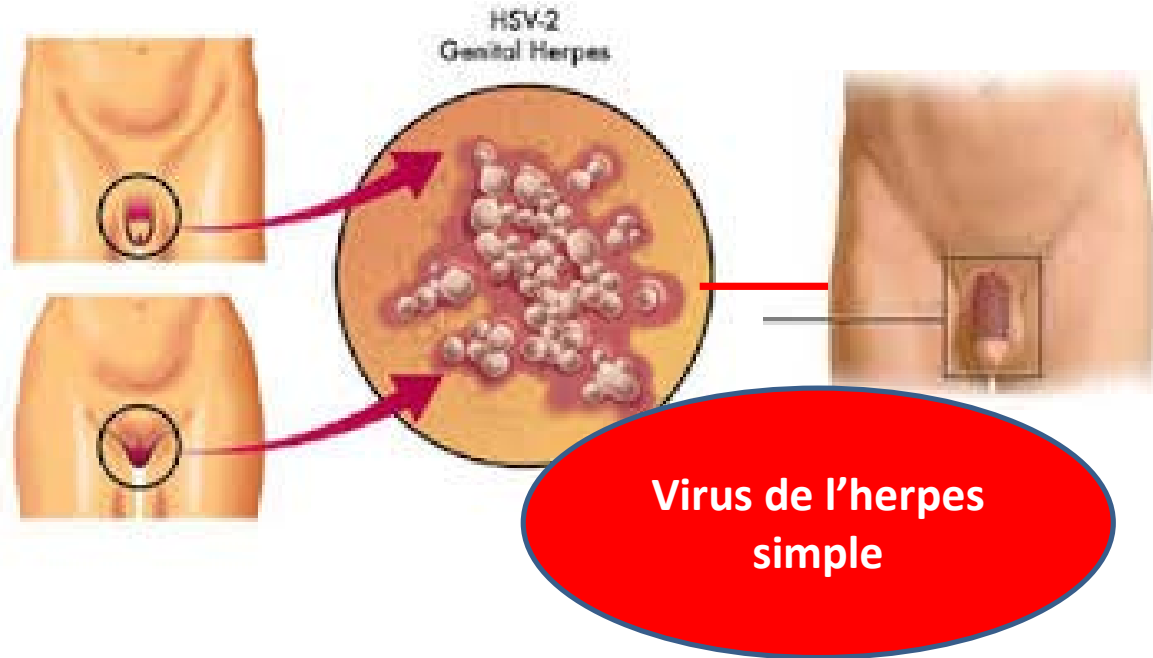
SÍFILIS SECUNDÀRIA

- Alopècia
- Erupcions en cara, peus i mans (rosèola sifilítica)

Antibioteràpia parenteral: penicil·lina

HERPES GENITAL

- ☒ Primoinfecció: la lesió apareix 3-7 dies després del contacte i dura 2-6 setmanes.
- ☒ Recidives: imprevisibles i no necessiten contacte sexual.

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenió

Bibliografia

HERPES GENITAL

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

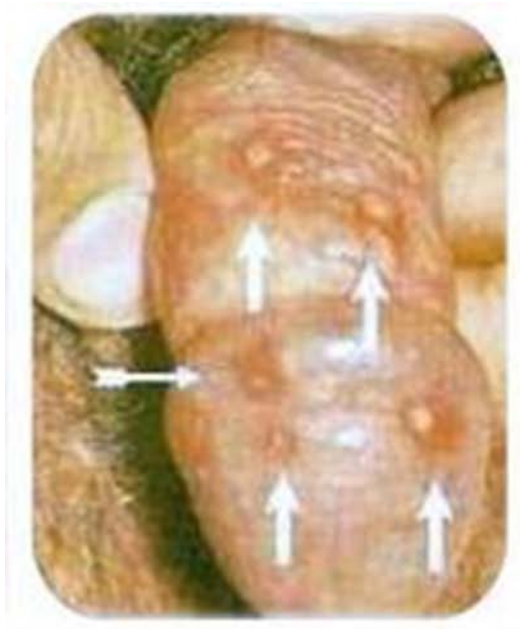
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

HERPES GENITAL

QUADRE CLÍNIC

- Quadre viral.
- Dolor o coïssor als genitals.
- Diverses vesícules sobre base eritematosa que posteriorment s'ulceren.
- Poden ser úlceres invisibles quan són a la vagina o a la uretra.
- Adenopaties inguinals.
- Alt poder de contagiositat en l'exsudat de les vesícules.
- Cervicitis en un 90% dels casos.

Es tracta amb antivirals específics: ACICLOVIR

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

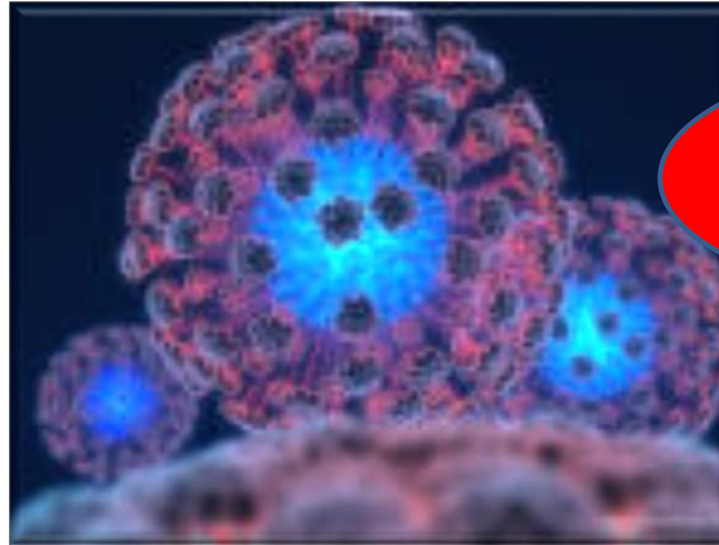
Tipus

Prevenció

Bibliografia

INFECCIÓ VIH/SIDA

**Virus de la
immunodeficiència
humana**

Virus que tenen com a objectiu les cèl·lules immunoreguladores (limfòcits T4 i macròfags), i que en la forma més evolucionada (SIDA), es manifesta clínicament per l'aparició d'infeccions oportunistes o tumors poc comuns.

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

VIH

Via de transmissió

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

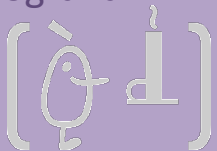
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

SEXUAL

- Pel semen (també per inseminació artificial heteròloga).
- Per exsudats vaginals.
- Per secrecions preejaculatòries (*la gota del desig*).

MATERNNOINFANTIL (VERTICAL)

- Per via transplacentària.
- Durant el part.
- Durant la lactància materna.

SANGUÍNIA

- Per compartir agulles i xeringues (UDI).
- Per transfusions de sang contaminada.
- Per contacte amb sang contaminada.
- Per trasplantament d'òrgans i teixits.

INFECCIÓ PER VIH...

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

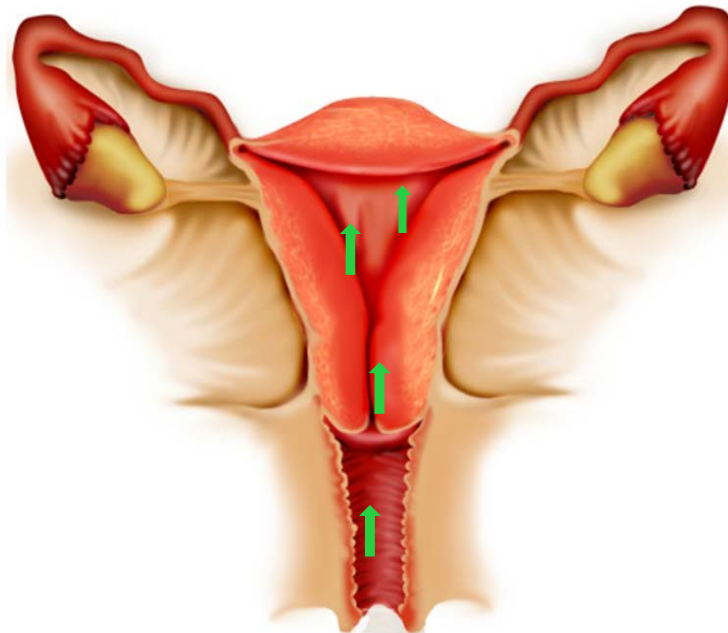
Afecta com més va:

- MÉS JOVES
- MÉS POBRES
- MÉS DONES

(XI Congrés Mundial de la SIDA, Canadà, 2011)

MALALTIA INFLAMMATÒRIA PELVIANA (MIP)

Infècció d'endometri, miometri, trompes, ovaris, serosa uterina o peritoneu pelvià, causada per **microorganismes de transmissió sexual** o per bacteris que ascendeixen des de la vagina.

Etiologia

- ▲ *Neisseria gonorrhoeae*
- ▲ *Chlamydia trachomatis*

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

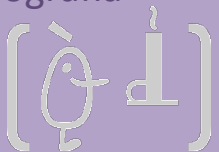
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

MALALTIA INFLAMMATÒRIA PELVIANA (MIP)

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

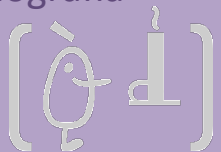
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Factors de risc

- Edat de menys de 25 anys
- Diversos companys sexuals
- ITS
- No usar mètodes barrera
- Antecedents de MIP
- Història de vaginosis-cervicitis
- Instrumentació uterina, cirurgia cervical
- Dutexes vaginals
- ACO i DIU?

MALALTIA INFLAMMATÒRIA PELVIANA (MIP)

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

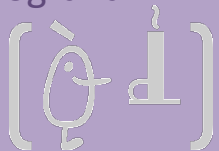
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Simptomatologia

- ◆ **Dolor** pelvià/abdominal baix. Bilateral (el més freqüent 90%)
- ◆ **Febre**
- ◆ **Leucorrea** purulenta
- ◆ Sensibilitat abdominal, úter, annexos i amb la mobilització cervical
- ◆ Distensió abdominal
- ◆ Disparèunia
- ◆ Disúria
- ◆ Sagnat vaginal anormal
- ◆ Nàusees i vòmits

Hidrosàlpinx

MALALTIA INFLAMMATÒRIA PELVIANA (MIP)

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

Diagnòstic

Anàlisis de sang i de flux vaginal, biòpsia endometrial, ECO i laparoscòpia.

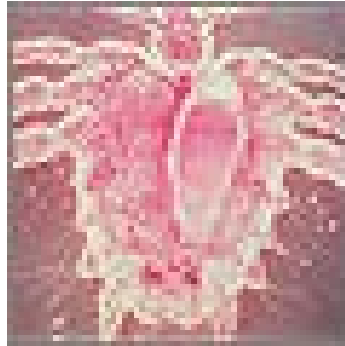
Tractament

Antibiòtics (en associació 2-3). Cal descartar la infecció en la parella. En cas contrari, també s'ha de tractar.

Seqüeles

Infertilitat per obstrucció de les trompes (entre el 15%-25% dels casos), dispareúnia, embarassos ectòpics i dolor crònic.

PEDICULOSI PUBIANA

Phthirus pubis
Lladelles

Molt contagiosa

Infecten l'àrea vellosa de la regió genital, les aixelles i les celles.

Els ous es localitzen enganxats a la pell, a la base dels pèls.

Clínicament es manifesta per:

- Picor a causa de la picadura i sensibilització al·lèrgica al paràsit.

Tractament de forma tòpica: permetrina

PREVENCIÓ DE LES ITS

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenició

Bibliografia

I. Control de les persones malaltes

- a) Relació professional desproveïda de valoracions morals.
- b) Tractar els malalts i llurs contactes sexuals.
- c) Cal recomanar abstinència sexual o sexe amb protecció durant el diagnòstic i el tractament.

II. Control dels grups de risc

- a) Campanyes de cribratge.
- b) Detecció en totes les embarassades.

PREVENCIÓ DE LES ITS

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

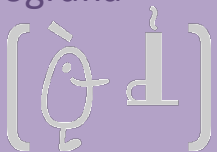
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

MESURES DE PREVENCIÓ INDIVIDUAL

1. Practicar l'abstinència.
2. Evitar la promiscuïtat.
3. Usar condons i espermicides amb 9-nonoxinol.
4. Orinar després del coit.
5. Evitar o protegir el sexe anal.
6. Evitar o protegir la relació amb persones que tinguen conductes de risc.
7. Llavar-se mans, boca i genitals abans i després de la pràctica.

PREVENCIÓ D'ITS MITJANÇANT MÈTODES BARRERA

PRESERVATIU

Gonorrea
Clamídia
Hepatitis B
VIH
Trichomona
Mycoplasma
Sífilis
VPH

DIAFRAGMA

Gonorrea
Clamídia
VHP

ESPERMICIDES

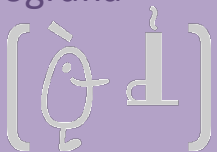
Gonorrea
Trichomona
Ureaplasma
Sífilis
VHP

Introducció
ITR
Simptomatologia
Tipus

ITS
Característiques
Simptomatologia
Tipus

Prevenció

Bibliografia

CURES DE SALUT EN LES ITS

Encara que algunes ITS **no** són curables, **TOTES** són evitables

Objectius del tractament

- Curar la malaltia actual
- Prevenir complicacions i seqüeles
- Prevenir la transmissió de la malaltia
- Reduir l'eficàcia que té el VIH per a transmetre's

Introducció
ITR
Simptomatologia
Tipus

ITS
Característiques
Simptomatologia
Tipus
Prevenió

Bibliografia

CURES DE SALUT EN LES ITS

Cures d'infermeria (I)

1. Valoració del problema: arreplega d'antecedents, sobretot els afavoridors de la infecció.

2. Identificació de símptomes i signes

- Presència de lesions vulvars o vaginals
- Existència de leucorrea i característiques
- Disparèunia
- Dolor vulvovaginal espontani
- Coïssor o picor vulvar
- Coïssor en orinar
- Coitorràgia
- Dolor pelvià

Avaluació de símptomes en
el/la company/a sexual

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

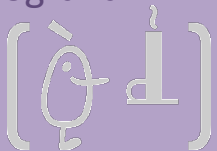
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

CURES DE SALUT EN LES ITS

Cures d'infermeria (II)

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenió

Bibliografia

3. Adequada educació sanitària referida als aspectes següents:
- Prevenció de les infeccions i de les recidives.
  - Característiques de la malaltia: contagi, signes, símptomes i evolució.
  - Autocures i precaucions durant la malaltia.
  - Conseqüències sobre la fertilitat.
  - Forma d'administrar la medicació.

CURES DE SALUT EN LES ITS

Diagnòstics d'infermeria (Olds i col·l.)

- ☑ Falta de coneixements per a la prevenció de la infecció genital.
- ☑ Alteració de les relacions familiars.
- ☑ Falta de coneixements respecte als efectes de la malaltia sobre la funció reproductora i la funció sexual.
- ☑ Trastorn de la identitat personal per **sentiment de culpa o de vergonya**.

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

CURES DE SALUT EN LES ITS

Tractament mèdic

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

DIAGNÒSTIC ETIOLÒGIC

OBJECTIU: IDENTIFICAR EL GERMEN

- X Avaluació de signes i símptomes.
- X Observació microscòpica directa del germen en exsudats.
- X Tinció directa en la consulta (gram).
- X Cultiu i tinció en el laboratori microbiològic.
- X Serologies (identificació d'anticossos).
- X Citologies.

CURES DE SALUT EN LES ITS

Tractament mèdic

Introducció

ITR

Simptomatologia

Tipus

ITS

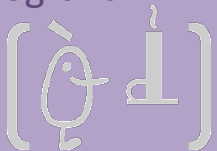
Característiques

Simptomatologia

Tipus

Prevenció

Bibliografia

TRACTAMENT FARMACOLÒGIC

OBJECTIU: SELECCIONAR L'ANTIMICROBIÀ

✓ Antibiograma

TRACTAMENT DE LES LESIONS

OBJECTIU: DESTRUIR LES LESIONS O CURAR-LES

✓ Agents químics

✓ Agents físics

✓ Escissió quirúrgica

BIBLIOGRAFIA

- Carreras Collado R. i Giné Martínez L. (2013). *Atlas de vulvovaginitis*. Barcelona: Angelini
- OMS. (2005) *Infecciones de transmisión sexual y otras infecciones del tracto reproductivo: una guía para la práctica básica*. Singapur: Organització Mundial de la Salut. Disponible ací: http://whqlibdoc.who.int/publications/2005/9243592653_spa.pdf.
- Bonilla-Musoles, F. i Pellicer, A. (2008). *Obstetricia, reproducción y ginecología básicas* (1a ed.). Buenos Aires: Médica Panamericana.
- Donat Colomer, F. (2001). *Enfermería maternal y ginecológica* (1a ed.). Barcelona: Masson.
- Centres per al control i la prevenció de malalties. <http://www.cdc.gov/std/Spanish/default.htm>. (fitxes molt pràctiques).
- Departament de Salut. (2009) *Guia de pràctica clínica sobre infeccions de transmissió sexual*. Barcelona: Generalitat de Catalunya
- MedlinePlus. <http://www.nlm.nih.gov/medlineplus/spanish>.
- SEGO (2012). *Protocolo de diagnóstico y tratamiento de las infecciones vulvovaginales*. Madrid: SEGO.

DIFICULTATS REPRODUCTIVES

DEFINICIÓ

ESTERILITAT: incapacitat d'una parella per a concebre després d'un any de relacions sexuals sense ús d'anticonceptius.

- Esterilitat primària: no han concebut mai un fill.
- Esterilitat secundària: la parella ja ha tingut un fill, però no aconsegueix un altre embaràs després de 12 mesos de coit sense protecció.

INFERTILITAT: hi ha concepció però els fetus no són viables.

- ◆ Infertilitat primària: cap embaràs no arriba a terme de forma satisfactòria.
- ◆ Infertilitat secundària: després d'un embaràs i part normal, no s'aconsegueix una nova gestació a terme amb un nounat viu.

EPIDEMIOLOGIA

ETIOLOGIA

- Dones: 30%
- Homes: 30%
- Causes mixtes: 20%
- Causes desconegudes: 20%

Segons l'últim informe de la **Societat Europea de Reproducció Humana i Embriologia**, s'ha detectat un augment de la infertilitat masculina.

☞ PAÏSOS INDUSTRIALITZATS: 6%-20%

En el nostre medi, una de cada cinc dones en edat reproductiva acut als serveis de salut per un problema d'esterilitat

EPIDEMIOLOGIA

Espanya

☆ Taxa d'infertilitat/esterilitat a Espanya: vora el 15% de la població.

☆ Unes 800.000 parelles tenen problemes de fertilitat.

☆ La tendència és que continue augmentant.

☆ Circumstàncies que afecten la taxa d'infertilitat:

- Hàbits de vida i ambientals
- Consum de tabac
- Sobrepès
- Contaminació ambiental

EPIDEMIOLOGIA

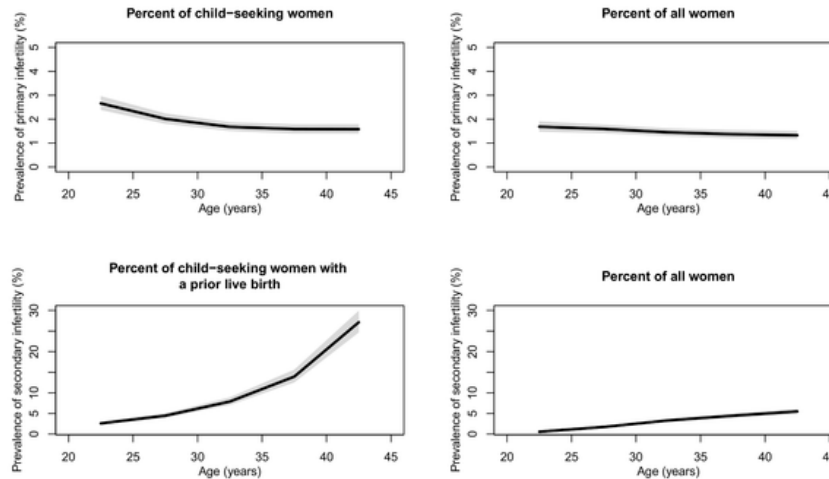
Mundial

Dificultats
reproductives

Introducció
Epidemiologia
Problemes
psicosocials
Objectius
assistencials
Tècniques de
reproducció
assistida
Bibliografia

OMS 2010

- ★ El 13% de dones tenen problemes per a quedar embarassades.
- ★ 49 milions de parelles no poden tenir fills/filles.

Aspectes importants

Motius de caràcter social:

- ✓ Intens estrès a què estan sotmesos, avui en dia, tan els homes com les dones.
- ✓ Ajornament de la maternitat.

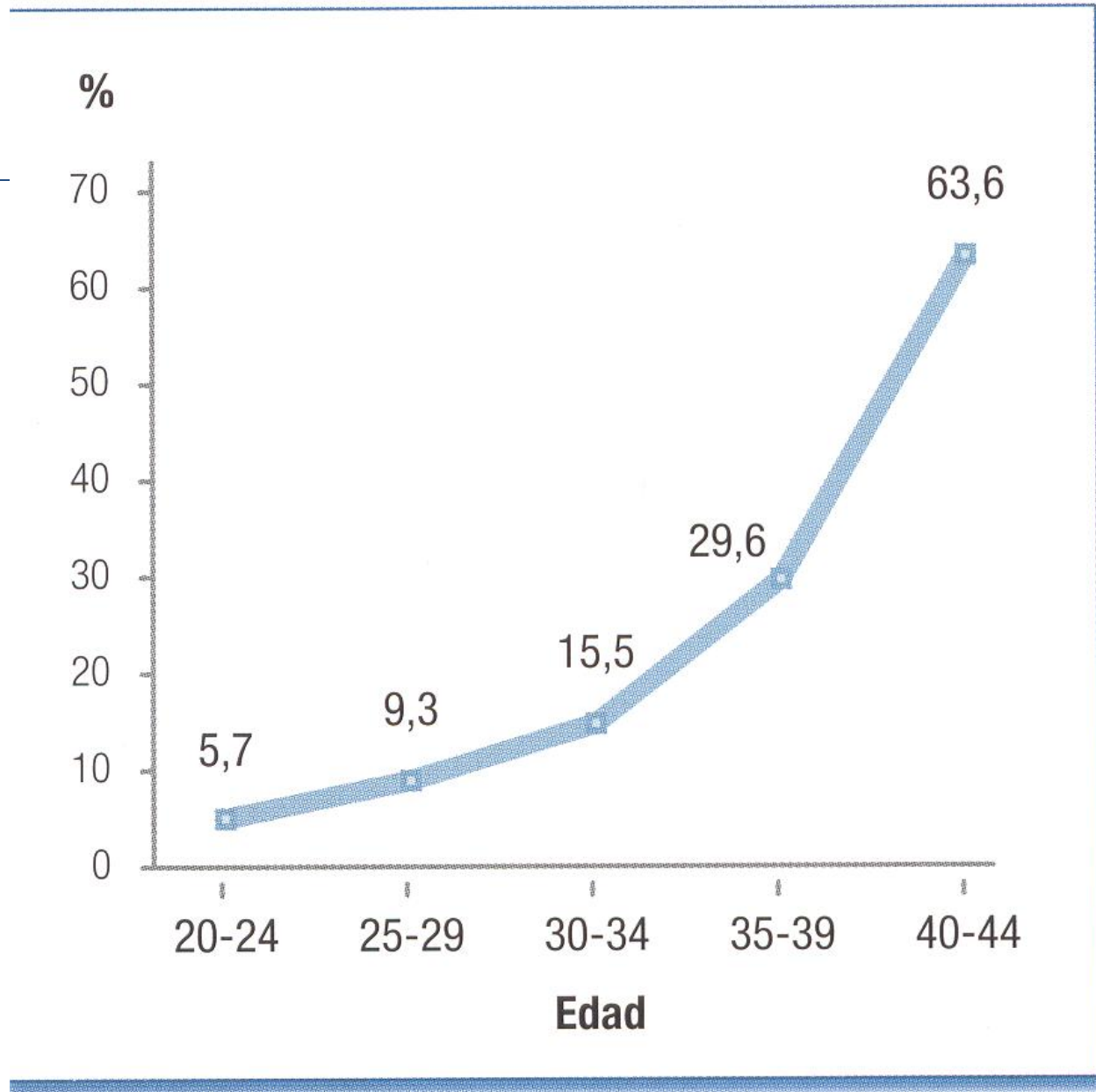
L'edat *perfecta* és entre 25-30 anys

Moltes dones comencem a pensar en l'embaràs al voltant dels 35 anys, quan la fertilitat femenina comença la davallada.

Dificultats reproductives

Introducció
Epidemiologia
Problemes
psicosocials
Objectius
assistencials
Tècniques de
reproducció
assistida
Bibliografia

Dificultats reproductives

Introducció
Epidemiologia
Problemes
psicosocials
Objectius
assistencials
Tècniques de
reproducció
assistida
Bibliografia

CAUSAS DE ESTERILIDAD MASCULINA

Ambientales:

- Contaminación: Radiaciones
Pesticidas e insecticidas
Metales pesados
- Sociales: Estrés
Tóxicos profesionales
Hábitos tóxicos (tabaco, alcohol, drogas)

Sistémicas:

- Psicológicas
- Hormonales: Hipoandrogenismo / Hipogonadismo
Resistencia androgénica
- Inmunológicas: Congénitas
Adquiridas
- Medicamentosas: Quimioterapia
Hormonas
Antiinfecciosos

Gonadales:

- Maldescenso testicular
- Vascular: Arterial (isquemia)
Venosa (varicocele)
- Infecciones
Germinales (alteración de la espermatogénesis)
Genéticas (alteraciones del cromosoma Y)

Vía seminal:

- Disgenesia intra/extratesticulares
- Alteraciones del meato uretral (hipospadias)
- Obstrucción

Mecánicas:

- Alteración de la erección
- Alteración de la eyaculación

Seminal:

- Alteración de células espermáticas
- Alteración del plasma seminal

Javier Orenga

Figura 5. Causas de esterilidad masculina.

Dificultats reproductives

Introducció
Epidemiologia
Problemes
psicosocials
Objectius
assistencials
Tècniques de
reproducció
assistida
Bibliografia

CAUSAS DE ESTERILIDAD FEMENINA

Uterinas:

- Anomalías congénitas
- Miomas uterinos
- Sinequias uterinas
- Lesiones endometriales orgánicas y sistémicas

Vulvares y vaginales:

- Atresia
- Aplasia
- Lesiones ocupantes de espacio

Ováricas:

- Anomalías congénitas
- Insuficiencia ovárica
- Síndrome de ovarios poliquísticos (SOP)
- Déficit de fase lútea
- Síndrome de folículo luteinizado no roto (LUF)
- Endometriosis
- Inflamaciones y tumores
- Alteración de la calidad ovocitaria

Generales:

- Alteraciones orgánicas y funcionales neurohipofisarias
- Obesidad y adelgazamiento extremo.
- Enfermedades sistémicas graves
- Alteraciones funcionales y orgánicas de las glándulas suprarrenales y tiroides
- Abuso de drogas y ciertos medicamentos

Cervicales:

- Anomalías congénitas (atresias, estenosis, cuellos dobles, tabiques)
- Modificaciones de la posición, tamaño y forma del cuello
- Pólipos y miomas cervicales
- Lesiones traumáticas
- Alteraciones funcionales

Tubáricas:

- Anomalías congénitas
- Salpingitis
- Obstrucción tubárica
- Hidrosalpinx

Psíquicas:

- Aquellas que impidan la realización del coito (vaginismo, p.e.)
- Estrés psíquico

Inmunitarias:

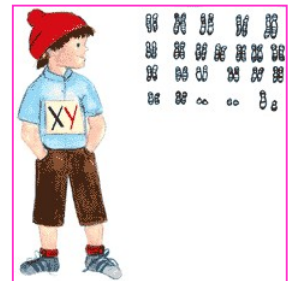
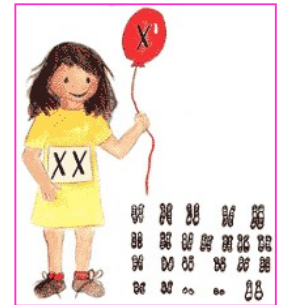
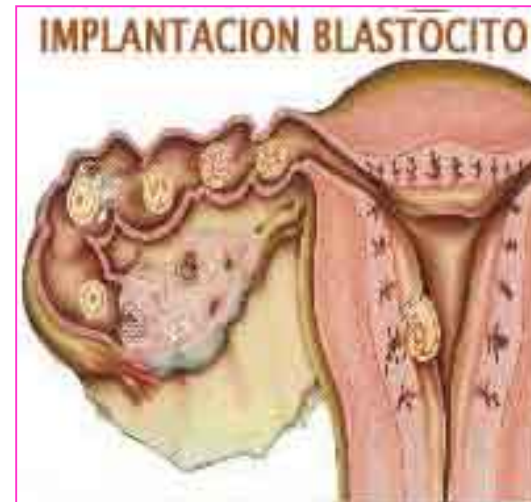
- Incompatibilidad de grupo sanguíneo ABO
- Presencia de anticuerpos circulantes en suero u otros fluidos orgánicos

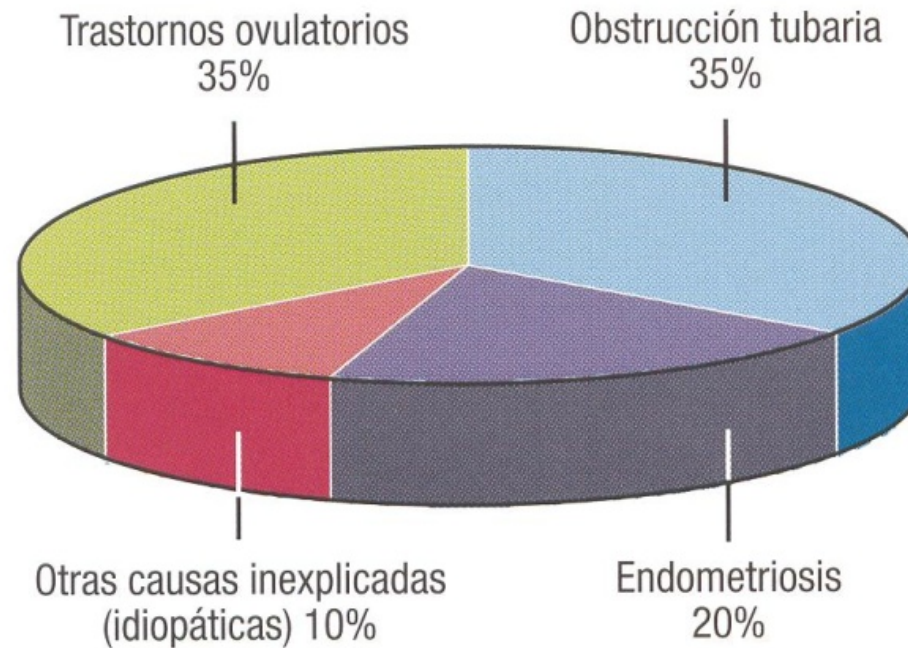
ETIOLOGIA

Fa poc s'ha proposat una nova classificació etiològica més funcional que engloba diverses causes:

- ✗ Defectes en la producció de gàmetes.
- ✗ Defectes en la unió dels gàmetes.
- ✗ Defectes en la implantació de l'embrió.

Causes d'esterilitat femenina

Causes d'esterilitat masculina

♂ Factor **genètic**: anomalies en la quantitat o qualitat dels espermatozoides.

♂ Factor **anatòmic**: anomalies congènites o adquirides. Obstrucció dels conductes per on passa l'esperma. Impotència.

♂ Factor **ambiental**: tabac, alcohol, drogues...

♂ Altres **malalties**: parotiditis, alteracions endocrines...

Factors que afecten el semen

→ Factors de risc

- Estrès emocional
- Treball físicament exigent
- Sedentarisme prolongat
- Elevació de la temperatura corporal
- HTA
- Tractaments farmacològics prolongats

→ Factors que milloren la qualitat del semen

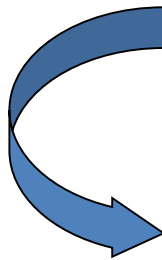
- Alimentació
- Esport
- Antioxidants
- Excitació sexual

Problemes emocionals en parelles sotmeses a tractaments d'esterilitat/infertilitat

L'esterilitat com a *crisi vital*

Es dona per fet que les parelles tenen la capacitat de reproduir-se en el moment que ho desitgen (dins de l'edat reproductiva)

Quan es pren la decisió de tenir un fill en un moment determinat, es parteix d'aquesta suposició. Per tant, **l'aparició de problemes reproductius crea problemes emocionals**

Fonts de problemes emocionals

Introducció
Epidemiologia
**Problemes
psicosocials**
Objectius
assistencials
Tècniques de
reproducció
assistida
Bibliografia

1. Diagnòstic
2. Tractaments
3. Temps de duració dels tractaments

LES DONES AMB PROBLEMES DE FERTILITAT...

Dificultats
reproductives

Introducció
Epidemiologia
**Problemes
psicosocials**
Objectius
assistencials
Tècniques de
reproducció
assistida
Bibliografia

- ✘ Presenten ansietat i depressió (1).
- ✘ Experimenten més quantitat d'emocions negatives: frustració, soledat, tristesa, pena, culpa, ràbia... (2).
- ✘ Síntomes com ara falta de concentració, pors, sensació de falta d'atractiu físic, alteracions en les relacions sexuals i de parella (3).
- ✘ S'exigeixen més responsabilitat per la infertilitat, independentment de la causa (4).

(1) Guerra, 1998; (2) Oddedns, 1999; (3) Aghanwa, 1999; (4) Newton, 1999.

EXPECTATIVES SOCIALS AL VOLTANT DE LA MATERNITAT/PATERNITAT

- La família i els amics estan expectants.
- La societat espera que augmente el grup social.

Ocultació del problema o de possibles tractaments per part de la parella.

Cal evitar l'aïllament

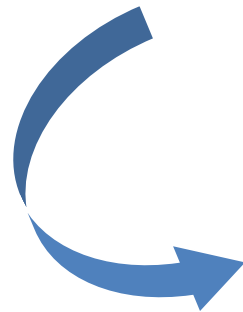

- Entorn familiar i social com a reforç
- Xarxa de suport

L'ansietat i l'estrès influeixen negativament en els resultats de la teràpia de reproducció assistida

- Ovularen un 20% menys.
- Aquests òvuls es fecundaren un 30% menys.
- Més proclius a l'avortament en un 20%.

- Flexibilitzar idees i creences
- Evitar pensaments negatius
- Desdramatitzar
- Informar
- Tècniques de relaxació
- Tècniques de respiració

OBJECTIUS DELS CENTRES D'ESTERILITAT/INFERTILITAT

1. Buscar la causa de l'esterilitat i corregir-la.
2. Oferir informació exacta i aclarir la informació errònia.
3. Donar ajuda emocional a la parella durant el temps en què intenten aconseguir la gestació.

Avaluació d'una parella que consulta per esterilitat

Els dos membres de la parella al mateix temps

Quan cal començar l'estudi?

- Després d'un any de relacions sexuals sense embaràs.
- Després de dos avortaments consecutius.

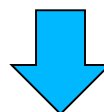
Abans si:

- ✘ Edat avançada
- ✘ Malalties
- ✘ Azoospèrmia
- ✘ Obstrucció bilateral de les trompes
- ✘ Situacions de probable anovulació
- ✘ Situacions socials peculiars

ON ES FA LA CONSULTA?

En un primer moment,
en centres de planificació familiar

Unitats de reproducció assistida (TRA)

**Llei 14/2006, sobre tècniques de
reproducció humana assistida**

Infermeria en TRA

- Àrees de responsabilitat
  - Informar durant l'estudi i el tractament.
  - Organitzar el treball en la unitat.
  - Ensenyar l'administració de la medicació.
  - Prestar ajuda psicològica.
- Coneixements necessaris
  - Procés diagnòstic.
  - Opcions de tractament.

Primers estudis que cal fer en TRA

Dona

- Certesa que hi ha ovulació.
- Certesa que hi ha integritat anatòmica i funcionalitat tubària.

Home

- Certesa d'un espermograma no patològic.

Estudi bàsic en la dona

→ Ovulació

- Temperatura basal corporal (en desús).
- Determinació sèrica de nivells hormonals basals.

→ Estudi de la integritat anatòmica i funcional uterina i tubàrica

- Úter: ecografia vaginal, histerosalpingografia (HSG) o histeroscòpia.
- Trompes: permeabilitat tubàrica amb la HSG.
- Cèrvix: amplitud del canal cervical o possibilitat d'incompetències cervicals.

Estudi bàsic en l'home

- ❖ Certesa d'un espermograma no patològic.
- ❖ **Espermograma**
  - Recollida de semen després de 3 o 4 dies d'abstinència sexual.
  - Masturbació.
- ❖ Examen físic: penis, testicles, uretra.

Condicions per a un espermograma

1. Abstinència sexual de tres a cinc dies.
2. Sense febre, ni grip, ni cap procés viral o bacterià.
3. Masturbació: mostra a un col·lector estèril (orina).
4. Sense usar preservatius ni lubricants.
5. La mostra s'ha d'entregar al laboratori abans d'una hora.

Valors mínims normals de l'espermograma (OMS 2010)

Volum	1,5 ml
pH	7,1
Concentració	15.000.000 d'espermatozoides/ml
Mobilitat	32% de mobilitat progressiva
Morfologia	4% de formes normals
Vitalitat	58% de cèl·lules vives
Leucòcits	Menys d'1.000.000/ml
Liquèfacció	Queda totalment liquat en 60 minuts
Test MAR	Menys del 50%

Espermograma

Alteracions

1. **Normospèrmia:** espermograma normal.
2. **Oligospèrmia:** <15.000.000 espermatozoides/ml.
3. **Astenozoospèrmia:** mobilitat total (progressius i no progressius) menys del 40% o mobilitat progressiva per davall del 32%.
4. **Teratozoospèrmia:** formes normals per davall del 4%.
5. **Oligoastenozoospèrmia:** combinació dels punts 2 i 3.
6. **Oligoastenoteratozoospèrmia:** punts 2 + 3 + 4.
7. **Azoospèrmia:** absència d'espermatozoides.
8. **Necrozoospèrmia:** més del 50% dels espermatozoides són morts.
9. **Aspèrmia:** absència de secreció seminal.

Dificultats
reproductives

Reproducció assistida

Introducció
Epidemiologia
Problemes
psicosocials
Objectius
assistencials
**Tècniques de
reproducció
assistida**
Bibliografia

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Reproducció assistida (RA)

Concepte: conjunt de tècniques aplicades a les parelles estèrils o infèrtils, encaminades a aconseguir una gestació a terme.

Equip humà necessari

- Metges especialistes en ginecologia i obstetrícia
- Biòlegs
- Personal d'infermeria
- Personal auxiliar

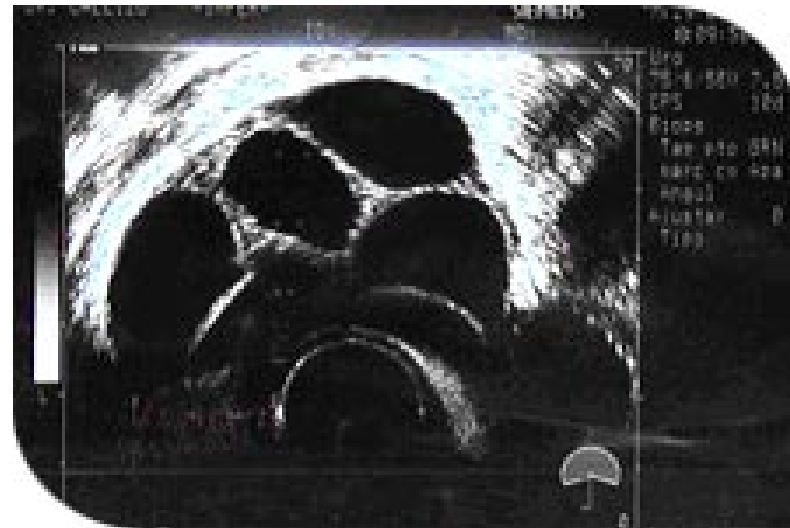
Equip tècnic

- Quiròfan
- Laboratori de RA

Estimulació ovàrica

Ús de **tractaments** dirigits a produir una estimulació ovàrica controlada, amb la finalitat d'aconseguir el **creixement** i la **maduració** d'un nombre més alt de fol·licles o, també, a fi de coordinar el moment de l'**ovulació** amb l'aplicació de la tècnica escollida.

Inseminació artificial

Primera alternativa emprada en el tractament de l'esterilitat

- **Homòloga:** amb semen de la parella.
- **Heteròloga:** amb semen de donant (banc de semen congelat).

Objectius principals

- Assegurar l'existència d'òvuls disponibles.
- Acostar els espermatozoides a l'òvul en l'aparell genital femení.
- Incrementar el potencial de fertilitat dels espermatozoides amb una sèrie de procediments de laboratori anomenats **capacitació espermàtica**.

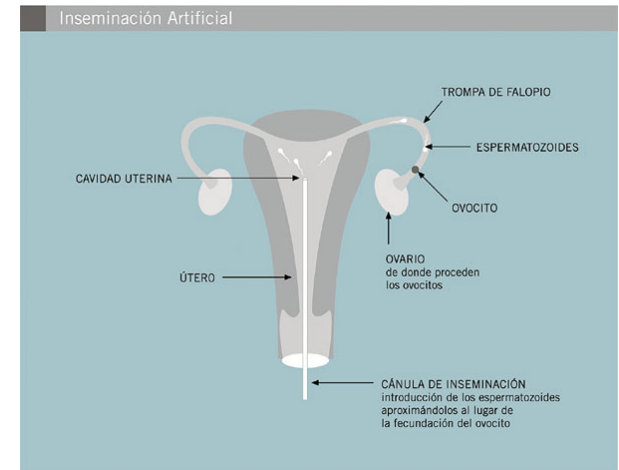
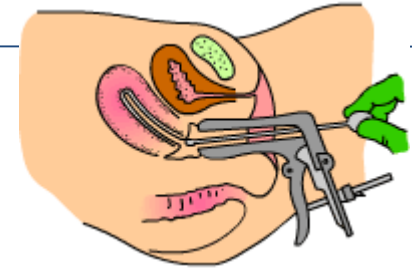
Inseminació artificial

Etales

1. Estimulació del desenvolupament fol·licular: a partir del tercer dia del cicle (dosis individualitzades) sota control ecogràfic i analític.
2. Monitoratge del desenvolupament fol·licular: ecografies pel seguiment fol·licular. Control del dia òptim per a la inseminació.
3. Recollida del semen: acudir $\pm$ 2 hores abans de la inseminació per a entregar la mostra de semen.
4. Tècniques de capacitació del semen: selecció dels espermatozoides de millor qualitat.
5. Suport de la fase lútia amb progesterona.

Inseminació artificial

Dona en posició ginecològica:

- Col·locació d'un espècul vaginal.
- Introducció d'un catèter per la cèrvix i es diposita el semen a l'interior de la cavitat uterina (inseminació intrauterina).
- Es retira el catèter lentament i es deixa reposar la dona uns 15 minuts.

Inseminació artificial

Resultats

Inseminació artificial de la parella

- Amb 1 IA: 15%-23% taxa d'embaràs
- Amb 2 IA: 26%-34% taxa d'embaràs
- Amb 3 IA: 35%-42% taxa d'embaràs
- Amb 4 IA: 40%-60% taxa d'embaràs

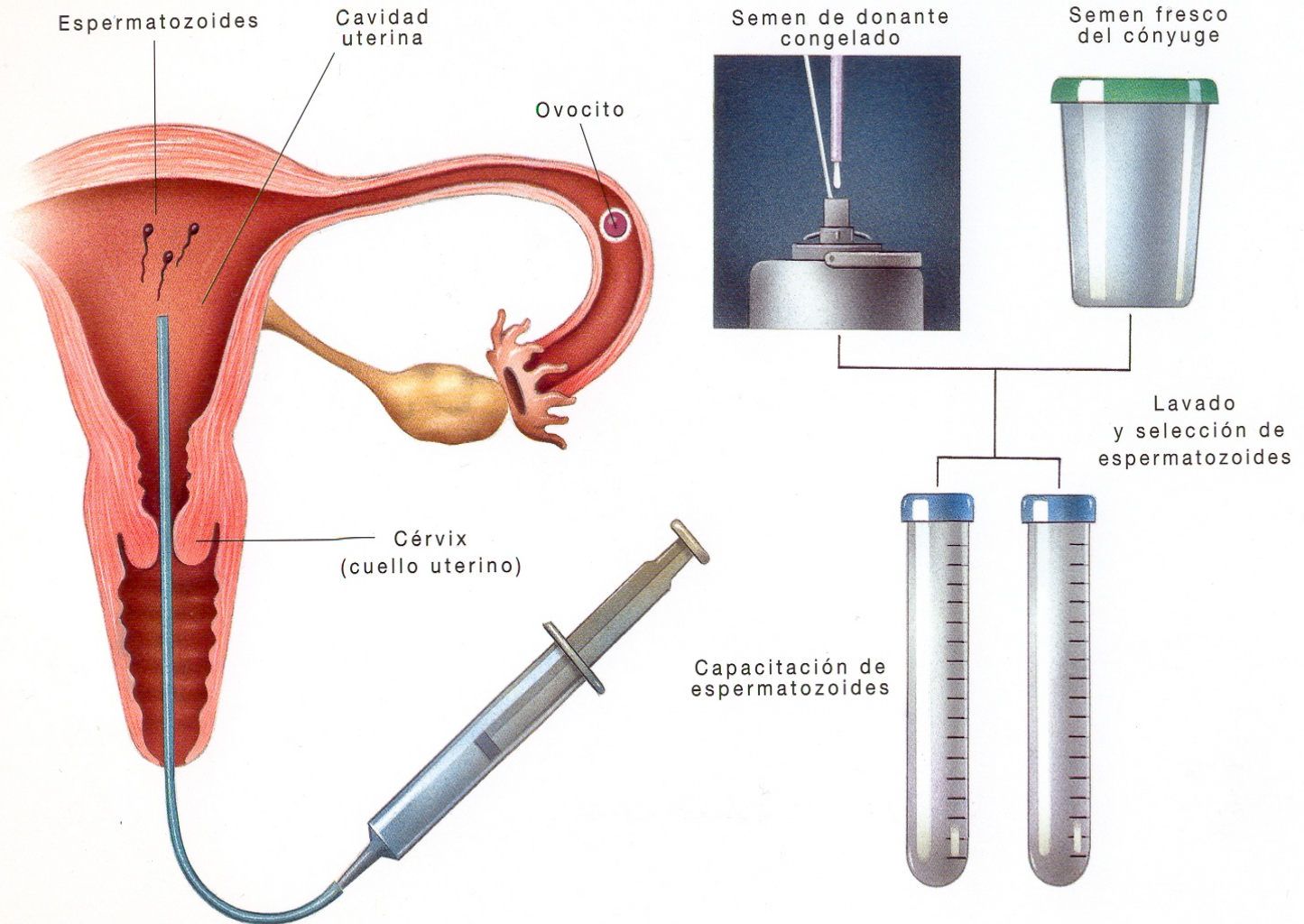
Inseminació artificial de donant

- Amb 1 cicle: 17%-28% taxa d'embaràs
- Amb 2 cicles: 30%-46% taxa d'embaràs
- Amb 3 cicles: 48%-60% taxa d'embaràs
- Amb 4 cicles: 60%-75% taxa d'embaràs

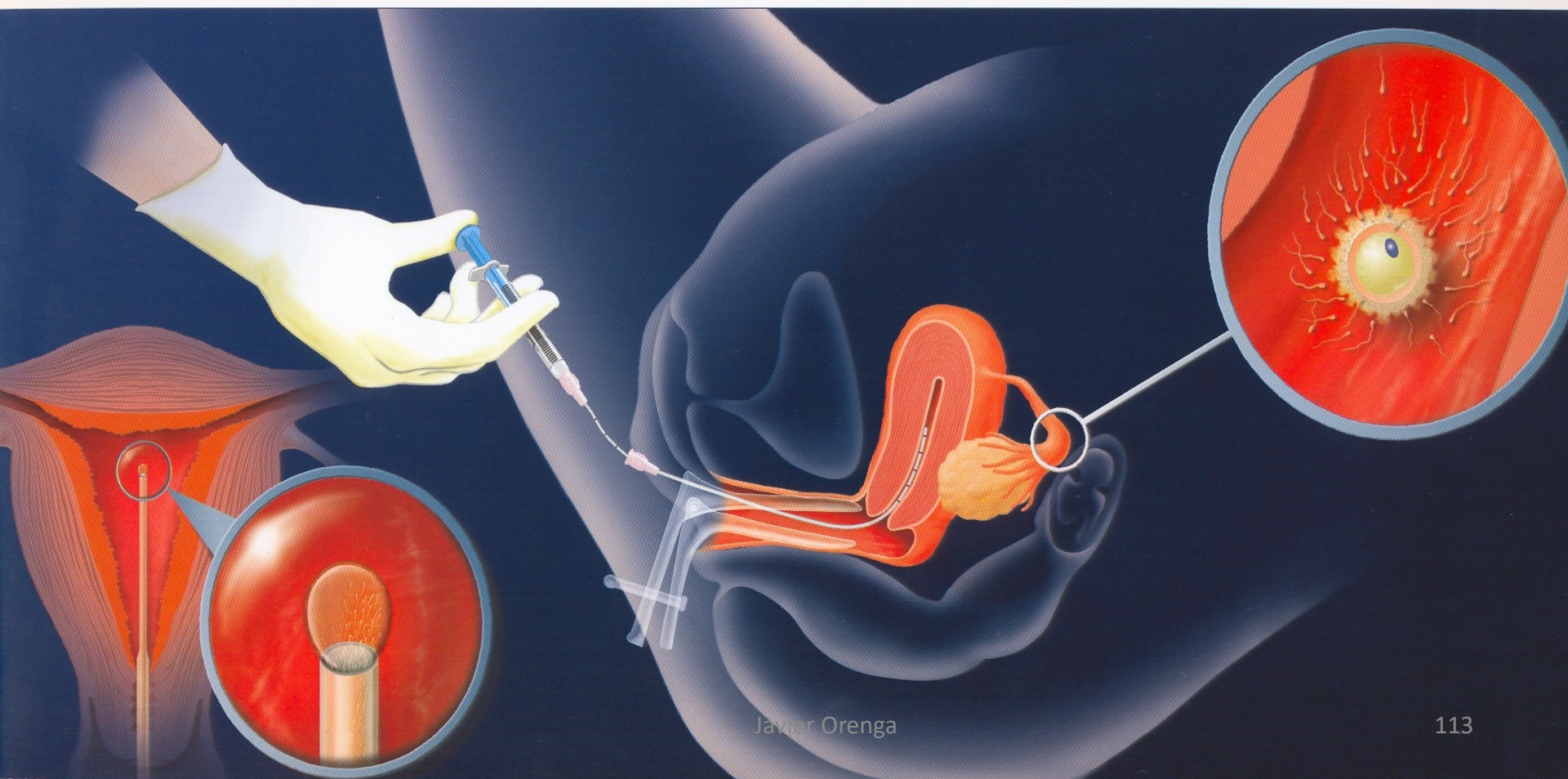

INSEMINACIÓN ARTIFICIAL

Fecundació *in vitro* (FIV)

El procés de fecundació es reproduïx al laboratori de reproducció assistida

Es posen en contacte un o més ovòcits de la dona (obtinguts per punció vaginal ecoguiada) amb els espermatozoides.

Mecanisme d'actuació

- Estimulació ovàrica i control.
- Recuperació dels ovòcits.
- Els ovòcits madurs es fecunden amb espermatozoides capacitats.
- Cultiu dels embrions fecundats.
- Transferiment dels embrions a l'úter de la dona.
- Suport de la fase lútea amb progesterona.
- Els embrions que no s'han transferit, són criopreservats.

Fecundació *in vitro* (FIV)

Tècniques

◆ Fecundació *in vitro* convencional (FIV)

Els ovòcits obtinguts en la punció es disposen en gotes de medi de cultiu, en què hem preparat una dilució d'espermatozoides que, pels seus propis mitjans, han de reconèixer l'ovòcit, penetrar en el citoplasma i, així, fecundar-lo.

◆ Microinjecció intracitoplasmàtica d'espermatozoides (ICSI)

Injecció d'un sol espermatozoide en cadascun dels ovòcits madurs obtinguts en la punció fol·licular, mitjançant micromanipulació.

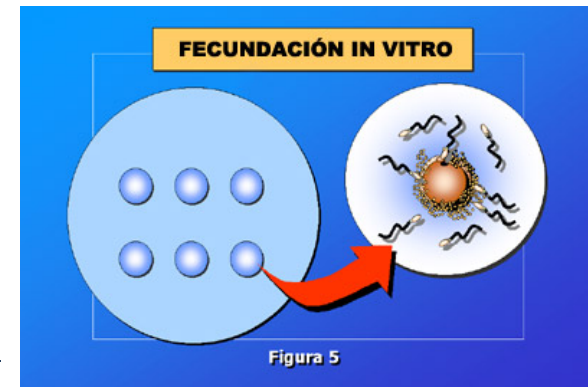

Figura 5

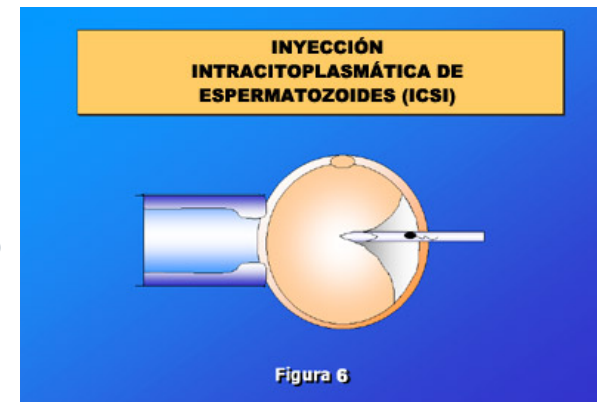

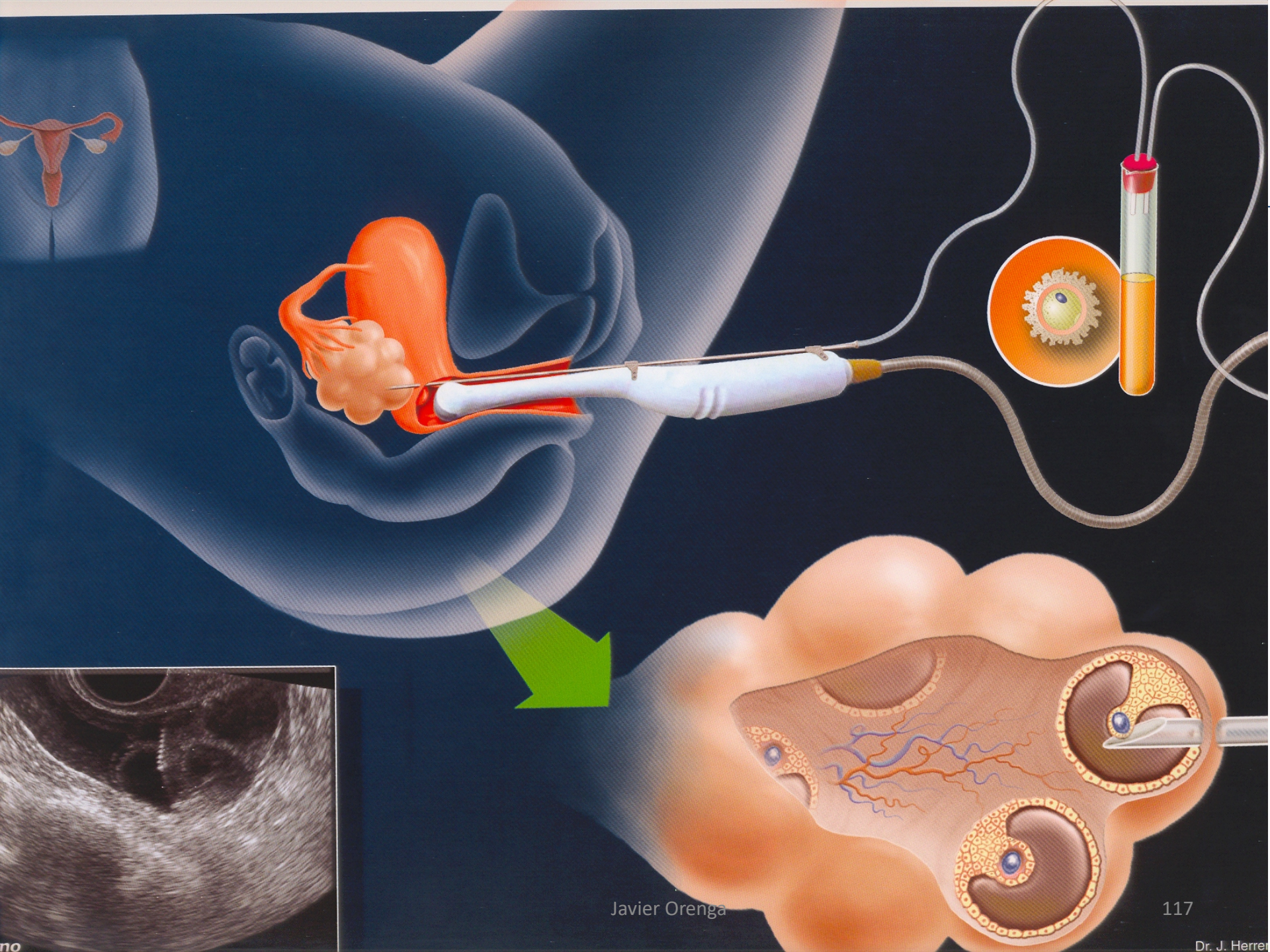
Figura 6

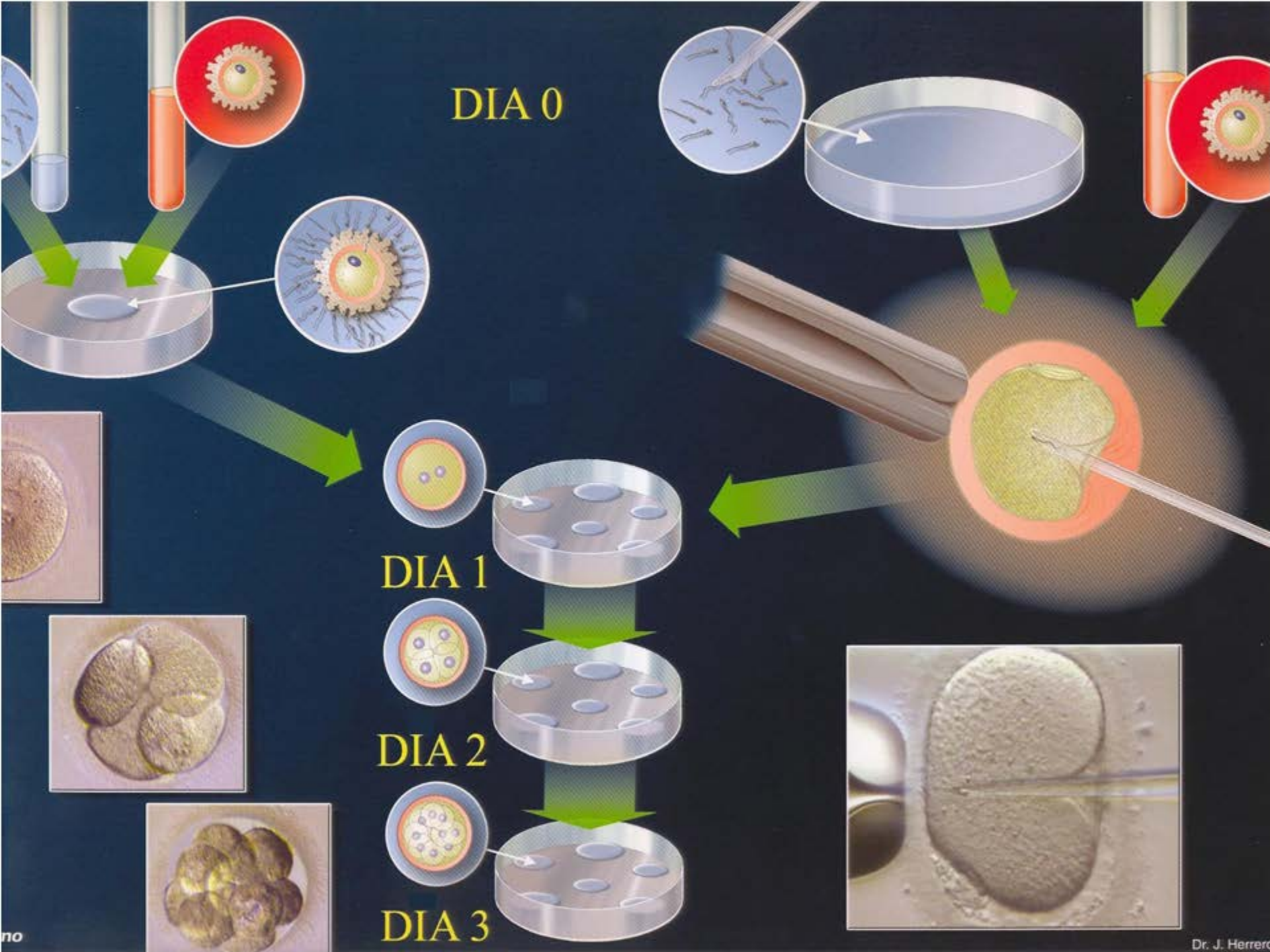
Fecundació *in vitro* (FIV)

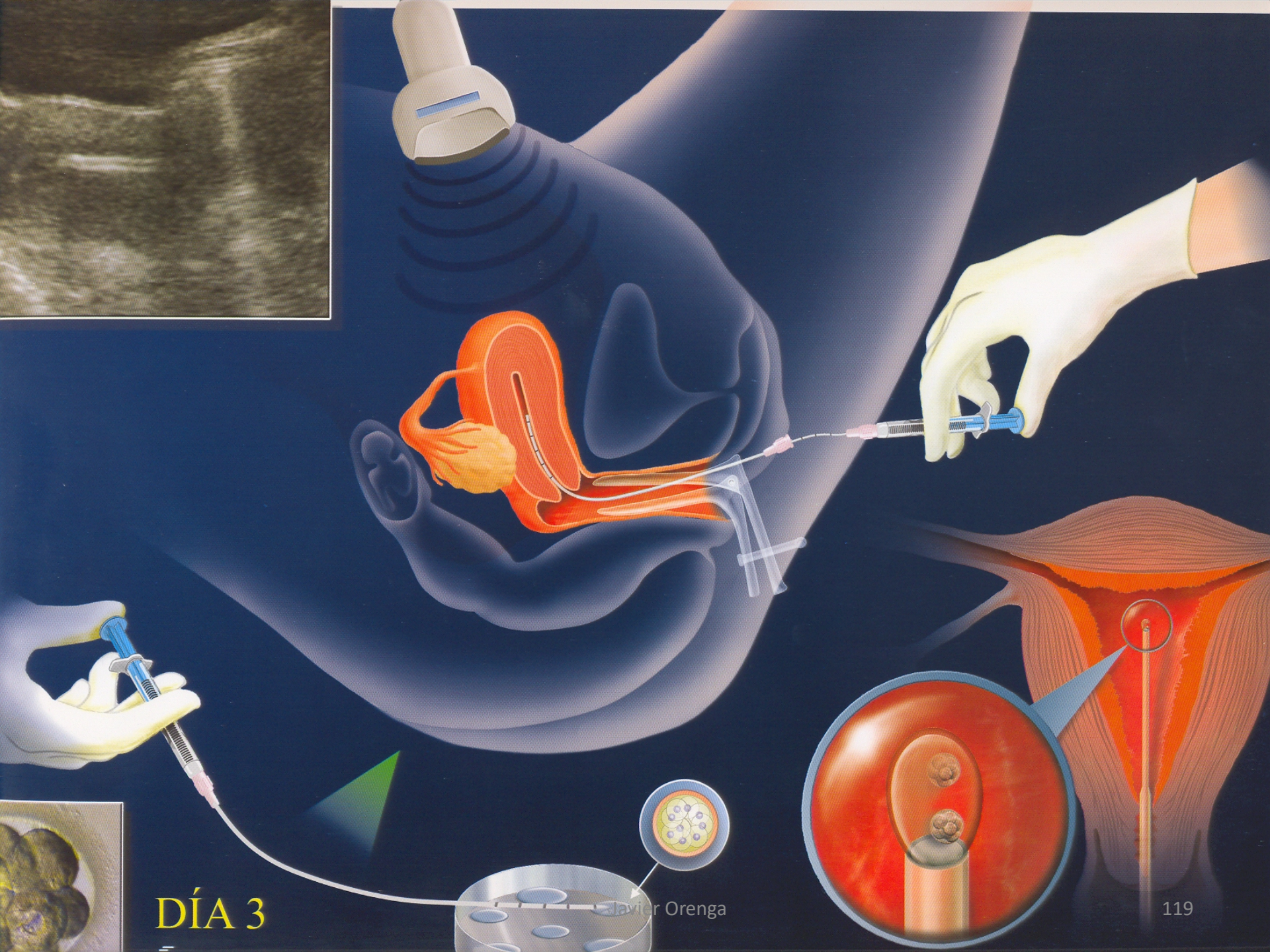
Resultats

- Un **40%** en dones de menys de 35 anys.
  - Entre un **27-36%** en dones de 35 a 37 anys.
  - Entre un **20-26%** en dones de 38 a 40 anys.
  - Entre un **10-13%** en dones de més de 40 anys.
-
- Amb donació d'ovòcits, èxit de vora el **50%**.
  - Amb semen de donant també augmenta la taxa d'èxit.

DÍA 3

Clavier Orenga

Donació d'ovòcits i preembrions

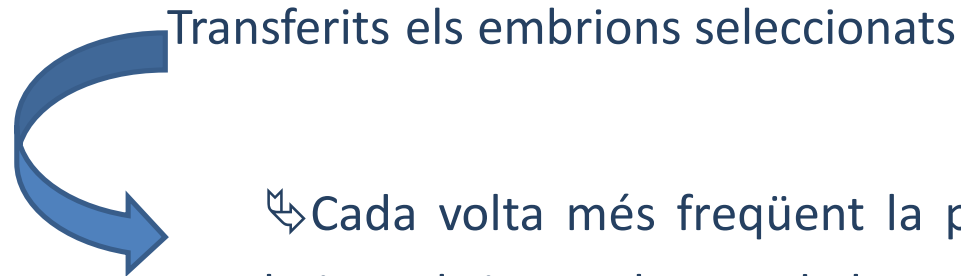
Per a dones amb problemes d'infertilitat a causa de:

- ⊗ Menopausa precoç o quirúrgica.
- ⊗ Extirpació d'ovaris per malalties com el càncer o malalties benignes com ara quistos o endometriosis.
- ⊗ Dones que tenen risc de transmetre malalties genètiques a la descendència.
- ⊗ Parelles d'edat.

Congelació/vitrificació embrionària

↳ Cada volta més freqüent la possibilitat que hi haja embrions sobrants de bona qualitat.

★ Aquests embrions són **criopreservats** per a usar-los en el futur.

★ Pot fallar la gestació amb la transferència en fresc.

★ Si es busca una segona gestació.

Síndrome d'hiperestimulació ovàrica (SHO)

- ☒ Resposta anormalment alta dels ovaris a l'estimulació hormonal.
- ☒ Complicació iatrogènica produïda per l'ús d'hormones per a l'estimulació de l'ovulació en cicles de reproducció assistida.

Síndrome d'hiperestimulació ovàrica (SHO)

Epidemiologia

Incidència entre el 0,5%-10% de les dones amb TRA

- ☞ Lleu: 33%
- ☞ Moderada: 4%
- ☞ Greu: de 0,5% a 1%

Simptomatologia

- ✗ Distensió i dolor abdominal.
- ✗ Augment de pes.
- ✗ En casos greus, dolor abdominal intens, nàusees, diarrea, pantaix i oligúria.

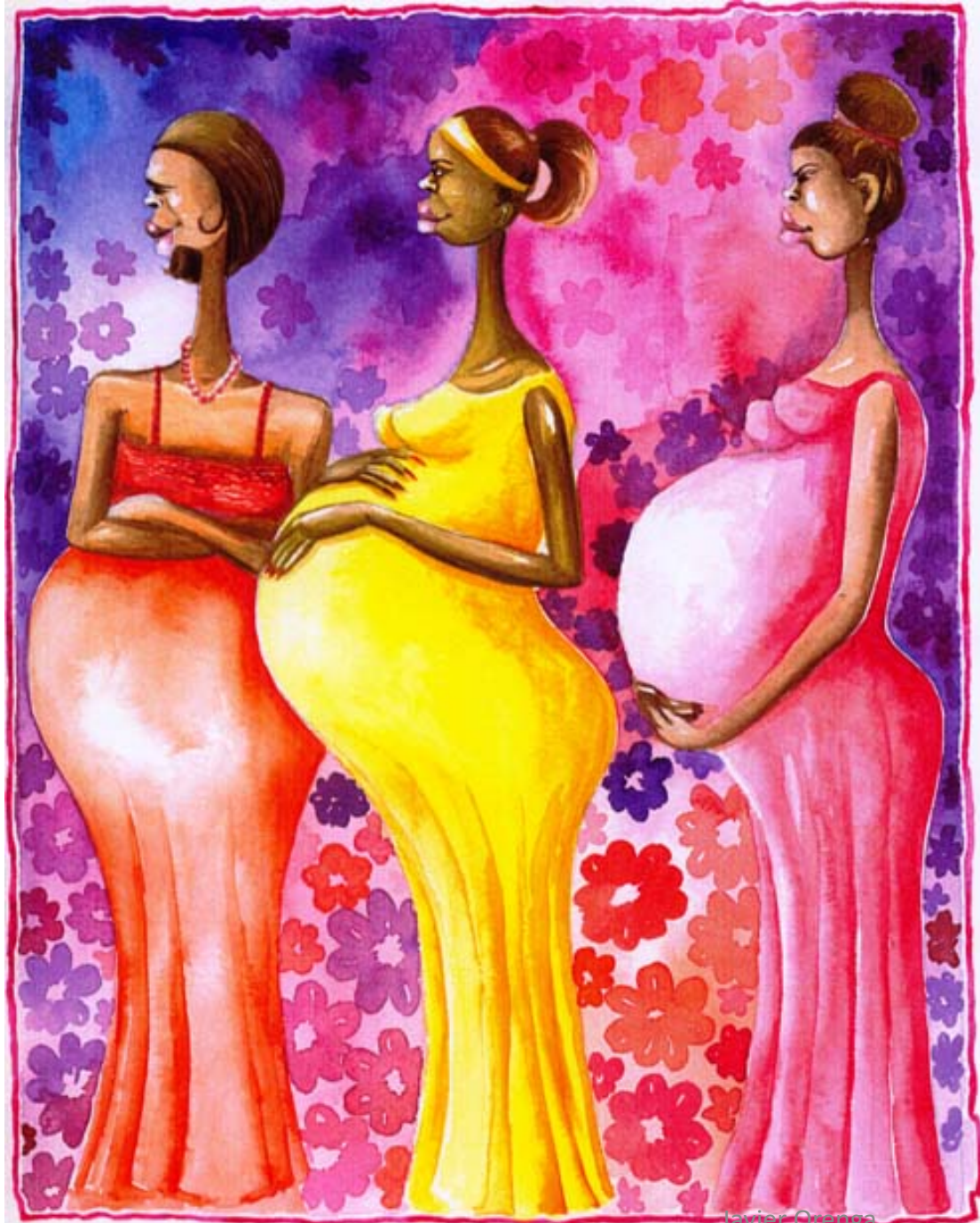
Els símptomes empitjoren si s'aconsegueix l'embaràs.

Bibliografia

- Bonilla-Musoles, F., Dolz Arroyo, M., Moreno Marí, J. i Raga Baixauli, F. (2009). *Reproducción asistida: abordaje en la práctica clínica*. Madrid: Médica Panamericana.
- Giménez Mollá, V. (2009). *Importancia de los aspectos emocionales en los tratamientos de reproducción asistida* (2a ed.). Espanya: Sociedad Española de Fertilidad.
- Remohí, J., Cobo, A., Romero, J. L., Pellicer, A. i Simón, C. (2005). *Manual práctico de esterilidad y reproducción humana* (2a ed.). Madrid: McGrau-Hill-Interamericana.

Javier Orenga

Carlos Alvarado
2006

Resposta de l'organisme matern a l'embaràs: canvis

Canvis en l'embaràs

Introducció

Sobrecàrregues

Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

- Sobrecàrregues en l'embaràs
- Canvis locals
- Canvis sistèmics
- Bibliografia

<http://enfamilia.aeped.es>

Sobrecàrregues de l'embaràs

Cadascuna de les influències que genera canvis específics en l'organisme de l'embarassada

- Hormonal
- Metabòlica
- Mecànica
- Hemodinàmica
- Psicosocial

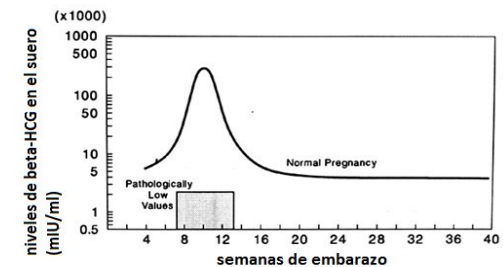

SOBRECÀRREGA HORMONAL

Apareixen hormones noves específiques de la gestació:

HCG = gonadotropina coriònica humana: primera hormona placentària descrita. Trobada en l'orina de dona gestant per Zondek i Ascheim en 1927.

- Detecció: 8-9 dies després de la fecundació.
- Secreció: trofoblast, posteriorment placenta.
- Augment progressiu des del començament de l'embaràs.
- Valor màxim entre la setmana 8 i 9 de gestació.
- Descens progressiu fins a la setmana 16-20. Després, nivells mantinguts fins al final de la gestació.
- Estimula el cos luti perquè segregue progesterona.

SOBRECÀRREGA HORMONAL

- ◆ El creixement de l'embrió produeix que els nivells de beta-HCG es dupliquen cada 2-3 dies.
- ◆ Si els nivells de beta-HCG baixen de forma sobtada, podríem pensar en un avortament espontani.
- ◆ Si els nivells tarden a pujar o es mantenen, podrien indicar un embaràs extrauterí.
- ◆ L'embaràs múltiple provoca nivells de beta-HCG fins a un 30%-50% més elevats que un embaràs únic.

SOBRECARRREGA HORMONAL

- ✓ **Estrògens:** durant l'embaràs, el principal estrogen és l'**estriol**. La concentració augmenta progressivament. Creixement de l'úter, ↑flux sanguini, metabolisme i creixement de la glàndula mamària.
- ✓ **Progesterona:** secretada pel cos luti fins a la setmana 10; després per la placenta. El nivell va augmentant. Inhibeix el **múscul llis** uterí a fi d'impedir l'expulsió prematura del fetus i augmenta la **perfusió sanguínia** de l'endometri.
- ✓ **Insulina:** adaptacions metabòliques a fi de corregir el desequilibri que produeix la necessitat de **més aportació nutritiva** per al fetus. Un d'aquests desequilibris consisteix en el fet que l'organisme necessita més aportació d'insulina perquè cal un ús més alt de glucosa.
- ✓ **Relaxina:** secretada pel cos luti i la placenta, causa relaxació dels lligaments pelvians i prepara i **ablaneix el coll uterí** per al part.
- ✓ **Oxitocina:** produïda per l'hipotàlem i alliberada per la hipòfisi posterior. Provoca les **contraccions de l'úter** en el moment del part i estimula l'ejecció làctia.

Canvis en l'embaràs

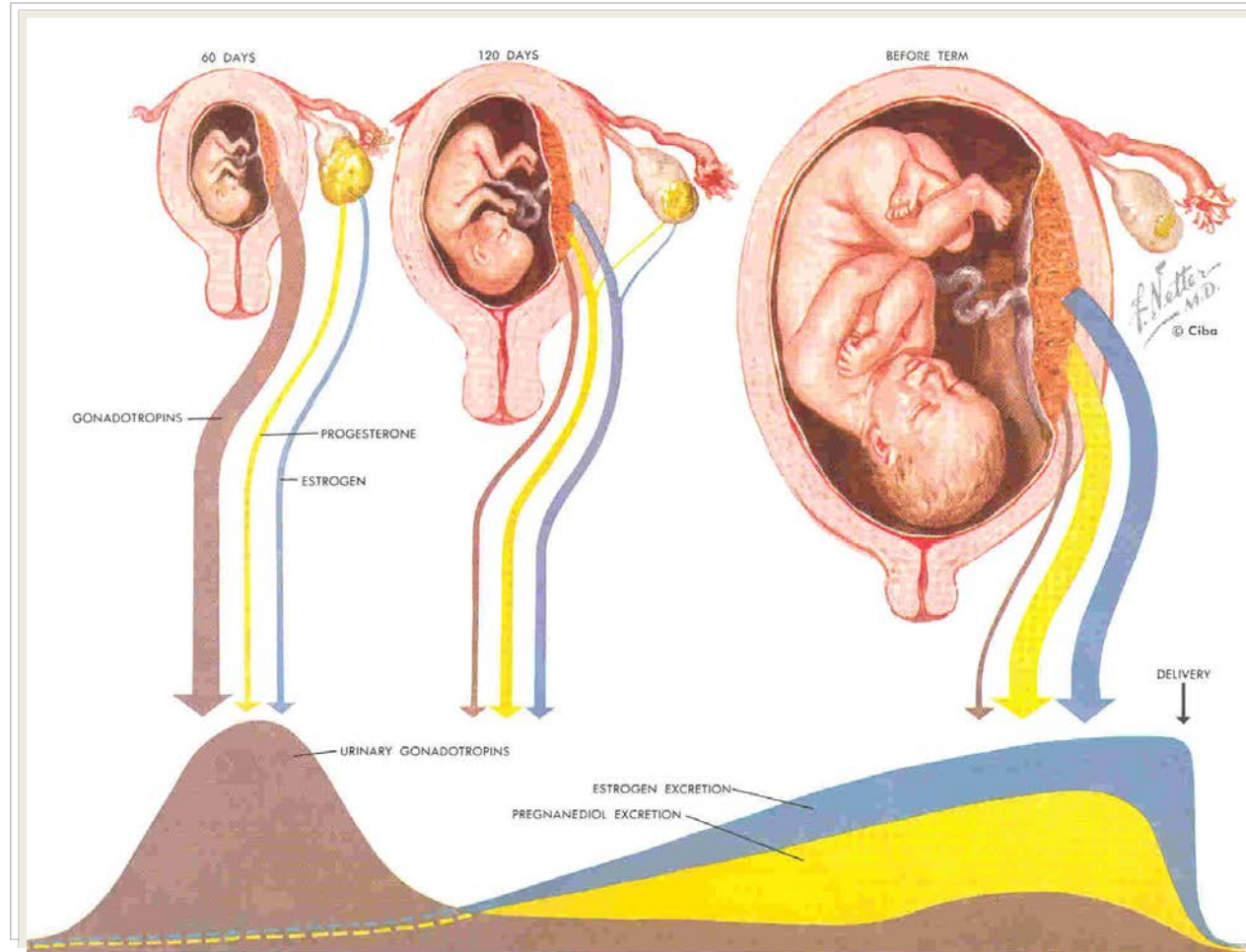
Introducció

Sobrecàrreges

Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

SOBRECÀRREGA METABÒLICA

L'increment de l'activitat metabòlica es basa en:

- La presència de nous elements i circumstàncies *consumidors d'energia*: **fetus** i **placenta**.
- Hipertròfia i hiperplàsia de l'úter i de les mames.
- Augment de les funcions cardíaques i musculoesquelètiques.
- Activació dels processos d'assimilació.

Increment de les necessitats energètiques

SOBRECÀRREGA MECÀNICA

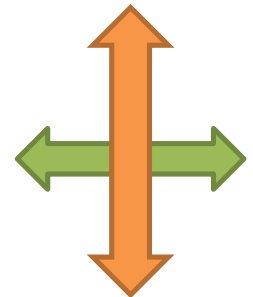
Sobrepès considerable que ha de ser suportat per les mateixes estructures musculars i òssies.

Situacions de sobrecàrrega mecànica

- **Sobrepès** abdominopelvià que actua en dos sentits

- a) Longitudinal
- b) Transversal

- **Compressions viscerals**: produïdes pel gran creixement uterí
  - a) Òrgans veïns
  - b) Venes abdominals i pelvianes: dificulta la circulació de retorn venós

SOBRECÀRREGA HEMODINÀMICA

Increment important del treball cardíac

- La **PA** mitjana ↓ fins a la setmana 16-20, després torna a valors normals.
- El flux sanguini ↑ per a cobrir necessitats de mames, úter, placenta... Per tant, el **retorn venós** i **cabal cardíac** ↑↑.
- Cabal cardíac ↑ fins a la setmana 16-20 (fins al 50%), després deixa de pujar i es manté elevat.
- El ↑ del cabal cardíac va associat a ↑ del **volum sistòlic** i de la **FC**.
- El ↑ del cabal cardíac i la lleugera ↓ de la PA s'associen a una ↓ de la **resistència vascular sistèmica** (o perifèrica).
- El consum d'**oxigen** és ↑ però la ventilació pulmonar és més ↑↑; això produeix hiperventilació i una ↓ de la PCO_2 .

SOBRECÀRREGA PSICOSOCIAL

Deusth (1960) va proposar el concepte d'embaràs com a factor estressant a causa de dos efectes psicològics:

El desafiament

És la crisi de l'embaràs pròpiament dita: es desenvolupa al llarg dels tres trimestres:

1r trimestre: **assumpció del nou rol**. Decisions crítiques d'acceptació o rebuig.

2n trimestre: **incorporació** del fetus al propi esquema corporal, ajudada per la percepció dels primers moviments fetals.

3r trimestre: assumpció de la **separació** de la unitat fetus-maternal. Es percep el fetus com *una cosa independent*.

L'amenaça

Es percep a través de temors conscients o inconscients:

- ✓ Sobre ella mateixa: por i inseguretat física
- ✓ Sobre el fill: avortament, deformitat física o psíquica.

Cronologia de les sobrecàrregues

Introducció

Sobrecàrregues

Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

Trimestre	1r	2n	3r
Hormonal	+ +	+	+ + +
Metabòlica	+	+ +	+ + +
Mecànica	+	+ +	+ + +
Hemodinàmica	+	+ +	+ + +
Psicosocial	+ + +	+	+ + +

CANVIS LOCALS

Introducció

Sobrecàrregues

Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

Sistema reproductor

Úter

Cèrvix

Vagina

Vulva

Mames

Canvis uterins

ÚTER —————→ **Protagonista de la gestació**
En forma i dimensions

Dues parts: cos i coll, reaccionen de distinta forma:

→ **Cos** (compost bàsicament per múscul)

◆ Creix i es distén.

→ **Cèrvix** (teixit connectiu)

◆ Es manté com un anell tancat fins al final de la gestació.

→ **Funció del cos:** contenir el producte de la gestació.

→ **Funció de la cèrvix:** mantenir-lo al seu lloc.

Canvis uterins

L'úter augmenta unes deu vegades de pes

Pes	50-80 g	900-1.200 g
Capacitat	3-5 ml	4-5 l
Longitud	7 cm	34 cm

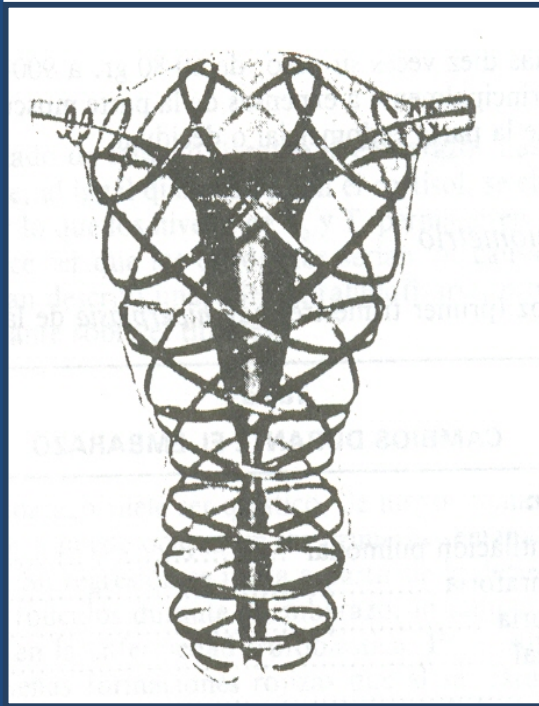
Aquest creixement ocorre principalment a costa de la paret muscular o **miometri**

Disposició del miometri:

- 1r trimestre. Hiperplàsia: augment del nombre de fibres (mitosi).
A causa dels **estrògens**
- 2n i 3r trimestre. Hipertròfia: augment de longitud unes deu vegades, i d'amplària unes cinc.
A causa de la **progesterona**

Arquitectura de les fibres musculars uterines

Els fascicles musculars parteixen de cada trompa en forma d'espiral.

- De fora cap a dins
- De dalt a baix

Avancen en sentit caudal.

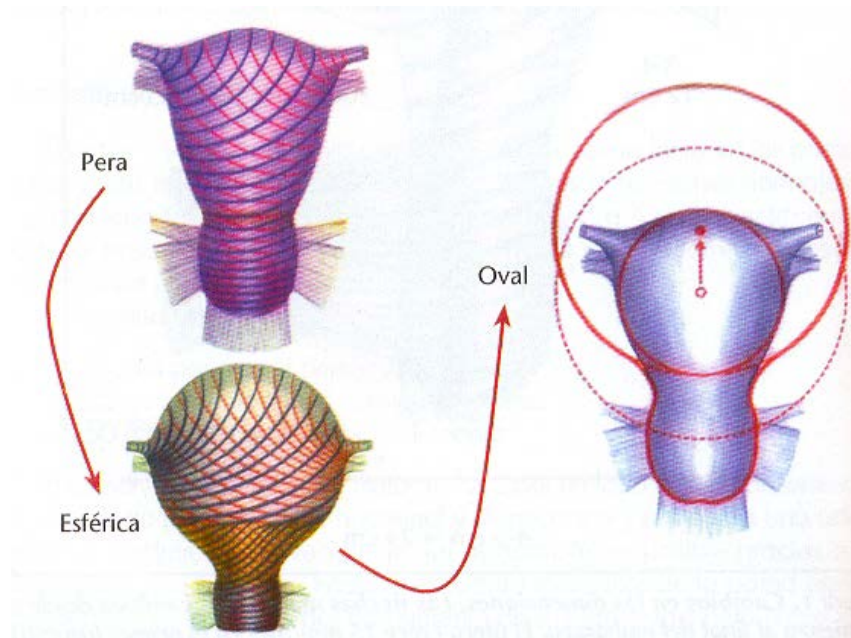
A la meitat i porció superior del cos, els dos sistemes formen un angle recte, l'un amb l'altre.

A la part més baixa del cos, les fibres estan gairebé paral·leles.

Aquesta disposició és fonamental en el moment de la contracció durant el part. Espenta sempre en sentit caudal.

Canvis en la forma uterina

Abans de la gestació: forma de pera invertida

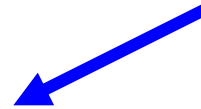

Cap a la setmana 8 de gestació, forma esfèrica.

Cap a la setmana 16-18 de gestació, creix en longitud i adquireix forma ovalada.

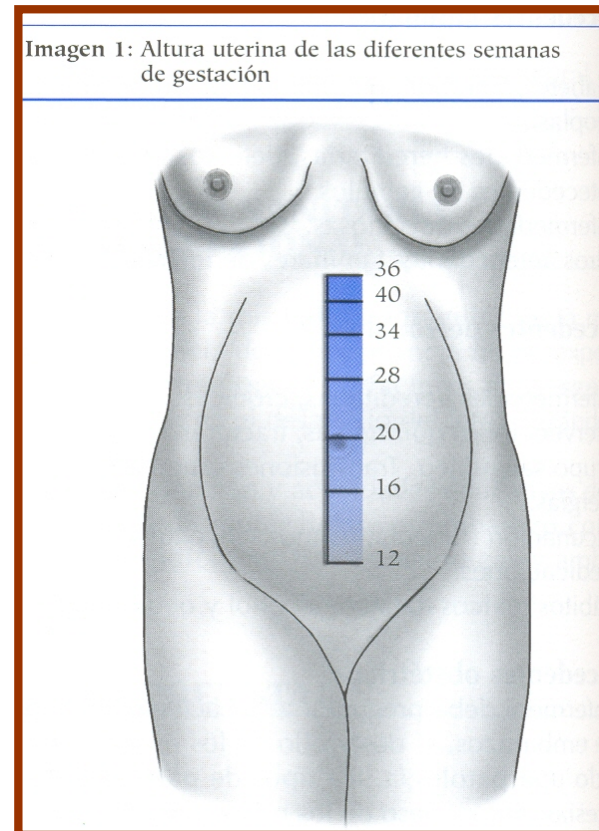
Canvis uterins

El creixement uterí segueix una cronologia establida
Paràmetre avaluador de l'edat gestacional

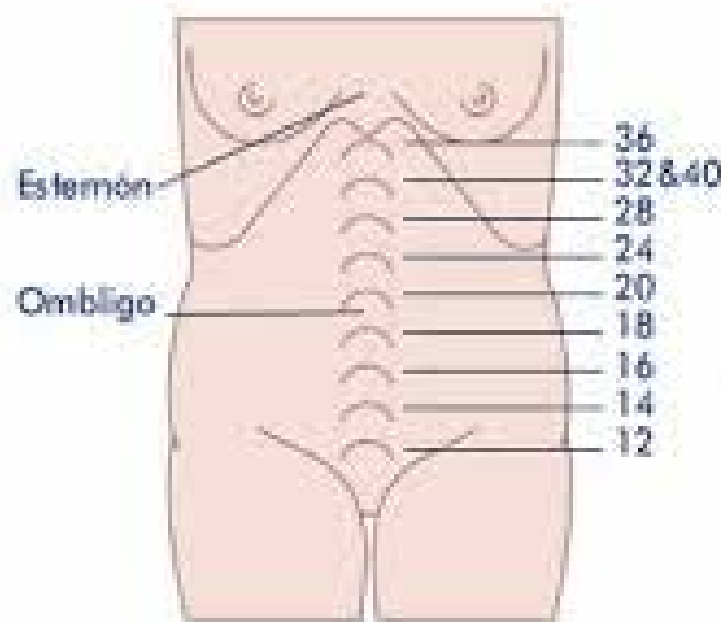
Relación de las semanas de gestación con la altura uterina

SEMANAS GESTACIÓN	ALTURA UTERINA
16	14 cm
20	17 cm
24	21 cm
28	24 cm
32	28 cm
36	31 cm

Canvis uterins

Crecimiento del útero durante el embarazo

Semanas

Crecimiento de aproximadamente un dedo cada 2 semanas, desde la 20ª semana hasta el parto.

Crecimiento de aproximadamente 2 dedos cada 2 semanas, hasta la 20ª semana.

ÚTER AL FINAL DE LA GESTACIÓ

Al terme de la gestació, les parets de l'úter es caracteritzen per:

- a) Constituir un sac muscular de 3 a 5 mm de gruix.
- b) Tenir unes parets primes, blanques i es pot deprimir.
- c) Permetre efectuar a través seu la palpació de les parts fetals.
- d) Ser mal·leables al fetus i cedir als moviments d'aquest.
- e) Contraure's de forma irregular (contraccions de Braxton-Hicks).

COLL UTERÍ

Desenvolupament del sistema glandular, i també de la vascularització, que origina una secreció de moc espès per a impedir el pas de gèrmens a la cavitat uterina.

Formació del tap mucós

- Hipertròfia i hiperplàsia de les fibres elàstiques.
- Gran augment de la vascularització.

Afavoreix la blenor i l'elasticitat del coll uterí, imprescindible per al mecanisme de dilatació del part.

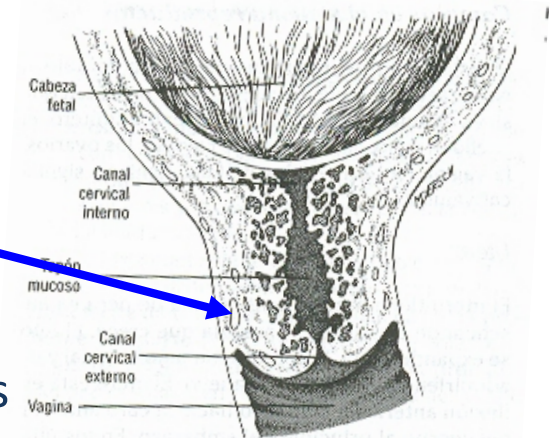

Figura 5-4. El tapón mucoso sirve como barrera de protección de la base del útero en el canal cervical.

Funció: canal tou del part

- ✧ Més edematosa i flexible.
- ✧ L'epiteli escamós que la recobreix augmenta de gruix.
- ✧ L'augment de vascularització fa que es torne de color porpra i que les parets augmenten la secreció (leucorrea gestacional).
- ✧ La producció placentària d'hormones esteroides, provoca $\uparrow$ de cèl·lules de descamació carregades de glucogen que són atacades pel bacils de Döderlein, i $\uparrow$ la capacitat d'autodefensa contra agressions ja que $\uparrow$ l'àcid làctic i, per tant, $\downarrow$ el pH.

VULVA

Introducció

Sobrecàrregues

Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

- Edema.
- Augment de la vascularització.
- La vasodilatació+augment del flux sanguini pot produir **varius vulvars** (5%). En casos concrets, pot haver-hi trencament de varius o flebitis.

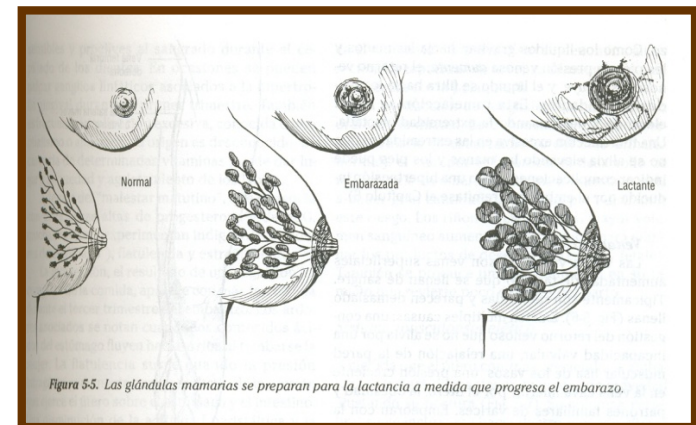

canvis morfològics

- Augment de mida i pes.
- Hipertròfia d'elements secretors: disminueix el teixit adipós i augmenta el teixit glandular.
- Dilatació dels conductes galactòfors.
- Pigmentació de l'arèola.
- Mugró més desenvolupat i erèctil.
- Apareixen els tubercles de Montgomery.

Canvis funcionals

- Els estrògens i la progesterona estimulen el creixement dels alvèols, la secreció del calostre i creen les condicions òptimes per a la lactància.

CANVIS SISTÈMICS

- Respiratori
- Cardiovascular
- Hematològic
- Metabòlic
- Digestiu
- Urinari
- Musculoesquelètic
- Son/descans
- Pell
- Autoestima

<http://mikinder.blogspot.com>

Sistema respiratori

Introducció

Sobrecàrregues

Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

Determinat per la presència de nous elements *consumidors d'oxigen*

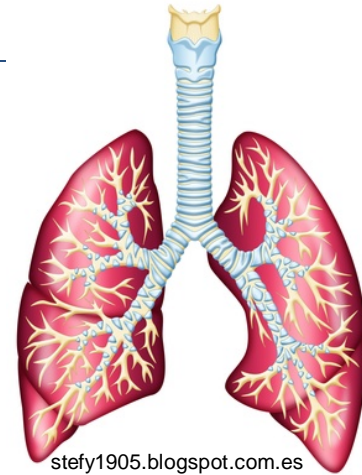
- ✓ Fetus
- ✓ Placenta
- ✓ Úter
- ✓ Mames
- ✓ Cor matern

Canvis adaptatius

✚ A mesura que la gestació avança, augmenta la pressió intraabdominal, les costelles s'horitzontalitzen i el diafragma es desplaça cap amunt.

✚ Disminució de l'eix vertical dels pulmons. Reducció de la capacitat pulmonar total, compensada amb un eixamplament de l'eix horitzontal. La capacitat vital no s'altera i de forma mínima la FR.

✚ Dispnea fisiològica. La progesterona produeix $\uparrow$ volum corrent que fa $\downarrow$ lleument la PCO_2 .

stefy1905.blogspot.com.es

Sistema cardiovascular

Introducció

Sobrecàrregues

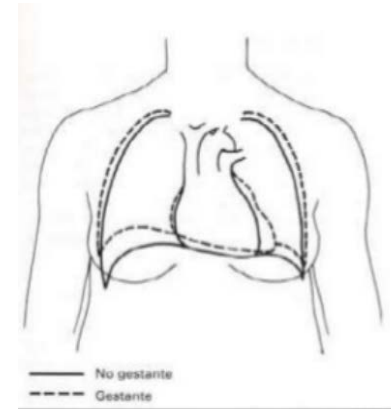
Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

Desplaçament del cor

- ◆ Cap amunt i cap a l'esquerra.
- ◆ Augmenten els diàmetres longitudinal i transvers.
- ◆ S'horitzontalitza.

es.slideshare.net

Canvis cardiovasculars

- X Hipertròfia del múscul cardíac.
- X $\uparrow$ cabal cardíac i funció cardíaca (40%-50%).
- X $\uparrow$ volèmia que produeix un $\uparrow$ de FC materna de 10-15 bpm.
- X PA, en condicions normals, mínimes variacions.
- X Increment de fluxos visceral.
- X Augment de la pressió en els MI ($\uparrow$ pressió venosa femoral), per compressió de l'úter gràvid sobre la vena cava inferior.

Sistema cardiovascular

Augment progressiu de la pressió venosa sobre tot el territori femoral a mesura que augmenta la pressió de l'úter sobre la vena cava.

- Alentiment de la circulació de retorn.
- La relaxació de la paret venosa (progesterona) condiona:

- Estancament de la sang venosa a les extremitats inferiors.
- Sovint, presència d'edemes venosos a les zones distals de les extremitats.
- Varius i hemorroides.
- **Síndrome d'hipotensió supina.**

Màxima sobrecàrrega: la setmana 28 de gestació

Sistema cardiovascular

Síndrome d'hipotensió supina

Situació que pot ocórrer cap al final de la gestació si el decúbit supí es manté durant un cert temps.

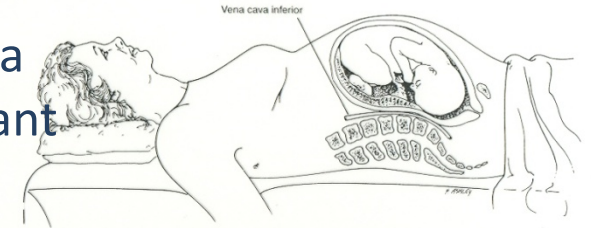
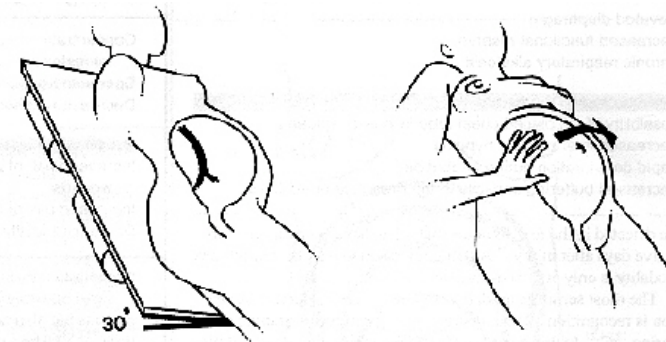

Fig. 4-7. Síndrome de hipotensió supina (síndrome de vena cava). El útero grávido comprime la vena cava cuando la mujer yace en posición supina. El flujo sanguíneo de regreso al corazón disminuye, con lo que la presión de la madre se reduce.

La compressió de l'úter gràvid sobre la vena cava inferior provoca:

- Reducció significativa del retorn venós.
- Pot provocar hipotensió i xoc.

Cal col·locar l'embarassada en decúbit lateral esquerre, o bé desplaçar l'úter suaument amb la mà cap a l'esquerra.

Alteracions hematològiques

Augment de la volèmia a costa del volum plasmàtic: 45% sobre el valor pregestacional.

ANÈMIA PER HEMODILUCIÓ

Manteniment del flux
uteroplacentari adequat

Alteracions hematològiques normals:

- ↑activitat mineralocorticoidea → ↑retenció de Na i ↑contingut d'aigua → ↑ volum plasmàtic i ↑ volum sanguini total.
- Disminució de l'hematòcrit (de 40%-42% a 34%).
- Augment de leucòcits (de 4.000-10.000/mm³ a 15.000-20.000/mm³).
- Disminució de l'hemoglobina (de 14 g/100 ml a 11 g/100 ml).
- Augment dels factors de coagulació: hipercoagulabilitat.
- Augment del fibrinogen plasmàtic: ↑ velocitat de sedimentació.
- Possibilitat de discreta plaquetopènia al final de la gestació.

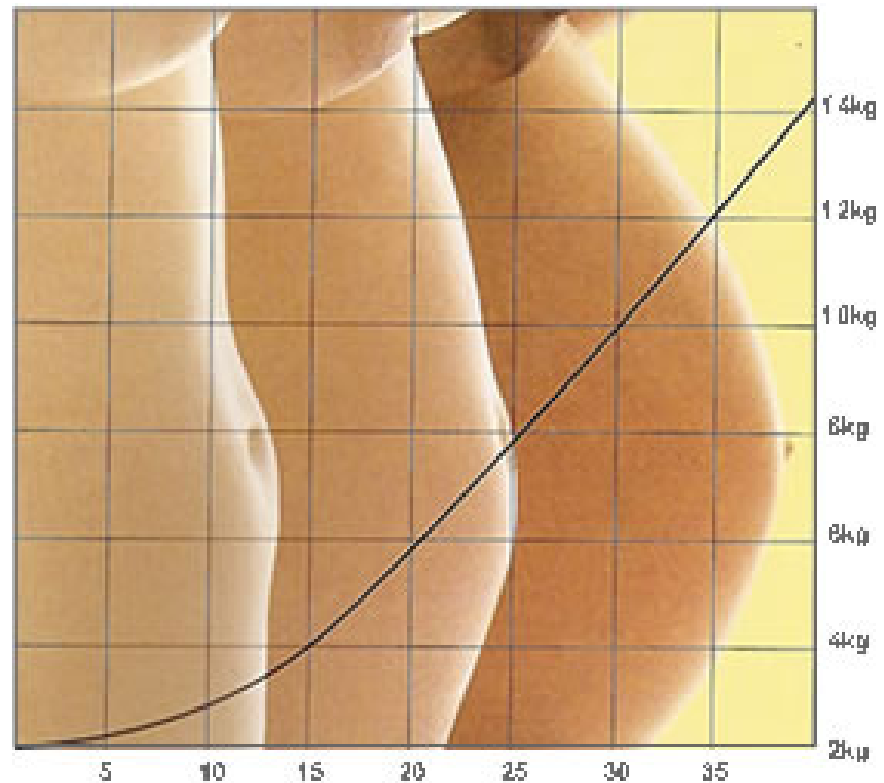

Sistema metabòlic

Augment de pes corporal

Per la interacció de diversos elements

Javier Orenga

Sistema metabòlic

Introducció

Sobrecàrregues

Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

👍 9-12 kg

Recomendaciones para prevenir la **obesidad** y el **sobrepeso** y mantener un buen estado **nutricional** en el embarazo

SEEN
Sociedad Española de
Endocrinología y Nutrición

Centro Información Obesidad
900 101 646

Sistema metabòlic

★ Metabolisme de l'aigua: retenció hídrica, s'acumulen fins a 7 litres d'aigua sobre valors no gestacionals.

Metabolisme dels nutrients

TABLA 9-3 Recomendaciones sobre el aporte diario de energía y de nutrientes para la mujer en edad fértil, embarazada y lactante

	No gestante en edad fértil	Gestante	Lactante
Energía (kcal)	2.200	+ 300	+ 500
Proteínas (g)	45	+ 30	+ 20
Lípidos (g)	—	55	—
Hidratos de carbono (g)	—	100	—
Hierro (mg)	15	30	15
Calcio (mg)	800	1.200	1.200
Fósforo (mg)	800	1.200	1.200
Magnesio (mg)	290	325	355
Folatos (µg)	180	400	270
Vitamina A (µg)	800	800	1.250
Vitamina D (µg)	7	10	10
Vitamina E (mg)	8	10	12
Vitamina K (µg)	60	65	65
Vitamina C (mg)	60	75	95
Vitamina B ₆ (mg)	1,5	2,2	2,1
Flúor (mg)	1,5-4	1,5-4	1,5-4
Yodo (µg)	150	175	200

Canvis metabòlics

Introducció

Sobrecàrregues

Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

- Augment de **pes** atribuïble a l'úter, mames, volum sanguini i líquid extracel·lular (7 kg d'aigua, 3 kg de greix i 1 kg de proteïnes).
- Retenció d'**aigua** per disminució d'osmolaritat plasmàtica.
- L'embaràs necessita una elevada síntesi de **proteïnes**. El fetus i la placenta contenen 500 g de proteïnes. També hi ha 500 g en proteïnes contràctils (pits, sang...).
- **Carbohidrats**: hipoglucèmia lleu en dejú. Hiperglucèmia i hiperinsulinèmia postpandrial. La gestant té ↓ la sensibilitat a la insulina.
- **Greixos**: durant la segona part de l'embaràs s'incrementen els lípids totals, el colesterol, els fosfolípids i els àcids grassos lliures.

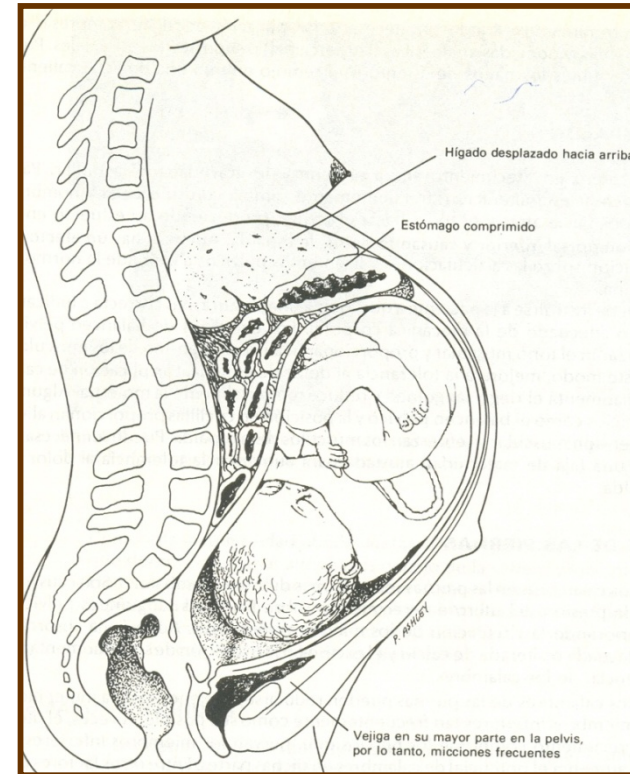
APARELL DIGESTIU

Augment del volum uterí: gran desplaçament de les vísceres abdominals.

⊕ L'intestí prim i el còlon transvers s'eleven.

⊕ Desplaçament del fetge i l'estómac cap amunt.

⊕ Elevació de la cúpula diafragmàtica.

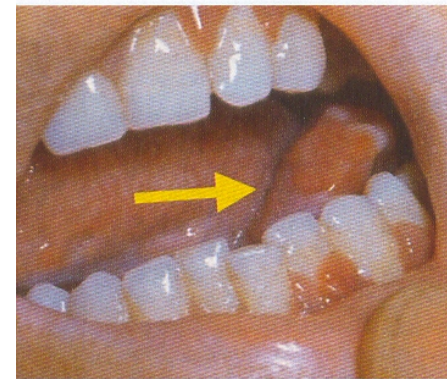
Nàusees i vòmits

APARELL DIGESTIU

Boca

- ✓ Canvis en el pH i disminució del fluor
- ✓ Augment de les càries
- ✓ Ptialisme
- ✓ Tumefacció i hiperèmia de les genives →

▪ **Gingivitis hipertròfica**
▪ **Epúlida gravídica:** proliferacions de la mucosa situada entre les dents. Dolor i sagnat fàcil.

Estómac

- Disminució del to i del peristaltisme gàstric (progesterona).
- Disminució de l'acidesa gàstrica d'àcid clorhídric.
- Reducció de la secreció de pepsina.
- Augment de la pressió intraabdominal: hèrnia hiatal.
- Relaxació de l'esfínter del càrdies: reflux gastroesofàgic.
- Esofagitis.

L'hèrnia hiatal i la pirosi apareixen al final de l'embaràs

Consells

- Dormir amb el capçal del llit elevat.
- Evitar gitar-se immediatament després de menjar.
- Menjar sovint i poques quantitats.
- Prendre antiàcids.
- No usar roba ajustada que augmente la pressió.

APARELL DIGESTIU

Intestí prim

- Es retarda el temps de buidatge gàstric.
- Disminució de la motilitat intestinal.
- Augment de la reabsorció dels aliments.
- Hipotonia de la vesícula biliar: retard en el buidament.
- Sensació de plenitud i de digestions lentes.

Intestí gros

- Restrenyiment
- Hemorroides

Restrenyiment

CAUSES

- ♦ Inhibició progressiva del múscul llis respecte a l'intestí gros (progesterona).
- ♦ El creixement uterí implica reducció del rendiment mecànic dels músculs de la paret abdominal i del sòl pelvià: alteració de l'acte de defecar.
- ♦ Pressió del cap fetal sobre el recte.

RECOMANACIONS

- Augment del volum de residus: fruita i verdura, segó de blat i pa integral.
- Reeduació de l'acte de defecar: cada dia al bany a la mateixa hora.
- Administració de substàncies que augmenten el volum dels excrements i que estimulen el peristaltisme de l'intestí.
- Prohibició de laxants perquè poden produir disfuncions del còlon.

Hemorroides

Factors implicats en l'aparició o l'agreujament de manifestacions hemorroïdals durant l'embaràs:

❖ La hiperpressió abdominal, el restrenyiment i la progesterona que relaxa la musculatura llisa de les venes anorectals.

Mesures higienicodietètiques:

- Es desaconsella l'ús d'espècies.
- Prendre segó o oli de parafina, mucíl·lags, amb exclusió de laxants.
- S'aconsellen banys de seient preferentment freds.
- Pomades antihemorroïdals.

Fig. 5.4. Prolapso hemorroidal. (Fotografia Denis J. *Les hémorroides*. Cah Méd, 1982; 7: 1528)

Aparell urinari

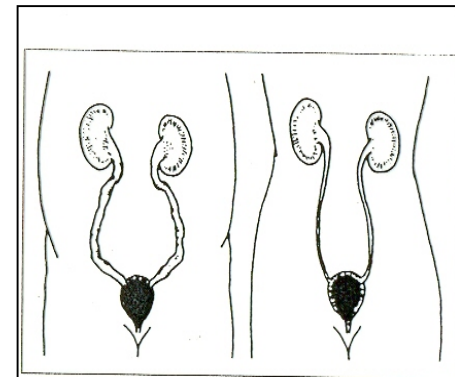
Canvis estructurals

↳ Augment generalitzat de la vascularització que determina un discret augment de la grandària renal (+ 1 cm).

- ◆ Dilatació dels calzes, pelvis renal i urèters
- ◆ Estasi d'orina
- ◆ Reflux vesicoureteral (4% gestants)

↑ Risc
d'infeccions
urinàries

↳ Hipotonia i compressió de la bufeta:
– Disminució de la capacitat de retenció
– Augment de la micció: pol·laciúria

Aparell urinari

Canvis funcionals

- Augment del flux plasmàtic renal efectiu (40%-50%) i de l'índex de filtració glomerular.
- Augment de la reabsorció tubular.
- L'increment de la filtració pot determinar la presència de **glucosúria**.

SISTEMA MUSCULOESQUELÈTIC

L'augment de pes de l'abdomen desequilibra
la bipedestació i la marxa

SISTEMA MUSCULOESQUELÈTIC

Efectes del sobrepès

Eix
longitudinal
del cos

Eix transversal del cos

De manera creixent

SISTEMA MUSCULOESQUELÈTIC

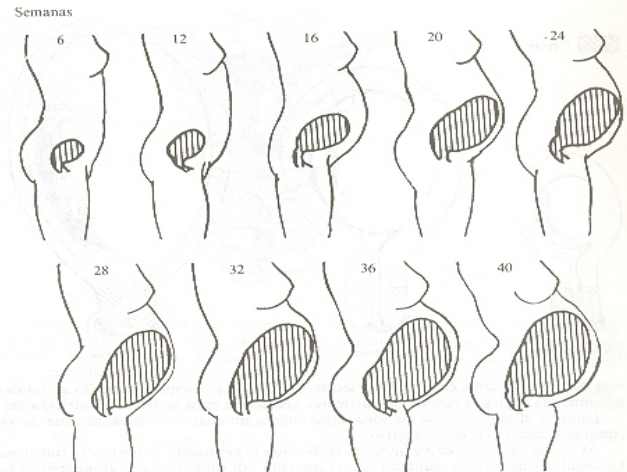
Per a adaptar-se a aquestes línies de força

- Increment de la lordosi lumbar
- Augment de la musculatura lumbar

Canvi de postura

148 OBSTETRICIA (I)

Fig. 6.—Cambios posturales durante el embarazo. Evolución a lo largo de las distintas semanas.

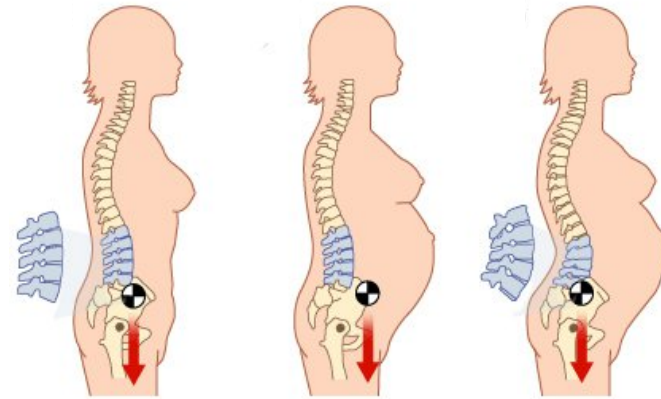
SISTEMA MUSCULOESQUELÈTIC

Hiperlordosi aparent perquè l'embarassada compensa el desviament del centre de gravetat amb el desplaçament de l'eix craniocaudal cap arrere (hiperlordosi compensada).

- Pot provocar **lumbàlgia**
- I, per la compressió del nervi ciàtic, **rampes** a les cames, dolor i incapacitat funcional.

La secreció d'hormona **relaxina**:

- Produeix diàstasi en la sínfisi del pubis (també en músculs abdominals?).
- Relaxació de l'articulació sacroilíaca.

CAMBIOS PIRRAKAGIOS Y ADAPTACION MATERNA DURANTE EL EMBARAZO

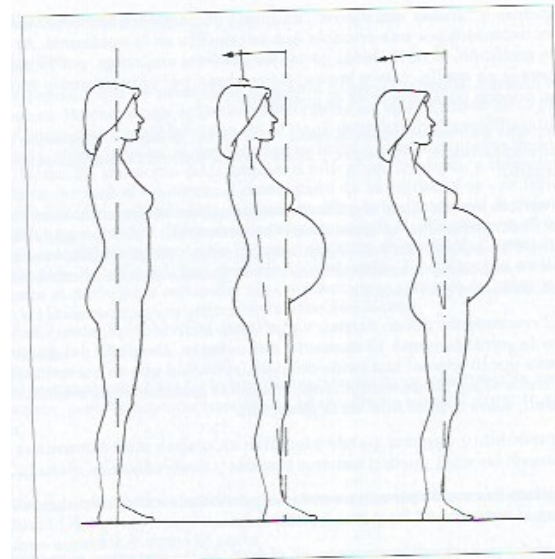

Figura 4.11:

POSTURAS COMPENSADORAS DE LA GESTANTE EN BIPEDESTACION:
1) NO GRAVIDA. 2) DESPLAZAMIENTO DEL EJE CAUDAL.
3) HIPERLORDOSIS (NO SE ACEPTA EN LA ACTUALIDAD).

SISTEMA MUSCULOESQUELÈTIC

Introducció

Sobrecàrregues

Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

<http://www.haziafisioterapia.com/diastasis-de-rectos-tengo-como-un-mutante-en-mi-interior/>

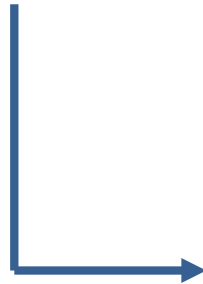
SISTEMA MUSCULOESQUELÈTIC

CONSELLS

Dolor lumbar i pelvià

El dolor és unilateral o bilateral i s'irradia en cinturó, augmenta amb la marxa i es desencadena per flexió del tronc. Pot associar-se a una **ciàtica**.

- Descans en decúbit dorsal en un llit dur.
- Higiene postural.
- Sabates còmodes.
- Opcional: ús de faixa.

Rampes
a les cames

Estiraments i massatge suau passiu

Canvis en l'embaràs

Introducció

Sobrecàrregues

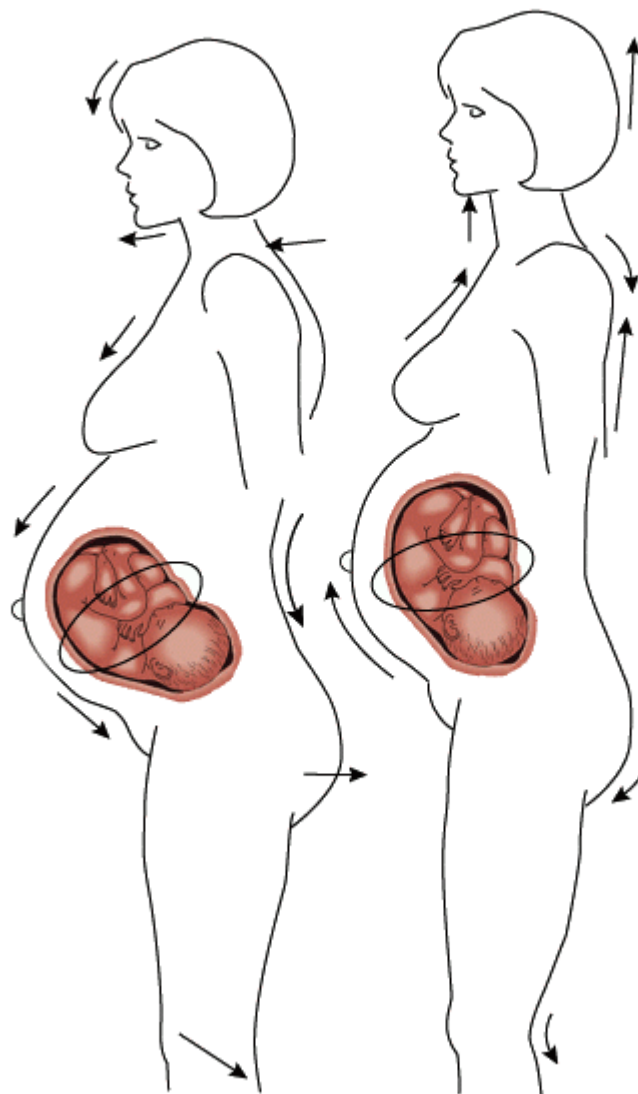
Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

Postura incorrecta

Postura correcta

Alteració del son/descans

Dificultats en el son

- ☹ Dificultat per a aconseguir períodes llargs de son reparador.
- ☹ Augmenta a mesura que avança la gestació.

La necessitat de son/descans és alterada per:

- ⊕ Pol·laciúria/nictúria
- ⊕ Lumbàlgies
- ⊕ Piroso
- ⊕ Ansietat
- ⊕ Moviments fetals

Canvis en la pell

Sistema tegumentari

Estries gravídiques

Apareixen en el 60% de les gestants

- **Localització:** zona central de l'abdomen, malucs, mamelles i natges.
- Zones dehiscentes de la pell a causa d'atròfies produïdes per la distensió (trencament del teixit connectiu).
- Color vermell porpra i, si es palpen, fa l'efecte que la pell s'ha aprimat en aquesta zona.
- Més freqüent en pells seques, fines i de color clar.

El tractament amb massatges, cremes i pomades no assegura que no apareguen

Canvis en la pell

Hiperpigmentació cutània

Afecta el 75% de les embarassades, sobretot durant el tercer trimestre.

Els estrògens i la progesterona estimulen l'hormona hipofisiària, responsable de la producció de melanina.

Cloasma gravídic

- ☞ Taques pigmentades de distribució gairebé sempre simètrica.
- ☞ Front, coll, regions temporals, pòmuls i barbeta.
- ☞ La coloració pot variar de groc clar a marró.
- ☞ Desapareix després del part.
- ☞ Més freqüent en dones joves, de pell fosca i pell exposada a radiacions solars.
- ★ Coloració de la línia alba, arèoles mamàries, pell genital...

Canvis vasculars: angiomes o *aranyes vasculars* i eritema palmar

Canvis en la pell

➔ Hipertricosi i alopecia

- Aparició de pèl indesitjable al llavi superior, aixelles, braços, cames, pits, esquena... (poc freqüent).
- L'estrogen i la progesterona retarden la caiguda diària dels cabells.
- Alopecia androgènica. Caràcter genètic. Resolució espontània en el postpart.
- ☹ Alopecia fisiològica als dos mesos del postpart. Dura 2-3 mesos. Resolució espontània.

➔ Ungles fràgils i trencadisses

➔ Acne

Les glàndules sebàcies estan més actives i poden ser responsables de l'aparició o l'exacerbació de l'acne.

Aquests canvis remetent després del part

Canvis en la pell

Erupció polimorfa de l'embaràs

- × Dermatosi més freqüent en l'embaràs (1/150).
- × Relacionada amb una ràpida distensió abdominal i en gestacions múltiples.
- × Més freqüent en primigràvides.
- × Apareix al final del tercer trimestre i se soluciona espontàniament després del part.
- × Comença a l'abdomen, afecta les estries de distensió i respecta el melic.
- × Es pot estendre al tronc, als glutis i cap a les engonals i zona proximal de les extremitats.
- × Les lesions són molt pruriginoses i polimorfes.
- × Plaques urticariformes i pàpules.

No representa risc maternofetal

Alteració en la necessitat d'autoestima

Factors psicosocials que tenen influència en l'embaràs

- ❖ Personalitat prèvia.
- ❖ Acceptació de la maternitat.
- ❖ Experiències desagradables en gestacions anteriors.
- ❖ Presència de circumstàncies independents de l'embaràs.
- ❖ Factors ambientals:
  - Conflictes en la parella
  - Inseguretat econòmica
  - Desocupació

Canvis en l'embaràs

Introducció

Sobrecàrregues

Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Download from
Dreamstime.com

This watermarked comp image is for previewing purposes only.

17960244

Citalliance | Dreamstime.com

Bibliografia

Introducció

Sobrecàrregues

Canvis locals

Canvis sistèmics

Bibliografia

- Cunningham, F. G. i Williams, J. W. (1998). *Williams obstetricia* (20a ed.). Buenos Aires: Médica Panamericana.
- Donat Colomer, F. (2001). *Enfermería maternal i ginecológica* (1a ed.). Barcelona: Masson.
- Ladewig, P. W., London, M. L., Moberly, S. i Olds, S. B. (2006). *Enfermería maternal i del recién nacido* (5a ed.). McGraw-Hill/Interamericana.
- Seguranyes Guillot, G. (2000). *Enfermería maternal*. Barcelona: Masson.
- Torrens Sigalés, R. M. i Martínez Bueno, C. (2001). *Enfermería de la mujer* (1a ed.). Madrid-València: DAE.
- Towle, M. A. (2010). *Asistencia de enfermería materno-neonatal* [Maternal-newborn nursing care] (Gea Consultoría Editorial Trans.). Espanya: Pearson Educación.

Control de l'embaràs

Javier Orega

Basat en el Pla de promoció de la salut de la mare i l'infant de la Comunitat Valenciana. (1986, 1993, 2002)

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Javier Orega

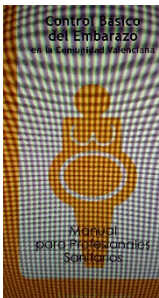
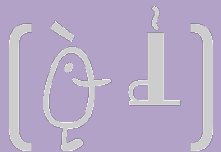
Facultat d'Infermeria i Podologia

32

Objectius del programa

OBJECTIUS GENERALS

1. Contribuir al desenvolupament d'una **maternitat i paternitat** responsable.
2. Augmentar el **nivell de salut** de la dona gestant i puerpera corregint desigualtats en l'atenció de la seua salut.
3. Reduir les xifres de **morbimortalitat** perinatal i materna.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

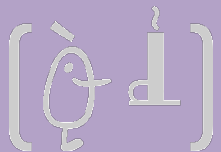
Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

1. **Disminuir els problemes** de salut que es puguen preveure, associats a l'embaràs, part i puerperi.
2. Començar el **control** de la gestació abans de la setmana 12.
3. **Garantir** l'atenció sanitària de l'embaràs en el nivell assistencial adequat, depenent dels factors de risc als quals estiga exposada l'embarassada.
4. Oferir el **diagnòstic prenatal** d'acord amb els criteris que estableix el protocol de seguiment de l'embaràs.
5. Disminuir l'índex de **cesàries i d'instrumentació obstètrica** en l'atenció al part.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

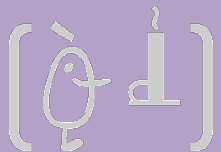
Bibliografia

6. Atendre l'embarassada amb problemes de salut susceptibles d'una interrupció voluntària de l'embaràs (**IVE**).

7. Proporcionar **educació maternal** i fomentar la implicació de la parella i que estiga present en el moment del part.

8. Garantir l'atenció sanitària en el **puerperi**, incloent-hi la indicació d'anticoncepció.

9. Proporcionar la informació i l'ajuda necessària per a afavorir la **lactància materna**.

VIGILÀNCIA DE SALUT DE LA DONA GESTANT

Centres de salut

Porta d'entrada per al control sanitari de la gestació

Captació inicial de l'embarassada

Des de les consultes de medicina familiar

Des de les consultes d'infermeria general

Des de les consultes de comare

Professionals que fan el control de l'embaràs

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

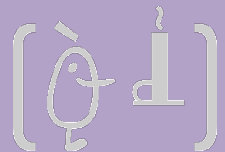
Atenció primària

- Metges de família
- Infermeres especialistes (comares)
- Infermeres generalistes*

Atenció especialitzada

Metges especialistes en
obstetrícia i ginecologia

Paràmetres que es controlen

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

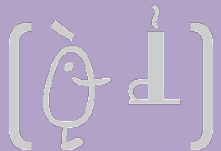
Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

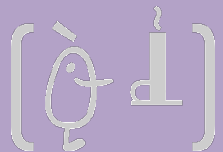
Bibliografia

- Exploració física i psicològica
- Diagnòstics per imatge
- Anàlisis clíniques

Exploració física general

- **Talla:** només la primera visita.
- **Pes:** amb tan poca roba com siga possible (igual en totes les visites).
- **Càlcul IMC = pes (kg) / talla²(m)**
- **PA:** repòs mínim de 10 min.
- **Estat nutricional**
- **Edemes:** localitzats preferentment: peus, cames o cara.
- **Exploració mamària.** Posició: dona asseguda i cara a l'explorador/a. Cal valorar els canvis de l'embaràs en les mames.

Augment de pes

Guany ponderal: ritme progressiu o patró de guany. El control i la vigilància de la progressió és més important que el pes final total.

Aquesta progressió o ritme de guany ha de seguir una pauta:

- Primer trimestre: 1,4-1,8 kg
- Segon trimestre: 3,5 kg (450 g/setmana)
- La resta durant el tercer trimestre

Control de pes: des de la primera consulta (pes base).

Avaluació en cada consulta: cal valorar l'augment exagerat o el dèficit.

Per a l'avaluació *a priori* del pes ens basem en tres dades:

- Pes (millor el previ a la gestació o de la 1a visita)
- Talla
- Constitució o complexió (prima, normal, atlètica)

Augment de pes

- Qüestió controvertida
- Relacionat amb l'IMC anterior a l'embaràs

	IMC previ	Augment ponderal total
Baix pes	< 19,8	12,50-18 kg
Pel normal	19,9 - 25,9	11,5-16 kg
Sobrepès	26 - 29	4-11,5 kg
Obesitat	>= 30	6 kg

Font: NHS, 2013

Exploració física obstètrica

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

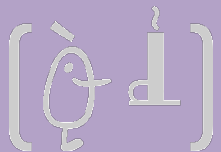
Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

- **Auscultació de la FCF.**
- **Moviments fetals.**
- **Examen amb espècul:** cal valorar possibles alteracions anatòmiques: brides, envans, pòlips, processos inflamatoris.
- **Alçada uterina (cm):** des de la vora superior de la sínfisi pubiana fins al pol uterí superior.
- **Perímetre abdominal:** a l'altura del melic.
- **Maniobres de Leopold:** estàtica fetal.

Estudi dels batecs cardíacs fetals (FCF)

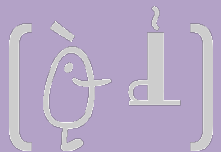
- Procediment exploratori.
- Finalitat: percebre i identificar els sorolls cardíacs fetals.

Mayor (1818) els va descriure per primera vegada, al mateix temps que Pinard va inventar un estetoscopi especial per a sentir-los i que es continua usant en l'actualitat.

Característiques

- So: com el del tic-tec del rellotge (embriocàrdia).
- Límits normals: 120-160 bpm.

<https://www.youtube.com/watch?v=y8Wfo63JFrI>

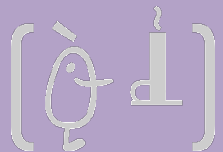

FCF

L'auscultació de l'abdomen d'una embarassada ens proporciona sis tipus de sorolls.

- **MARE** (3): pols aòrtic, buf uterí (coincidents tots dos amb el pols matern) i sorolls intestinals.
- **FETUS** (3): tons cardíacs fetals, buf del cordó umbilical (tots dos entre 120 i 160 bpm) i dels moviments fetals.

Per a una bona auscultació de FCF, cal prendre els polsos matern i fetal de forma simultània.

Medició de la FCF

Gestant relaxada en decúbit supí.
Localització del dors (segona maniobra de Leopold).

Control amb rellotge (temps necessari, per a una bona auscultació).

Situeu l'estetoscopi de Pinard o la sonda ultrasònica sobre l'abdomen matern (sobre el dors fetal), fins a identificar el pol de màxima auscultació.

El 6è-7è mes d'embaràs: línia mitjana sobre la sínfisi del pubis.

Auscultació FCF en presentació cefàlica encaixada.

Auscultació FCF en presentació cefàlica lliure.

Presentació cefàlica: entre el melic i l'espina ilíaca anterosuperior.

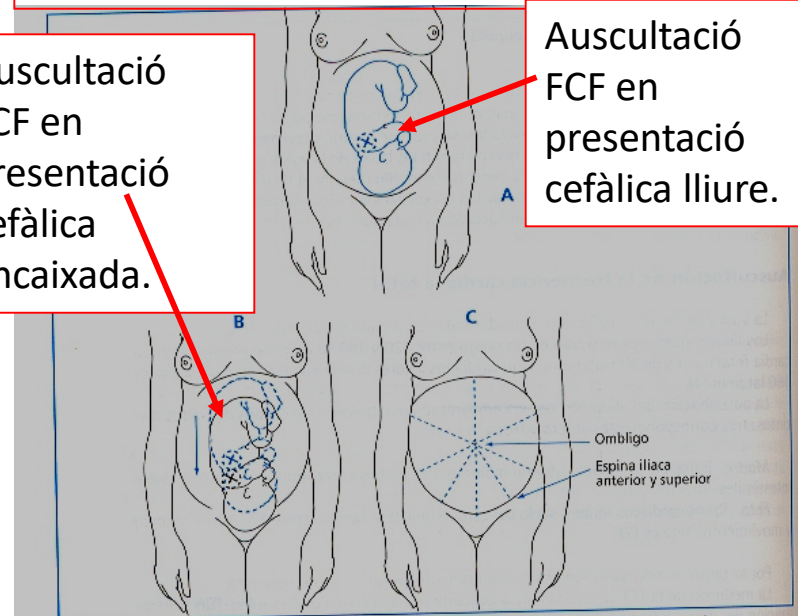

FIGURA 13-5 Valoración de la frecuencia cardíaca fetal: focos de mayor intensidad de los tonos en la presentación cefálica flexionada. A) Foco de auscultación en presentación cefálica lliure. B) Foco de auscultación en presentación cefálica encaixada. C) Topografia del abdomen matern.

FCF. Estetoscopi de Pinard

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

Mètode tradicional per excel·lència

→ Auscultació de tons fetals des de la setmana 18-20 de gestació.

→ Depenent de:

- Experiència de la comare
- Posició del dors fetal
- Distància del cor fetal a la paret abdominal
- Gruix de la paret abdominal

Localitzat el dors fetal i el focus de màxima auscultació a l'abdomen matern, es mesuren les pulsacions fetals recolzant l'orella a la part més ampla de l'estetoscopi i retirant la mà que el subjecta perquè no hi haja interferències auditives.

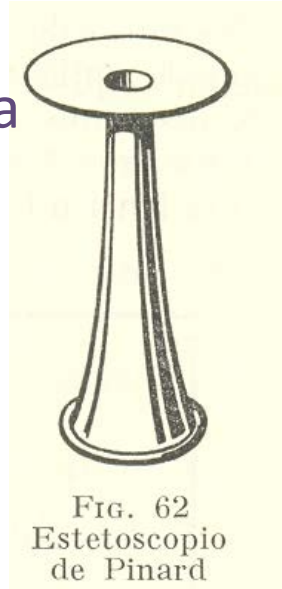

FIG. 62
Estetoscopi
de Pinard

FCF. Mètodes electrònics

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

- ◆ Permet el control de la FCF des de la setmana 10-12.
- ◆ Gran varietat de models estàtics i portàtils.

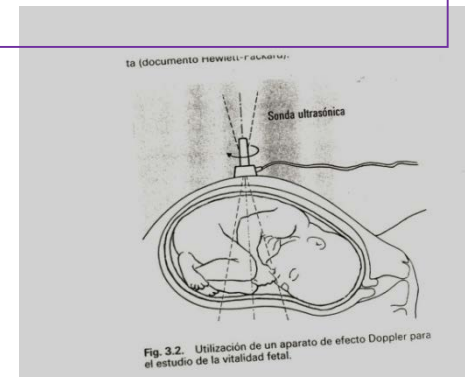
 Ultrasons (efecte Doppler): reflexió d'ones ultrasòniques per superfícies en moviment.

 Fonocardiografia: ampliació dels sorolls cardíacs captats per un micròfon.

 Electrocardiograma: abdominal o directament a la calota fetal.

AVANTATGES

- 👍 Auscultació precoç dels tons.
- 👍 Amplificador: els pares poden sentir-los.

Monitoreo electrónico externo del ritmo cardíaco del feto con 3 tipos de resultados

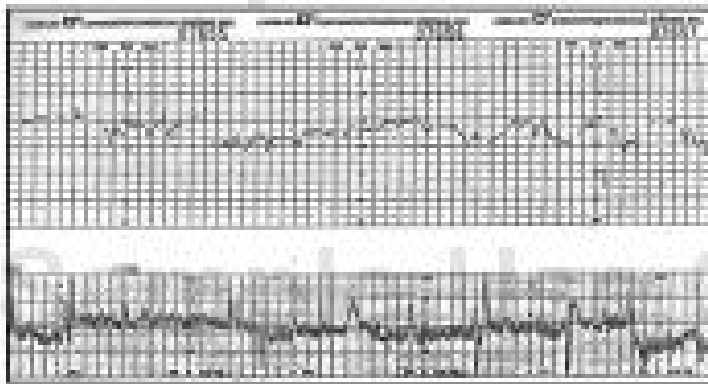
1. UN ALTAVOZ EN LA PARTE POSTERIOR DEL MONITOR EMITE UN RITMO AUDIBLE DE CADA LATIDO DEL FETO.

2. UNA PANTALLA DIGITAL INDICA EL RITMO CARDÍACO EN LATIDOS POR MINUTO.

3. EL RITMO CARDÍACO DEL FETO Y LAS CONTRACCIONES DE LA MADRE SON REGISTRADOS EN UNA IMPRESIÓN EN PAPEL.

TRANSDUCTOR DE ULTRASONIDO AMARRADO AL ABDOMEN DE LA MADRE.

Monitoratge fetal

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

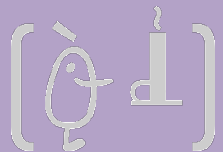
Bibliografia

<http://infogen.org.mx>

<https://www.youtube.com/watch?v=I30pBB08k9Q>

Exploració amb espècul

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en l'embaràs

Bibliografia

Javier Orenga

Exploració amb espècul

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

- Valoració de la mucosa vaginal
- Situació, forma i aspecte del coll

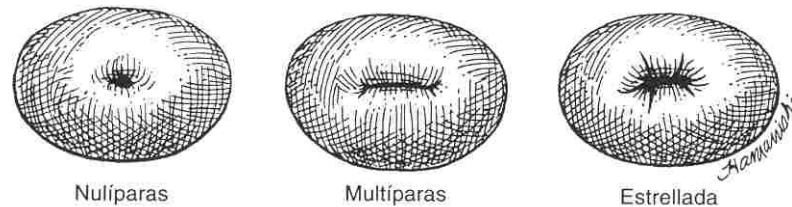
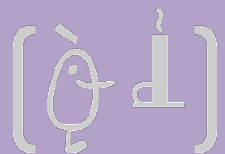

FIGURA 5.9. Aspecto del cérvix en nulíparas, multíparas y desgarros cicatrizados en forma de estrella.

- Aspecte de les secrecions cervicals
- Existència d'anomalies morfològiques

Alçada del fons uterí

Distància des de la símfisis del pubis fins al fons de l'úter

Gestant en decúbit supí.

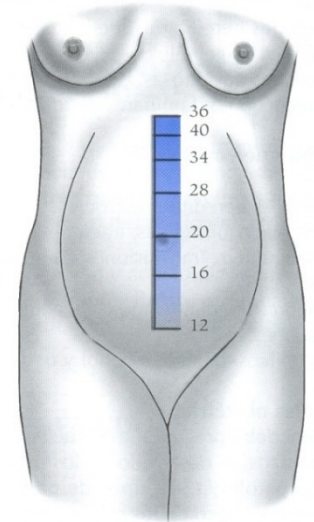
Relació entre l'alçada del fons uterí i el temps gestacional.

Segons la regla de Mac Donald:
edat gestacional: alçada x 8 i es divideix per 7

$$EG = \frac{22 \text{ cm} \times 8}{7} = 25 \text{ setm.}$$

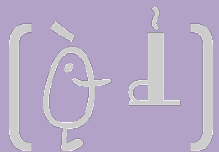
Ritme de creixement:
± 4 cm / mes

Imagen 1: Altura uterina de las diferentes semanas de gestación

Relación de las semanas de gestación con la altura uterina

SEMANAS GESTACIÓN	ALTURA UTERINA
16	14 cm
20	17 cm
24	21 cm
28	24 cm
32	28 cm
36	31 cm

Control de l'embaràs

Introducció

Tècniques i cures

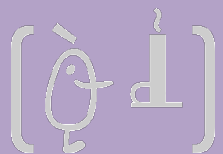
Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en l'embaràs

Bibliografia

VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

<https://www.youtube.com/watch?v=NFcwwdRDxig>

Javier Orenga

203

Francisco Donat - Javier Orenga - Carles Saus

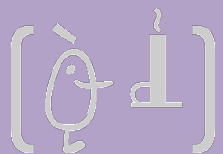
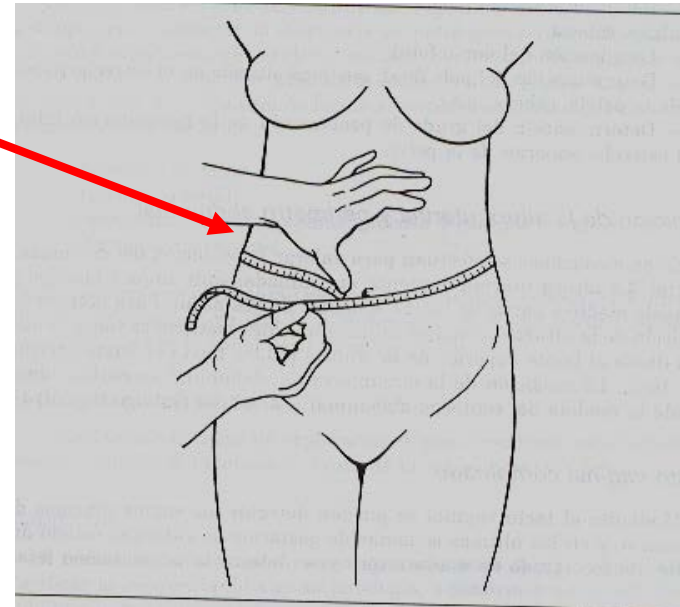
Perímetre abdominal

- Es recomana mesurar-lo a partir de la setmana 28 de gestació.
- **El mesurament de la circumferència abdominal es fa a l'altura del melic.**

Al final de l'embaràs, si és normal el.

- ▲ desenvolupament fetal
- ▲ pannicle adipós matern
- ▲ líquid amniòtic

Perímetre abdominal $\pm$ 100-105 cm

Maniobres de Leopold

Christian Leopold (1894) va establir una sèrie d'exploracions per a diagnosticar l'estàtica fetal:

- Situació fetal: longitudinal...
- Presentació fetal: cefàlica...
- Posició fetal: dreta...
- Encaixament del fetus: lliure...

Quatre maniobres

S'aconsella fer-les a partir de la setmana 28 de gestació i fins al final de l'embaràs

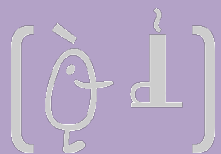
Amb la gestant en decúbit supí

L'explorador/a es col·loca:

- ☞ A la dreta de la gestant i davant seu en les tres primeres maniobres.
- ☞ En la quarta, d'esquena a la gestant.

http://www.polgalvan.sld.cu/softw_apn/contenido/mleopold.htm

Javier Orenga

Diagnòstic per imatge

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

Ecografia

Ecografia

En l'ecografia es fan les operacions següents:

- Verificar la DPP (data probable de part).
- Valorar el nombre de sacs gestacionals.
- Presència de FCF.
- Valoració morfològica, mida i estàtica fetal.
- Valoració de la placenta.
- Control del líquid amniòtic.

Informe a la cartilla maternal

Anàlisis clíniques

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

Preceptives

- Orina
- Sang
- Exsudat vaginal

Eventuals

- Citologia
- Vellositat corial
- Líquid amniòtic

Anàlisis clíniques: orina

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

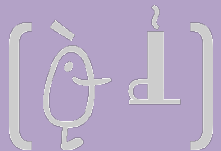
Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

- Confirmació de l'embaràs.
- Sediment: glucosúria, proteïnúria, cetonúria, elements anormals, pH.
- Cultiu (si escau).

Anàlisis clíniques: sang

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

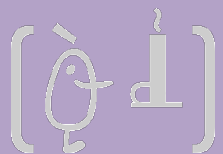
Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

- **Bioquímica sanguínia:** glucèmia basal, àcid úric, creatinina, transaminases, ferro i ferritina.
- **Hemograma:** hemoglobina i hematòcrit.
- **Grup, Rh i prova de Coombs.**
- **Serologia:** IgG de rubèola, IgG de toxoplasmosi, antigen de superfície d'hepatitis B (AgHBs), VDRL o RPR, anticossos enfront del VIH (consentiment).
- **Test combinat:** valoració de risc d'anomalia cromosòmica.
- **Test d'O'Sullivan:** valoració de diabetis gestacional.
- **Cribatge Chagas.**

Anàlisis clíniques: Rh i Coombs

Determinació de grup sanguini i Rh

Si la mare Rh (-) i el fetus Rh (+) = sensibilització anti-Rh.

- Coombs indirecte durant l'embaràs.
- Coombs directe en sang fetal.

Sensibilització en el primer embaràs.

Afectació en altres embarassos?

Incompatibilitat ABO

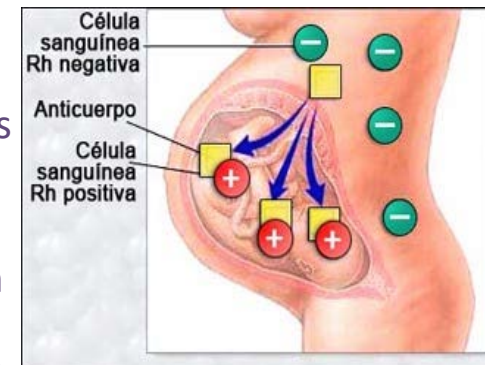
- Mare 0 i fetus A, B o AB.
- Anticossos irregulars (Coombs).
- Efectes menys intensos.

Profilaxi de la isoimmunització Rh

Administració de 500 UI d'immunoglobulina anti D a totes les embarassades Rh (-) i anticossos irregulars negatius (setmana 28).

Sempre després de procediment quirúrgic sobre l'úter en dones Rh (-) (amniocentesi, cerclatge, biòpsia corial...) i si després del part (72 h), es comprova que el nadó és Rh(+).

Mare (-)		Pare (+)	
(-)	(-)	(+)	(-)
(-) (+)	(-) (+)	(-) (-)	(-) (-)
(+)	(+)	(-)	(-)

Anàlisis clíniques: test combinat

- ➔ Detecció d'alteracions cromosòmiques a totes les embarassades.
- ➔ Test de cribratge o *screening*. No és una prova diagnòstica.
- ➔ Combina: edat materna (50% sensibilitat) + TN (70% sensibilitat) + anàlisi = 95% sensibilitat.
- ➔ Risc més alt d'1/270: s'ofereix una prova invasiva.

Anàlisis clíniques: test combinat

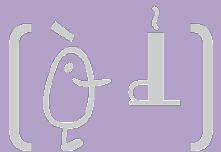
→ S'ofereix una prova invasiva (tot i que de risc baix) si:
    ▲ fills anteriors o familiars de primer grau amb cromosomopaties.

☑ Determinació

- β HCG i PAPP-A (proteïna plasmàtica associada a l'embaràs) (8-13 setm.)
- β HCG, AFP , estriol no combinat, inhibina A (>14 setm.)

☑ Confirmació diagnòstica amb:

- Biòpsia corial (11-14 setm.)
- Estudi citogenètic del líquid amniòtic (16-18 setm.)

Anàlisis clíniques: test combinat

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

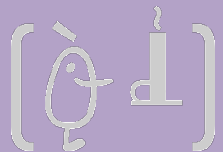
Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

<http://clinicaviver.com>

Anàlisis clíniques: test de cribatge prenatal no invasiu

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

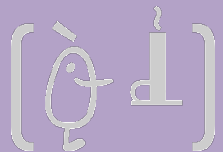
Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

- ↪ **Marques comercials:** Harmony Test®, Panorama®, Trisonim Advance®, Nace®, Nace Plus®, Tranquility® ...
- ↪ No cobert per la Seguretat Social.
- ↪ Anàlisi de l'ADN fetal, lliure i circulant en sang materna.
- ↪ Avalua el risc de les trisomies 21 (99%), 18, 13 (95%), 9, 16 i 22.
- ↪ També determina el sexe fetal, la síndrome de Turner (X0) i altres aneuploïdies sexuals.
- ↪ Ús validat en dones embarassades de totes les categories d'edat o risc.
- ↪ A partir de les 10 setmanes gestació.
- ↪ Un 1% de casos no obté resultats.
- ↪ Aproximadament 700 €.

Anàlisis clíniques: test d'O'Sullivan

- Cribratge de diabetis gestacional.
  - Totes les gestants no diabètiques (24-28 setm.).
  - En el primer trimestre, també, si hi ha factors de risc.
  - En el tercer trimestre (32-34 setm.) si no s'ha fet en el segon trimestre o si apareixen nous factors de risc (macrosoma, polihidramnis...).
-
- Determinació de glucèmia basal (no cal estar en dejú). Si la glucèmia basal és superior a **126** mg/dl → **Diabetis gestacional**
  - L'embarassada es pren 50 g de glucosa VO.
  - 1 h després de la ingestió de glucosa, extracció de sang venosa.

Anàlisis clíniques: test d'O'Sullivan/PTOG

✘ Test d'O'Sullivan superior a **200** mg/dl:
Diabetis gestacional

✘ Test d'O'Sullivan entre 140 i 200 mg/dl: es fa la
prova de tolerància oral a la glucosa (75 o 100 g
de glucosa). Dejú previ de 8-14 h

→	En dejú	→	105 mg/dl
→	60 min	→	190 mg/dl
→	120 min	→	165 mg/dl
→	180 min	→	145 mg/dl

Anàlisis clíniques: exsudat vagino-rectal

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

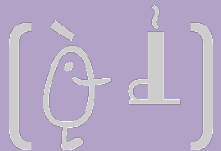
Bibliografia

Detecció de **l'estreptococ B** (*agalactiae*).

★ Font d'infeccions bacterianes perinatal.

★ Cultiu a totes les embarassades.

★ Setmana 35-37 de gestació.

Anàlisis clíniques: citologia

Introducció

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

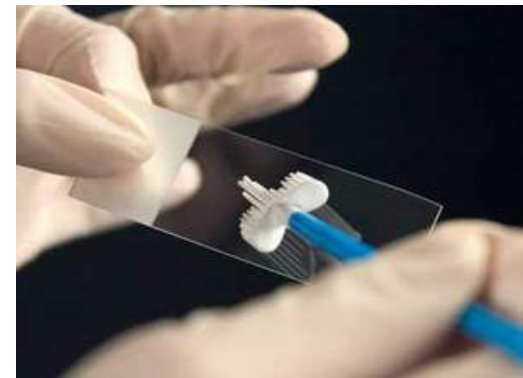

<http://leoregroup.com>

- ◆ En la primera visita
- ◆ Només si no té citologia recent, o si sí que en té, que haja sigut patològica.

<http://www.clinicazuatzu.com>

<http://www.definicionabc.com>

Javier Orenga

Proves invasives

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

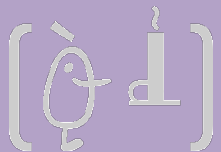
Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

Biòpsia corial, amniocentesi i funiculocentesi.
Explicades en el tema d'ecologia fetal.

1r trimestre de gestació

Inici del control de la gestació

**Ha d'iniciar-se en el moment en què es coneix
la situació de l'embaràs i es prolonga
fins al moment del part**

Captació precoç en centres d'atenció primària perquè durant el 1r trimestre es fan els controls en:

- Atenció primària (dos controls)
- Atenció especialitzada (un control)

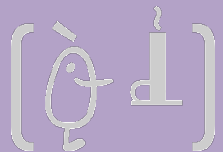
VIGILÀNCIA DE LA SALUT DE LA GESTANT

1a visita en atenció primària

Activitats

1. Obertura de la història clínica i lliurament de la cartilla maternal.
2. Classificació del risc obstètric.
3. Exploració física.
4. Proves complementàries.
5. Educació sanitària.

1. Obertura de la història i lliurament de la cartilla maternal

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

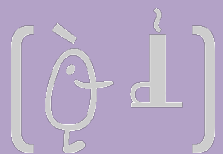
Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

ANTECEDENTS FAMILIARS: malalties cròniques o hereditàries, cromosomopaties, malalties infectocontagioses en convivents.

ANTECEDENTS PERSONALS: vacunes rebudes, intervencions quirúrgiques, malalties cròniques, malalties infeccioses, al·lèrgies, toxicomanies, consum de fàrmacs, riscos professionals, grup sanguini i Rh.

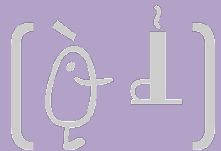
1. Obertura de la història i lliurament de la cartilla maternal

ANTECEDENTS OBSTETRICOGINECOLÒGICS

- Menarquia, fórmula menstrual (FM), mètodes contraceptius, embarassos previs, avortaments o fetus morts, raspats, profilaxi anti-D, cesàries, prematuritat, baix pes.
- Tipus de part anterior (espontani, induït, instrumental, eutòcic).
- Fills vius i estat de salut.

GESTACIÓ ACTUAL

- Data de l'última regla (DUR).
- Càlcul de l'edat gestacional i data probable del part per la fórmula de Nägele.
- Data del test de gestació positiu.
- Valoració del risc d'acord amb els criteris establits.

HOJA DE SEGUIMIENTO DEL EMBARAZO

Prueba del embarazo	Fecha de la última menstruación	Fecha probable del parto	Corrección de la fecha probable del parto	Fórmula menstrual

♀	Grupo	Rh	IG anti-D		Educación maternal	
			Fecha	Lote	Sí	No
♂						

CLÍNICA

Dato	Fecha								
Semana									
Frecuencia cardíaca fetal									
Movimientos fetales									
Tensión arterial									
Peso									
Orina									
Edemas									
Perímetro abdominal									
Altura del útero									
Cribado bioquímico									
Amniocentesis									
Cribado del estreptococo B									
Otras:									

ANÁLISIS

Dato	Fecha				
Hemoglobina					
Hematocrito					
Hemáties					
Ferritina					
Glucemia basal					
Ácido úrico					
Creatinina					
Coombs					
O'Sullivan					
PTOG*					
Orina: Sedim. Cultivo					

SEROLOGÍA ESTÁNDAR DEL EMBARAZO

VDR L o R PR				
IgG detoxoplasma				
IgG de rubéola				
AgHBs				
VIH				
Otros:				

*Prueba de tolerancia oral a la glucosa

2. Classificació del risc

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

Risc baix o 0: per exclusió dels factors inclosos en els altres grups de risc

<http://blog.quierosalud.es/>

Javier Orenga

Risc mitjà o 1

- Anomalia pelviana.
- Baixa alçada materna: <1,5 metres.
- Cardiopatia I: que no limita l'activitat física de la mare.
- Condicions socioeconòmiques desfavorables.
- Control insuficient de la gestació: <4 visites prenatales en total o 1a visita després de la setmana 20 de gestació.
- Edat extrema: <16 anys o> de 35 anys.
- Embaràs no desitjat.
- Esterilitat prèvia: dos anys o més.
- Fumadora habitual.
- DUR incerta.
- Gestant Rh negatiu.
- Gran multiparitat: 5 fetus o més d'almenys 28 setmanes.
- Hemorràgia del primer trimestre.
- Incompatibilitat de Rh.
- Increment de pes excessiu o insuficient: >més de 15 kg o <de 5 kg en tot l'embaràs.
- Infecció urinària o bacteriúria simptomàtica.
- Obesitat.
- Període intergenèsic més baix de 12 mesos.

Introducció

Tècniques i cures

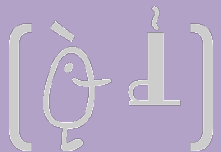
Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

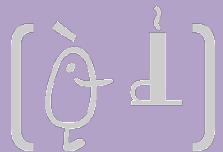
Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

Risc alt o 2

- Anèmia greu: Hb <9g/dl o HTC<25%.
- Cardiopatia 2: pacient obligada a una limitació lleugera de l'activitat física.
- Operació quirúrgica uterina prèvia.
- Diabetis gestacional.
- Embaràs geminat.
- Embaràs prolongat (+ de 42 setmanes de gestació).
- Endocrinopatia (suprarenal, tiroïdal, hipotalàmica).
- Hemorràgia en el 2n o 3r trimestre.
- Hidramni o oligoamni.
- Història obstètrica desfavorable: dos avortaments o més, un o més de prematurs, antecedents del retard del creixement, parts distòcics, deficiència mental o sensorial de probable origen obstètric.
- Infecció materna: hepatitis B o C, toxoplasmosi, pielonefritis, rubèola, sífilis, VIH, estreptococ B.
- Preeclàmpsia lleu: TA => diastòlica 90 mmHg i sistòlica => 140 mmHg.
- Sospita de malformació fetal.
- Presentació anòmala.

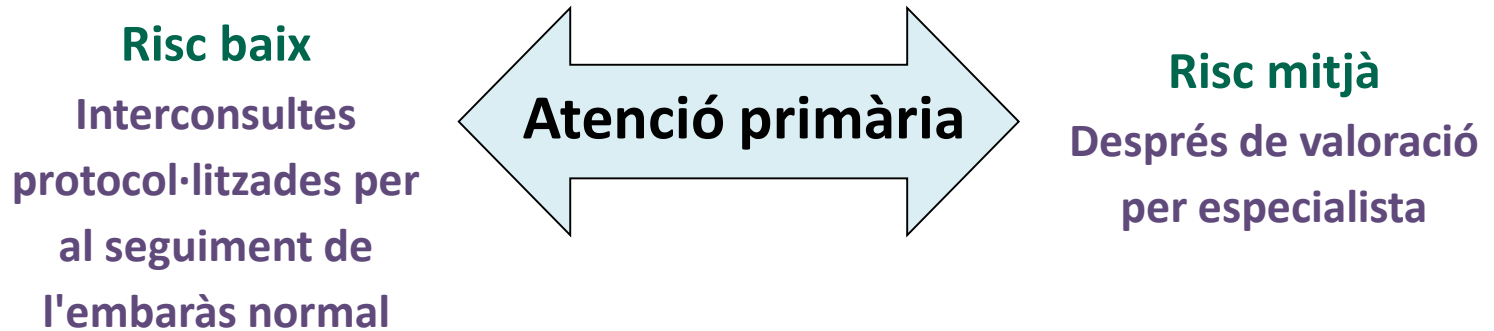

Risc molt alt o 3

- Amenaça de part prematur abans de la setmana 37.
- Cardiopaties: pacient obligada a una limitació accentuada de l'activitat física o en què aquesta provoqe descompensació.
- Diabetis pregestacional.
- Drogoaddicció i alcoholisme.
- Gestació múltiple.
- Incompetència cervical.
- Isoimmunització: Coombs indirecte positiu en pacients Rh negatius.
- Malformació uterina.
- Malformació fetal confirmada.
- Mort perinatal recurrent.
- Placenta prèvia.
- Preeclàmpsia greu.
- Patologia associada greu.
- Retard del creixement intrauterí.
- Trencament prematur de membranes.
- SIDA clínica.

Control de les gestants

Avaluació contínua del risc durant tot l'embaràs i part

Primer trimestre: Atenció primària

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

3. Exploració física general i obstètrica

- Examen amb espècul
- Auscultació FCF (> 10 setm.)

4. Proves complementàries

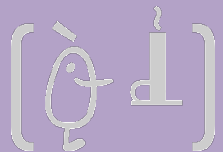
→ Anàlisis clíniques

- Citologia
- Orina
- Sang: bioquímica, hemograma, grup i Rh, Coombs, serologia.
- Chagas: dones originàries de zones on la malaltia és endèmica o que hi hagen viscut durant un cert temps.

5. Educació sanitària

<http://www.arjohuntleigh-medicaldirectory.co.uk>

Primer trimestre

Atenció especialitzada

1. Valoració de risc obstètric i dels resultats de les exploracions complementàries
2. Ecografia

Es recomana fer una ecografia entre les 8-14 setmanes

- ⊙ Verificar la DPP
- ⊙ Valorar el nombre de sacs gestacionals
- ⊙ Presència de FCF
- ⊙ Valoració de la transparència nucal

Informe a la cartilla maternal

Javier Orenga

VIGILÀNCIA DE LA SALUT DE LA GESTANT

2n trimestre de la gestació

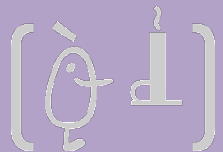
★ Mínim

- Dos controls en atenció primària
- Un control en atenció especialitzada

Controls en atenció primària

Es fan $\pm$ una vegada al mes

Segon trimestre

Atenció primària

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

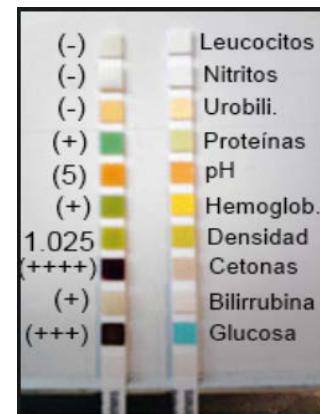
Segon trimestre

Tercer trimestre

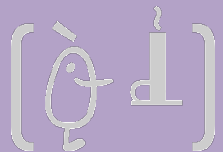
Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

- Promoció de la salut
- Exploració física general (pes, PA, edemes)
- Exploració física obstètrica
  - Auscultació FCF
  - Altura uterina (cm)
  - Moviments fetals
- Anàlisis clíniques
  - Orina (tira reactiva)
  - Urinocultiu (15-16 setm.)
  - Test combinat (15-16 setm.)
  - Cal repetir el test de Coombs la setmana 24 si el I trimestre tingué resultat negatiu.

<http://www.medicinabc.com>

Segon trimestre

Atenció especialitzada

- **Ecografia** de la setmana 18-22: a totes les gestants, estudi morfològic del fetus per a la detecció de defectes congènits.
- Taxa de detecció de malformacions majors, al voltant del 60% amb ECO.
- En casos indicats, realització d'**amniocentesi** ($\pm 15-16$ setmanes).

Segon trimestre

Atenció especialitzada

- Introducció
- Tècniques i cures
- Primer trimestre
- Segon trimestre**
- Tercer trimestre
- Sexualitat en l'embaràs
- Bibliografia

<http://julmolinaa-julmolina.blogspot.com.es>

<https://www.youtube.com/watch?v=kMGJML6tTD0>

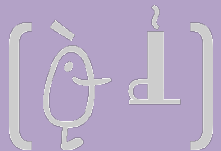
VIGILÀNCIA DE SALUT DE LA GESTANT

3r trimestre de gestació

**Visites mensuals en atenció primària,
fins a la setmana 37. Després, cada 15 dies**

Un control en atenció especialitzada

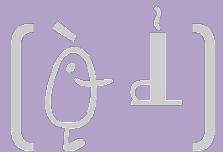
Terçer trimestre

Atenció primària

- Exploració física general (pes, PA, edemes)
- Exploració física obstètrica
  - Auscultació FCF
  - Alçada uterina (cm)
  - Perímetre abdominal (cm)
  - Moviments fetals
- Anàlisis clíniques
  - Orina (tira reactiva)
  - Bioquímica, hemograma
  - Anti D (setmana 28): si la mare és Rh Ø
  - Cultiu d'estreptococ *Agalactiae* (setmana 35-37)

<http://www.iscls.org>

Terçer trimestre

Atenció especialitzada

Introducció

Primer trimestre

Segon trimestre

Terçer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

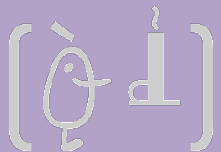
Bibliografia

Ecografia la setmana 34 de gestació

- ✓ Valoració de la mida i de l'estàtica fetal.
- ✓ Valoració de la situació placentària i del líquid amniòtic.

Javier Orenga

SUPLEMENTS RECOMANATS A TOTES LES GESTANTS

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

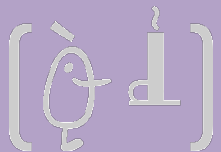
Segon trimestre

Tercer trimestre

**Sexualitat en
l'embaràs**

Bibliografia

- ◆ **Sal iodada:** prevenció del dèficit de iode.
- ◆ **Àcid fòlic:** prevenció dels defectes del tub neural
→ Se n'aconsella l'administració, almenys, un mes abans de la gestació i durant el 1r trimestre de l'embaràs.
- ◆ Els suplementes de **Fe** i d'altres vitamines no estan recomanats de manera universal. La prescripció depèn de les característiques individuals de cada cas.

EDUCACIÓ SANITÀRIA INDIVIDUAL

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

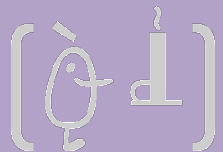
**Sexualitat en
l'embaràs**

Bibliografia

- Alimentació
- Tabac, alcohol, drogues
- Medicaments i radiacions
- Treball
- Exercici físic / descans
- Higiene, roba, calçat
- Relacions sexuals
- Viatges

<http://blogs.20minutos.es>

Hàbits higiènics

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

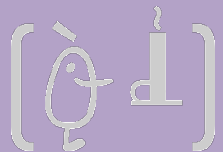
**Sexualitat en
l'embaràs**

Bibliografia

☁️ Com que augmenten les secrecions exocrines (sudoració) i genitals (leucorrea), s'incrementen les demandes higièniques.

☁️ No es prohibeix la banyera, però és millor la dutxa.

☁️ Sabons de pH neutre.

Higiene bucodental

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

**Sexualitat en
l'embaràs**

Bibliografia

- Neteja després dels àpats amb raspall suau.
- Massatges en les genives.
- Revisió odontològica.
- Col·lutori amb fluor.
- Cal no abusar d'aliments dolços.

dreamstime.com

Higiene postural

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

**Sexualitat en
l'embaràs**

Bibliografia

- Canvis en l'estàtica. Modificació de la postura per a mantenir l'equilibri.
- Hàbits i exercicis per a millorar la salut postural.

Activitat física

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

**Sexualitat en
l'embaràs**

Bibliografia

La realització d'exercici durant l'embaràs afavoreix el benestar físic i l'autoestima, millora el son, la circulació i el to muscular, evita la fatiga i afavoreix l'adquisició d'una bona postura.

Signes i símptomes de risc que impedeixen la pràctica d'algun exercici:

- Dolor a la part baixa de l'abdomen o regió lumbar.
- Hemorràgia vaginal.
- Lipotímia, mareig.
- Palpitacions.
- Crisi de sudoració profusa.
- Fatiga.
- Dificultat per a caminar o moure algun membre o articulació.

Cal diferenciar

- Activitat de la vida quotidiana o laboral.
- Activitat física esportiva.

Descans

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

**Sexualitat en
l'embaràs**

Bibliografia

Fonamental durant la gestació.

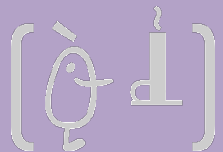
Recomanable després dels àpats.

Primer trimestre: més cansament i son.

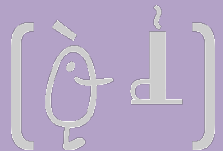
Tercer trimestre: cansament al final del dia

Treball

- Prevenció de riscos laborals.
- Cal evitar postures incorrectes.
- Cal evitar dur pesos.
- Llei 31/1995 de prevenció de riscos laborals.
- Avaluació dels riscos
  - Agents físics
  - Agents químics
  - Agents biològics
  - Riscos ergonòmics i psicosocials
  - Altres condicions de treball
- Adaptació i canvi del lloc de treball.
- Suspensió del contracte per risc durant l'embaràs i la lactància.

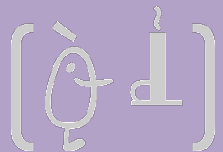
Activitat laboral durant l'embaràs

Dos escenaris diferents: laboral i domèstic

La legislació espanyola en cas de maternitat preveu:

- Baixa laboral remunerada de 16 setmanes o 18 (bessons).
- La distribució en períodes prenatal i postnatal és opcional (són obligatòries 6 setmanes després del part).
- Fins que el fill tinga 9 mesos, té dret a una hora d'absència de la faena per a la lactància.

Activitat laboral durant l'embaràs

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

**Sexualitat en
l'embaràs**

Bibliografia

Treball domèstic

- Precaució amb els productes químics habituals a casa com el lleixiu i l'amoníac.
- Compte amb els accidents domèstics.

Activitat / repòs

Viatges

Es recomana

- Fer etapes curtes.
- En transport en què es puguen aturar fàcilment o que tinguen WC.
- Els viatges amb avió no estan contraindicats el 1r i 2n trimestre.
  - A partir del 3r trimestre no es recomanen.

<http://www.elconfidencial.com>

Consum de tòxics

- Tabac
  - No fumeu o reduïu-ne la quantitat (< 5/d)
  - Menys pes en nàixer
  - Programes per a deixar de fumar
  - Nadons en espais sense fum
- Alcohol
  - Cap beguda alcohòlica
- Begudes excitants: cafè, te, cola
  - Cal no abusar-ne
- Altres drogues
  - Perjudicials

<http://www.infobae.com>

<https://ofthetrecordrp.files.wordpress.com>

Control de
l'embaràs

SEXUALITAT EN L'EMBARÀS

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

**Sexualitat en
l'embaràs**

Bibliografia

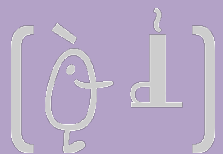

<http://www.medicosecuador.com>

Javier Orenga

<http://www.saludymedicinas.com.mx>

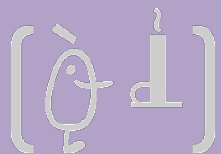
VNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Estudis sobre la sexualitat en l'embaràs i el puerperi

**La sexualitat en l'embaràs està molt poc estudiada:
fins a 1974 hi havia sols tres estudis publicats**

**Masters i Johnson: els primers que feren un estudi detallat
111 dones entre 21 i 43 anys
Parelles de 79 d'aquestes dones**

**Un petit grup de sis dones participaren en l'avaluació
anatòmica i fisiològica de la resposta sexual durant
l'embaràs i el postpart**

ESTUDIS EPIDEMIOLÒGICS

SOBRE:

a) Comportament sexual de les embarassades

b) Risc de la relació sexual en l'embaràs

a) Pèrdua progressiva d'interès sexual al llarg de l'embaràs:

1r trimestre: 20% de gestants
2n trimestre: 40% de gestants
3r trimestre: 68%-84% de gestants

Més pèrdua d'interès en:
- Embarasos no desitjats
- Dones amb alta pràctica religiosa

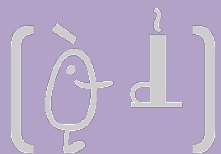

Augment de les necessitats afectives

Activitat sexual no coital:

- Disminució de la fel·lació i cunnilingus
- Augment de l'estimulació manual dels genitals de la dona

Canvis en la posició coital

ESTUDIS EPIDEMIOLÒGICS

b) Perillositat del coit i de l'orgasme en l'embaràs

La major part dels estudis arriben a una conclusió:
NO hi ha perillositat del coit en l'embaràs

Dos grans estudis (Zachv-Christiansen, 1975, i Naeye, 1979)

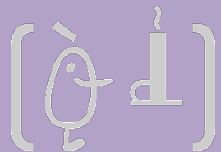
L'activitat coital pròxima al part s'associa a un increment de parts prematurs i mortalitat perinatal.

Mecanisme

- ❖ **Les prostaglandines del semen provoquen inducció de contraccions uterines.**
- ❖ **Infecció del líquid amniòtic per bacteris transportats durant el coit que penetren en el moc cervical gràcies als enzims proteolítics del semen.**

❖ **No s'ha demostrat que l'orgasme coital, o no coital, pugua desencadenar avortaments o parts prematurs malgrat que les contraccions uterines són més freqüents en activitats sexuals (orgasme en la dona).**

❖ **Durant l'orgasme s'observa una elevació dels nivells d'oxitocina.**

BASES MORFOLÒGIQUES DE LES MODIFICACIONS SEXUALS

(J. Olazábal i F. López)

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

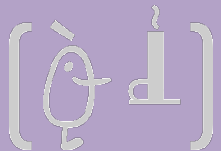
Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

1. Factors orgànics

Gestació: nàusees, vòmits, cansament, canvis en la imatge corporal.

Puerperi: cansament, loquis, ferides en el canal tou del part, episiotomia...

BASES MORFOLÒGIQUES DE LES MODIFICACIONS SEXUALS

(J. Olazábal i F. López)

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

**Sexualitat en
l'embaràs**

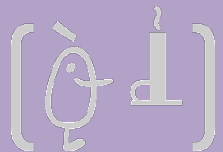
Bibliografia

2. Factors psicosocials

Gestació: por que l'activitat sexual pugua desencadenar avortament, provocar parts prematurs o lesions al fetus.

Si la sexualitat de la dona anava molt dirigida a la maternitat: desinterès sexual.

Puerperi: pot afectar negativament per por d'un nou embaràs o per la vivència d'un part traumàtic.

CANVIS EN LA RSH DURANT L'EMBARÀS

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

Segon trimestre

Tercer trimestre

**Sexualitat en
l'embaràs**

Bibliografia

Fase de desig

Pèrdua progressiva d'interès sexual.

Fase d'excitació

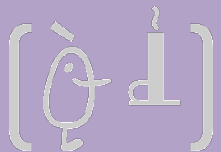
- Molèsties als genitals i en les mames provocades per la vasocongestió i accentuada pels canvis de cos gestant.
- Coitorràgia a causa de la hiperèmia de la cèrvix.

Fase d'orgasme

No hi ha canvis.

Fase de resolució

Dificultat per a revertir la sang acumulada durant l'excitació.
Durant un cert temps persisteixen les molèsties com a sensació de plenitud.

CONTRAINDICACIONS DE L'ACTIVITAT SEXUAL DURANT L'EMBARÀS

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

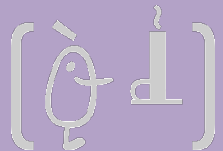
Segon trimestre

Tercer trimestre

**Sexualitat en
l'embaràs**

Bibliografia

- Hemorràgia genital amb independència de la causa.
- Trencament prematur de membranes.
- Amenaça de part preterme.
- Insuficiència cervical.
- Cal valorar en cada cas quan s'associe a l'embaràs un procés d'asma, d'hipertensió arterial o de cardiopaties.

Bibliografia

Introducció

Tècniques i cures

Primer trimestre

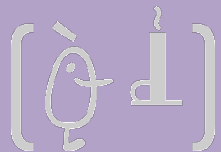
Segon trimestre

Tercer trimestre

Sexualitat en
l'embaràs

Bibliografia

- Albiñana Soler, A. *et al.* (2004). *La aventura de ser padres: guía para la educación grupal en el embarazo, parto y puerperio*. València: Conselleria de Sanitat.
- Oxford Radcliffe Hospitals. (2013). *Pregnancy and body mass index (BMI)*. Oxford: NHS Trust. Disponible en: <<http://www.ouh.nhs.uk/patient-guide/leaflets/files%5C110329pregnancybmi.pdf>>.
- Direcció General de Salut Pública. (2004). *Cartilla de l'embaràs*. València: Generalitat Valenciana.
- Direcció General per a la Salut Pública. Servei de Salut Infantil i de la Dona. (2002). *Control básico del embarazo en la Comunidad Valenciana. Manual para profesionales sanitarios*. València: Generalitat Valenciana.
- Donat Colomer, F. (2001). *Enfermería maternal i ginecológica* (1a ed.). Barcelona: Masson.
- Seguranyes Guillot, G. (2000). *Enfermería maternal*. Barcelona: Masson.
- Torrens Sigalés, R. M. i Martínez Bueno, C. (2001). *Enfermería de la mujer* (1a ed.). Madrid-València: DAE.

FISIOLOGIA DEL PART

Javier Orenga

Fisiologia del part

- Introducció
- Fisiologia hormonal
- Elements del part
  - Motor: úter
  - Canal: ossi i tou
  - Objecte: fetus
- Períodes del part
- Estàtica fetal
- Treball de part
- Mecanisme del part
- Tècniques i controls
- Patologia en el part

Fisiologia del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

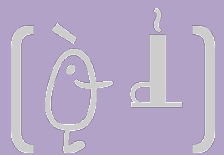
Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Javier Orenga

Fisiologia del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

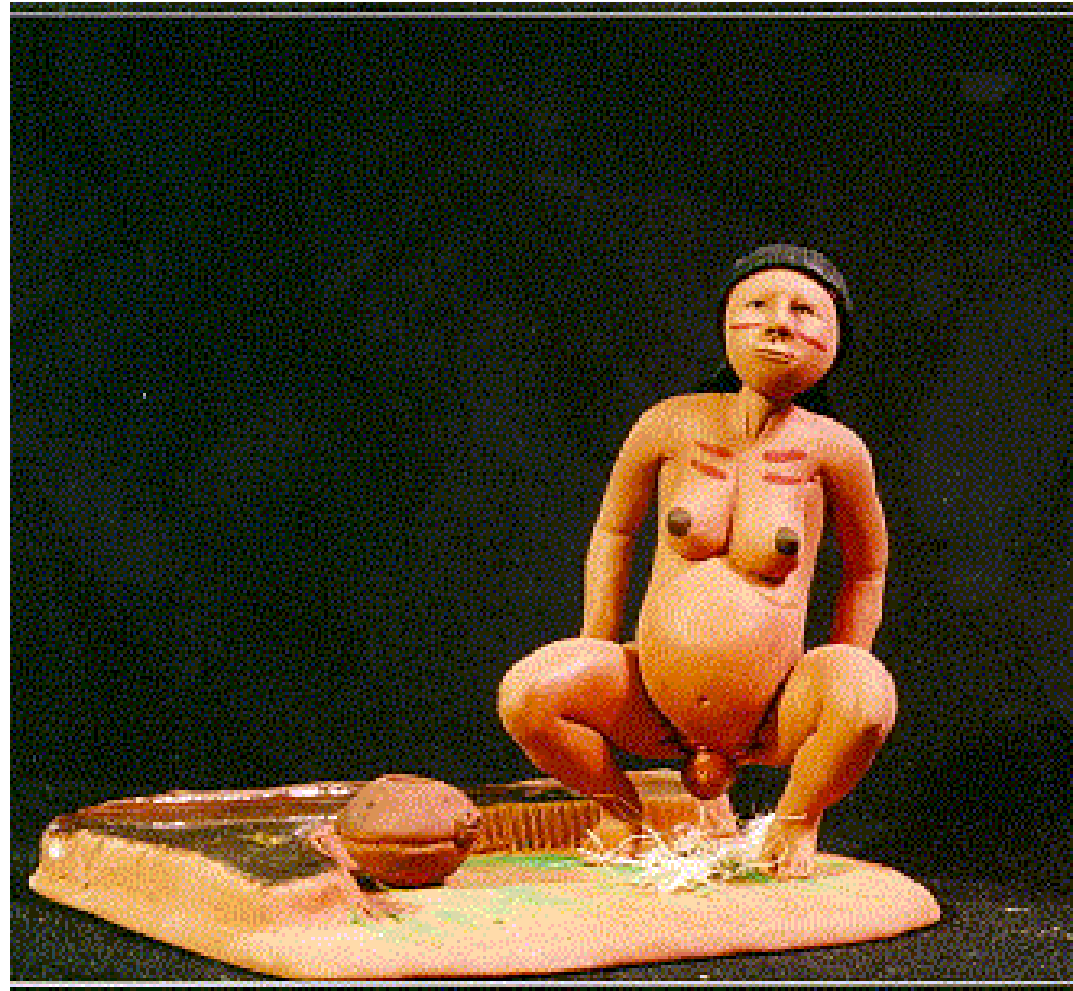
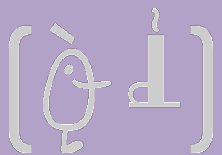
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Fisiologia del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

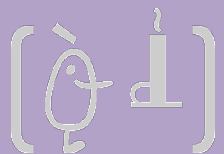
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Javier Orenga

Fisiologia del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

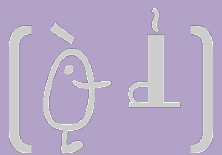
Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

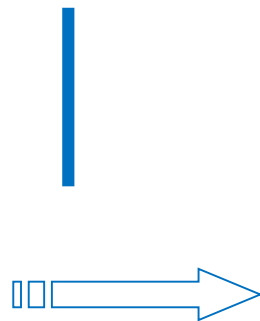

Javier Orenga

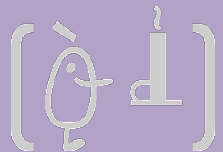

Definició de part a terme

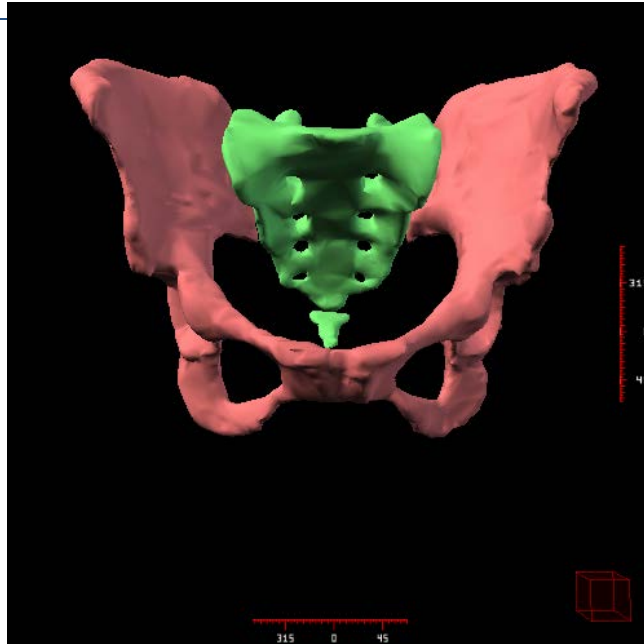
Expulsió d'un fetus madur entre les **37** i **42** setmanes de gestació de l'interior de la cavitat uterina a l'exterior.

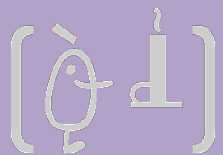
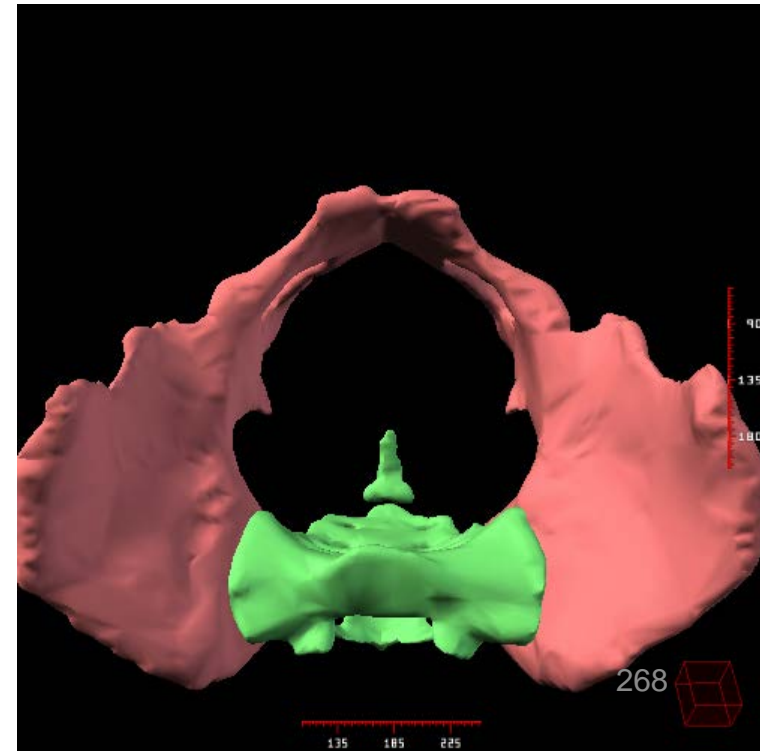
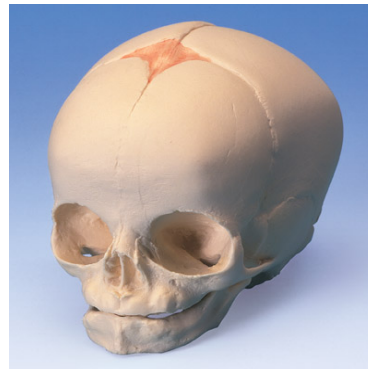
Aparició de **contraccions uterines** rítmiques i progressivament intenses que ocasionen la total dilatació del coll uterí i l'expulsió del fetus i del seu annex per la vagina i vulva.

Característiques del part humà

- Gran desenvolupament del cervell fetal: **cap gros**.
- Característiques antropomètriques de la pelvis materna en bipedestació: **forma d'embut**.

Com comença el part ?

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Inici del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

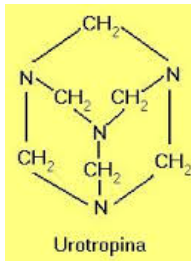
Tècniques i controls

Patologia en el part

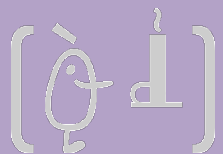
Bibliografia

Moltes teories

- Factors implicats
  - Placenta i membranes: ↓ progesterona, ↑ PG
  - Fetus
  - Úter
- Uterotropines: estrògens
- Uterotonines: oxitocina, PG, endotelina-1 i factor agregador de plaquetes

<http://www.edunauka.pl>

Signes prodròmic de part

Introducció

Fisiologia hormonal
Períodes del part
Elements del part
Estàtica fetal
Treball de part
Mecanisme del part
Tècniques i controls
Patologia en el part
Bibliografia

- Canvis en la configuració de l'abdomen
- Expulsió del tap mucós
- Contraccions irregulars
- Maduració del coll uterí
- Simptomatologia urogenital

Motiu de consulta

- Sagnat vaginal
- RPM
- Contraccions regulars 2-3/10'

<http://admin.creerfeliz.hachette.es>

Signes clínics de part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

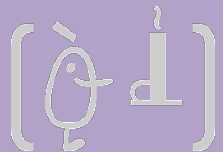
Patologia en el part

Bibliografia

- Contraccions
  - Regulars (mínim 2/10')
  - Progressives
  - Doloroses (20-30 mmHg)
- Modificació cervical
- Presentació recolzada

<http://www.guiainfantil.com>

Fisiologia hormonal

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

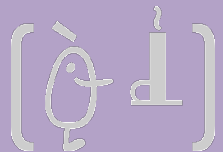
↪ Eix hipotalamohipofític.

↪ **Oxitocina**

- Efectes mecànics: contraccions i ejecció làctia.
- Efectes conductuals: afectivitat, vincle, comportament maternal. Hormona de l'amor.
- Oxitocina sintètica sense efectes conductuals.

↪ **Endorfines**: pèptids opiacis endògens

- La secreció augmenta en ambients tranquils i sense estímuls sensorials.
- Efectes similars a la morfina.
- Acció hipnòtica (↓ activitat mental) i analgèsica.

Fisiologia hormonal

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

⌘ Adrenalina: estat d'alerta

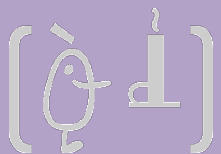
- Nivells alts endureixen la cèrvix.
- Alliberament en cas de sorolls, por, estrès, vergonya...
- En expulsió pic: reflex d'expulsió fetal i inici del vincle.

⌘ Prolactina

- Producció làctia.
- Condueix a fer el niu. Inhibeix la libido.

⌘ Antagonisme **adrenalina - oxitocina**

- Condició per alliberament d'oxitocina i progrés del part: nivell baix d'adrenalina.

Períodes del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

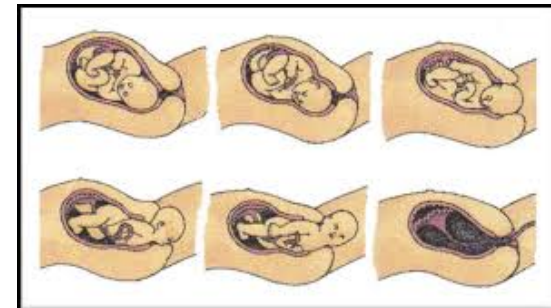
Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

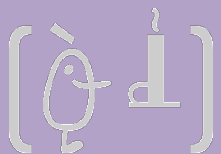
- ① Primer període del part: **dilatació**
- ② Segon període del part: **expulsió**
- ③ Tercer període del part: **deslliurament**
- ④ Quart període del part: **puerperi**

Períodes del part

Signes i símptomes	Períodes del part	Fase
Coll uterí no dilatat	Fals treball de part	Pròdroms
Coll uterí dilatat menys de 4 cm	Primer període	Latent
Coll uterí dilatat 4-9 cm Ritme de dilatació ± 1 cm/h Comença el descens del cap fetal	Primer període	Activa
Coll uterí dilatat (10 cm) Continua el descens No hi ha desig d'espentar	Segon període	Primerenca (no expulsiva)
Coll uterí dilatat (10 cm) La presentació arriba al sòl pelvià Desig d'espentar	Segon període	Avançada (expulsiva)
Des del part del nadó fins a l'expulsió de la placenta	Tercer període	Deslliurament

OMS. Tractament de les complicacions de l'embaràs i part: guia per a comares i metges. 2002.

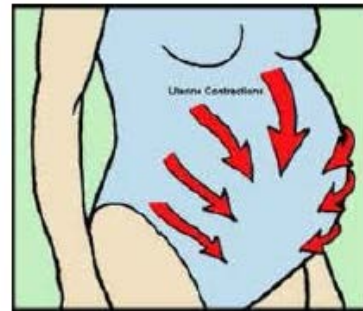

- Introducció
- Fisiologia hormonal
- Períodes del part**
- Elements del part
- Estàtica fetal
- Treball de part
- Mecanisme del part
- Tècniques i controls
- Patologia en el part
- Bibliografia

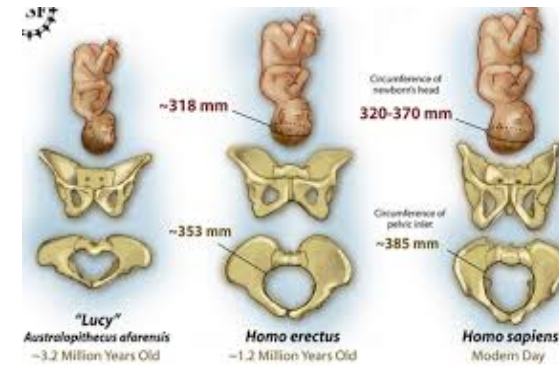
Elements que intervenen en el part

- Introducció
- Fisiologia hormonal
- Períodes del part
- Elements del part**
- Estàtica fetal
- Treball de part
- Mecanisme del part
- Tècniques i controls
- Patologia en el part
- Bibliografia

☞ **Motor**
– Úter

☞ **Canal**
– Canal ossi
– Canal tou

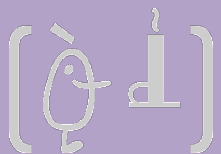

anatomiaui1.wordpress.com

☞ **Objecte del part**
– Fetus

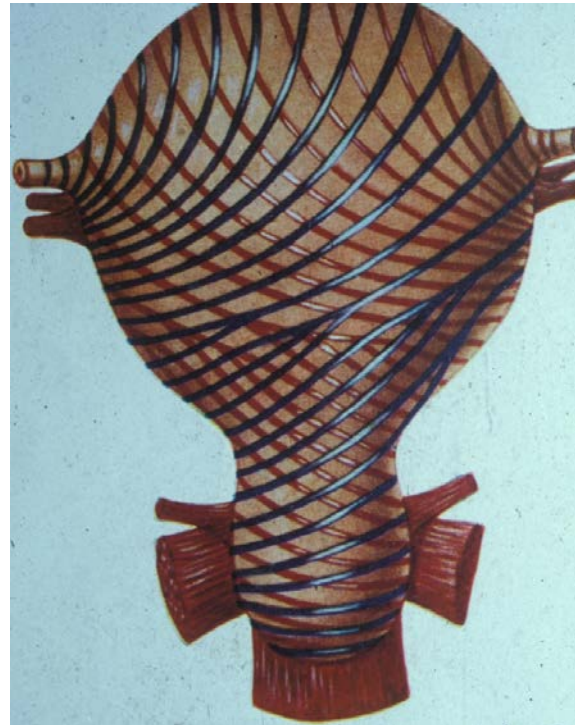
www.ellahoy.es

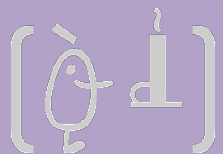
Motor: úter

- Fibres musculars en espiral des del fons cap al coll
  - Triple gradient descendent

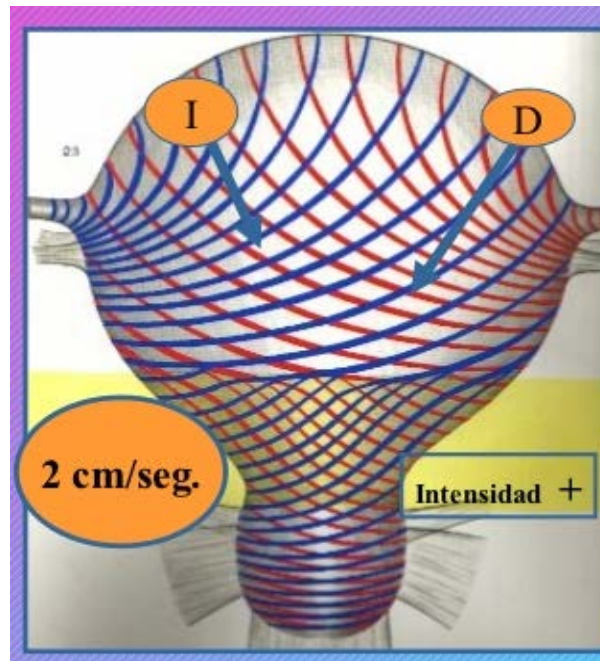
- Propagació
- Duració
- Intensitat

Javier Orenga

Triple gradient descendent

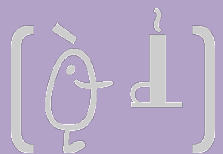
Intensitat ++++

Propagació

Durada

Origen de les contraccions

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

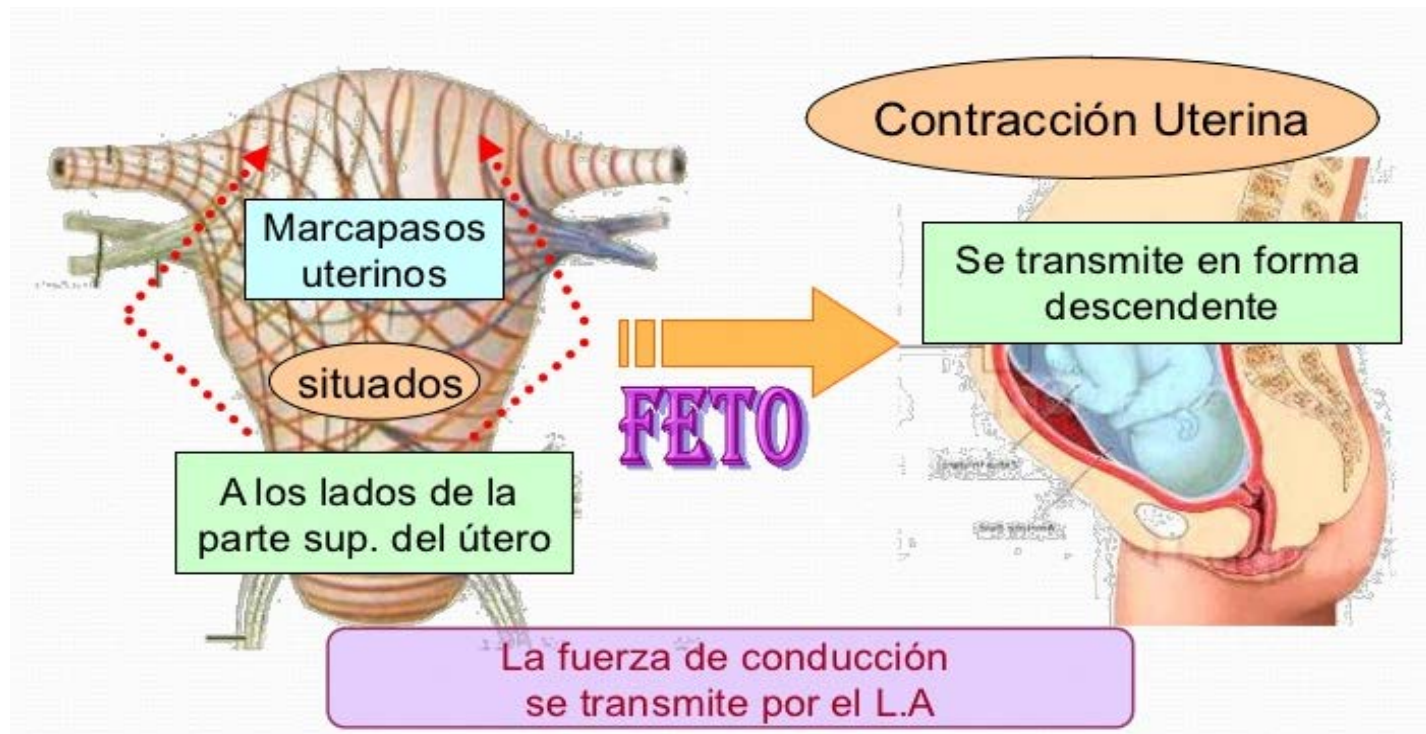
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

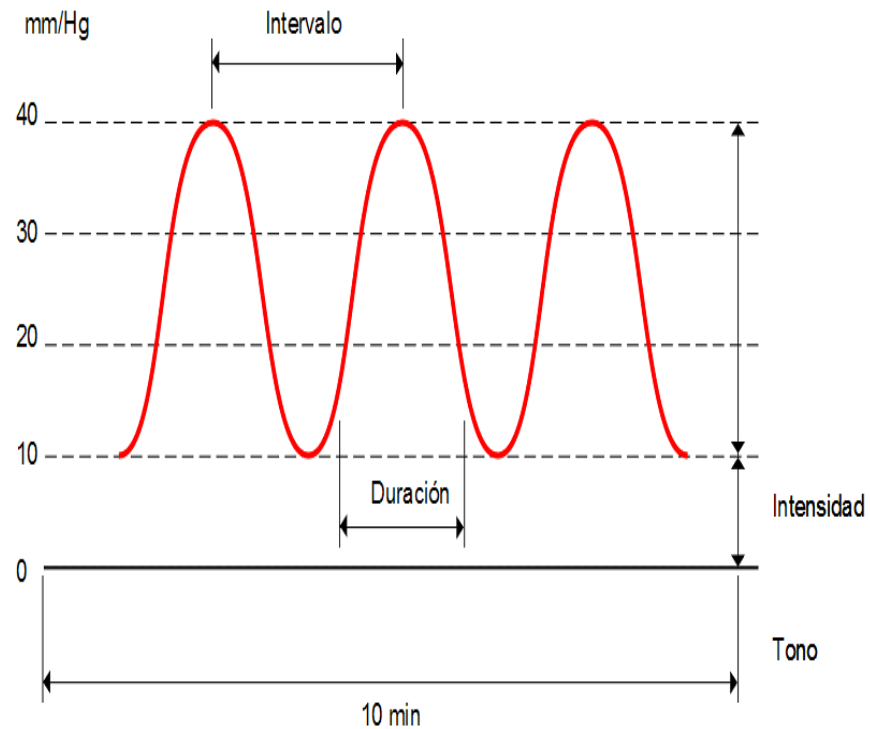

Motor: contraccions uterines

Característiques

- To basal
- Intensitat
- Duració
- Interval
- Freqüència

Contraccions uterines

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

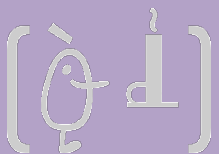
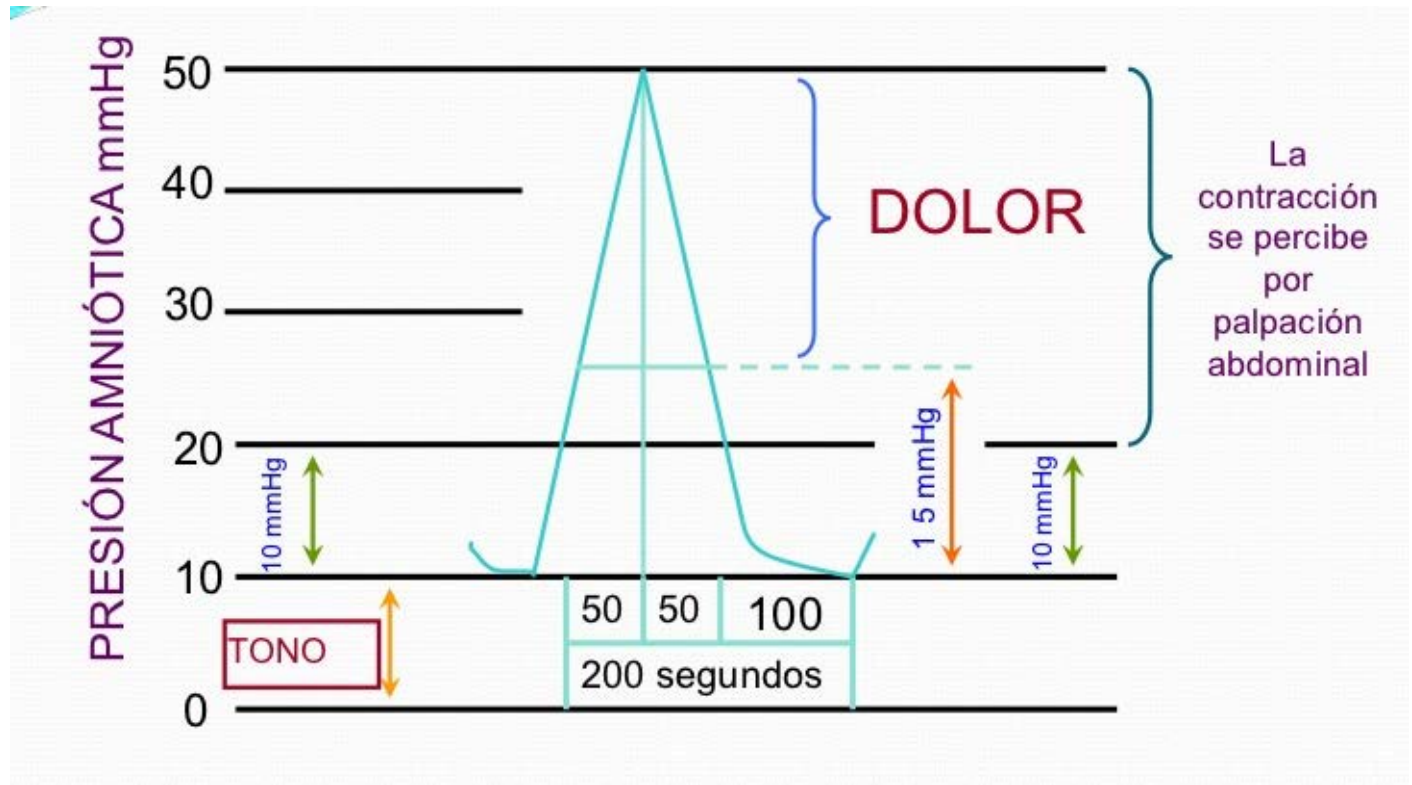
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Contraccions uterines

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

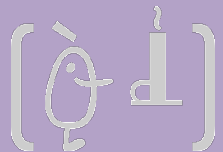
Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

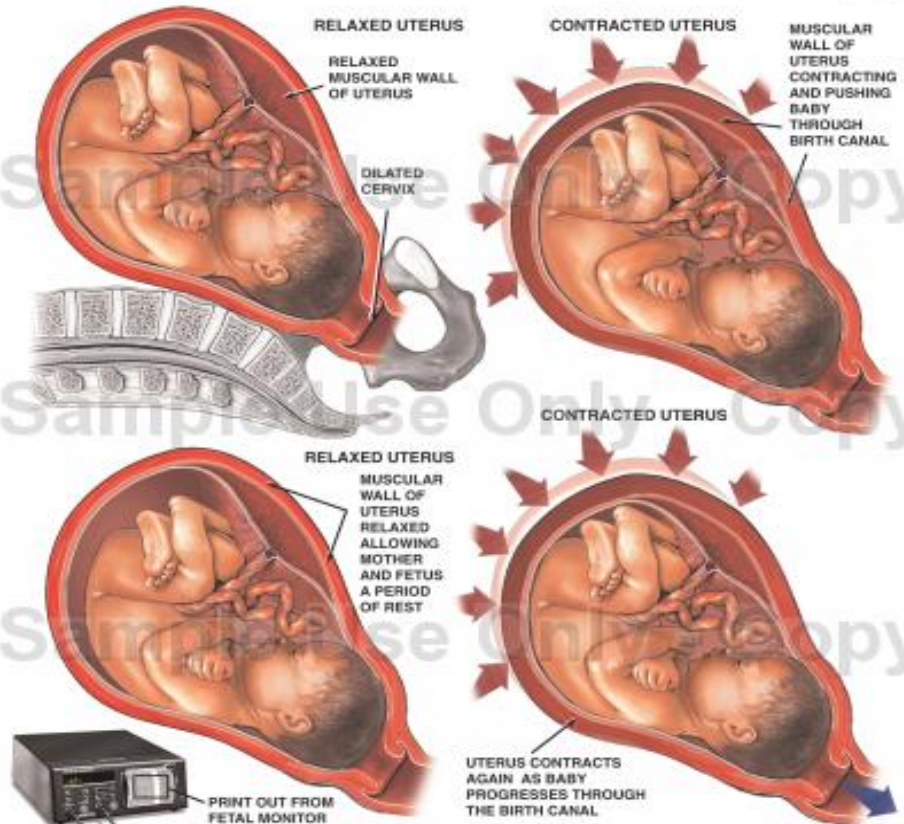

<http://www.elsevier.es/es-revista-progresos-obstetricia-ginecologia-151-articulo-trastorno-coordinacion-uterina-inversion-del-13072867>

Contraccions uterines

Normal Uterine Contractions During Delivery with Fetal Monitoring Strip

- Introducció
- Fisiologia hormonal
- Períodes del part**
- Elements del part
- Estàtica fetal
- Treball de part
- Mecanisme del part
- Tècniques i controls
- Patologia en el part
- Bibliografia

Efecte de les contraccions uterines sobre la circulació placentària

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

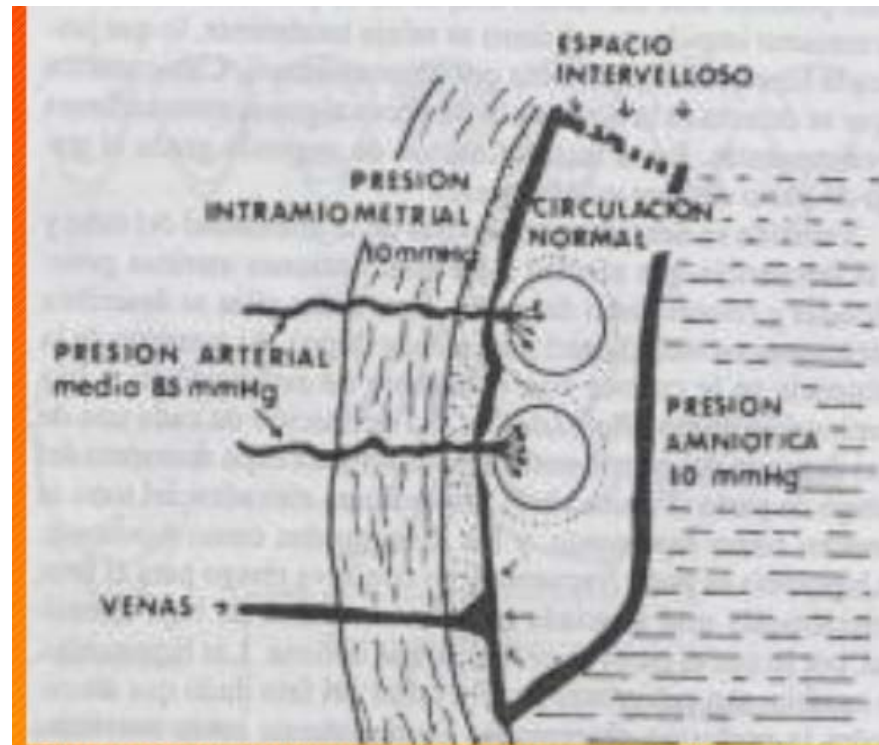
Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

En relaxació

Efecte de les contraccions uterines sobre la circulació placentària

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

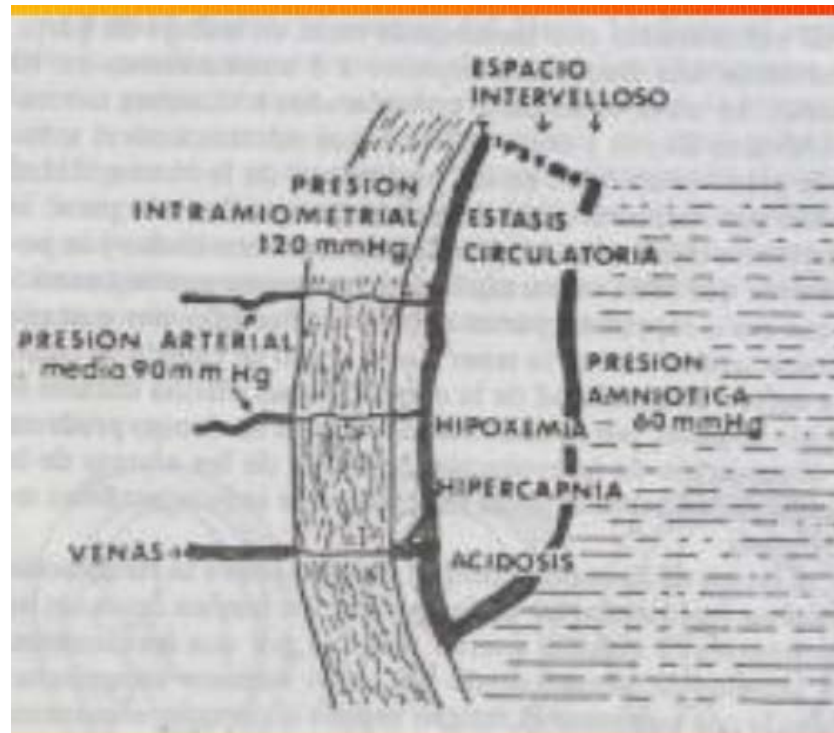
Mecanisme del part

Tècniques i controls

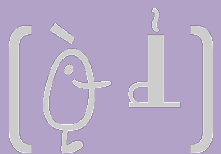
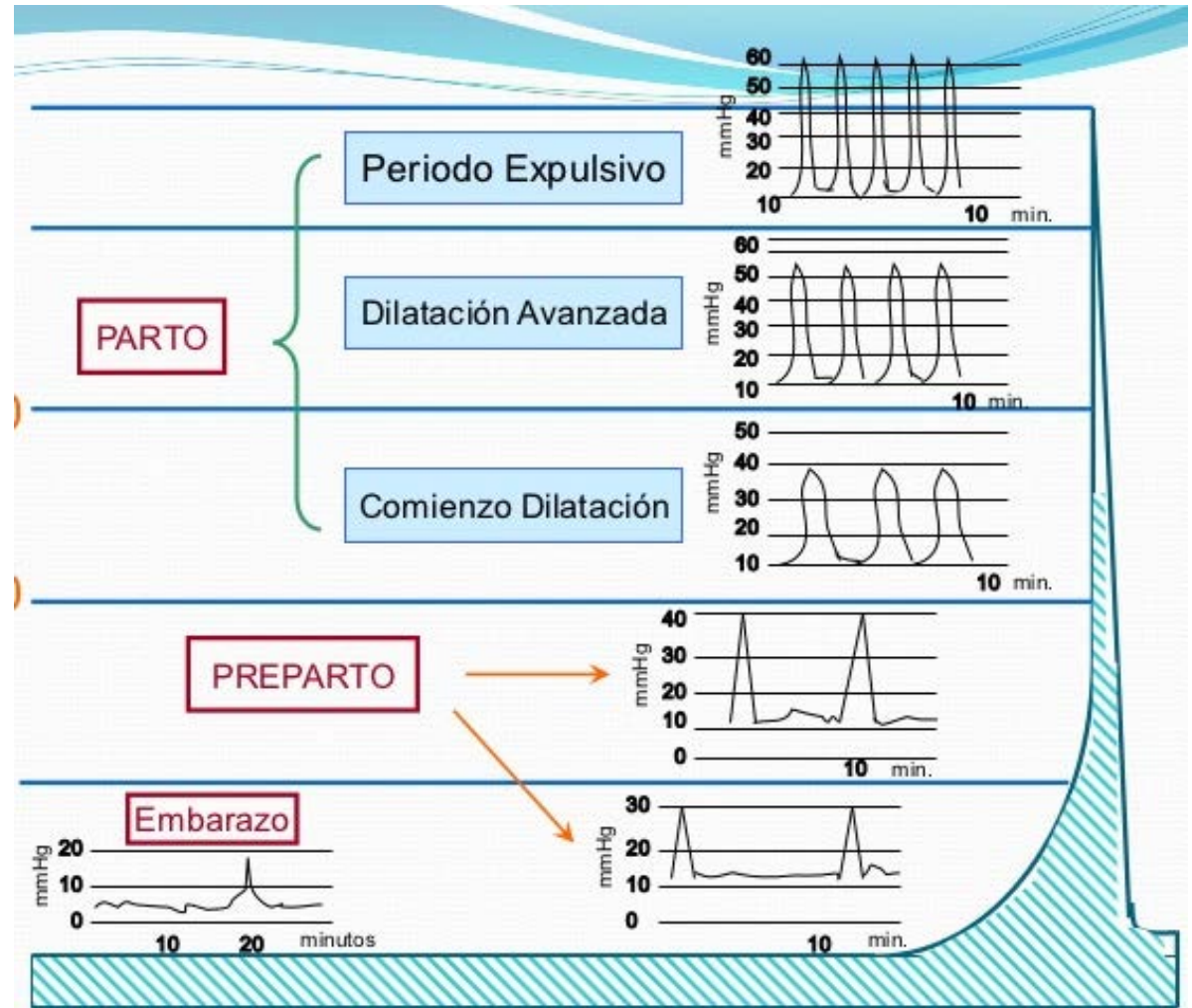
Patologia en el part

Bibliografia

En contracció

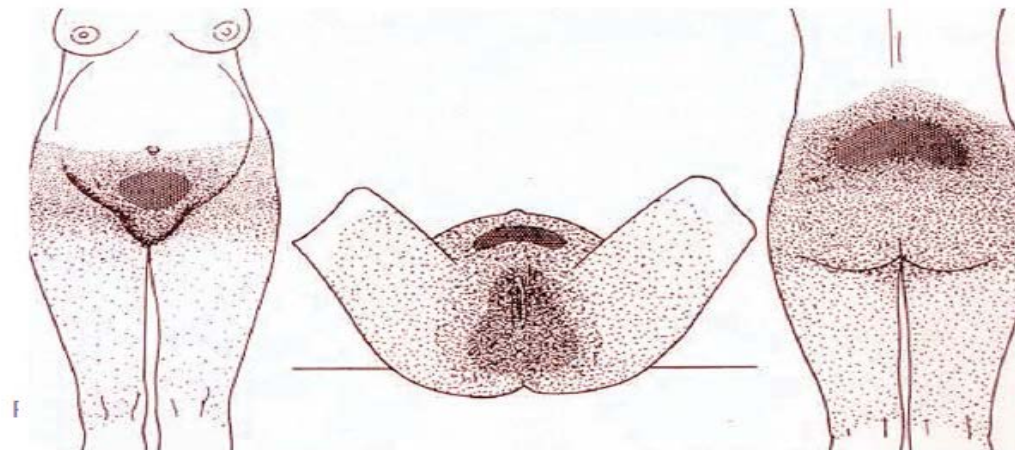
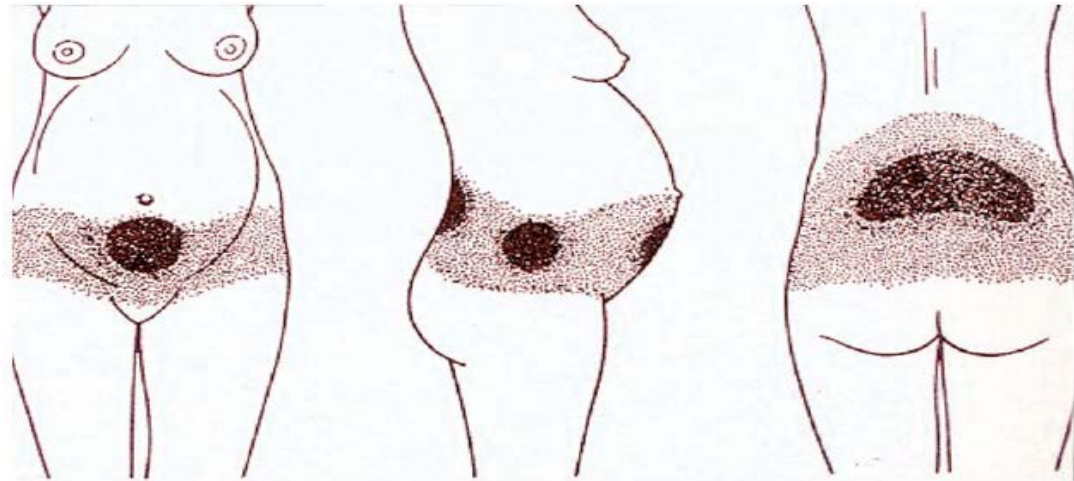

Característiques de les contraccions

- Introducció
- Fisiologia hormonal
- Períodes del part
- Elements del part**
- Estàtica fetal
- Treball de part
- Mecanisme del part
- Tècniques i controls
- Patologia en el part
- Bibliografia

Característiques de les contraccions

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

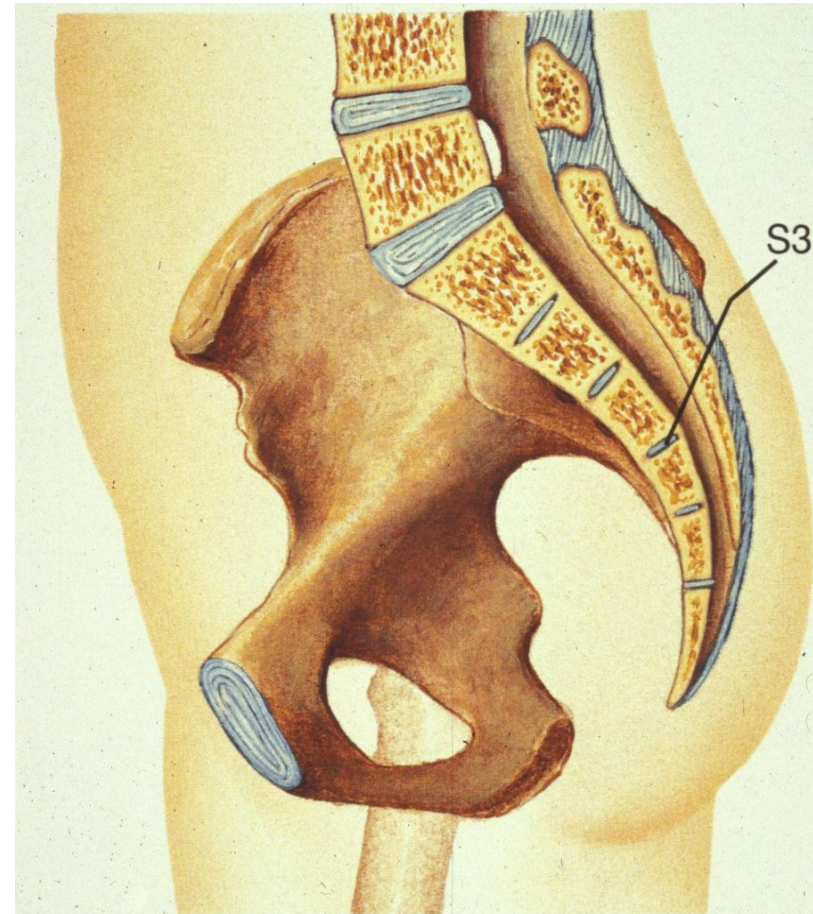
Bibliografia

Canal ossi

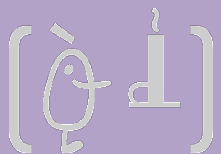
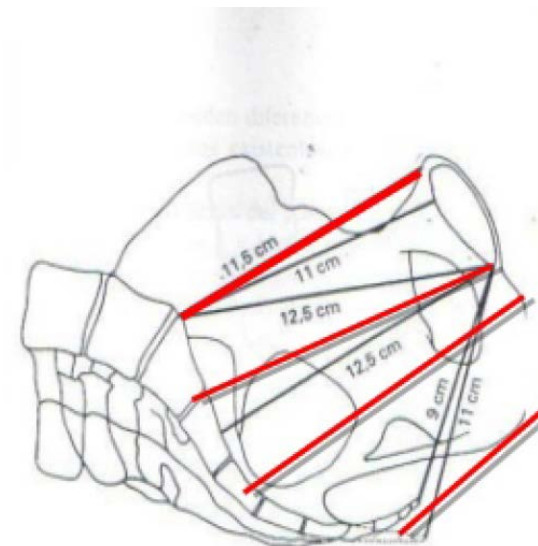
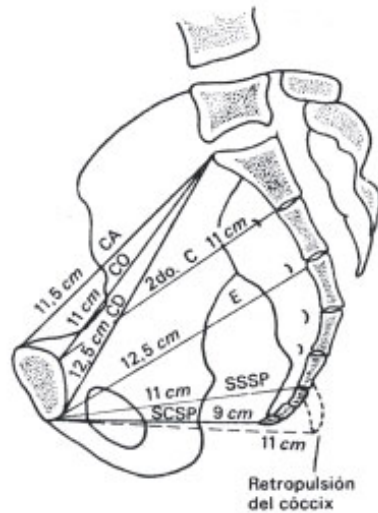
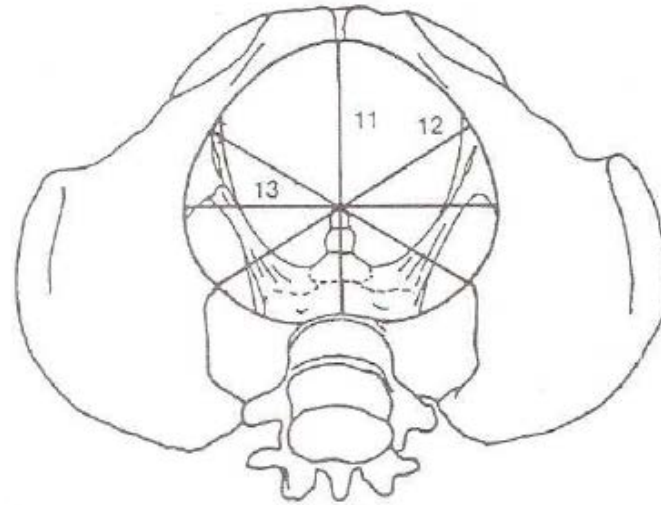
- ☞ Motor
  - Úter
- ☞ Canal
  - Canal ossi
  - Canal tou
- ☞ Objecte del part: fetus

- Pelvis
- Estret superior
- Excavació pelviana
- Estret inferior

Figura 1. Pelvis ósea (visión medial)

Canal ossi

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

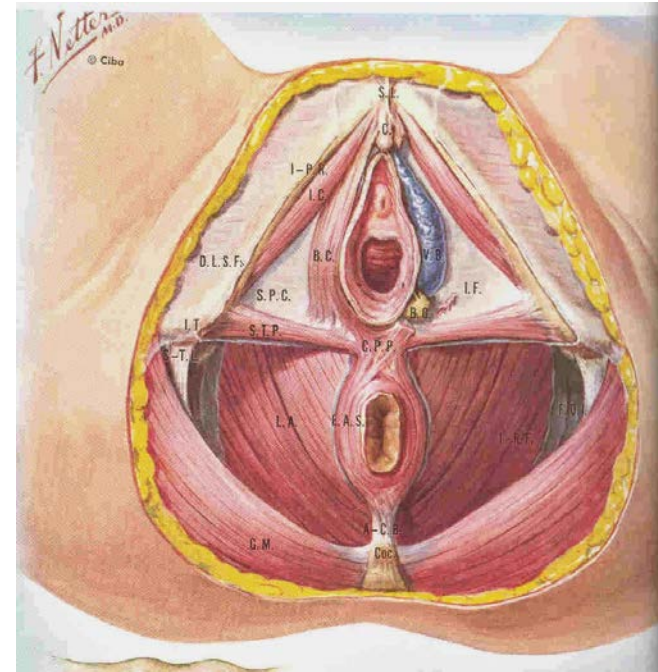
Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Canal tou

- Segment uterí inferior
- Coll uterí
- Vagina
- Sol pelvià o diafragma urogenital

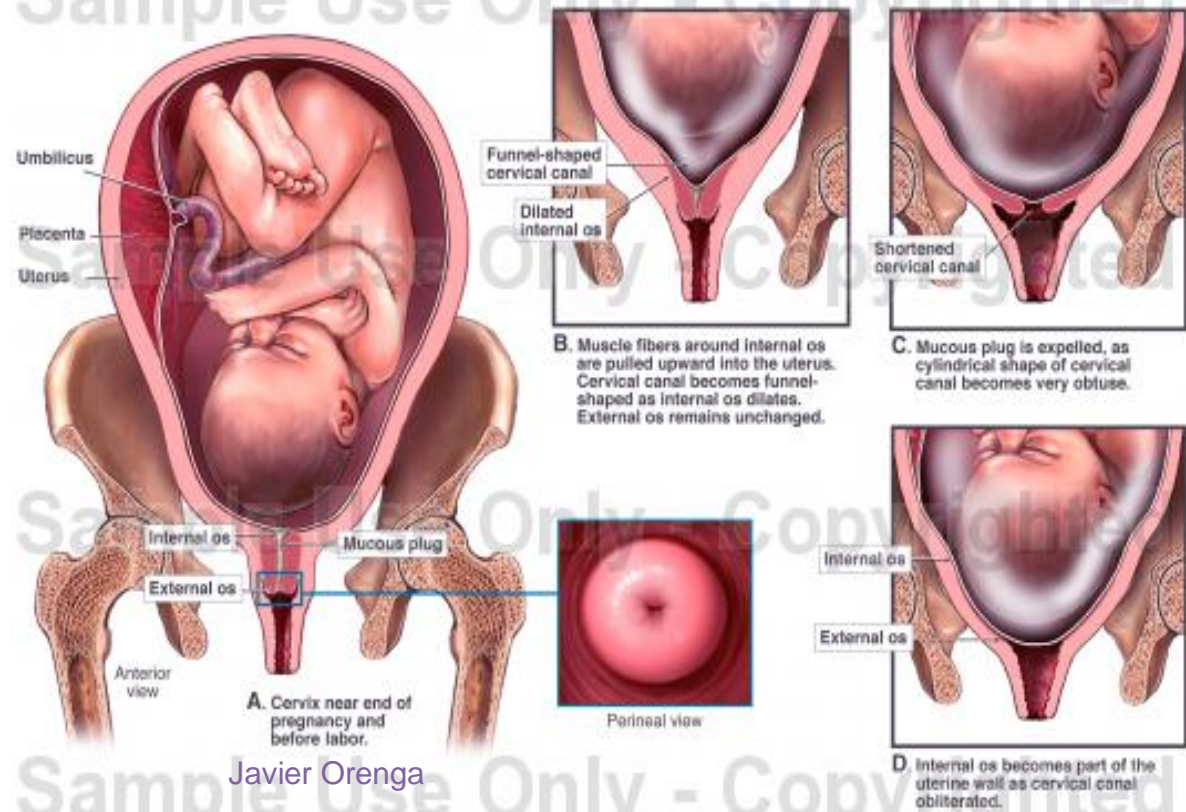

Dilatació

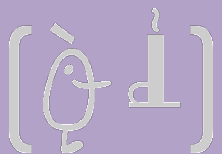
Duració

- Primípare: 8 h (mitjana) i fins a 18 h
- Secundípare: 5 h (mitjana) i fins a 12 h

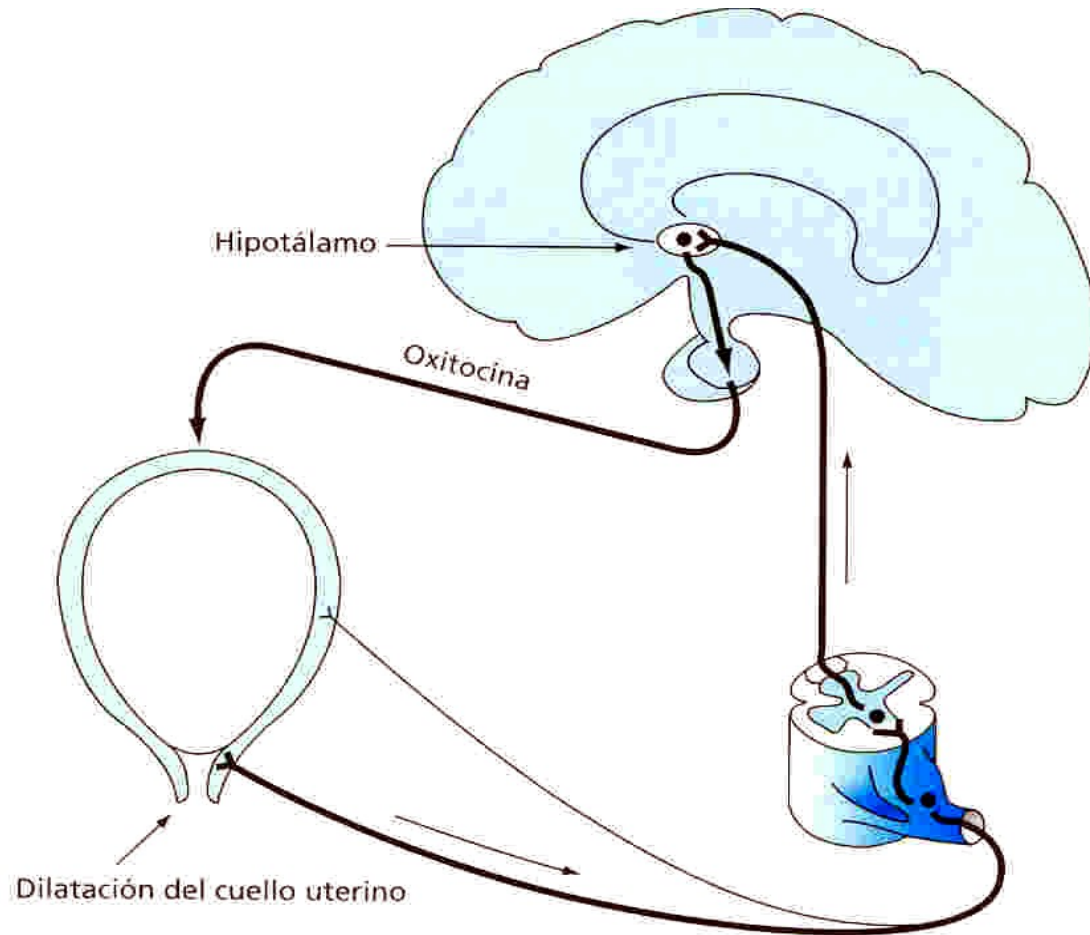
Cervical Changes During Labor

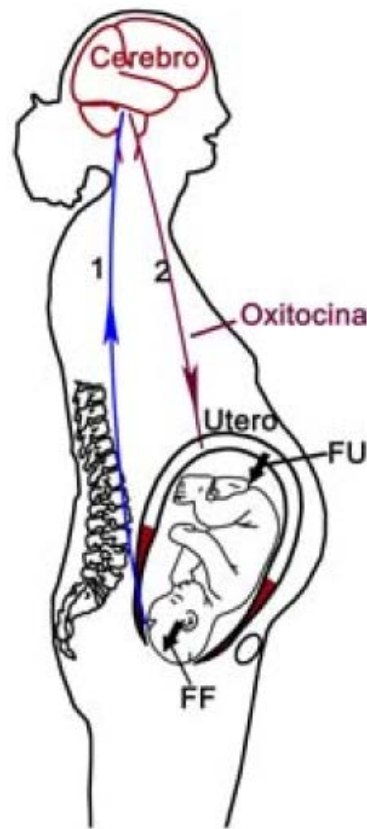
Javier Orega

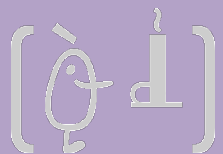
Reflex de Fergusson

Reflex de Fergusson

La pressió del fetus sobre la part baixa de l'úter produeix **distensió i estirament**, i desencadena un reflex dirigit al cervell (hipotàlem-hipòfisi) que té com a resposta la producció d'**oxitocina**.

Esborrament del coll uterí

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

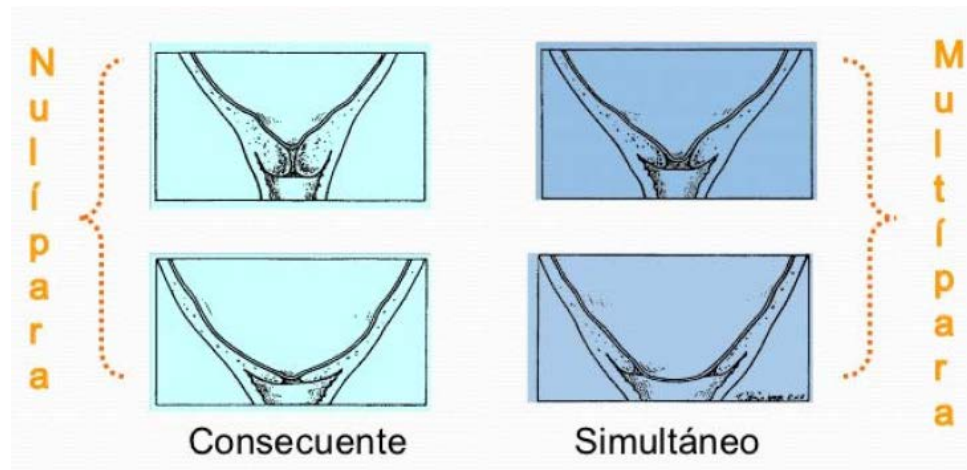
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Esborrament del coll uterí

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

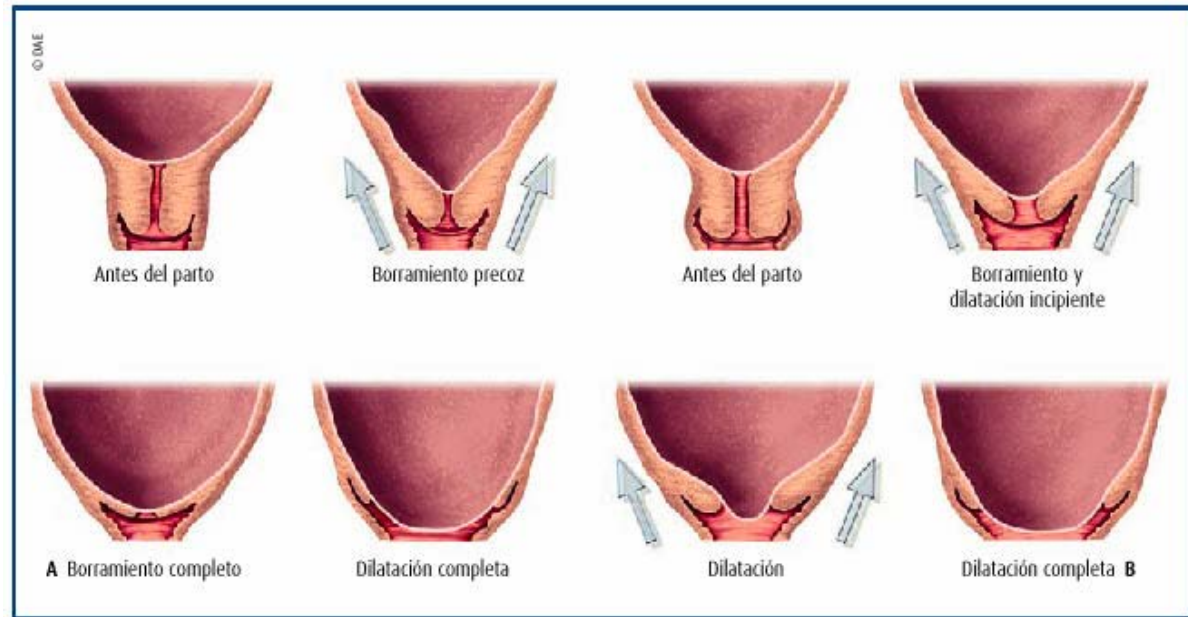
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

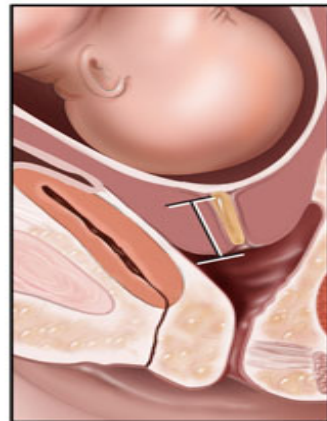
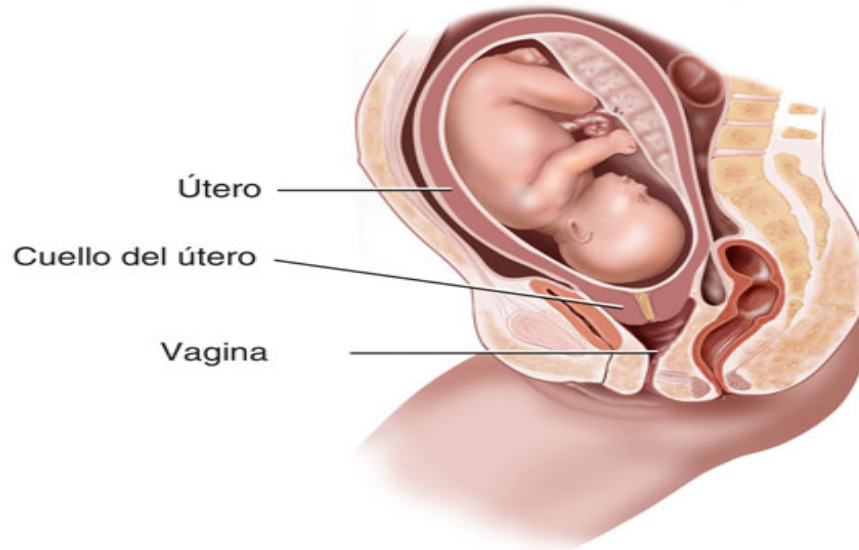
Bibliografia

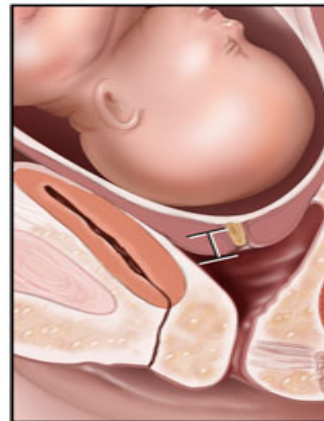

Borramiento y dilatación cervical durante el parto

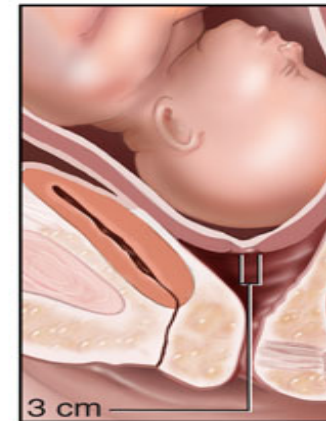
(Cervical Effacement and Dilatation During Labor)

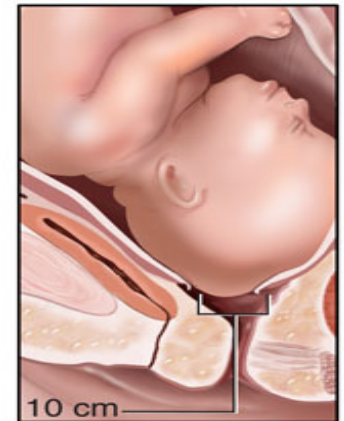
1. Cuello del útero sin borramiento ni dilatación.

2. Cuello del útero borrado en un 50% y no dilatado.

3. Cuello del útero borrado en un 100% y dilatado a 3 cm.

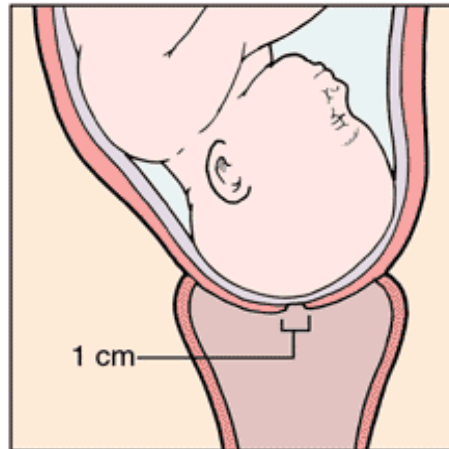
4. Cuello del útero dilatado por completo a 10 cm.

Borramiento y dilatación cervical durante el parto

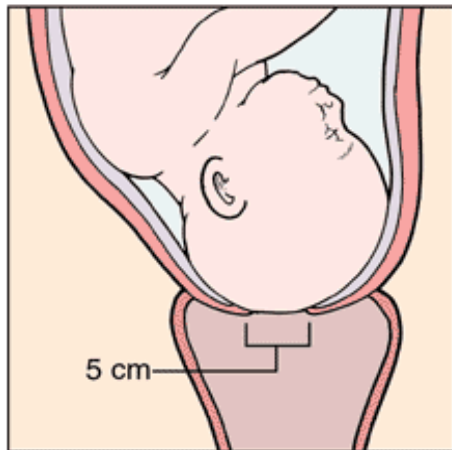
(Cervical Effacement and Dilatation During Labor)

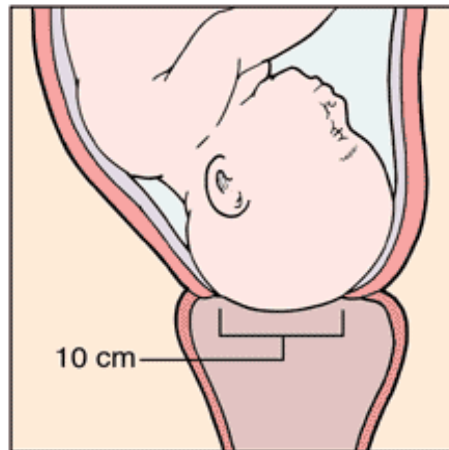
1. Cuello del útero sin borramiento ni dilatación.

2. Cuello del útero borrado y dilatado a 1 cm.

3. Cuello del útero dilatado a 5 cm.

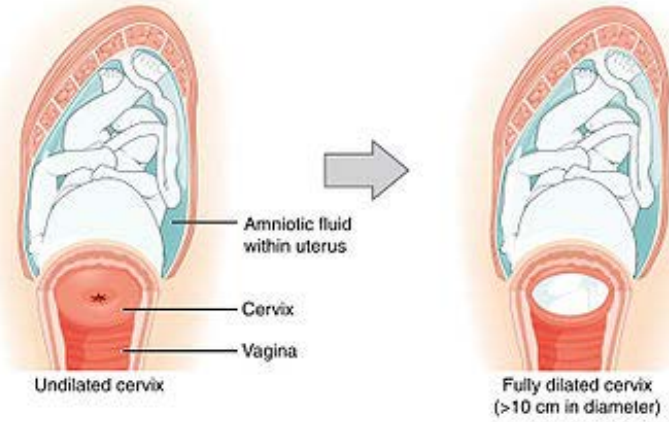

4. Cuello del útero dilatado por completo a 10 cm.

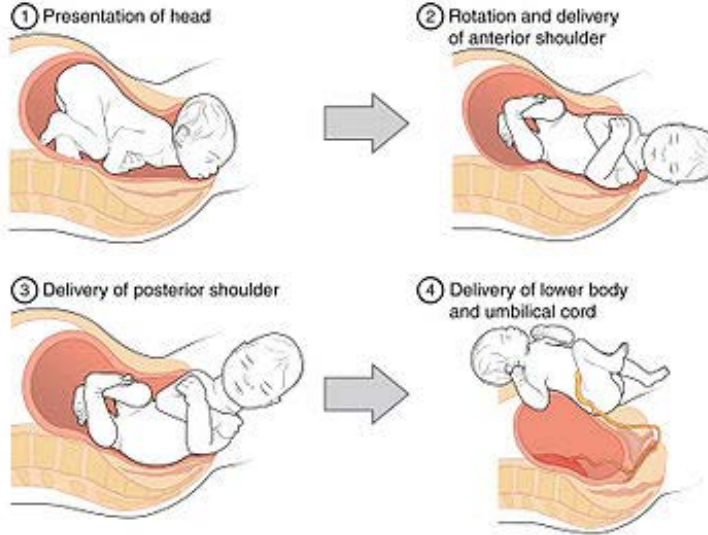
<https://www.youtube.com/watch?v=dQI0uxlzRd8>

Fisiologia del part

Stage 1: Dilation

Stage 2: Birth

Stage 3: Afterbirth delivery

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

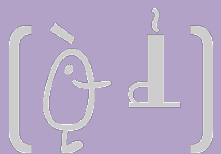
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

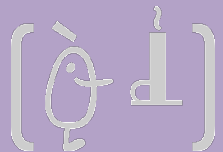

Expulsió

Des de la dilatació completa fins a l'eixida del fetus a l'exterior.

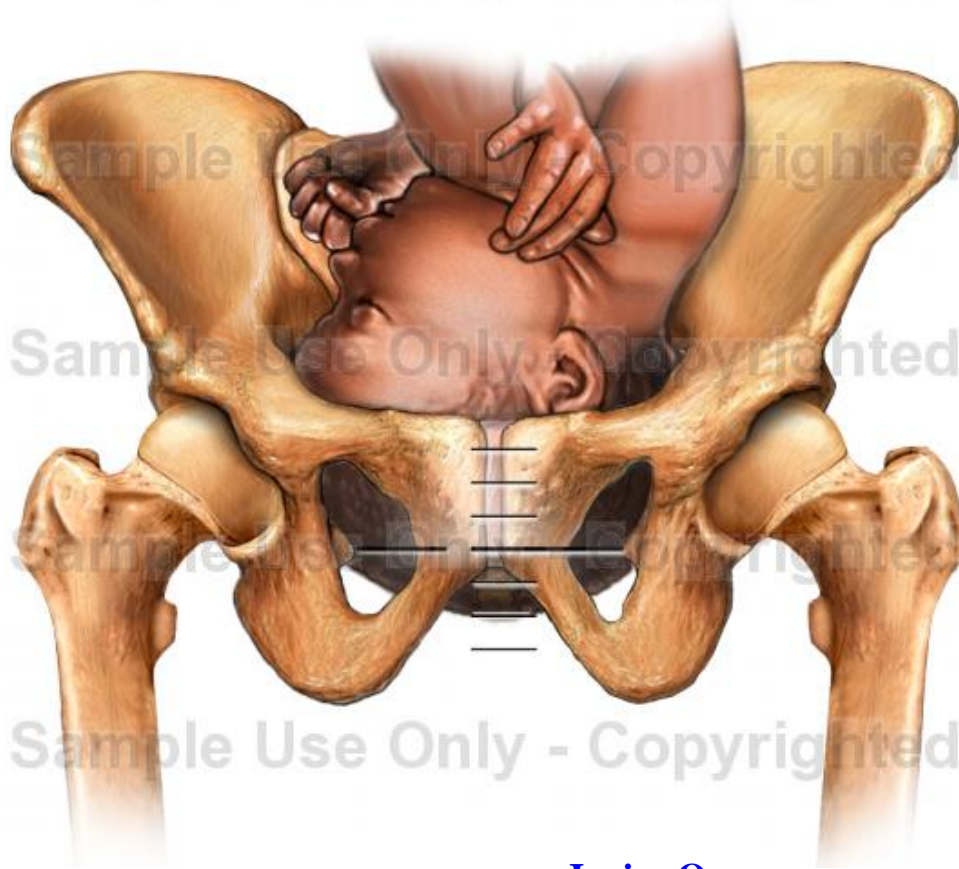
Duració del segon període del part o expulsió		Hores
Primíparas	Sense analgèsia epidural	2
	Amb analgèsia epidural	3
Secundíparas o múltiples	Sense analgèsia epidural	1
	Amb analgèsia epidural	2

Guia NICE sobre atenció en l'intrapart. 2007.

Plans pelvians (Hodge)

Sample Use Only - Copyrighted

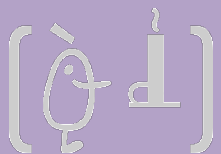

Sample Use Only - Copyrighted

Sample Use Only - Copyrighted

Sample Use Only - Copyrighted

[Javier Orenga](#)

Plans pelvians (Hodge)

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Planos paralelos de Hodge

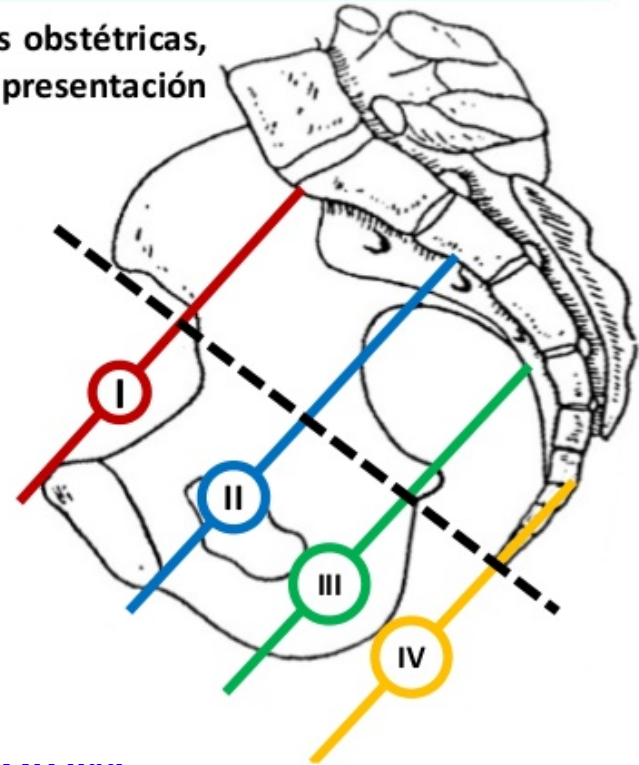
Es un sistema de coordenadas obstétricas, que nos permite situar la presentación durante el trabajo de parto.

➤ **I PLANO:** Línea imaginaria entre el promontorio y el borde superior de la sínfisis del pubis.

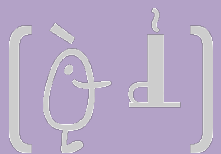
➤ **II PLANO:** Línea paralela a la anterior y pasa por el borde inferior del pubis.

➤ **III PLANO:** Paralela a las 2 anteriores y pasa por las espinas ciáticas.

➤ **IV PLANO:** Paralela a las 3 anteriores y pasa por la punta del cóccix

JAVIER ORTEGA

Estàtica fetal

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

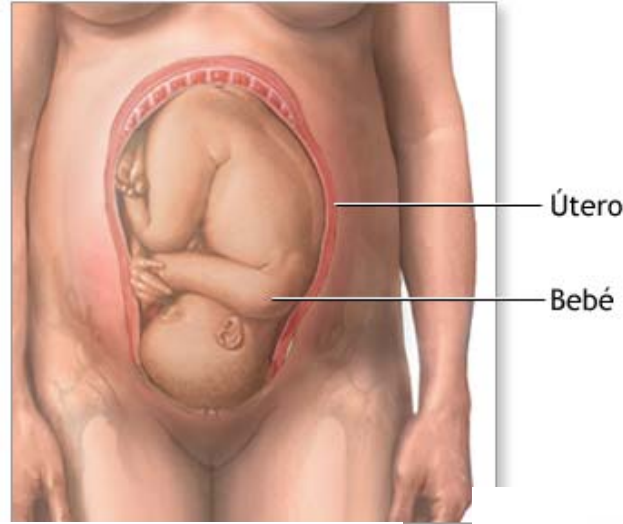
Bibliografia

- **Situació:** longitudinal, obliqua o transversa.
- **Presentació:** cefàlica, de natges o de tronc.
- **Posició:** occipitoilíaca dreta o esquerra i anterior o posterior.
- **Actitud:** flexió del cap

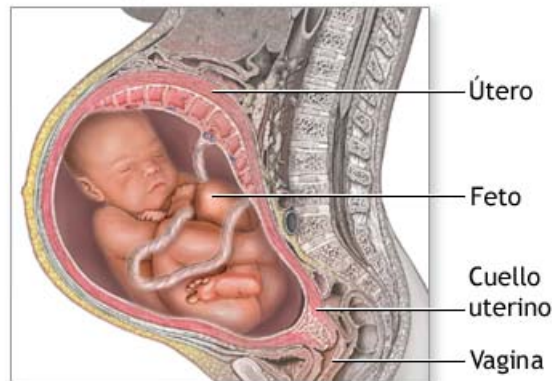
www.babymoon.es

Presentació fetal

Feto en presentació de nalgas

Feto en postura transversa

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

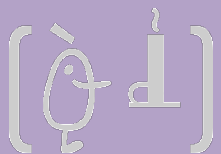
Variaciones de la presentación de nalgas

Nalgas completas

Nalgas incompletas

Nalgas francas

Posicions i presentacions del fetus

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

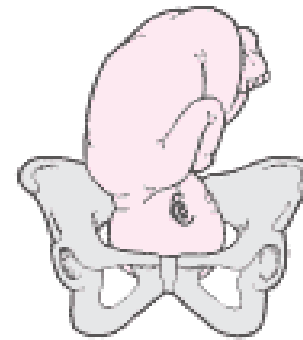
Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Posición y presentación normales

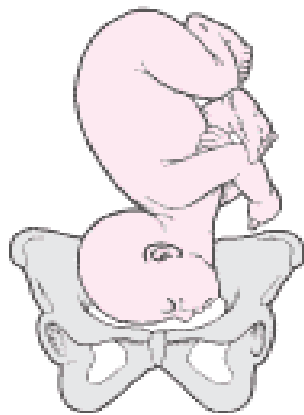
Posición mirando hacia atrás, la cabeza primero

Posición menos frecuente

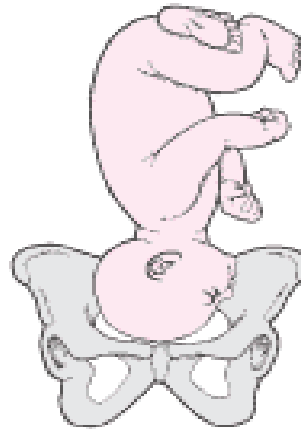

Posición mirando hacia delante

Presentaciones anormales

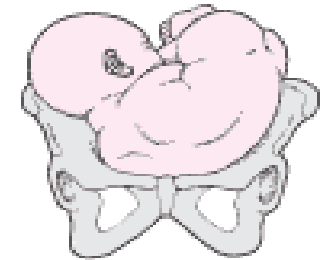
Cara

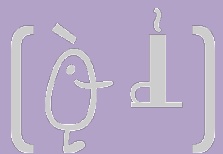
Frente

Nalgas

Hombro

Mecanisme del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

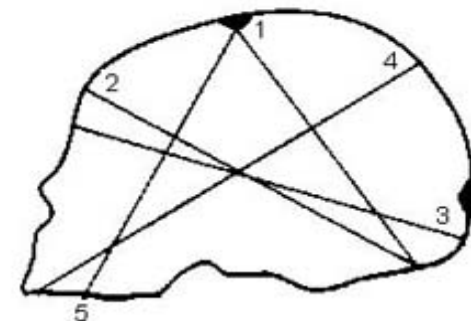
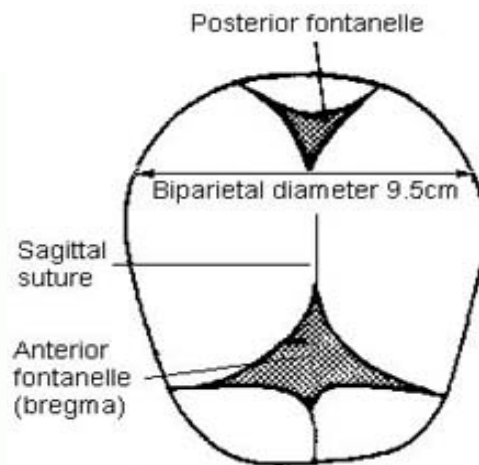
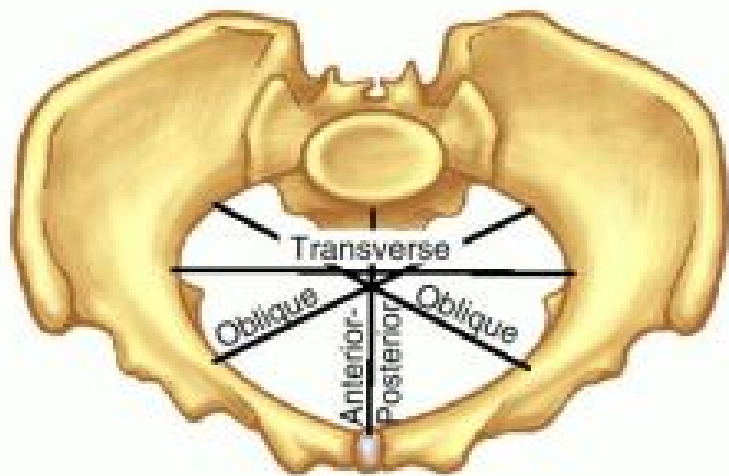
- Flexió i descens al canal
- Descens i rotació interna
- Deflexió i rotació externa
- Despreniment de l'espatla anterior
- Despreniment de l'espatla posterior

<https://www.youtube.com/watch?v=jAtqgV9Ovjc>

<https://www.youtube.com/watch?v=duPxBXN4qMg>

Es pot fer una versió més llarga del vídeo anterior de Nucleolus

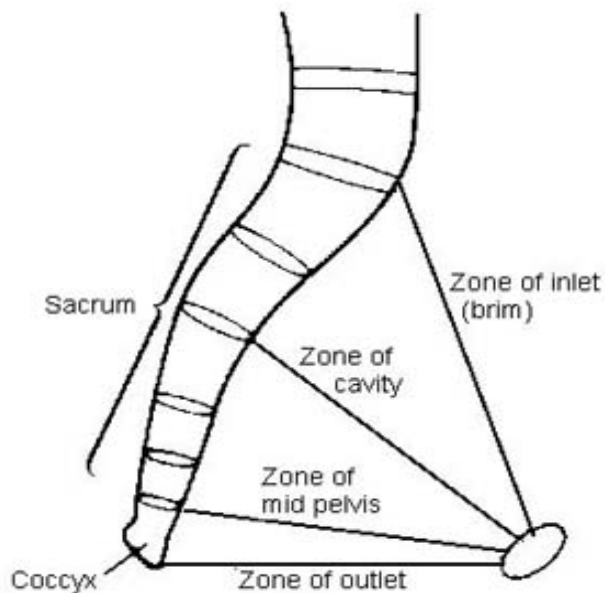
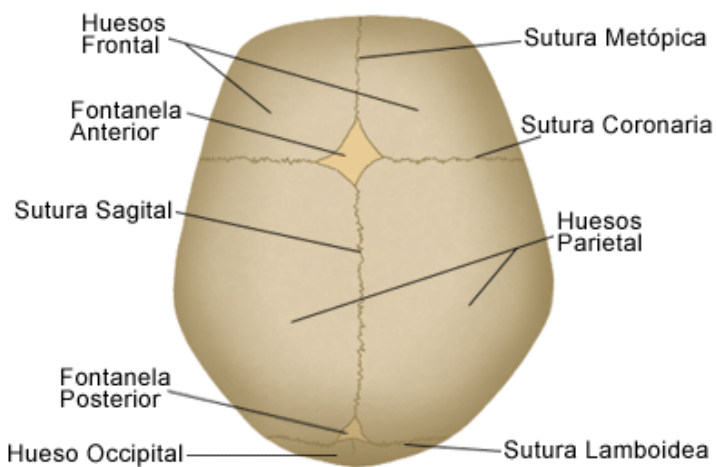

- 1 Suboccipitobregmatic 9.5cm flexed vertex presentation
- 2 Suboccipitofrontal 10.5cm partially deflexed vertex
- 3 Occipitofrontal 11.5cm deflexed vertex
- 4 Mentoverical 13cm brow
- 5 Submentobregmatic 9.5cm face

Mecanismo del part

Cráneo Normal del Recién Nacido

Fisiologia del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

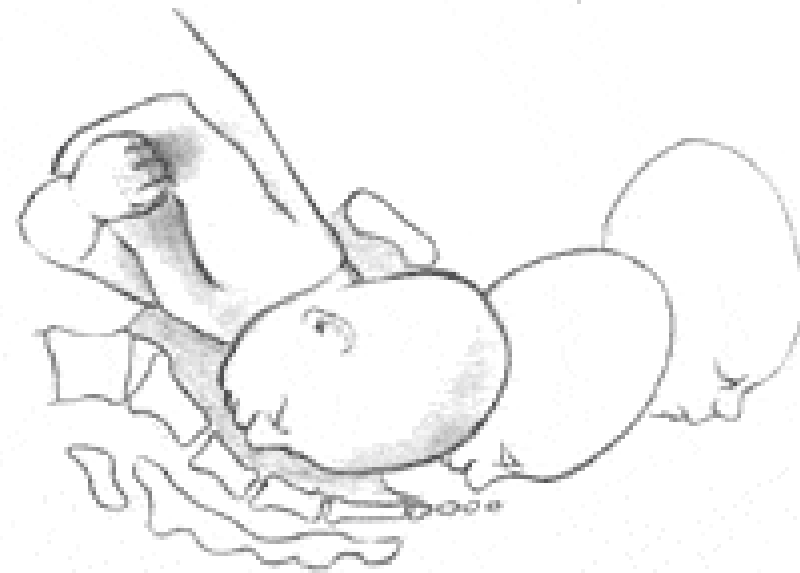
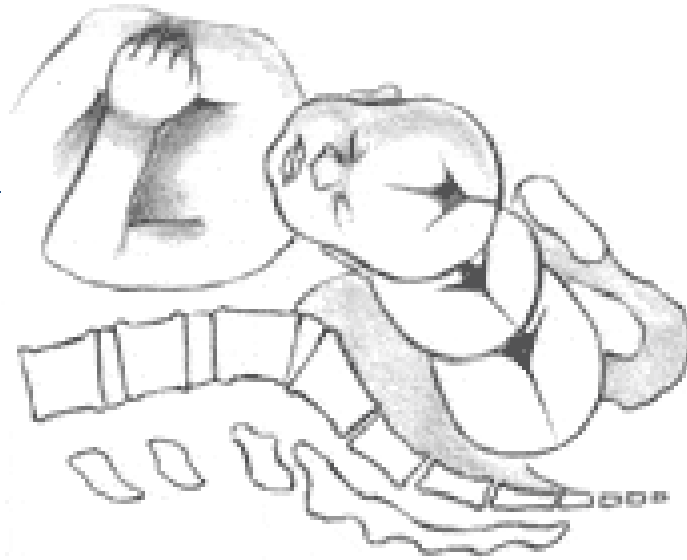
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Fisiologia del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

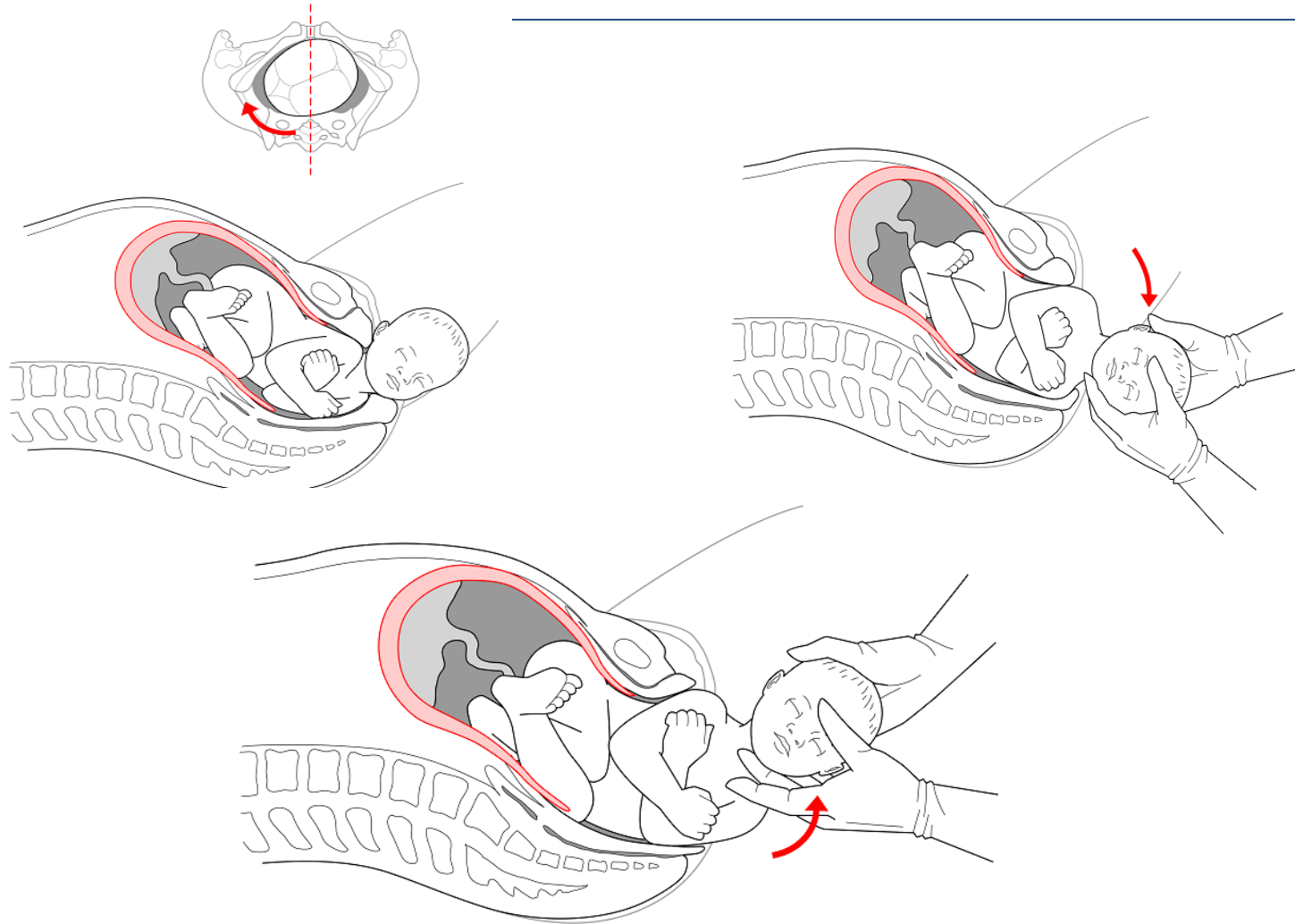
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

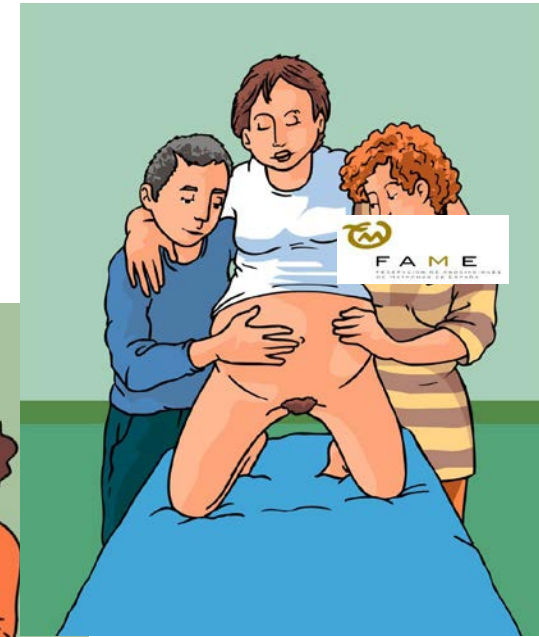

Posicions en l'expulsió

- Introducció
- Fisiologia hormonal
- Períodes del part
- Elements del part
- Estàtica fetal
- Treball de part
- Mecanisme del part**
- Tècniques i controls
- Patologia en el part
- Bibliografia

Litotomia

De genolls

Asseguda

EMOBY NET / ANECHATUBRA

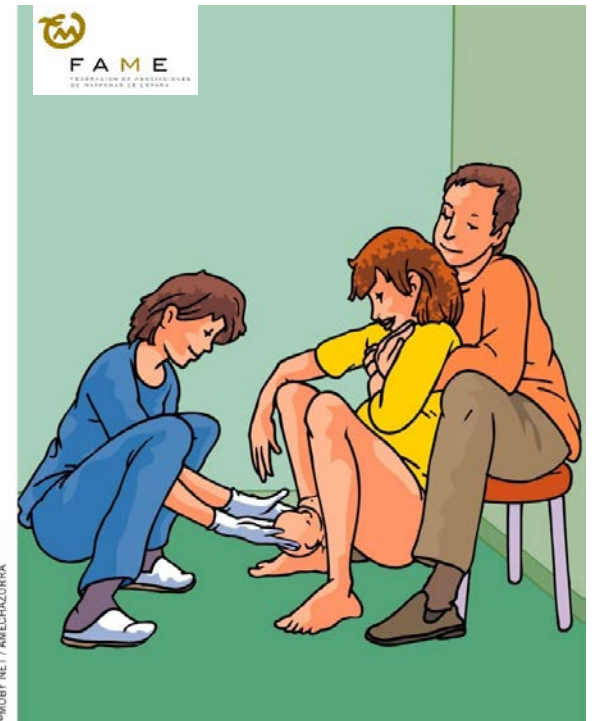
Posicions en l'expulsiu

Latera
|

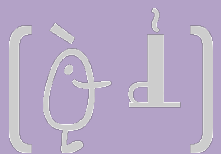
Dreta

Ajupida

©MOBY NET / AMECHAZURRA

©MOBY NET / AMECHAZURRA

Posicions en l'expulsiu

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

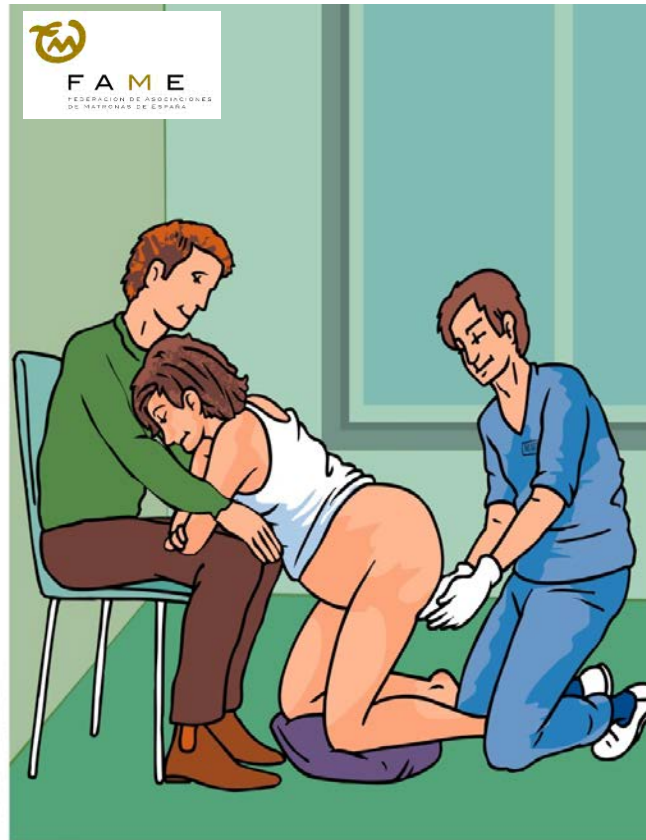
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

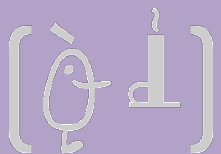
Bibliografia

Quadrupèdi
a

Cadira de part

Posicions en l'expulsió

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

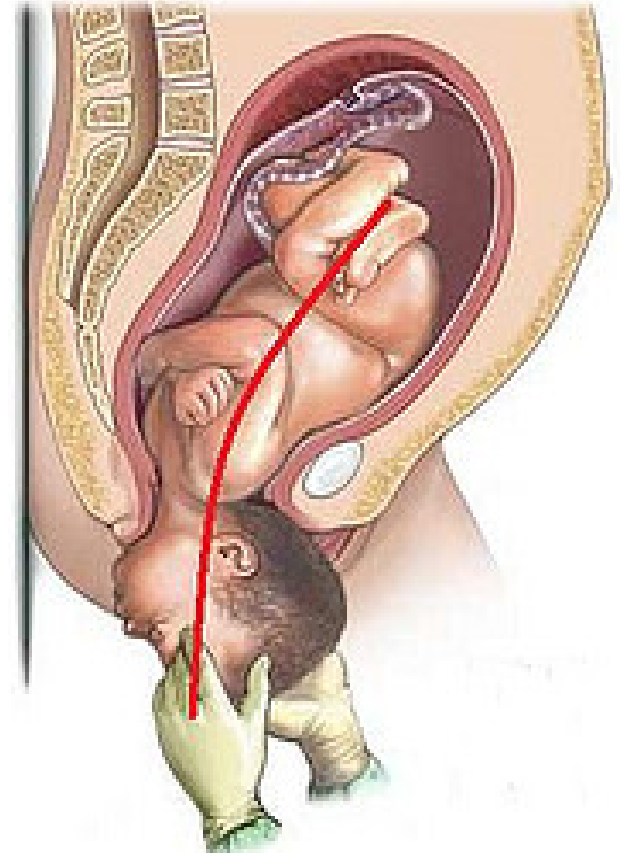
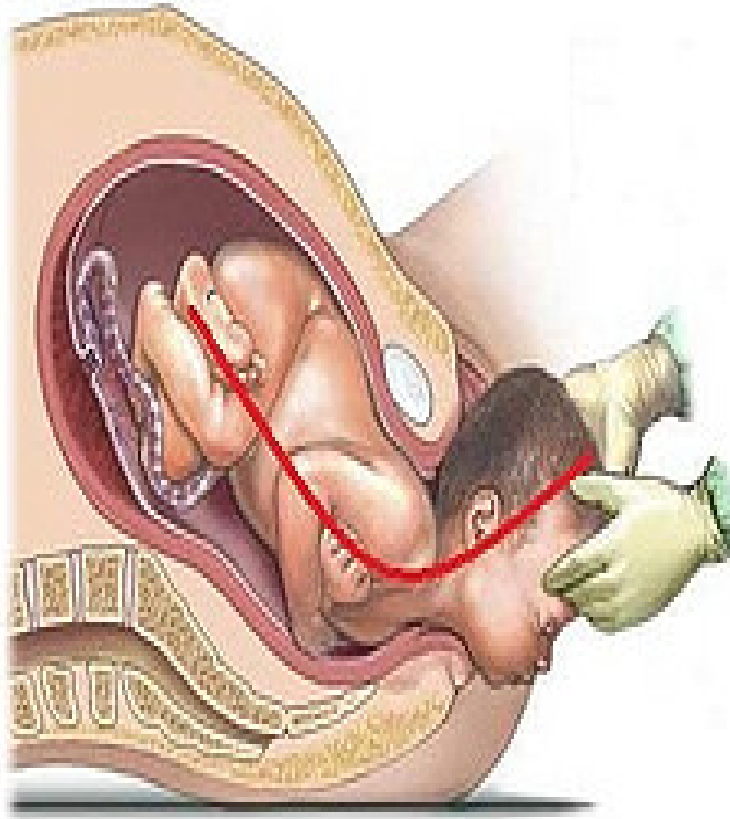
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Fisiologia del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

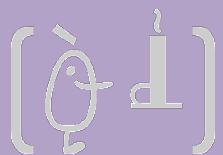
Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

<http://www.placentera.com>

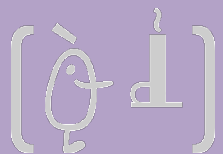
Deslliurament

- Des de l'eixida del fetus fins a l'eixida de la placenta.
- Menys de 30 minuts.

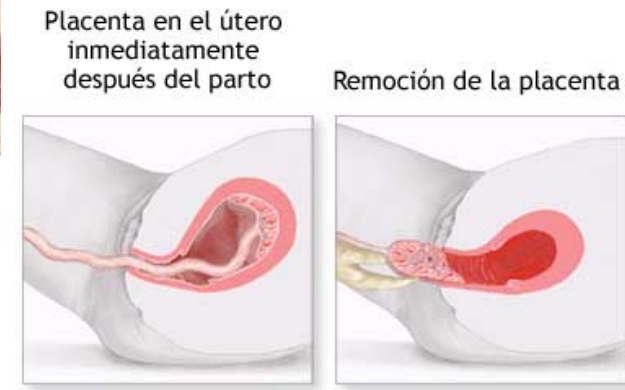
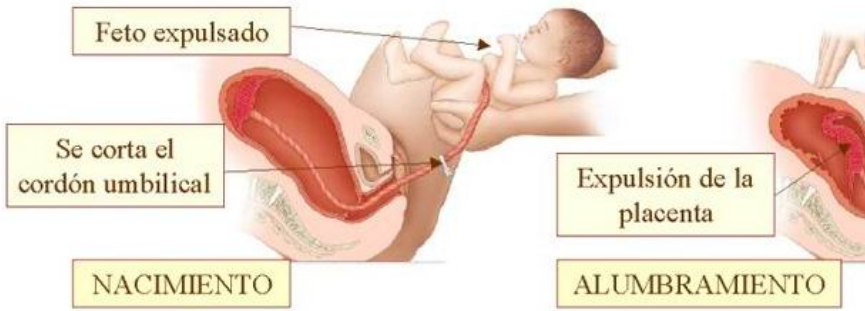

Despreniment placentari

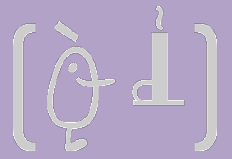
- Contraccions.
- Disminució de la superfície uterina.

Despreniment placentari

- Introducció
- Fisiologia hormonal
- Períodes del part
- Elements del part
- Estàtica fetal
- Treball de part
- Mecanisme del part**
- Tècniques i controls
- Patologia en el part
- Bibliografia

Deslliurament

Les contraccions comprimeixen els vasos terminals del miometri.

Lligadures vivents de Pinard

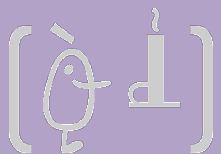
El despreniment i l'expulsió placentària produeixen una zona de sagnat en la superfície d'inserció.

Miotamponament: contracció poderosa que col·lapsa les boques vasculars sagnants entrelaçades per les fibres miometrials (Lligadures vivents de Pinard).

Trombotamponament: procés de coagulació que obstruirà les boques vasculars.

Equilibri entre els dos mecanismes:

Hemostàsia en el deslliurament

Signes de despreniment placentari

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

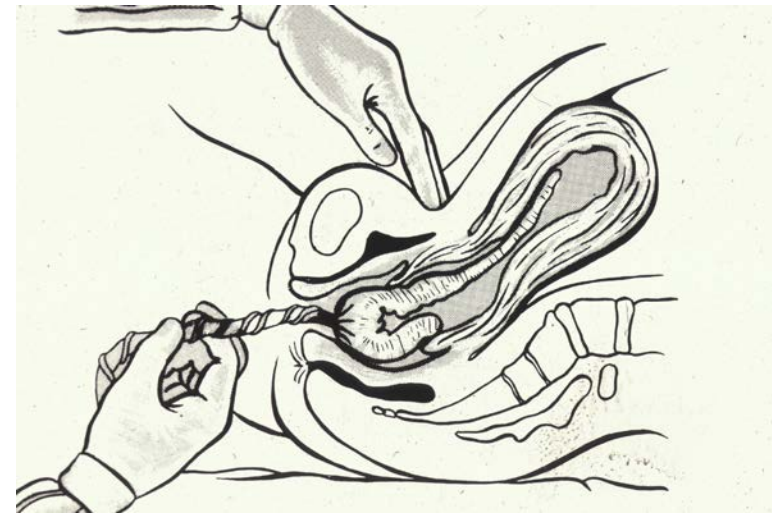
Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

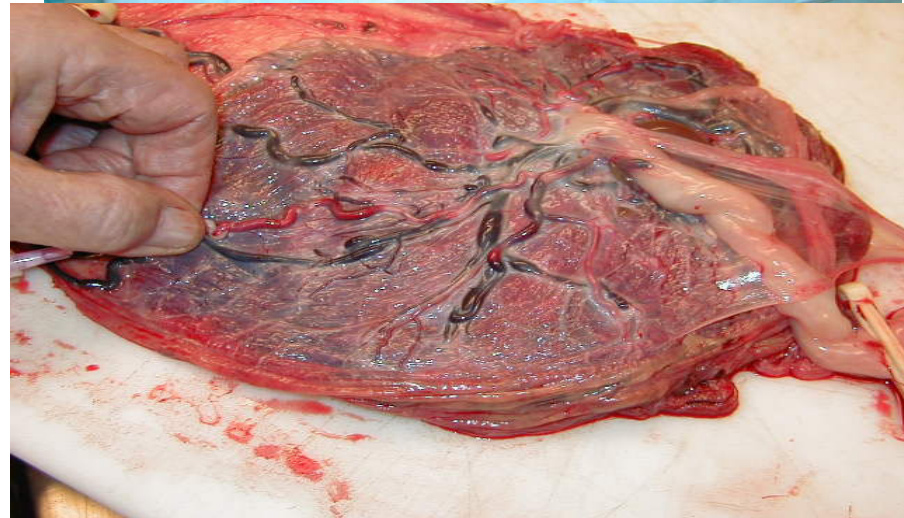
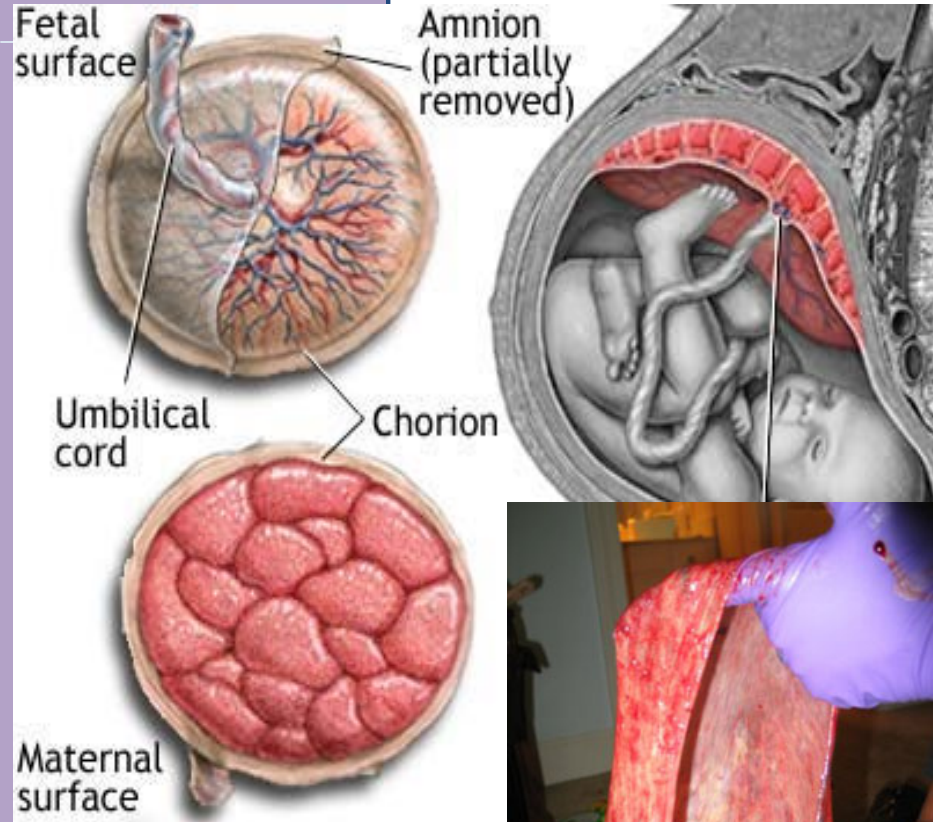
Bibliografia

- ✓ Hemorràgia
- ✓ Moviment en pinça
- ✓ Canvis uterins
- ✓ Contraccions o sensació d'espentar

Signe de Küstner: pressionem amb una mà per damunt de la sínfisi púbica (l'úter puja cap amunt) i observem moviment del cordó. Si la placenta està adherida a l'úter, el cordó també puja.

Placenta

Javier Orenga

Tècniques i controls

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

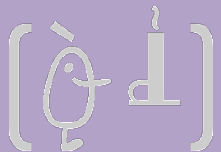
Patologia en el part

Bibliografia

- Control del benestar fetal
- Analgèsia / anestèsia
- Amniotomia
- Valoració del pH fetal
- Episiotomia
- Instrumentació
- Cesària

<http://pequebebes.com/relajarse-facilmente-embarazo>

Control del benestar fetal

- Auscultació o registre de la FCF

External Electronic Fetal Heart Rate Monitoring With 3 Types of Output

1. A SPEAKER IN THE BACK OF THE MONITOR GIVES AN AUDIBLE REPORT OF EACH FETAL HEART BEAT.

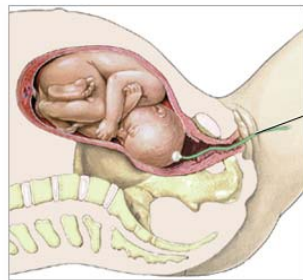

ULTRASOUND TRANSDUCER STRAPPED TO MOTHER'S ABDOMEN

2. A DIGITAL DISPLAY INDICATES THE FETAL HEARTBEAT IN BEATS PER MINUTE.

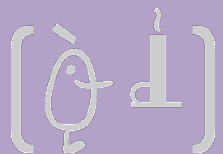
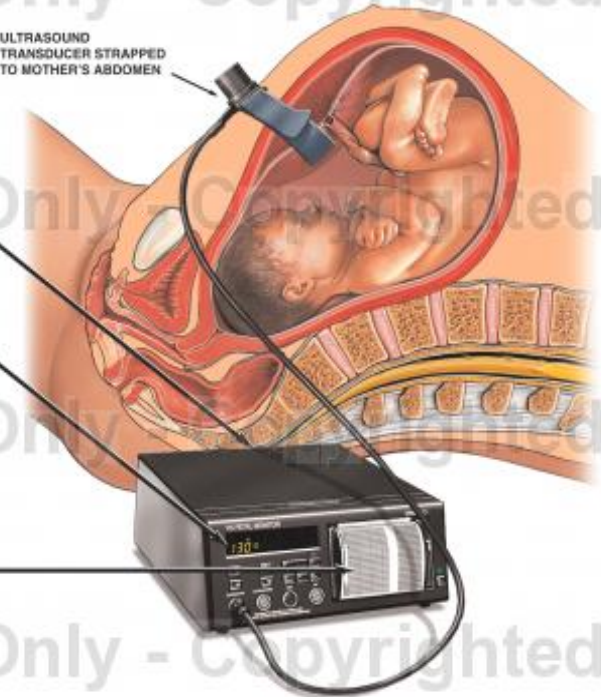

3. THE FETAL HEARTBEAT AND MATERNAL CONTRACTIONS ARE RECORDED ON A PAPER PRINTOUT.

Electrodo

Monitoreo fetal interno

Fisiologia del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

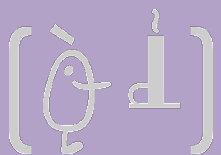
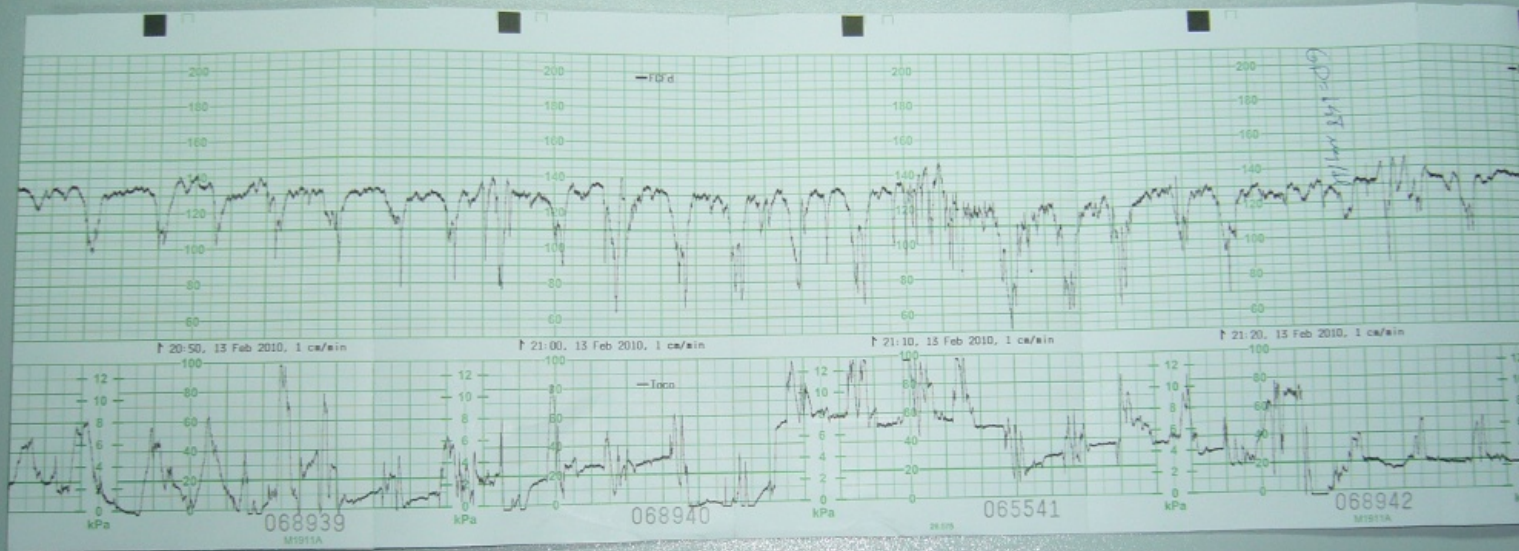
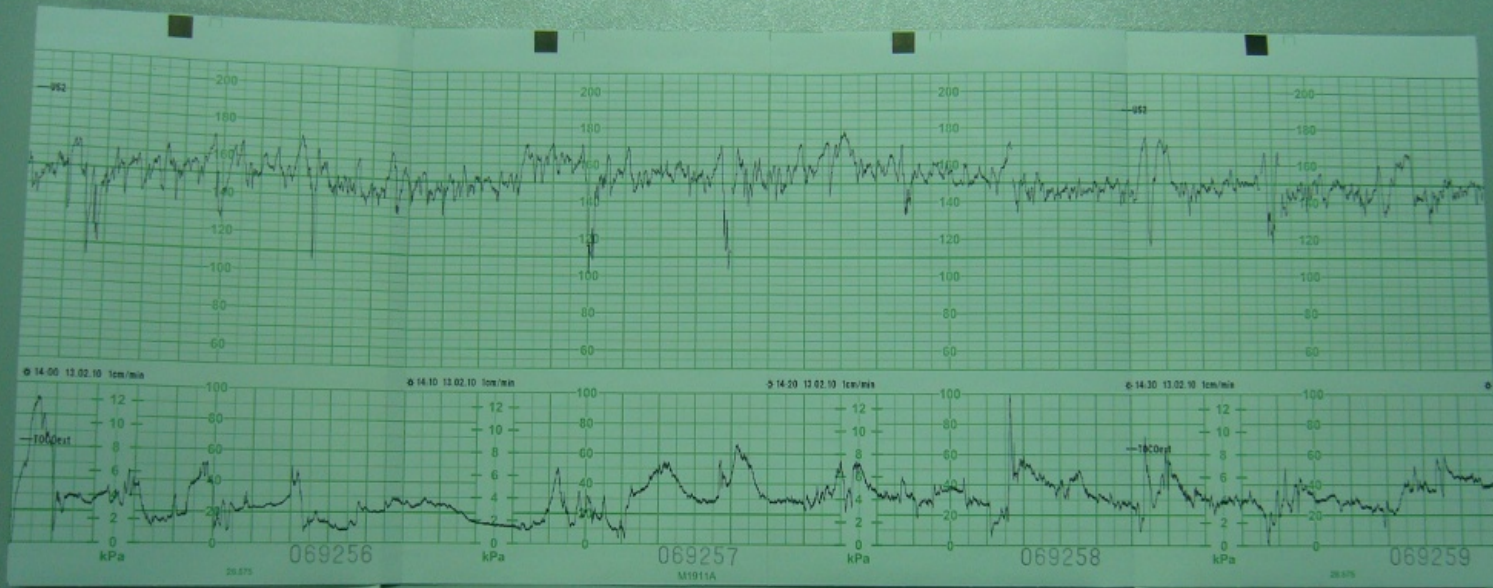
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Fisiologia del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

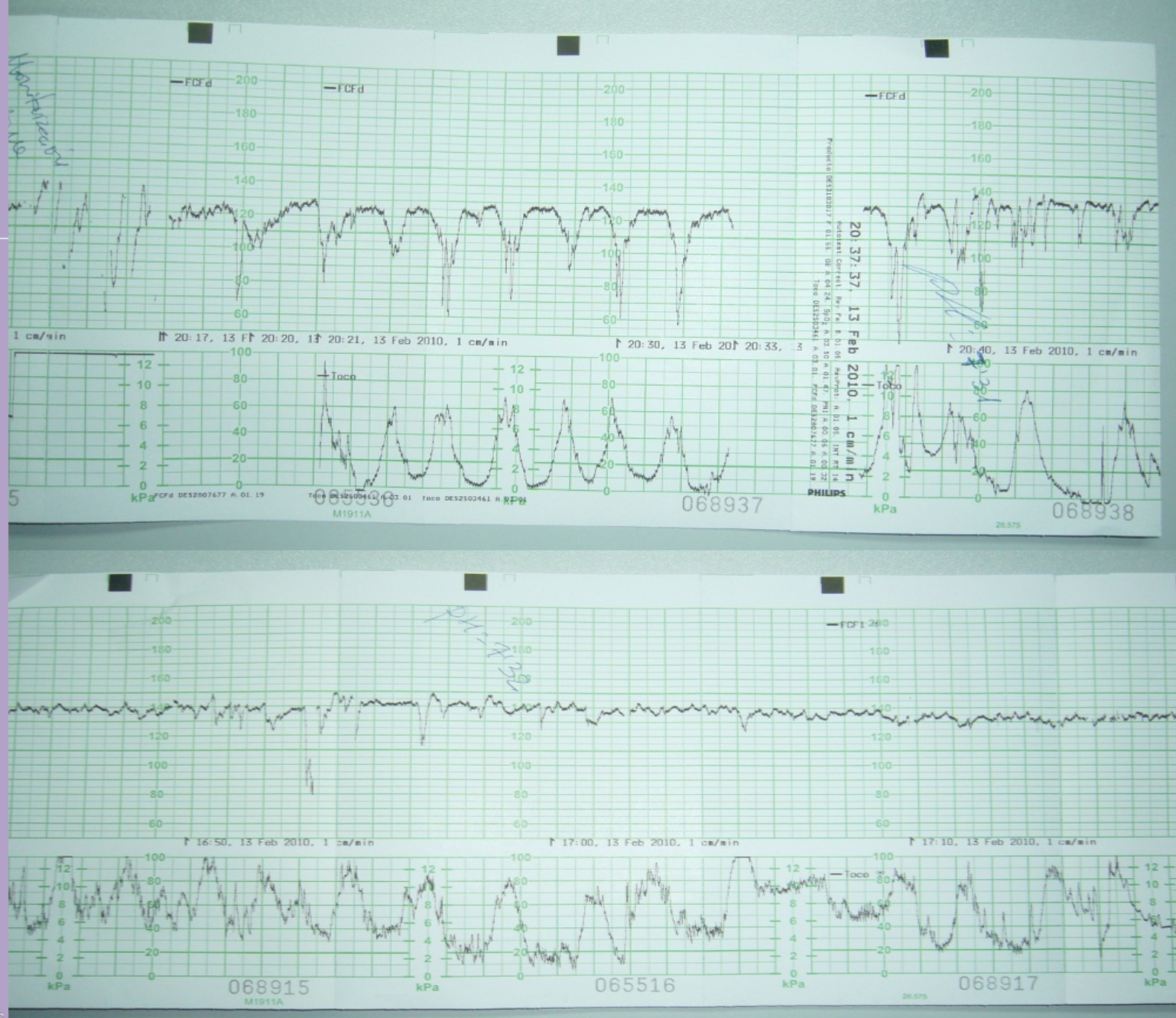
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

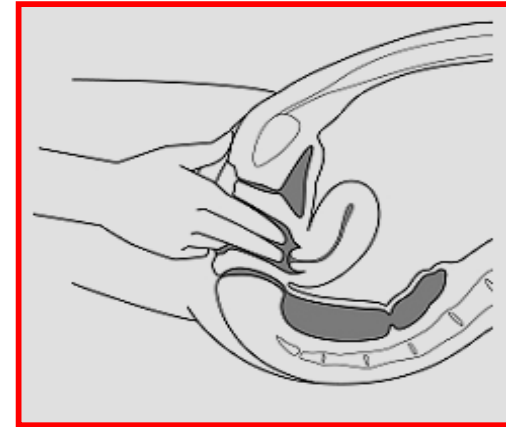
Bibliografia

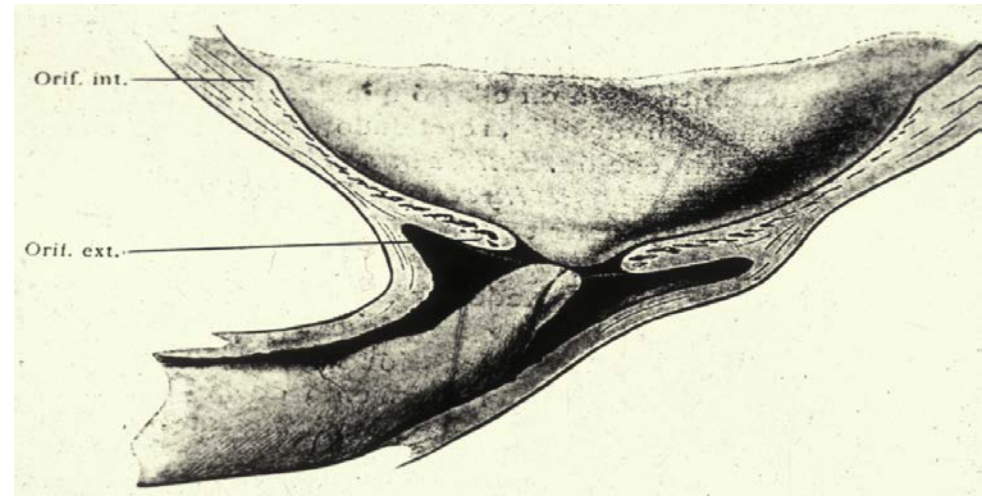
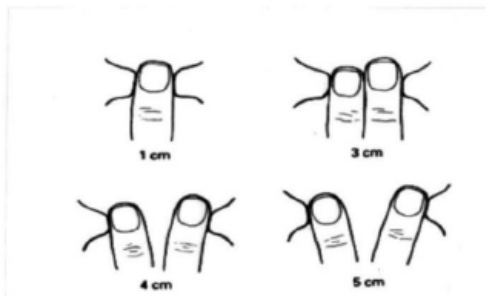
Control de l'evolució del part

Tacte vaginal

- Intimitat
- Guants estèrils
- Dits índex i del mig
- Moviments suaus
- Amb lubricant

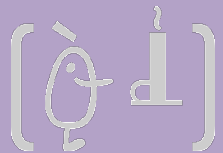
EVALUACION DE LA DILATACION DEL CUELLO UTERINO

Analgesia / Anestèsia

★ Farmacològica

Sistèmica	Regional	Local
Narcòtics Sedants Òxid nítrós	Epidural Raquídia Pudenda	Infiltració local

Analgesia epidural

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

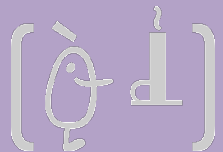
Tècniques i controls

Patologia en el part

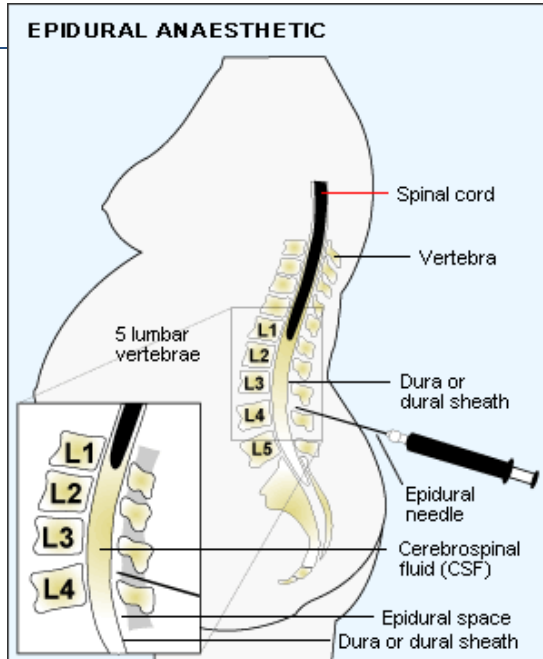
Bibliografia

☑ Abolició de la sensibilitat al dolor, induïda farmacològicament, mitjançant la injecció d'una solució a l'espai extradural (o peridural o epidural).

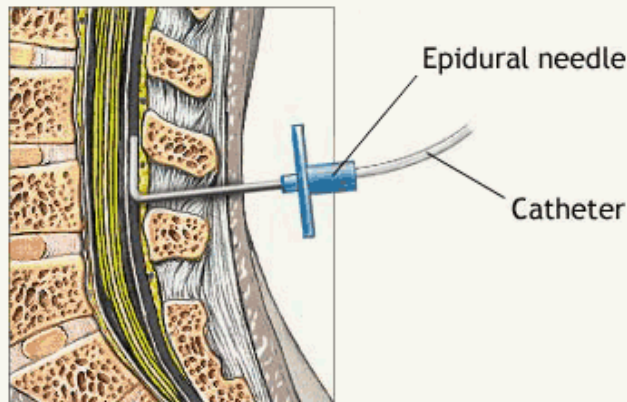
☑ Es poden injectar anestèsics locals (lidocaïna, mepivacaïna, bupivacaïna) o analgèsics (derivats mòrfics, fentanil, alfentanil, tramadol, dolantina).

Analgesia epidural

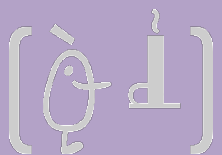

General area of numbness

Zona de punció:
L3 – L4 o L4 – L5

ADAM.

Analgèsia epidural

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

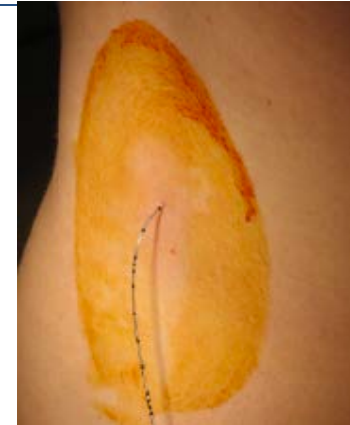
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

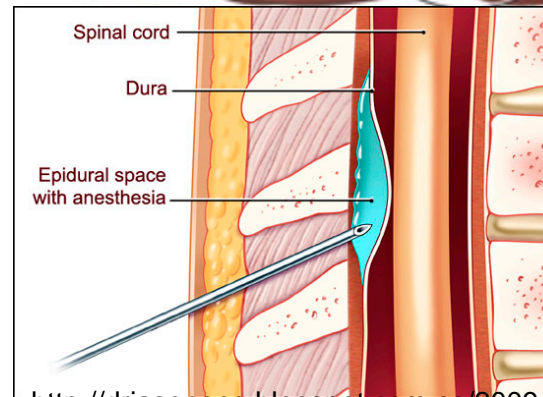
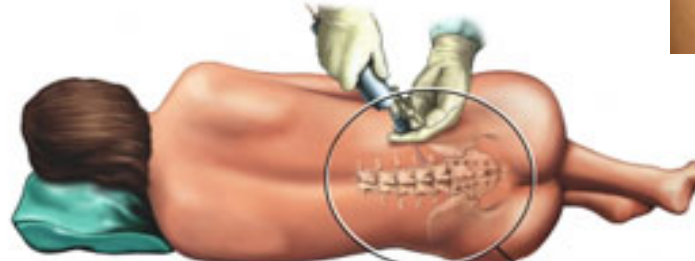
Bibliografia

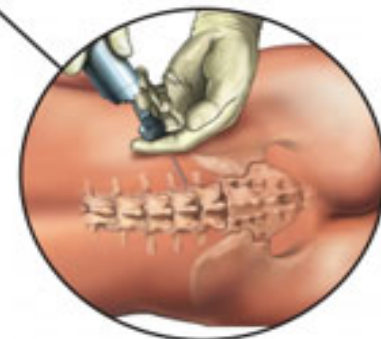
<http://www.madrid.org>

<http://www.e-algos.com>

<http://drjasonong.blogspot.com.es/2009/11/epidural-pain-relief.html>

Anestèsia farmacològica

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

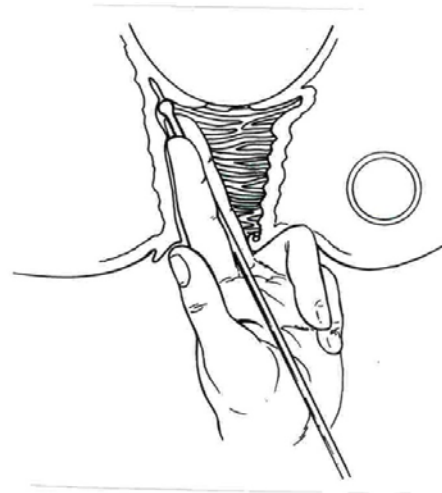
Treball de part

Mecanisme del part

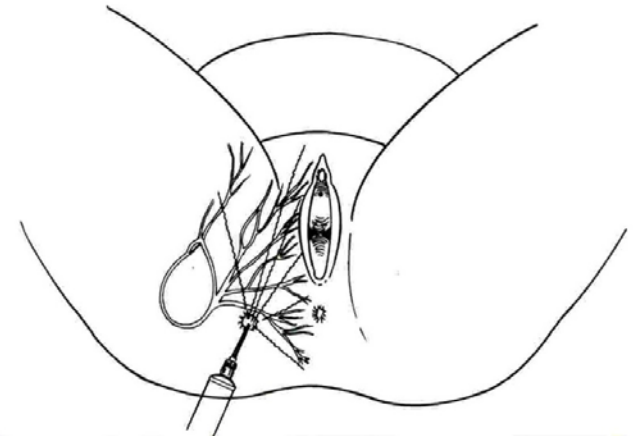
Tècniques i controls

Patologia en el part

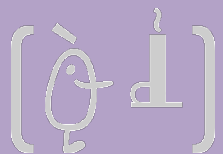
Bibliografia

Anestèsia de pudends

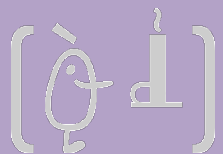

Anestèsia local

Òxid nítrós

- ♦ 50% d'oxigen - 50% d'òxid nítrós

Aigua

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

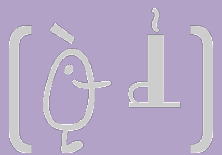
Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Javier Orenge

Aigua

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

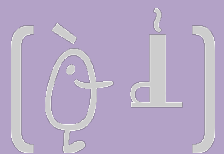
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

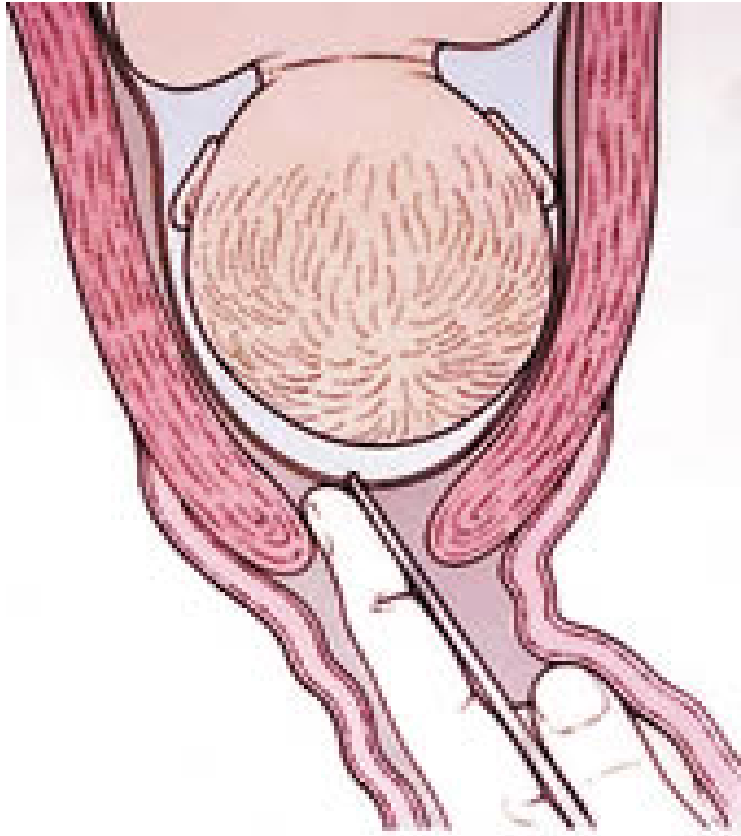
Patologia en el part

Bibliografia

Amniotomia

☞ Trencament artificial de membranes

Amniorrexi: trencament espontani de membranes

Presa de Salling (pH de sang fetal)

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

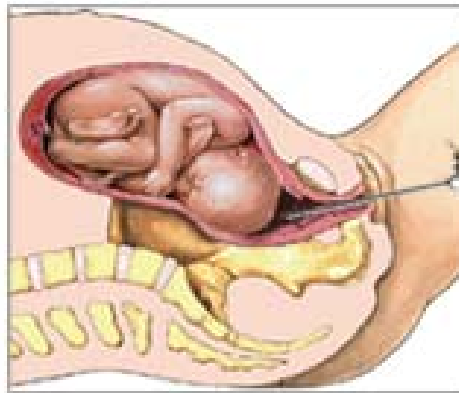
Treball de part

Mecanisme del part

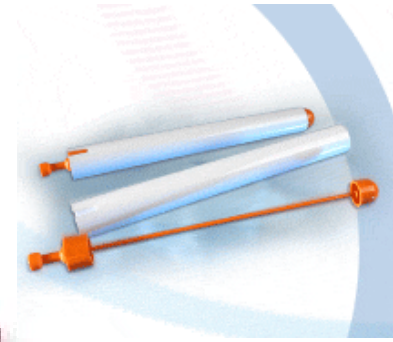
Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

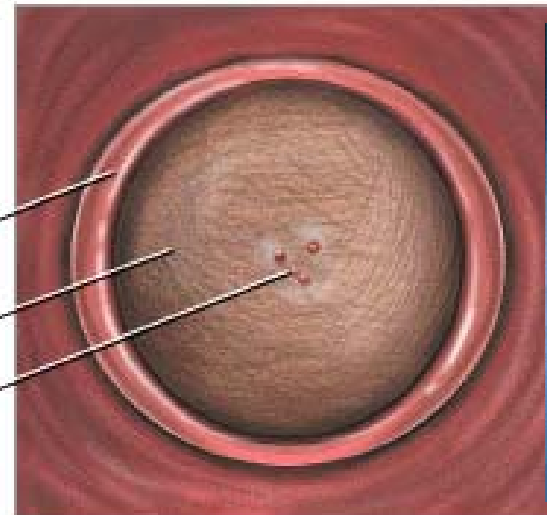
Vista por el endoscopio

Cuello uterino dilatado

Cuero cabelludo del feto

Se recogen gotas de sangre para su análisis

ADAM.

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

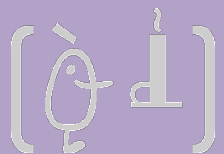
Treball de part

Mecanisme del part

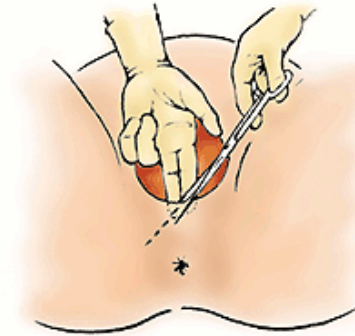
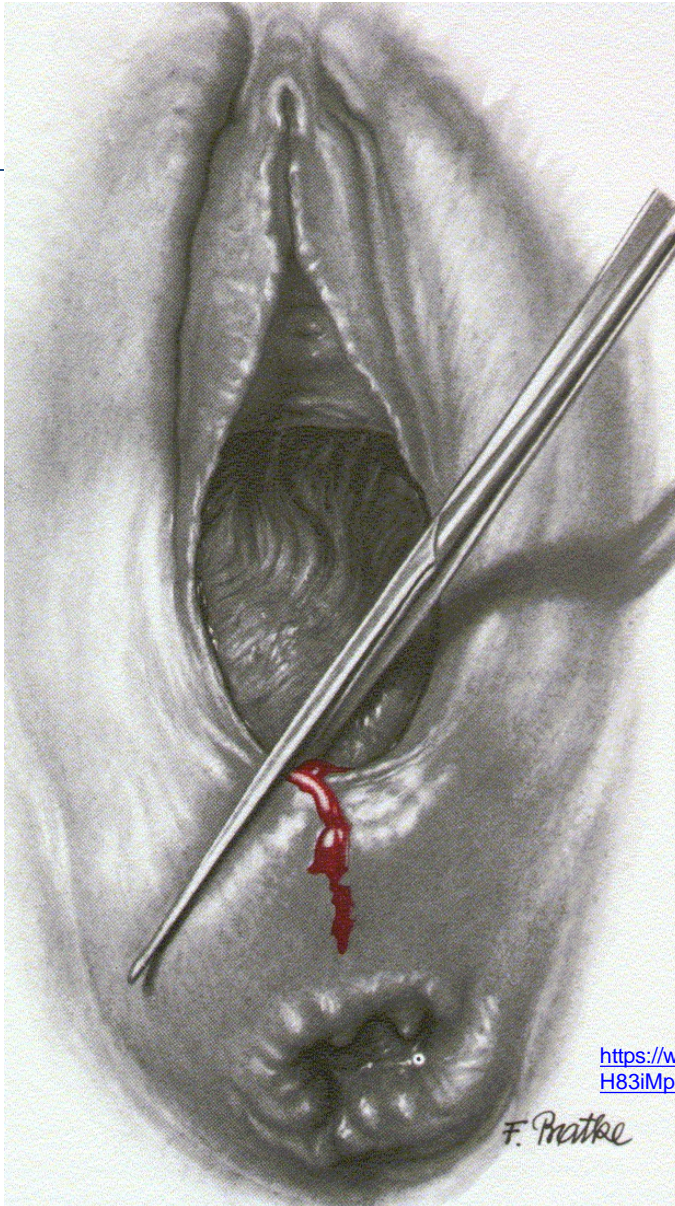
Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Episiotomia

https://www.youtube.com/watch?v=xquFeY6bHEE&ebc=ANyPxKoEzB_0JcH_Xu3QdNcrSzX6H83iMpkh-ieo5AcyBJfjjL9-aEMKfNr2sf-AaMZDo9ofWrN_VOKTQhV5m8zx8OcSsSA

Ventosa obstètrica o *vacuum*

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

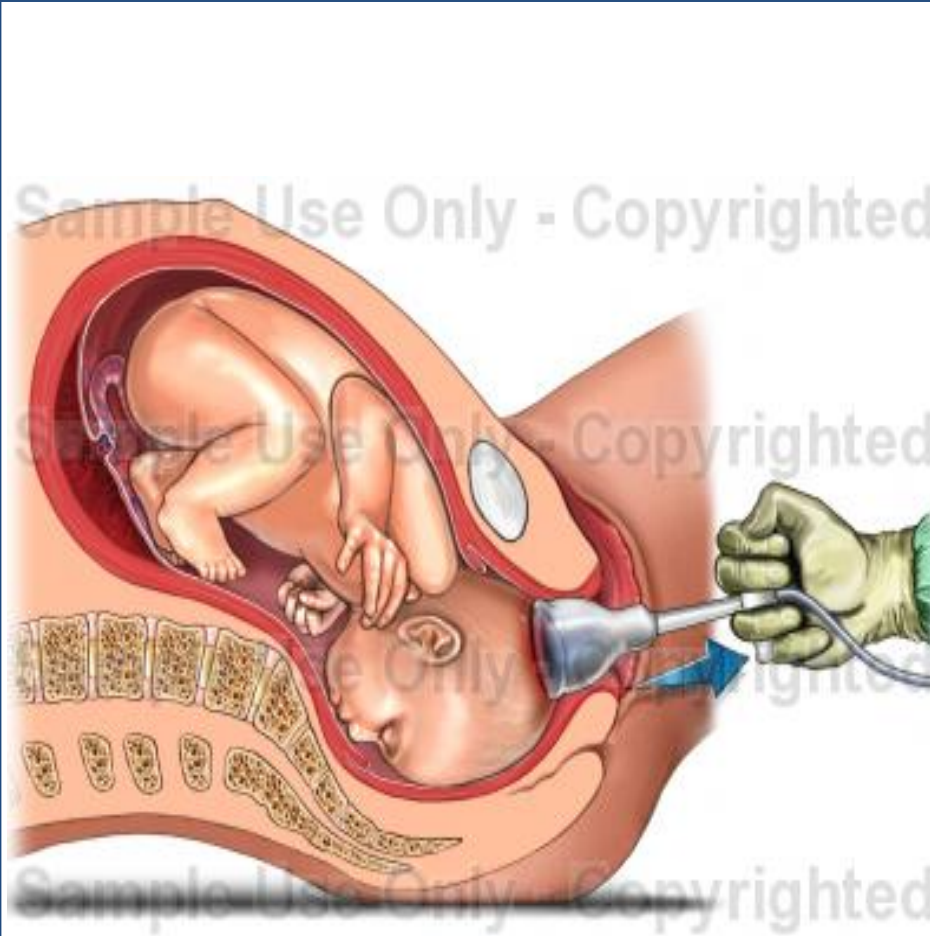
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Fòrceps

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

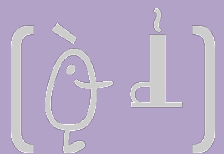
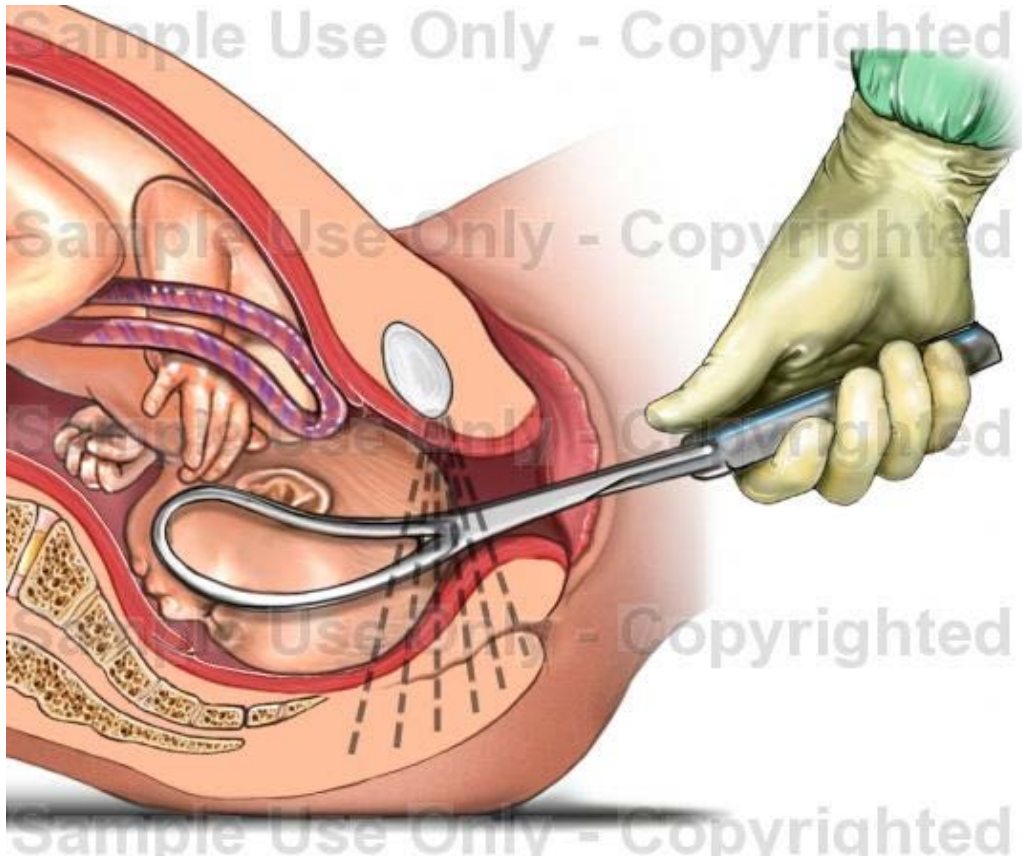
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Espàtules

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

Treball de part

Mecanisme del part

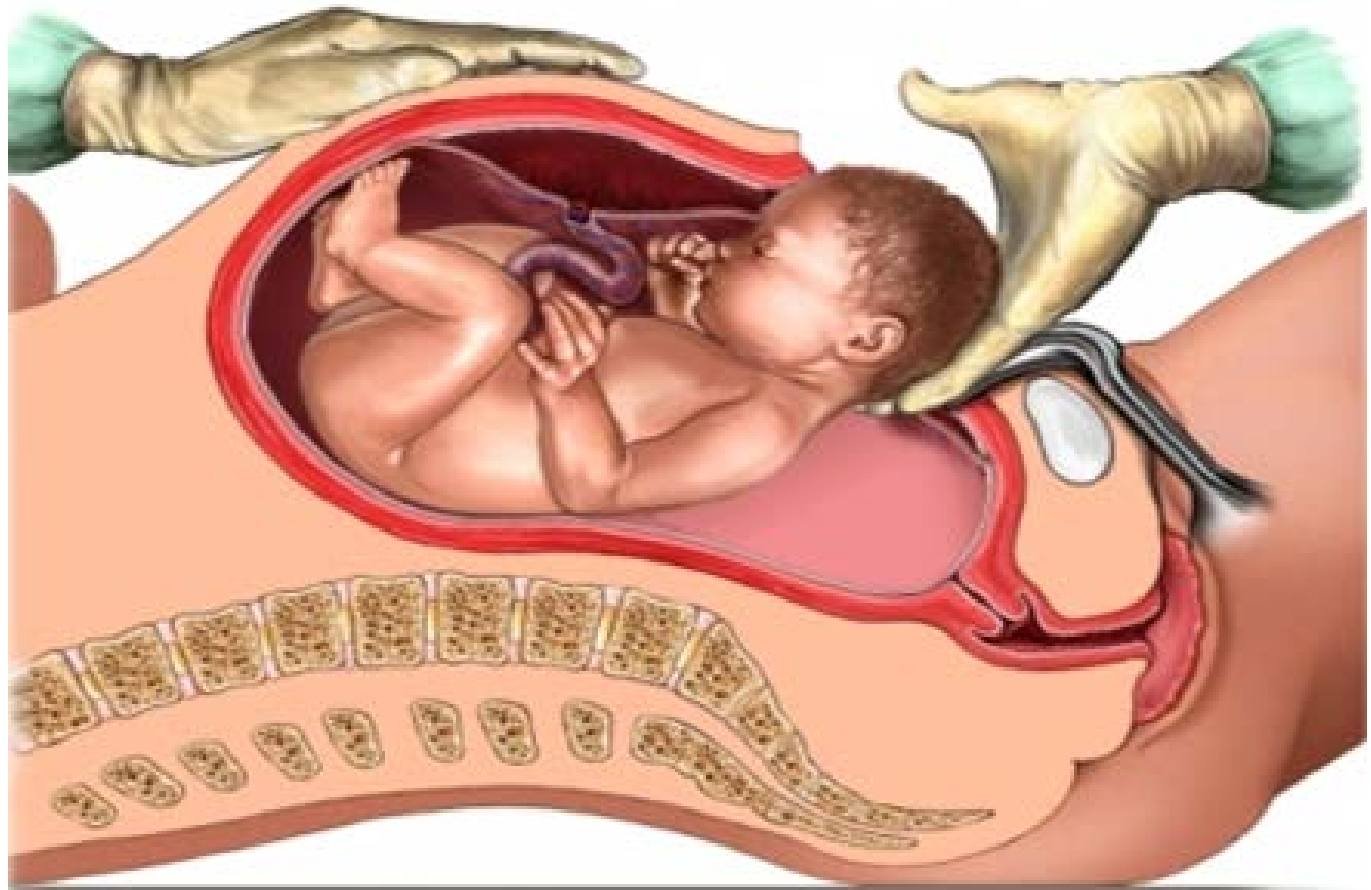
Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Cesària

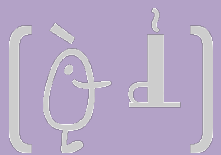

<https://www.youtube.com/watch?v=KqW0hjxgh>

OO

Javier Orenga

340

Fisiologia del part

Introducció

Fisiologia hormonal

Períodes del part

Elements del part

Estàtica fetal

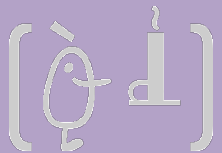
Treball de part

Mecanisme del part

Tècniques i controls

Patologia en el part

Bibliografia

Bibliografia

- ◆ Torrens R. M. i Martínez C. *Enfermería de la mujer*. 2a ed. Madrid: DAE, 2009.
- ◆ Donat, F. *Enfermería maternal i ginecológica*. Barcelona: Masson, 2005.
- ◆ Seguranyes G. i Costa D. *Enfermería maternal*. Barcelona: Masson, 2004.
- ◆ FAME. Iniciativa parto normal. Document de consens. Barcelona: Federación de Asociaciones de Matronas de España, 2007. Disponible en:
<<http://www.federacion-matronas.org/ipn/documentos/iniciativa-parto-normal>>.
- ◆ Ministeri de Sanitat i Consum. *Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud*. Madrid: Ministeri de Sanitat i Consum. Centro de Publicaciones, 2007. Disponible en:
<<http://www.msc.es/organizacion/sns/planCalidadSNS/pdf/equidad/estrategiaPartoEnero2008.pdf>>.
- ◆ Ministeri de Sanitat i Consum. *Guía de práctica clínica sobre la atención al parto normal*. Madrid: Ministeri de Sanitat i Consum. Centro de Publicaciones, 2010. Disponible en:
<http://elpartesnuestro.files.wordpress.com/2010/11/part_normal_resumida.pdf>.

RECURSOS EN INTERNET

Recursos educatius en infermeria obstètrica, ginecológica i infantil:
<<http://www.recursosmatrona.com/>>.

Cures d'infermeria en l'assistència al part normal

Javier Orenca

Cures d'infermeria en l'assistència al part normal

- Definició
- Evolució històrica
- Models assistencials
- Assistència humanitzada al part
- Cures durant la dilatació
- Tècniques no recomanades
- Cures durant l'expulsió
- Cures al nounat

Definició de part normal

Introducció

Evolució històrica

Models assistencials

Assistència humanitzada
al part

Cures durant la dilatació

Tècniques no
recomanades

Cures durant l'expulsió

Cures al nounat

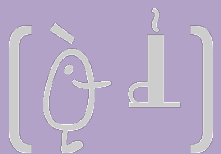
Bibliografia

→ Començament espontani, baix risc al començament del part que es manté fins al moment del part.

→ El nadó naix espontàniament en posició cefàlica entre la setmana 37-42 completes.

→ Després de donar a llum, tant la mare com el nadó es troben en bones condicions.

Organització Mundial de la Salut

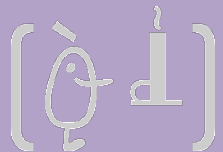
Definició de part normal

Introducció

Evolució històrica
Models assistencials
Assistència humanitzada
al part
Cures durant la dilatació
Tècniques no
recomanades
Cures durant l'expulsió
Cures al nounat
Bibliografia

- ★ És el procés fisiològic, únic, amb el qual la dona finalitza la gestació a terme, en el qual hi ha implicats factors psicològics i socioculturals.
- ★ L'inici és espontani, evoluciona sense complicacions, culmina amb el naixement i no necessita més intervenció que l'ajuda respectuosa.

FAME (Federació d'Associacions de Comares d'Espanya)
Vélez-Màlaga, juny del 2006

Altres conceptes

Introducció

Evolució històrica

Models assistencials

Assistència humanitzada
al part

Cures durant la dilatació

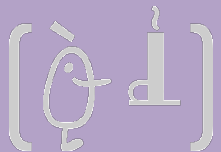
Tècniques no
recomanades

Cures durant l'expulsió

Cures al nounat

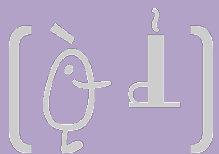
Bibliografia

- **Part humanitzat:** humanitzar és fer alguna cosa més natural i agradable. És, en definitiva, tractar la dona com una persona, explicant-li les coses amb claredat, de manera entenedora i objectiva perquè pugui prendre decisions de manera lliure. Tan humanitzada ha de ser l'atenció en un part normal com en un de distòcic o una cesària.
- **Part natural:** sense medicació. Pareix que fa referència a tornar al passat, obviant la tecnologia i deixant que el procés evolucione de manera natural. En alguns àmbits té connotacions negatives.

Evolució històrica

- El part és un procés fisiològic normal.
- Des de sempre, el part s'ha atès a casa.
- Anys seixanta-setanta a Espanya, l'atenció es fa als hospitals.
- Disminució de la morbimortalitat maternoneonatal:
  - Millora de les condicions higièniques.
  - Millor control de la gestació.
- Desenvolupament de la tecnologia relacionada amb el control maternofetal.
- Van començar a considerar-se tots els parts potencialment patològics.
- Intervencions en tots els parts:
  - Augmentar el control sobre el procés.
  - Facilitar les tasques d'organització assistencial.

Situació actual

Introducció

Evolució històrica

Models assistencials

Assistència humanitzada
al part

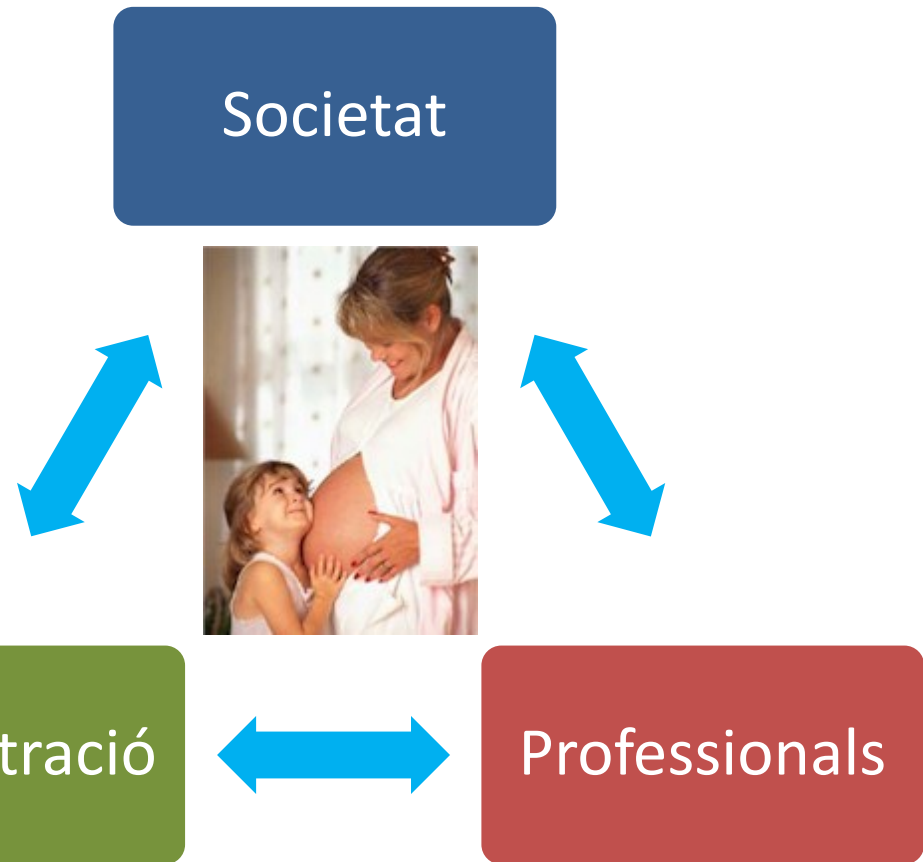
Cures durant la dilatació

Tècniques no
recomanades

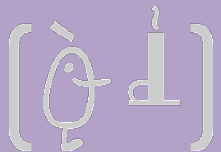
Cures durant l'expulsió

Cures al nounat

Bibliografia

www.federacion-matronas.org/ipn

INTRODUCCIÓN

Las asociaciones de matronas que integramos la FAME decidimos trabajar en esta campaña denominada "**Iniciativa Parto Normal**" (IPN). Esta campaña está dirigida básicamente a las matronas que trabajan en la atención al parto en los hospitales y también aquellas que realizan el control del embarazo o imparten educación maternal en atención primaria.

La campaña incluye la elaboración de un documento de consenso elaborado por y para las matronas.

Los objetivos que nos planteamos fueron: sensibilizar y fortalecer a las matronas en sus competencias para asistir partos normales; crear opinión entre las mujeres y la sociedad sobre la asistencia al parto normal por las matronas; reflexionar con las sociedades científicas sobre la importancia del parto normal, así como ser un referente en el Ministerio de Sanidad y en las respectivas Consejerías de Salud.

¡Las Matronas

favorecen

el Parto Normal!

INFORMACIÓN DESTACADA

Estrategia para la Atención al parto normal (Iniciativas)
Sistema Nacional de Salud

Protocolo para la Asistencia natural al parto normal (Iniciativas)

Documento elaborado por el Departamento de Salud de la Generalitat de Catalunya

Tendències

MODEL TRADICIONAL

Donen consell

Els mateixos com a experts

Centrats en ells mateixos, en el seu
propi coneixement

Esperen conformitat, submissió

Fan poques concessions a les necessitats
individuals

Actitud paternalista

Centrats en el diagnòstic

Tendeixen a culpar el client dels errors

No afavoreixen l'autonomia

MODEL HUMANITZAT

Ofereixen suggeriments, escolten

Es veuen com a iguals

No dominants. En pla d'igualtat

Conviden a la participació

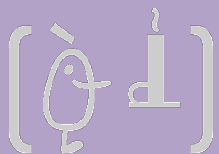
Centrats en les necessitats individuals,
no en les seues pròpies idees

Promouen la responsabilitat

Visió holística

Accepten els errors, els aprofiten com a
base per a l'aprenentatge

Afavoreixen l'autonomia i la presa de
decisions

Assistència humanitzada al part

- Individualitzada.
- Basada en la millor evidència disponible.
- Mantenir una conducta expectant en compte d'intervencionista.
- Oferir una gestió del part segura i controlada.
- Cures extrapolades al part de risc (tan poc intervencionista com siga possible).

<https://www.youtube.com/watch?v=Hf69zR0xri8>

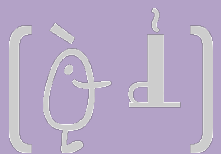
Objectius en l'assistència al part

- Afavorir el procés de part fisiològic amb la intervenció mínima.
- Oferir atenció basada en les necessitats de la dona, sense interferir en el procés fisiològic.
- Donar suport a la dona respectant les seues decisions, sempre que no interferisquen negativament en el procés.
- Afavorir un clima de seguretat, confiança i intimitat.
- Prevenir, diagnosticar precoçment i tractar, juntament amb el personal mèdic, les possibles complicacions de la mare o el fill/a.
- Disposar de l'ajuda de l'especialista pertinent en els casos necessaris.

<http://www.partohumanizado.com.ar/>

Javier Orenge

Valoració inicial

- Situació de la dona
- Desitjos i necessitats. **Pla de part**
- Evolució del part
- Recursos materials, infraestructura
- Pressió assistencial, recursos humans
- Coneixements i perícia del professional que atén la dona

Cures d'infermeria

- Presentació a la dona i a l'acompanyant.
- Valoració o obertura de la història clínica, revisió de la cartilla maternal i altres documents (ecografies, fisiopatologia...).
- Informar la dona i l'acompanyant de cada procediment i demanar-los si l'aproven. Tracte respectuós.
- Valoració obstètrica: tacte vaginal (posició, duresa, esborrament i dilatacions de la cèrvix, presentació i altura fetal i estat de la bossa amniòtica).
- Valoració del benestar fetal: auscultació de la FCF o monitoratge cardiotocogràfic (20-30 minuts).
- Valoració psicosocial.

Introducció

Evolució històrica

Models assistencials

Assistència humanitzada
al part

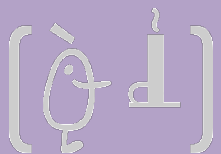
**Cures durant la
dilatació**

Tècniques no
recomanades

Cures durant l'expulsió

Cures al nounat

Bibliografia

Cures d'infermeria

Introducció

Evolució històrica

Models assistencials

Assistència humanitzada
al part

**Cures durant la
dilatació**

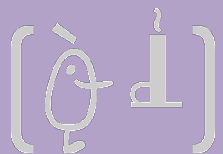
Tècniques no
recomanades

Cures durant l'expulsió

Cures al nounat

Bibliografia

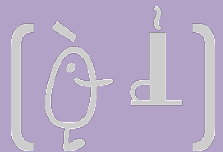
- Identificar factors de risc.
- Proporcionar un ambient segur i tranquil (permetre l'ús de roba interior, objectes personals, música...), tancar la porta i trucar abans d'entrar a l'habitació.
  - **Oxitocina**: augmenta les contraccions
  - **Endorfines**: sensació de plaer, disminueixen el dolor
  - **Adrenalina**: antagonista de l'oxitocina, augmenta el dolor
- Valoració contínua de riscos.
- Deixar que evolucione de manera espontània.
- **Registre en la història clínica.**

Valoració de l'estat matern

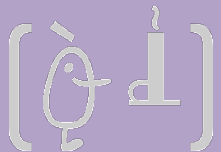
- Temperatura
  - Infecció
  - Deshidratació

- Tensió arterial
  - Preeclàmpsia
  - Hipotensió

- Pols
  - Estat físic i emocional

- Grau d'hidratació

Cada 2-4 hores

Control del benestar fetal

- Auscultació intermitent
  - Sonicaid®, estetoscopi de Pinard o CTG.
- Monitoratge continu de la FCF
  - Pareix augmentar el % de parts instrumentals i cesàries.
  - Posició tombada en la dilatació??
- Segons la SEGO, la FIGO i l'OMS
  - Dilatacions i expulsions de risc baix i mitjà es pot fer...
  - Monitoratge intermitent, en *finestres* o auscultació periòdica de la FCF.

Ingesta de líquids i menjars lleugers

■ Síndrome de Mendelson

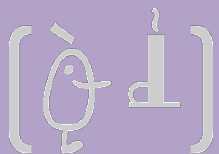
- Molt rara.
- La manca d'ingesta no assegura l'estómac buit.
- Eficàcia de fàrmacs que redueixen l'acidesa del contingut gàstric.

Part normal sense risc

- Ingesta de líquids clars o begudes isotòniques per prevenir la cetosi.
- La ingesta de sòlids no influeix en els resultats maternofetals: sense prou proves.

Cal valorar la canalització per via endovenosa

- Valoració constant de riscos.
- Necessitat d'antibiòtics.
- Llibertat de moviments.

Micció

- Cal afavorir la micció espontània.
- Sondatge vesical només si...
  - És estrictament necessari.
  - I amb les mesures higièniques adequades.

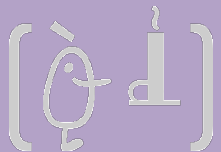
<https://play.google.com>

Suport psicosocial i atenció permanent

- Per formació i qualificació, la comare és la professional adequada.
- El tracte personalitzat i una sola comare durant tot el procés ha demostrat tenir bons resultats obstètrics (des de l'ingrés).
- La dona en fase activa de part no hauria de deixar-se sense atenció professional (excepte per curts períodes de temps o si ho demana).
- Avaluació constant i acompanyament.
- Acompanyades d'una persona de confiança.

El part ha de ser respectat, no abandonat

Promoure la deambulació

Introducció

Evolució històrica

Models assistencials

Assistència humanitzada
al part

**Cures durant la
dilatació**

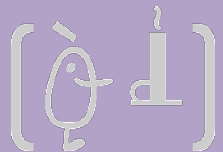
Tècniques no
recomanades

Cures durant l'expulsió

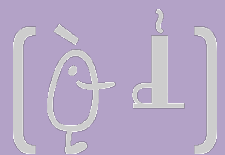
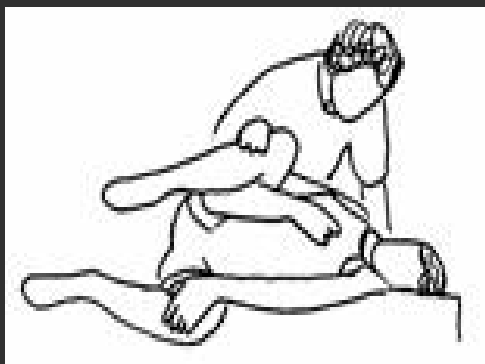
Cures al nouat

Bibliografia

- Promoure el canvi de posició per millorar la comoditat.
- Diferents posicions maternes no alteren els resultats perinatals:
  - Ús d'oxitocina o analgèsics
  - Tipus de part
  - Resultats materns o neonatals
- Deambulació i canvis de posició.
  - Duració del part
  - Confort matern
  - No conclouent (manca d'estudis ben dissenyats)

Posicions en la dilatació

Mètodes alternatius per a l'alleujament del dolor

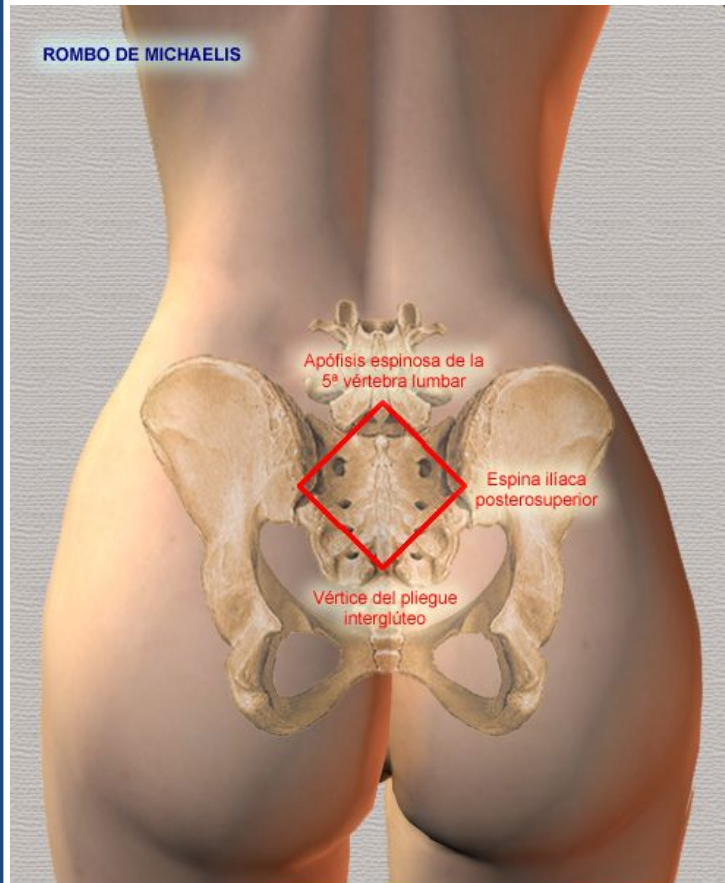
Dolor: experiència sensorial i emocional desagradable, única, subjectiva i multidimensional relacionada amb alguna alteració física o amb condicionants afectius, socials i culturals

- Canvis posturals *
- Injeccions d'aigua estèril *
- Dutxes o banys en aigua calenta *
- Suport continu *
- Massatge * / reflexologia
- Pilotes de part (*birth ball*)
- Respiració
- Aromateràpia
- Acupuntura
- TENS: estimulació nerviosa elèctrica transcutània
- Relaxació
- Música

* **Comprovat científicament**

Injeccions d'aigua estèril

- ✦ Injeccions d'aigua estèril intradèrmica o subcutània
- ✦ De 2 a 4
- ✦ Efecte immediat
- ✦ Duració: vora 2 h
- ✦ Intradèrmica: coïssor i dolor intens momentani.

<http://lostiposde.com/jeringas>

Mètodes farmacològics per a alleujar el dolor

■ Regionals

- ◆ Epidural

■ Sistèmics

- ◆ Òxid nítrós

- ◆ Narcòtics o sedants

Introducció

Evolució històrica

Models assistencials

Assistència humanitzada
al part

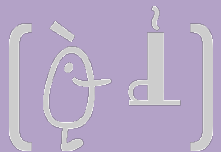
**Cures durant la
dilatació**

Tècniques no
recomanades

Cures durant l'expulsió

Cures al nounat

Bibliografia

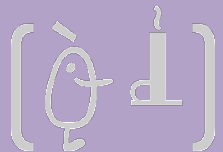
Activitats no recomanades

❖ Afaitat del pèl púbic

- No disminueix el risc d'infecció perineal.
- És molest i desagradable (pruïja).
- Menys colonització bacteriana gramnegativa sense afaitat.

❖ Ènema de neteja

- Els excrements líquids poden contaminar les ferides i, per tant, augmentar la morbiditat materna i neonatal.
- És molest i desagradable.
- No té efectes en la durada del part.

Activitats no recomanades

- ❖ **Amniotomia** de rutina
  - Augmenta el risc d'infecció.
  - Augmenta la sensació dolorosa.
  - De vegades, dificulta l'encaixament al canal.
- ❖ **Oxitocina** de rutina
- ❖ **Administració de líquids intravenosos**

engloba sanitary components
ebs devices

<http://www.csengloba.com>

<http://www.pharmagen.com.pe>

<http://www.pro-arts.com>

Cures durant l'expulsió

Introducció

Evolució històrica

Models assistencials

Assistència humanitzada
al part

Cures durant la dilatació

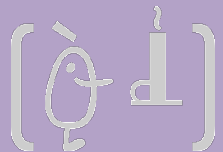
Tècniques no
recomanades

Cures durant l'expulsió

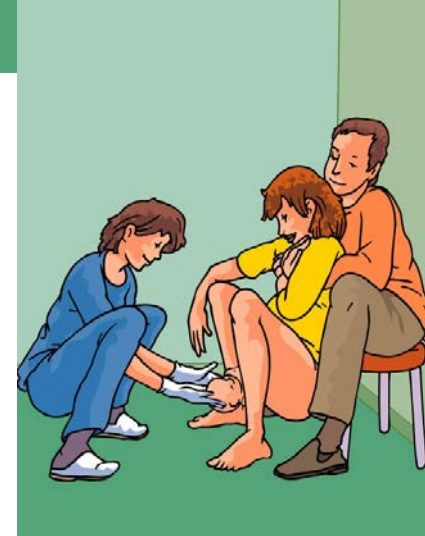
Cures al nounat

Bibliografia

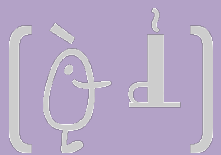
- Espoderaments espontanis.
- Posició que la dona trie.
- Protecció del perineu ?
- Després de l'eixida del cap, comprovació circular del cordó.

Posicions en l'expulsió

Javier Orega

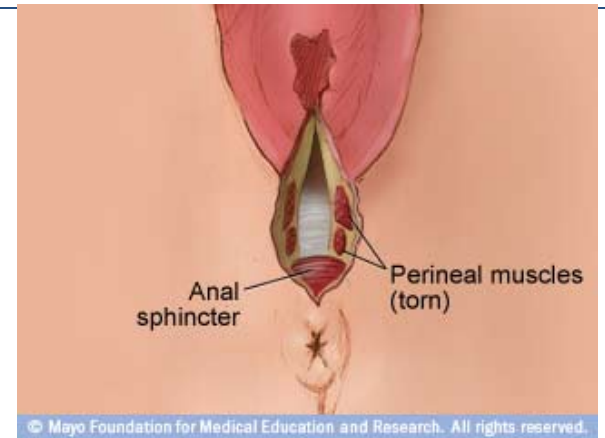
Esquinços perineals

- Introducció
- Evolució històrica
- Models assistencials
- Assistència humanitzada al part
- Cures durant la dilatació
- Tècniques no recomanades
- Cures durant l'expulsió
- Cures al nou-nat
- Bibliografia

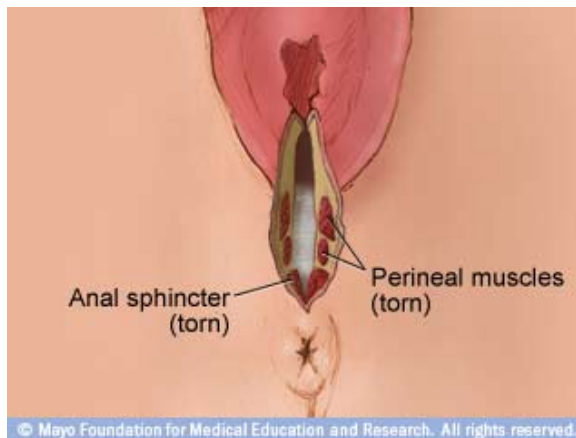

Esquinç de primer grau

grau

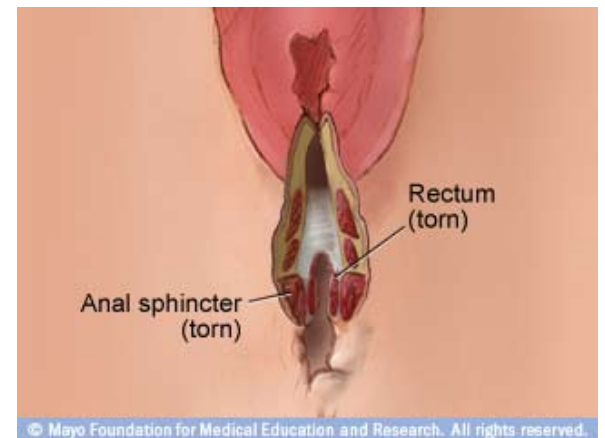

Esquinç de segon grau

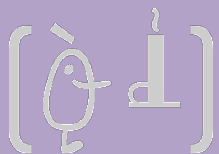

Esquinç de tercer grau

grau

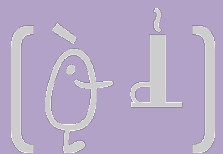

Esquinç de quart grau

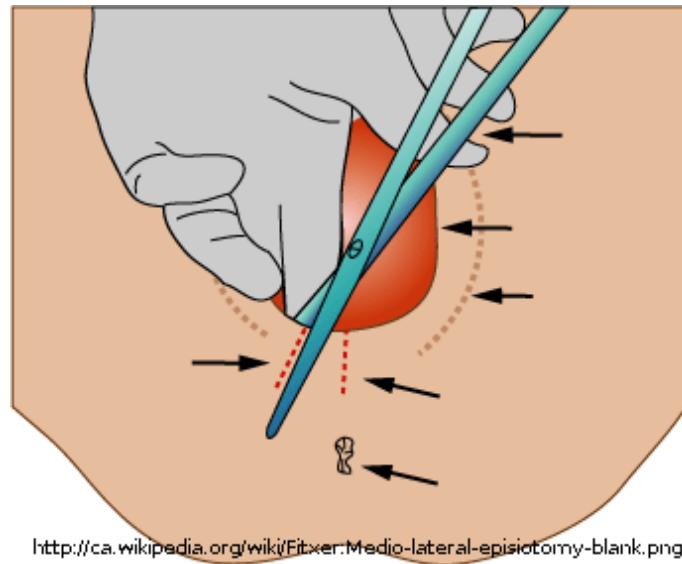
Classificació d'esquinços

- Grau I: lesió de la pell perineal.
- Grau II: lesió de músculs del perineu sense afectar l' esfínter anal.
- Grau III: lesió de l' esfínter anal.
  - ▶ IIIa: lesió de l' esfínter extern <50%.
  - ▶ IIIb: lesió de l' esfínter extern >50%.
  - ▶ IIIc: lesió de l' esfínter extern i intern.
- Grau IV: lesió de l' esfínter anal i de la mucosa rectal.

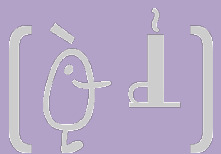
Episiotomia

- Incisió en el perineu per a augmentar el canal del part.
- Afecta la vagina, la pell i el múscul.
- Comparable amb un esquinç de II grau.

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Fitxer:Medio-lateral-episiotomy-blank.png>

Javier Orega

No a les episiotomies sistemàtiques

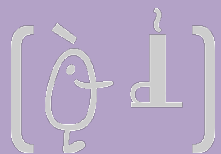
Avantatges de l'episiotomia

- Prevé el trauma perineal anterior.

Inconvenients de l'episiotomia

- Més dany perineal i seqüeles.
- No protegeix el fetus d'hemorràgia intracranial o d'asfíxia intrapart.
- Augmenta la pèrdua sanguínia de la dona.
- Augmenta la profunditat mitjana d'esquinçaments perineals posteriors.
- Augmenta el risc de dany de l'esfínter anal.
- Augmenta els problemes de cicatrització i dolor en els primers dies postpart.

Wooley, R. J. *Benefits and risks of episiotomy: a review of the English-language literature since 1980*. "Obstet Gynecol Surv", novembre de 1995; 50(11): 806-20.

No a les episiotomies sistemàtiques

- Us **restrictiu**

- Valoració

- Risc de pèrdua de benestar fetal.
- Part vaginal instrumentat.

↳ Tècnica recomanada: **mediolateral**.

↳ Si episiotomia: sempre **analgèsia** eficaç.

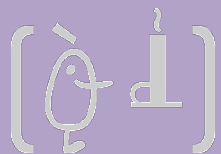
Cures en el deslliurament

Gestió activa del deslliurament

- ◆ Oxitocina: 10 UI IM o IV.
  - ★ Durant el primer minut de naixement.
- ◆ Massatge uterí.
- ◆ Acurta la tercera etapa del part.
- ◆ Disminueix la incidència de l'hemorràgia postpart (HPP).

Gestió fisiològica del deslliurament

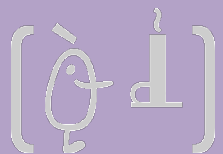
- Sense administració de fàrmacs.

Cures en el deslliurament

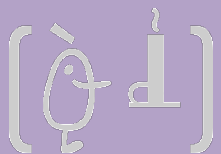
- Cal esperar al despreniment placentari.
- Espoderaments.
- Sortida per gravetat.
- La placenta i les membranes s'enrotllen.
- Comprovació de la integritat de les membranes i la placenta.
- Revisió del canal del part.
- Sutura si és necessària.

Cures al nounat en el part

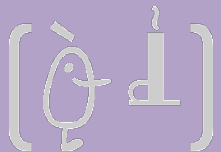
- Es deixa el nadó sobre l'**abdomen** de la mare, és torcat i s'anima la mare a participar en aquesta activitat.
- Cal mantenir el cap del nadó cobert a fi de minimitzar la pèrdua de calor.
- Es talla el cordó a partir del segon minut o quan haja cessat de bategar espontàniament i mentre el nadó estiga amb la mare.
- S'afavoreix el contacte pell amb pell, en les dues primeres hores postpart, i es fomenta la **lactància** materna precoç.

Adaptat de Chalmers, B., Manglaterra, V. i Porter, R. *WHO Principles of perinatal care: the essential antenatal, perinatal and postpartum care course*. Birth. 2001; 28(3): 202-207.

Contacte precoç després del part

- **Després del naixement, situem el nadó sobre la mare**
  - El torquem: tovalloles o draps calents.
  - En valorem l'estat (test Apgar).
  - Colonització de bacteris de la mare.
  - Manteniment de temperatura estable.
- **Pinçament del cordó en deixar de bategar**
  - Aporta oxigen mentre s'adapta.
  - No hi ha proves que el pinçament tardà produïska hiperbilirubinèmia.
- **Les cures neonatals poden esperar**

Contacte pell amb pell i inici de la lactància materna

Introducció

Evolució històrica

Models assistencials

Assistència humanitzada al part

Cures durant la dilatació

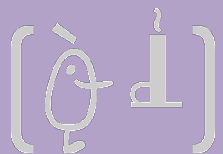
Tècniques no recomanades

Cures durant l'expulsió

Cures al nounat

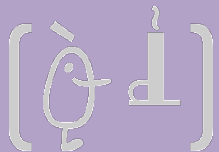
Bibliografia

- Contacte en les dues primeres hores.
- El nadó busca el mugró.
- La mare comença espontàniament, sense pressa: **NO S'HA DE FORÇAR.**
- Menys necessitat d'uterotònics.
- Millor termoregulació del nadó.
- Més satisfacció de la mare.

Coses que cal recordar

- Acompanyar la dona i estar atents a les seues demandes.
- Vigilar possibles problemes en la mare o el fetus.
- Tranquil·litzar la dona i l'acompanyant.
- Permetre el moviment de la dona.
- Permetre que la dona espente espontàniament quan senta la necessitat de fer-ho.
- Rebre el nadó quan naix i donar-lo a la mare.
- Examinar el nadó i assegurar-nos que es troba bé.
- Esperar que el cordó deixe de bategar o almenys 2'.
- Tapar el nadó i vigilar-lo.

Què no s'ha de fer

Introducció

Evolució històrica

Models assistencials

Assistència humanitzada
al part

Cures durant la dilatació

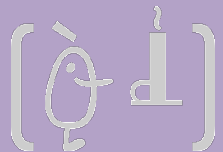
Tècniques no
recomanades

Cures durant l'expulsió

Cures al nounat

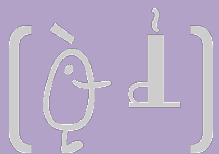
Bibliografia

- Posar-se nerviosos i transmetre inseguretats.
- Afaitar i posar un ènema.
- Venòclisi de rutina.
- Impedir la mobilitat i la ingesta.
- Episiotomia.
- Tall ràpid del cordó umbilical.
- Estirar el cordó umbilical.
- Separar el nadó de la mare.

Bibliografia

- Grup de treball de la *Guía de práctica clínica sobre atención al parto normal*. (2010). ***Guía de práctica clínica sobre la atención al parto normal***. Vitòria: Plan de calidad para el Sistema Nacional de Salud del Ministerio de Sanidad y Política Social. Agència d'Avaluació de Tecnologies Sanitàries del País Basc (OSTEBA). Agència d'Avaluació de Tecnologies Sanitàries de Galícia (Avalia-t).
<<http://www.msc.es/organizacion/sns/planCalidadSNS/pdf/equidad/guiaPracticaClinicaParto.pdf>>
- FAME. (2007). ***Iniciativa parto normal***. Documento de consenso. Barcelona: Federació d'Associació de Comares d'Espanya.
<<http://www.federacion-matronas.org/ipn/documentos/iniciativa-parto-normal>>
- Ministeri de Sanitat i Consum. (2007). ***Estrategia de atención al parto normal en el Sistema Nacional de Salud***. Madrid: Ministeri de Sanitat i Consum. Centre de publicacions.
<<http://www.msc.es/organizacion/sns/planCalidadSNS/pdf/equidad/estrategiaPartoEnero2008.pdf>>
- Organització Mundial de la Salut. (1996). ***Assistència en el part normal: una guia pràctica***. Ginebra: Departament de Recerca i Salut Reproductiva.
<http://whqlibdoc.who.int/hq/1996/WHO_FRH_MSM_96.24_spa.pdf>
- **La atención del parto normal en la Comunitat Valenciana**
<http://dgsp.san.gva.es/sscc/consultas/consultas.jsp?codConsulta=C4&P001S4=257&accion=ejecutarFiltro>
- Wooley, R. J. *Benefits and risks of episiotomy: a review of the English-language literature since 1980*. "Obstet Gynecol Surv", novembre de 1995; 50(11): 806-20.

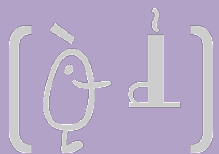

Webs amb informació

- El parto es nuestro: www.elpartoesnuestro.es
- Campaña: Que no nos separen: www.quenonosseparen.info
- Proyecto de Humanización de la Atención Perinatal en Andalucía: www.perinatalandalucia.es
- Iniciativa para la Humanización de la Asistencia al Nacimiento y la Lactancia : www.ihan.es
- OMS-Salut sexual i reproductiva: www.who.int/reproductivehealth/en

Societats científiques

- Federación de Asociaciones de Matronas de España: www.federacion-matronas.org
- SEGO - Sociedad Española de Obstetricia y Ginecología: www.sego.es
- Asociación Española de Pediatría: www.aeped.es
- Asociación Española de Pediatría Atención Primaria: www.aepap.org
- EMA - European Midwives Association: www.europeanmidwives.eu/ema
- ICM - International Confederation of Midwives: www.internationalmidwives.org
- Royal College of Midwives: www.rcm.org.uk

Fisiologia i alteracions del puerperi

Javier Orega

Puerperi

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

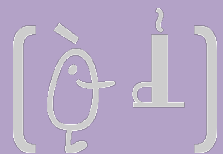
- Introducció
- Canvis involutius i evolutius
  - Físics
  - Psicològics
- Sexualitat i anticoncepció
- Cures en el puerperi
  - Valoració i atenció
  - Educació per a la salut

→ Puerperi patològic

- Bibliografia

<http://pequelia.republica.com>

Puerperi: definició

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

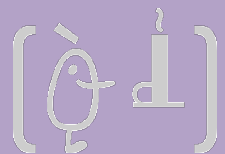
Puer = infant

Peri = al voltant de

Període al voltant de l'infant

Comença amb el final del part i acaba amb la readaptació de l'organisme matern a l'estat pregestacional.

Durada aproximada: 6 setmanes.

Fases del puerperi

Introducció

Canvis involutius i evolutius

Anticoncepció

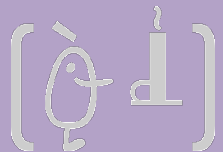
Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

Puerperi immediat	Del final del deslliurament a les 24 hores postpart. Generalment amb assistència hospitalària.
Puerperi precoç	Del final del primer dia al 7è o 8è dia. Una part de l'assistència és hospitalària i l'altra domiciliària.
Puerperi tardà	Del 8è dia al final del puerperi. Assistència domiciliària.

Donat, 2001

Canvis involutius en el puerperi

Canvis físics

- Aparell reproductor
- Sistema musculoesquelètic
- Aparell gastrointestinal
- Sistema renal
- Aparell cardiovascular
- Sistema endocrí

Canvis psicològics

- Familiars
- Sexuals
- Psicoemocionals
- Laborals

http://www.crecerfeliz.es/var/ezflow_site/storage/images/parto-y-maternida

Introducció

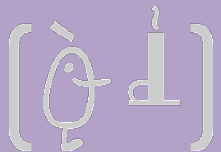
Canvis involutius i evolutius

Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

APARELL REPRODUCTOR

Introducció

**Canvis involutius i
evolutius**

Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- ★ Úter
- ★ Coll uterí
- ★ Vagina
- ★ Mames
- ★ Ovaris

<http://es.slideshare.net/Leomar6664>

Úter

Introducció

**Canvis involutius i
evolutius**

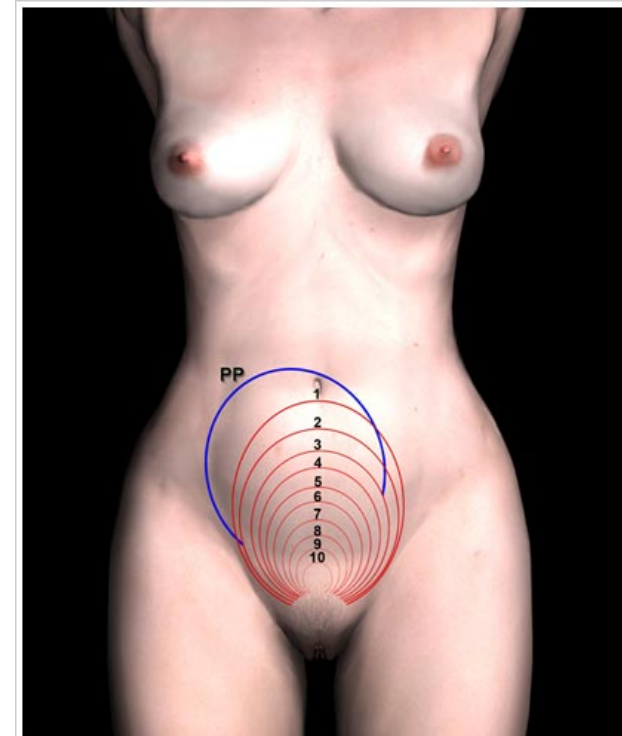
Anticoncepció

Cures

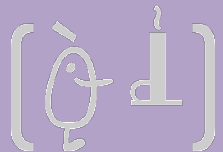
Puerperi patològic

Bibliografia

- Després del deslliurament apareixen contraccions fortes i repetides.
- To uterí elevat: globus de seguretats.
- Involució uterina.
- Fons uterí després del part entre el melic i el pubis.
- Reepitelització completa de la ferida placentària a les 6 setmanes.

http://www.fertilab.net/EMBARAZO/puerperi/01_puerperi.html

Involució uterina

	Topografia	Pes
Després de l'expulsió de la placenta	Entre el melic i el pubis	
24 hores	Melic	
Dia 3	2-3 dits per davall del melic	
Dia 5	Entre el melic i el pubis	
Dia 7	Tres dits per damunt del pubis	500 g
Dia 10	Símfisi púbica	
Dia 15	Retropúbic	350 g
Setmana 6	No palpable (sí amb tacte bimanual)	60-80 g

Donat, 2001

Disminueix un dit a partir del primer dia

Introducció

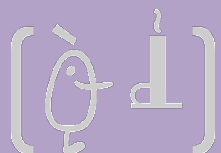
Canvis involutius i evolutius

Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

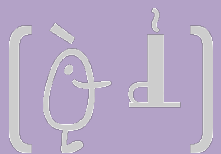

Loqui

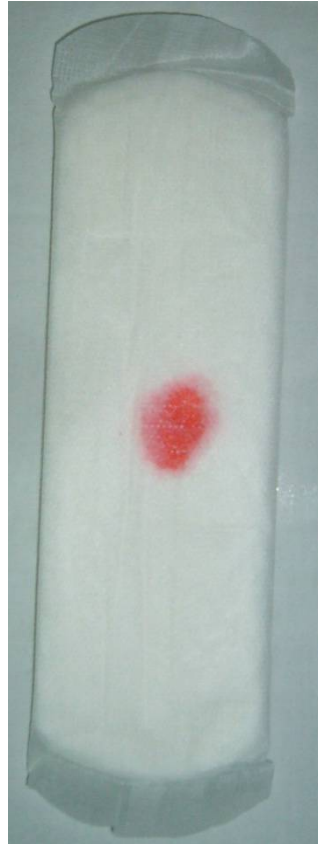
- Flux serohemàtic (sang, mucositat i restes tissulars).
- Eliminació per la vagina.
- A partir de les 48 h postpart són sèptics.

	Aspecte	Nom	Estat de la ferida
1 - 4 dia	Sang pura	Roig	Sagnant, hemostasiant-se
6 - 12 dia	Sang fosca	Fosc	Hemostasiant-se Exsuda menys
15 dies	Groc brut	Groc	Restes necròtiques Material serós
Des del dia 21 fins que desapareix	Blanc, gris aquós	Blanc	Epitelitzada No exsuda

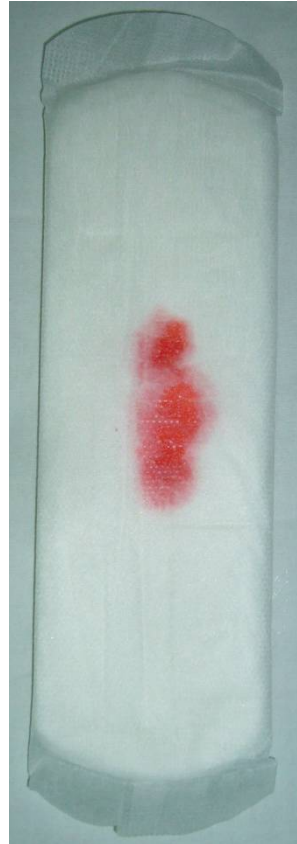
Donat, 2001

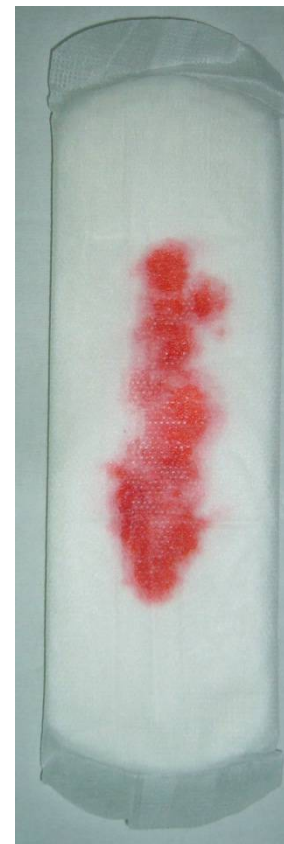
Valoració del loqui

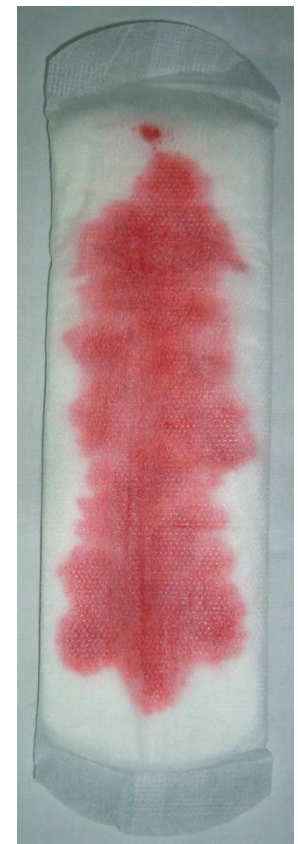
Mínima

Lleugera

Moderada

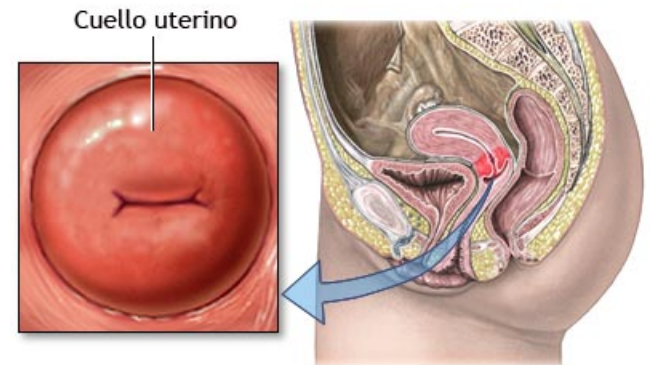

Intensa

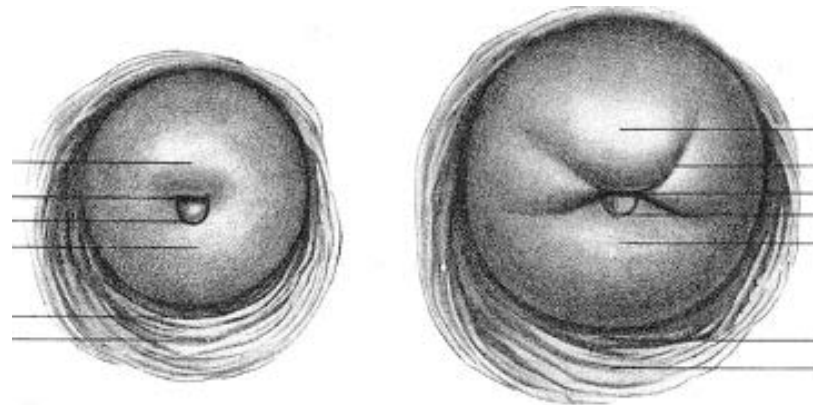
En una hora

Coll uterí

- Després del part està obert i sense to muscular
- A partir del tercer dia, l'orifici cervical intern es tanca

ADAM.

Vagina

Introducció

**Canvis involutius i
evolutius**

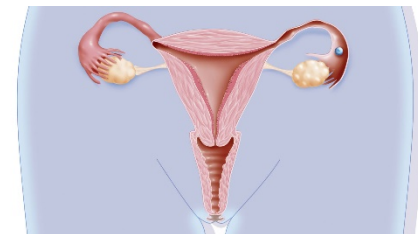
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- ✓ Hipotònica, flàccida i parets llises.
- ✓ Microtraumatismes de la paret (dehiscències).
- ✓ A partir de la 3a setmana disminueix l'edema: hi apareixen plecs (↓hiperèmia).
- ✓ A partir de la 6a setmana: es restableixen les capes de l'epiteli, ecologia vaginal normal i pH àcid, to muscular.
- ✓ Contraïndicat: rentats vaginals.

<http://www.netdoctor.co.uk>

Vulva, perineu i sòl pelvià

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

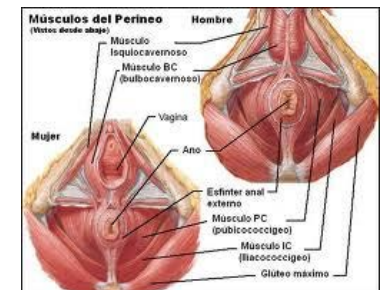
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- Hipotonia.
- A partir del segon dia i fins a la segona setmana, recuperació del to muscular del sòl pelvià.
- Esquinçament de l'himen: carúncles mirtiformes.
- Depèn de l'existència de ferides perineals: episiotomia o esquinçaments (grau).
- Exercicis del sòl pelvià.

<http://mujercentrodesaludtomelloso1.blogspot.com.es>

Fisiologia del puerperi

Introducció

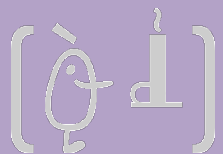
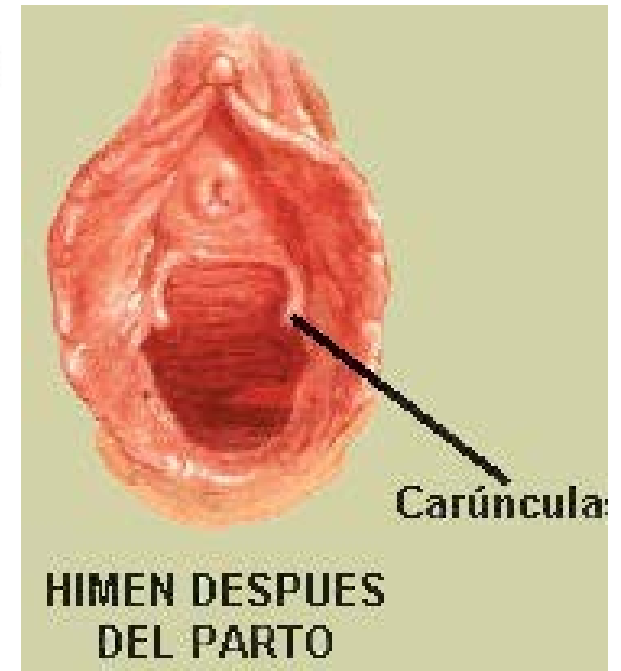
Canvis involutius i evolutius

Anticoncepció

Cures

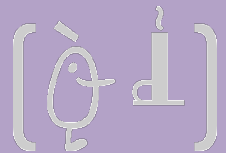
Puerperi patològic

Bibliografia

Inspecció perineal

- Episiotomia o esquinços

Inspecció perineal

Valoració (EEESA)

E = enrogiment

E = edema

E = equimosi

S = secrecions

A = aproximació de la ferida

Perineo Femenino

Rehabilitació perineal

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

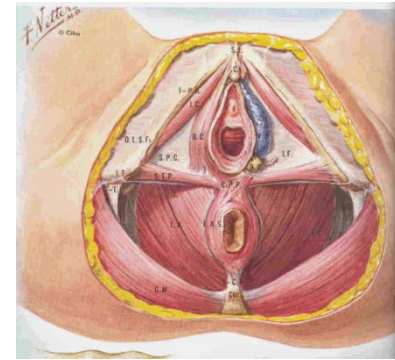
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- Després del part: hipotonia perineal.
- Contraccions progressives de la musculatura del sòl pelvià.
- Cal promoure una bona rehabilitació postpart.
- Exercicis (2-3 vegades al dia):
  - Contraccions ràpides: 3 sèries de 10 contraccions.
  - Contraccions lentes: 5 segons de contracció i 5 segons de relaxació x 10 repeticions.
  - Contraccions amb ascensor.
  - Ona. Zona uretral, vaginal i rectal. Contracció avant i arrere.

Canvis en els pits

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

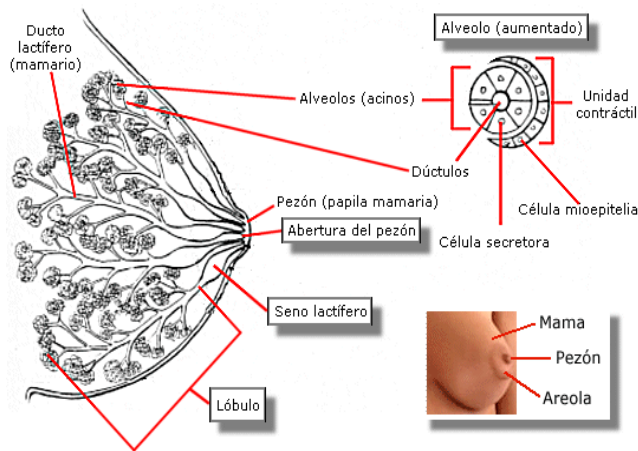
Anticoncepció

Cures

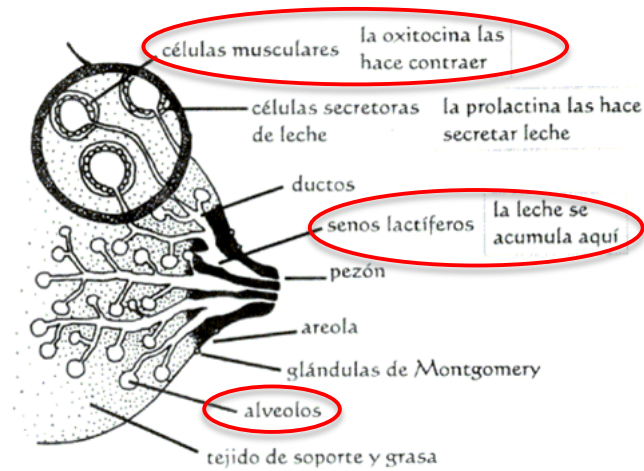
Puerperi patològic

Bibliografia

- La mama està constituïda per nombrosos **alvèols** que desemboquen en els **conductes galactòfors**.
- Entre 12-15 d'aquests conductes desemboquen en el mugró.
- Rodejant els alvèols, hi ha les **cèl·lules mioepiteliales**. Tenen la missió de contraure's, exprimir l'alvèol i facilitar l'ejecció de la llet.

<http://www.upch.edu.pe>

<https://www.ortodoncia.ws>

Canvis en els pits

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

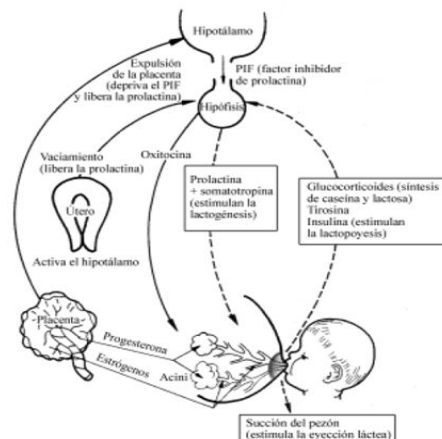
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- Preparació de la mama durant embaràs: estrògens, progesterona, prolactina, lactogen placentari i esteroides suprarenals.
- Després del despreniment placentari baixa la producció hormonal, excepte la PRL (progesterona antagonista de PRL).
- La succió del nadó desencadena un arc reflex que, a través de la medul·la espinal, arriba a l'hipotàlem:
  - ↑ PRL (lactopoesi)
  - Reflex de Ferguson: la succió del mugró estimula l'alliberament d'oxitocina en la hipòfisi posterior.

<http://hoy.com.do>

Canvis en els pits

Introducció

Canvis involutius i evolutius

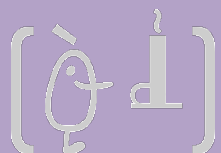
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- ↪ **Mamogènesi** o desenvolupament mamari:
comença la 8a setmana de creixement fetal
- ↪ **Lactogènesi** o formació/inici de secreció làctia i canvis mamaris:
immediatament després de l'expulsió de la placenta (també durant la gestació).
- ↪ **Lactopoesi** o manteniment de la lactància materna:
succió, PRL, hormona del creixement, lactogen placentari, glucocorticoides, hormones tiroïdals i esteroides ovàrics.
- ↪ **Lactoejecció** o expulsió activa de la llet:
procés neuroendocrí / oxitocina

Instauració del cicle menstrual

Introducció

**Canvis involutius i
evolutius**

Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

RETORN DE LA MENSTRUACIÓ

Dones amb lactància artificial:
a partir de 6 setmanes

Dones amb lactància materna:
a partir de 6 mesos

Instauració del cicle menstrual

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

Ovulació

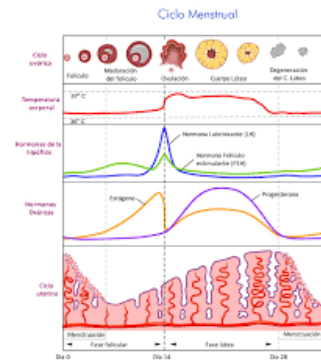
- Cicles primers 6 setmanes anovulatoris.
- Ovulació en mare lactant durant les primeres 9 setm.: 0,08%
- Mètode MELA: lactància com a anticonceptiu ?

➡ Durant els 6 primers mesos si:

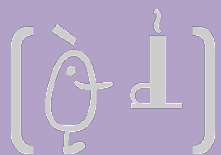
- ☞ Lactància materna exclusiva
- ☞ Sense menstruació
- ☞ Sense pauses nocturnes > 3-4 hores
- ☞ I. Pearl < 2%

Menstruació

- Molt variable.
- Lactància artificial: reapareix en 7-9 setmanes.
- Lactància materna: depèn de la freqüència, fins i tot un any o més.

<http://www.portaleducativo.net>

SISTEMA MUSCULOESQUELÈTIC

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

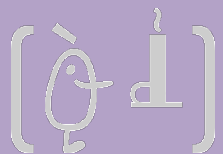
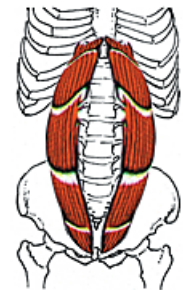
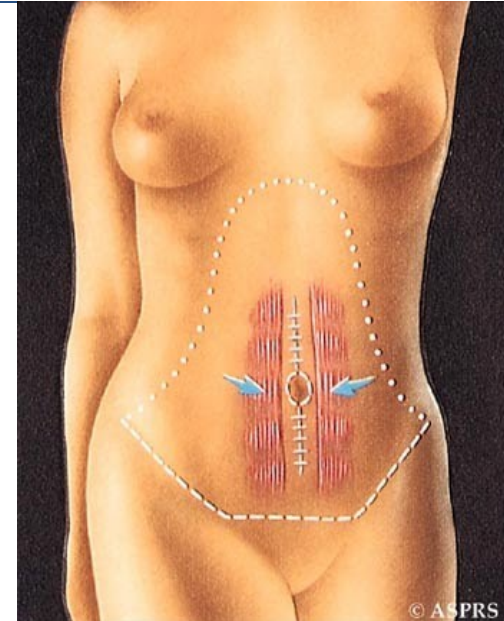
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- Hipotonia muscular en zona abdominal i perineal.
- Dolor muscular relacionat amb el part.
- De vegades, deambulació dificultosa pel dolor.
- Diàstasi de rectes (6-7 setm. repòs).
- No useu faixa.
- No feu exercicis abdominals tradicionals.

APARELL GASTROINTESTINAL

Introducció

Canvis involutius i evolutius

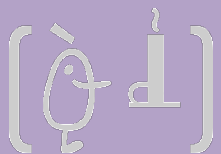
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- Funcions gastrointestinals normals en les primeres dues setmanes.
- Problemes de defecació (restrenyiment 62%).
- Causes:
  - Atonia del recte.
  - Ènemes o defecació en el part.
  - Restricció hídrica.
  - Por del dolor (traumatismes, sutura del perineu i hemorroides).
  - Posició i immobilitat.
- Dieta rica en fibra i ingesta abundant de líquids.

SISTEMA RENAL

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

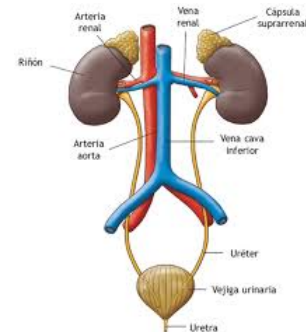
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- Dilatació de les vies urinàries (fins a 3 mesos).
- Flux renal i filtració glomerular normals en 6 setmanes.
- Poliúria fins a 10-14 dies, sobretot en puerperi precoç (poliúria 4 l/d).
- Dificultat en el buidament:
  - Lesions a la bufeta o uretra.
  - Espasmes reflexos de l'esfínter vesical.
  - Hipotonia vesical i uretral.
  - Posició i immobilitat.

APARELL CARDIOVASCULAR

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

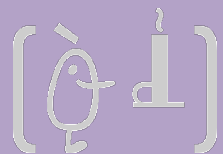
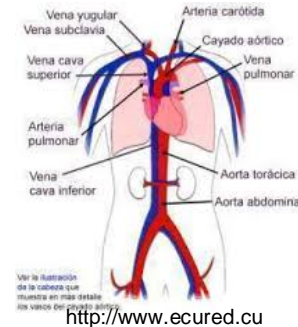
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- Disminució de leucocitosi.
- Augment de plaquetes.
- Augment de factors de la coagulació.
- Augment de volèmia (20% el primer dia):
  - Per buidament de territori uterí i pelvià.
  - Després, disminució progressiva i ràpida (1a setmana).
  - La volèmia es normalitza en 3-4 setmanes.
- TA normal.
- RISC de trombosi venosa.
- Possible febrícula en la instauració de la lactància.

SISTEMA ENDOCRÍ

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

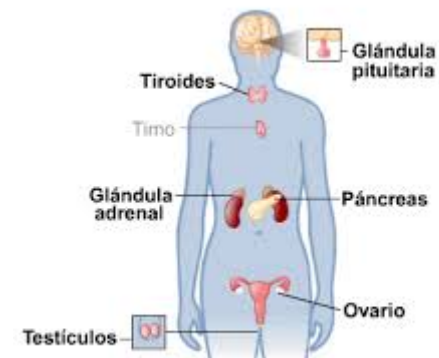
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- Estrògens i progesterona
  - Disminució després del deslliurament.
  - Reparició de l'ovulació.
- Prolactina
  - Augment després del deslliurament.
  - Establiment de la lactància.

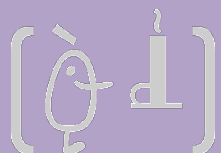
<https://www.nlm.nih.gov>

Metabolisme

Disminució fins a la setmana 6 (nivells previs a l'embaràs)

Pes corporal: pèrdua aprox. 12-13 kg (1a setmana)

Part: fetus + annexos	5 kg
Hemorràgia fisiològica	500 ml
Poliúria	4 kg/24 h
Transpiració augmentada	3 - 5 kg (1a setmana)
Involució uterina	1 kg
Loqui	250 - 500 g

Canvis psicològics

❖ Familiars

- ✓ Canvi de rol.
- ✓ Nadó totalment dependent.
- ✓ Important mecanisme d'adaptació i suport social (familiar i professional).
- ✓ Establiment del vincle afectiu (mare-pare-germans).

❖ Sexuals

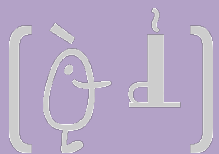
- ✓ Canvis estructurals i modificacions de l'esquema corporal.
- ✓ Canvis en la resposta sexual (desig i sensibilitat).
- ✓ Por d'un nou embaràs.

❖ Psicoemocionals

- ✓ Sentiments d'inseguretat per responsabilitat de maternitat.
- ✓ Pensament únic centrat en el benestar del nadó.
- ✓ Modificacions en les relacions afectives amb la parella.

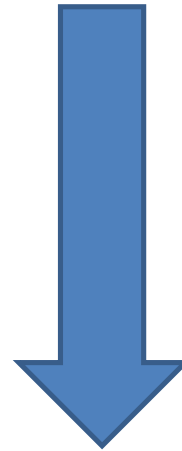
❖ Laborals

- ✓ Reajustament laboral

Sexualitat i anticoncepció

L'activitat coital **pot** iniciar-se a les 4-6 setmanes
del postpart

Anticoncepció

www.luismiguelofotografo.es

Sexualitat

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

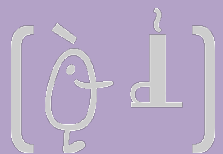
↓ Estrògens: disminueixen la lubricació vaginal.

↑ Prolactina: disminueix la testosterona (responsable del desig sexual).

↑ Oxitocina: una certa excitació sexual en la mare, que li pot resultar desconcertant, durant la lactància.

- Episiorràfia: por de recomençar relacions coitals i por del dolor.
- Les mames durant la lactància poden perdre contingut eròtic.
- El cansament i la fatiga condicionen l'estat anímic de la dona.
- Por d'un nou embaràs.

La resposta sexual es recupera progressivament. Als tres mesos del part, la capacitat orgàsmica està normalitzada.

Anticoncepció

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

▲ **Mètodes barrera**

- Diafragma: canvis en la talla.

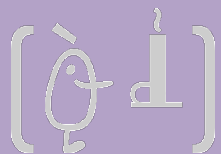
▲ **Hormonals**

- Lactància materna: estrògens contraindicats.
- Lactància artificial: calen 3 setm. per a usar combinats.

- ▲ **DIU**: primeres 48 h de postpart o partir de les 4 setmanes.

▲ **Esterilització**

- Si hi ha cesària: en la mateixa operació.

Influències culturals en el puerperi

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

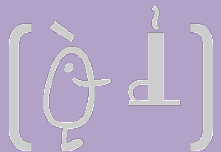
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- **Costums alimentaris**
  - Aliments nutritius.
  - Aliments suaus.
  - Gelats o calents.
- **Higiene**
  - Dutxa i llavat dels cabells.
  - Cal evitar el fred i la dutxa.
- **Cal valorar mites i errors freqüents**

Valoració puerperal

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

Cures

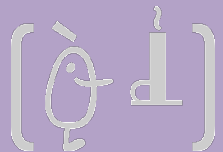
Puerperi patològic

Bibliografia

- Signes vitals
- Loqui
- Perineu
- Dolor
- Abdomen
- Mames
- Membres inferiors
- Ferida quirúrgica (cesària)
- Psicològica

<http://bebesencamino.com>

Valoració puerperal

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

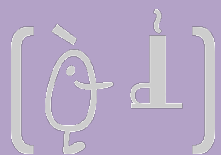
Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

Cures en el puerperi immediat

Constants vitals	Segons l'evolució
Loqui	Abundant, moderat o escàs
To uterí	Globus de seguretat
Altura uterina	Massatge del fons uterí Bufeta
Estat del perineu	Hematoma, edema
Calfreds	Cobrir la mare amb una manta
Fam i set	Cal començar a prendre aliment
Repòs / mobilització	Ambient tranquil Mobilització precoç
Excitació emocional	Facilitar el contacte entre els pares i el nadó (pell amb pell)
Higiene corporal	Canvi de roba i llit Higiene de cara, mans i perineu

Síntomes en el puerperi

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

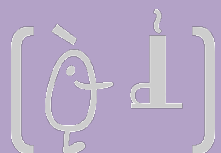
Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

Síntoma	Duració mitjana (dies)
Dolor perineal	3 - 4
Torçons	4 - 5
Expulsió dels loquis	10 - 15
Mastàlgia	1 - 2
Restrenyiment	5 - 6
Astènia	1 - 3

Donat, 2001

Cures en el puerperi precoç

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- Valoració i cures
- Educació per a la salut
- Estimulació de la mobilització precoç
- Assegurar una alimentació adequada
- Assegurar una higiene adequada
- Establiment de la lactància
- Rehabilitació perineal

es.freemages.com

Valoració puerperal

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

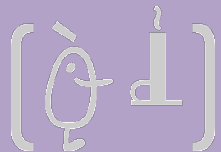
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- Risc d'**infecció**, relacionat amb treball de part prolongat.
- Risc de dèficit del **volum de líquid**, relacionat amb possibles pèrdues hemàtiques.
- **Insomni**, relacionat amb canvis ambientals.
- **Lactància materna** ineficaç, relacionada amb mala tècnica.
- **Fatiga**, relacionada amb treball de part prolongat.
- Dèficit d'**autocures** (bany-higiene) relacionat amb dolor i fatiga.
- Trastorn de la **imatge corporal**, relacionada amb un augment excessiu de pes durant l'embaràs.
- **Retenció urinària**, relacionada amb una distensió vesical.
- **Restrenyiment**, relacionat amb la distensió del tracte gastrointestinal o falta de to de la musculatura intestinal, presència de hemorroides i presència d'episiotomia.

Cures després de l'alta hospitalària

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

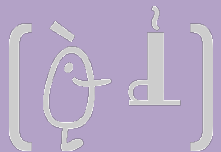
Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

Al centre d'atenció primària

- ▶ Professionals: infermeres especialistes (comares)
- ▶ Visita domiciliària
- ▶ Atenció al centre de salut

Atenció al centre de salut

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

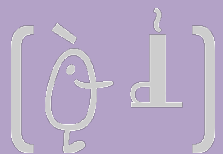
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- Exploració física: estat general, constants, involució uterina, loquis, mames i mugrons, perineu o cicatriu de cesària.
- Cures:
  - Descans i exercici
  - Higiene
  - Mames
  - Alimentació
  - Sexualitat i anticoncepció
  - Aspectes psicològics
  - Citologia (a partir de les 12 setmanes del postpart)
  - Vacunació contra la rubèola?

Educació per a la salut

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

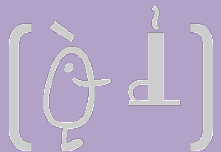
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- **Individualitzada:** consulta
- **En grup**
  - Gimnàstica de recuperació postpart
  - Taller de lactància
  - Taller d'estimulació i massatge infantil

Visita domiciliària

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

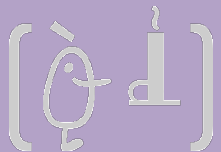
Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

- Després de l'alta hospitalària
- Durant la primera setmana postpart
- Valoració clínica de la puèrpera
- Valoració de l'entorn
  - Habitatge: llum, aigua, humitat, sobreocupació, ventilació
  - Voltants: ubicació

Puerperi patològic

Factors de risc en el puerperi

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

Tocúrgia (sobretot cesària)

Multiparitat

Mort neonatal anterior

Part múltiple

Diabetis

Anèmia

Hipertensió

Coagulopaties

Tromboflebitis prèvies

**Malalties relacionades amb la
gestació**

Infeccions

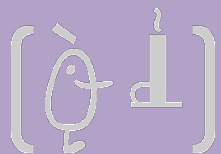
Antecedents psiquiàtrics

Problemes socioeconòmics

Alcoholisme

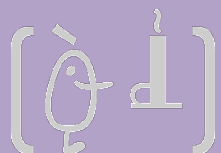
Drogodependències

Donat, 2001

Riscos derivats del part

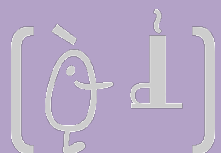
Pèrdues de sang	Deslliurament (500 ml) Ferides obstètriques Transsudació
Ferides obstètriques	Placentària Episiotomia Esquinços perineals
Alteracions del canal tou	Hipotonies Parestèsies

Distribució de la morbiditat en el puerperi

	Immediat	Precoç	Tardà
Hemorràgia	+	+	-
Alteracions d'eliminació	+	+	-
Alteracions mamàries	-	+	+
Alteracions psicosocials	-	+	+
Infecció puerperal	-	+	-
Infecció de les ferides	-	+	+
Tromboflebitis	-	+	+
Alteracions sexuals	-	-	+

Donat, 2001

Cronologia dels trastorns al puerperi

Immediat

Hemorràgia

Oligoanúria

Precoç

Hemorràgia

Eliminació

Mastitis

T. psicosocials

Perineu

Infecció puerperal

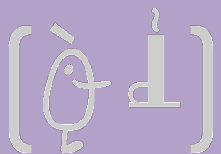
Tromboflebitis

Tardà

Mastitis

T. sexuals

T. psicosocials

Hemorràgia puerperal

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

Causes

- Hipotonia uterina.
- Retenció de restes (placenta o membranes).
- Traumatismes del canal tou.
- Retenció urinària.
- Trastorns de la coagulació.

<http://es.hesperian.org>

Hemorràgia puerperal

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

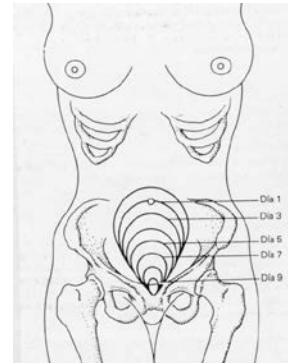
Cures

Puerperi patològic

Bibliografia

Signes i símptomes

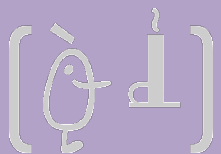
- Sagnat considerable per la vagina.
- Alteració de l'estat general relacionat amb la quantitat de volum perdut.
- Alteració de la contracció uterina (subinvolució).

Hemorràgia puerperal

Valoració

Tipus de sagnat	Causa
<ul style="list-style-type: none"> • Quantitat • Continuïtat • Aspecte de la sang • Estat general (constants)	<ul style="list-style-type: none"> • Traumatismes • Retenció de restes • Hipotonia o atonia uterina • Globus vesical • Endometritis • Trastorns de la coagulació

Hemorràgia puerperal

Cures d'infermeria

Funcions pròpies

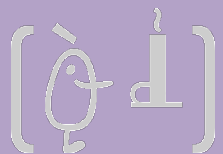
- Avaluació de l'hemorràgia
- Cures de la pacient que sagna
- Massatge uterí
- Buidatge vesical
- Cures psicològiques
- Cures sociofamiliars

Funcions derivades

**Aplicació
del tractament mèdic**

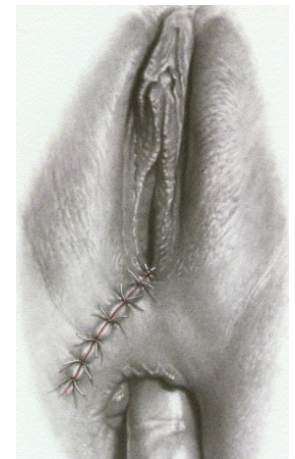
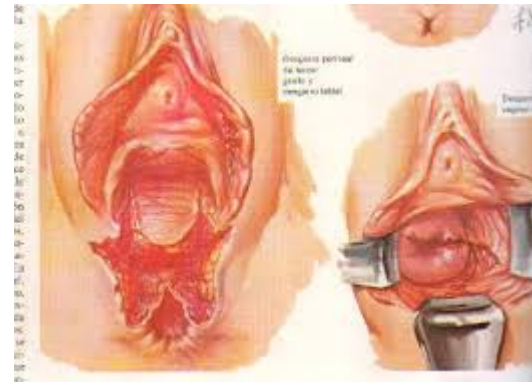
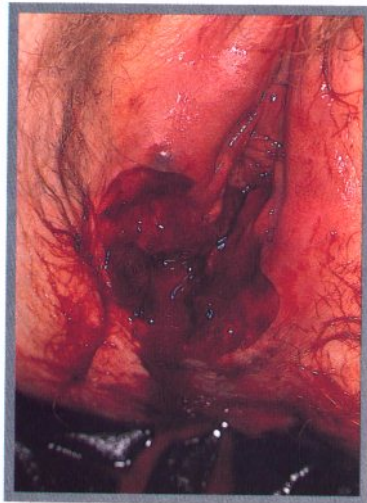
- Fàrmacs: **oxitòcics**
- Sutura del traumatisme
- Miotamponament
- Raspat
- Histerectomia

Traumatismes

Traumatismes en el canal del part

- Avaluació de l'hemorràgia.
- Avaluació de signes i símptomes de pèrdua sanguínia.
- Identificació del lloc del traumatisme.

Inspecció perineal

Valoració (EEESA)

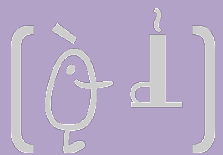
E = envermelliment

E = edema

E = equimosi

S = secrecions

A = aproximació de la ferida

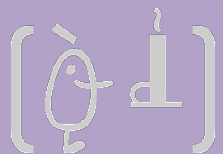
Oligoanúria

Valoració

- Diüresi
- Globus vesical
  - Retenció urinària
- Involució uterina

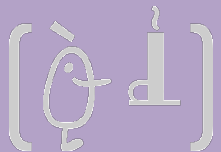
<http://www.alssamedical.com>

Oligoanúria

Cures

Funcions pròpies	Funcions derivades
<p>Cal estimular la micció espontània:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Al WC • Cal evitar l'orinal pla, el decúbit i la presència d'altres persones. • Aboqueu aigua sobre perineu. • So d'aigua corrent. • Sondatge vesical. • Valoreu els loquis.	<p>Si la bufeta és buida, cal consultar-ho amb el metge.</p> <p>Investigació etiològica Tractament mèdic</p> <p style="text-align: center;"></p> <p>Funcions derivades</p>

Introducció

Factores de riesgo

Hemorràgia

Oligoanúria

Infecció

Problemes mamaris

Tromboembolismes

Psicosocial

Bibliografia

Febre puerperal

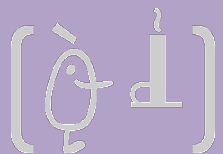
Signes i símptomes

- Febre sèptica (agulles)
- Loquis fètids
- Alteracions uterines

Infecció puerperal

Subinvolució
Consistència blana
Palpació dolorosa

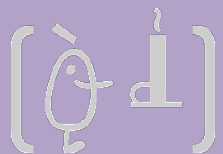
Febre puerperal

Valoració

- Control de temperatura
- Constants
- Estat d'hidratació

Causa

- Deshidratació
- Mastitis
- Endometritis
- Ferides o traumatismes
- Urinària
- Respiratòria

Febre puerperal

Cures d'infermeria

Funcions pròpies	Funcions derivades
Cures del malalt/a febril Cures psicològics Cures sociofamiliars	Aplicació del tractament mèdic

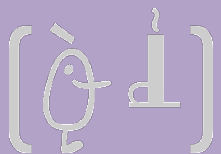

Mesures físiques
Hidratació
Registre tèrmic
Urinocultiu
Aïllament

- Antitèrmics
- Analgèsics
- Antibiòtics

Introducció
Factors de risc
Hemorràgia
Oligoanúria
Infecció
Problemes mamaris
Tromboembolismes
Psicosocial
Bibliografia

Problemes mamaris

Introducció

Factors de risc

Hemorràgia

Oligoanúria

Infecció

**Problemes
mamaris**

Tromboembolismes

Psicosocial

Bibliografia

- Dolor a l'inici de la succió
- Clivelles al mugró
- Candidiasi al mugró
- Ingurgitació mamària
- Obstrucció d'un conducte
- Mastitis

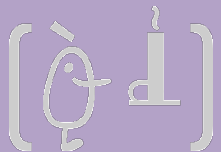

<http://www.ilactancia.es>

Problemes mamaris

Dolor a l'inici de la succió

- **Fisiològic** (els primers dies a l'inici de la succió)
  - Succió en buit de conductes
  - Congestió vascular de la zona
  - Compressió brusca d'un mugró en erecció
- **Patològic**
  - Mala tècnica
  - Clivelles
  - Retirada incorrecta
  - Cremes irritants

Problemes mamaris

Clivelles al mugró

- Per mala tècnica
- Lesió del mugró: dolor amb la succió

Cures

- Correcció de la posició
- Aplicació de llet materna després de cada presa?
- Mugró eixut i airejat
- Lanolina pura / oli d'oliva

Problemes mamaris

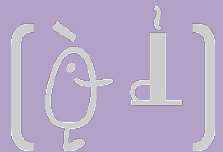
Candidiasi al mugró

- Infecció de mugró, arèola i conductes
- *Candida albicans*
- **Simptomatologia**
  - Eritema al mugró i a l'arèola.
  - Dolor intens punxant durant la presa i després.
  - Muguet a la boca del nadó.
  - Tractament: nistatina al mugró i a la boca del nadó.

<http://www.femenino.info>

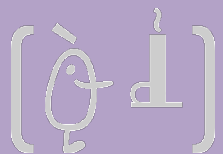
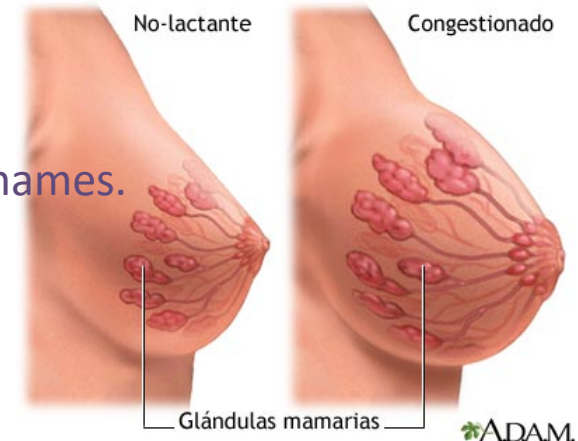
Darrers estudis la relacionen amb mastitis no típica.
Tractament: *Lactobacillus*

Problemes mamaris

Ingurgitació mamària

- **Retenció de llet per**
  - Buidament insuficient, infreqüent o inadequat.
- **Bilateral?**
- **Símptomes**
  - Augment de la grandària de les mames.
  - Dures i sensibles.
  - Congestió areolar.
- **Tractament**
  - Calor local i massatge.
  - Extracció mecànica o manual de llet.
  - Correcció de la postura de succió.
  - Augment de la freqüència de preses.
  - Fred després de buidament del pit (si la ingurgitació és molt intensa).

Problemes mamaris

Obstrucció d'un conducte

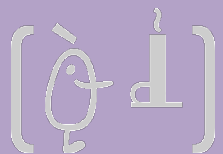
- Inflamació dolorosa de la mama per retenció de llet.
- Cordó radial vermell i dolorós al llarg del conducte obstruït.
- Unilateral.
- Sense febre.

Cures

- Calfor local i massatge.
- Correcció de la tècnica.
- Posició correcta per a drenar el conducte.

<http://colgandoentuteta.blogspot.com.es>

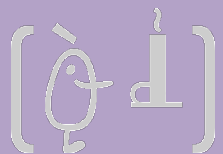
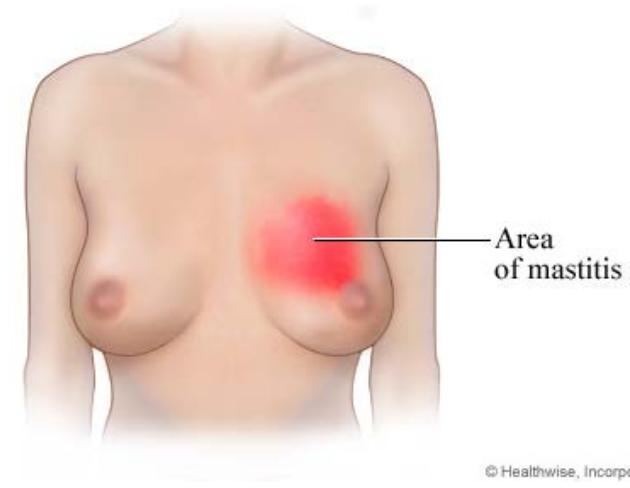
Problemes mamaris

Mastitis

- Inflamació dolorosa de la mama (estasi de llet + infecció).
- Més freqüent en les primeres 12 setmanes postpart.
- Microorganismes causants: *Staphylococcus (aureus, epidermidis)* i *Streptococcus (mittis, salivarius)*.
- Accés per clivelles.
- Procedència: boca o nas del nadó lactant, mans brutes o circulació materna.
- Freqüència: 1%-5%.

Síntomes

- Enrogiment i inflamació.
- Hipersensibilitat dolorosa.
- Mamella dura i calenta.
- Febre.
- Síntomes pseudogripals.

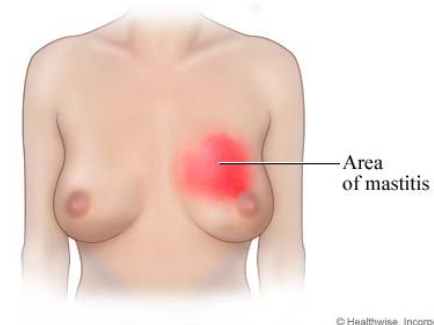

Problemes mamaris

Mastitis

Mesures profilàctiques

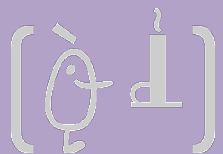
- Higiene adequada.
- Tècnica i posició correctes.
- Buidament i drenatge correcte de la mama.
- Reconeixement dels símptomes i petició d'ajuda.

Cures d'infermeria

- Mesures d'asèpsia.
- Afavorir el buidament correcte del pit.
- Avaluar el nivell de coneixements i planificar l'educació.
- Administració d'un tractament mèdic.

Antibiòtics
Analgèsics

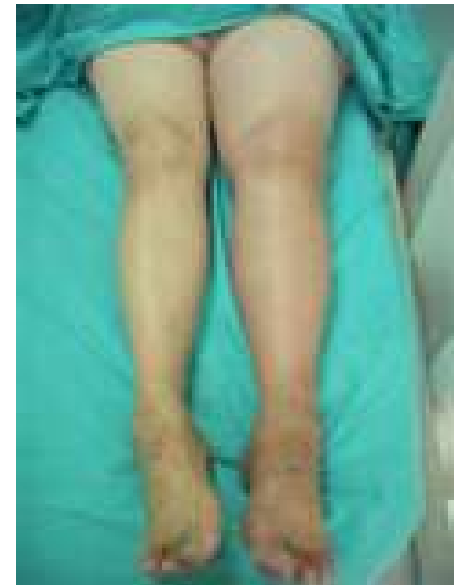

Tromboembolismes

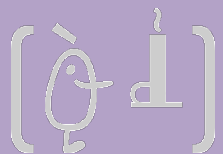
Estasi venosa → tromboflebitis → embòlia

Factors predisposants

- Obesitat, edat materna elevada
- Multiparitat
- Anestèsia i cirurgia
- Antecedents de trombosi venosa
- Anèmia, hipotèrmia o cardiopatia
- Endometritis
- Varius

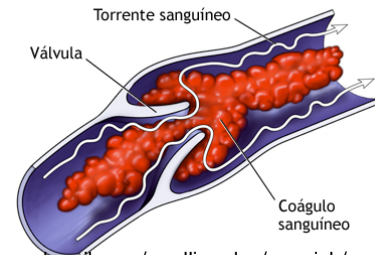

<http://ginecologia-ginecologiaobstetricia.blogspot.com/2009/01/15b.html>

Tromboembolismes

- Cal valorar els signes de tromboflebitis
  - Enrogiment, inflamació o dolor
  - Signe de Homans positiu
- Tromboflebitis
  - Per inflamació de la paret vascular
  - Per estasi venosa
- Tromboembolisme pulmonar

http://www.nlm.nih.gov/medlineplus/spanish/ency/esp_imagepages/8984.htm

ADAM

Tromboembolismes

Introducció

Factors de risc

Hemorràgia

Oligoanúria

Infecció

Problemes mamaris

Tromboembolismes

Psicosocial

Bibliografia

Mesures preventives

- Evitar la compressió dels MI durant el part.
- Deambulació tan bon punt siga possible.
- Exercicis de mobilització dels MI.
- Embenat compressiu si hi ha varius.

Diagnòstic

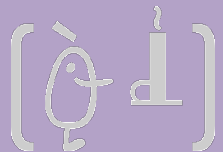
- ★ Ecografia Doppler.

Tractament

- Heparina.
- Repòs i elevació de la cama.
- Analgèsics.
- Si hi ha febre: antibiòtics.

<http://www.tratamientovaricesmalaga.com>

Problemes psicosocials

Factors de risc

- ☹️ Canvis fisiològics (hormonal)
- ☹️ Limitacions físiques
- ☹️ Responsabilitat
- ☹️ Reajustaments psicoafectius
- ☹️ Falta de suport social

- Tristesa o *blus* postpart
- Depressió postpart
- Psicosi puerperal

Problemes psicosocials

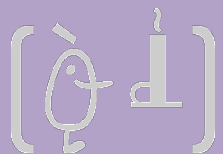
Tristesa o *blues* postpart

- ▲ 50%-80%
- ▲ Desequilibris per sobrecàrrega emocional
- ▲ Duració curta

Síntomes

Desànim
Trastorns de l'humor
Inestabilitat emocional (eufòria, tristesa)
Nerviosa, irritable
Cansada, trista
Poc segura de si mateixa

Problemes psicosocials

Depressió postpart

Psicosi puerperal

Factors de risc

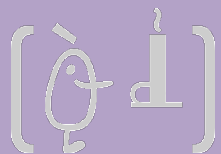
- Primiparitat
- Història psiquiàtrica prèvia
- Angoixa o alteracions en l'embaràs

Síntomes

Nerviosa, irritable, cansada, trista
Pensaments i conductes irracionals
Deliris i al·lucinacions
Conductes autoagressives
Conductes agressives contra el nadó

1/1000

La participació activa de la dona
en tot el procés de la maternitat i del part
li reforça la seguretat i l'autoestima. Kendell

Bibliografia

Introducció

Canvis involutius i
evolutius

Anticoncepció

Cures

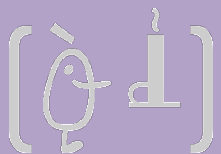
Puerperi patològic

Bibliografia

- Donat Colomer F.: *Enfermería maternal i ginecológica*. 1a ed. Barcelona, etc.: Masson; 2001.
- Ladewig, P. W., London, M. L., Moberly, S. i Olds, S. B. (2006). *Enfermería maternal i del recién nacido* (5a ed.) McGraw-Hill/Interamericana.
- Torrens Sigalés R. M. i Martínez Bueno C.: *Enfermería de la mujer*. 1a ed. Madrid, València: DAE; 2001.
- Towle M. A. *Asistencia de enfermería materno-neonatal*. Espanya: Pearson Educación; 2010.
- <www.aem.es/fotos/informam/103.pdf>

RECURSOS EN INTERNET

Recursos educatius en infermeria obstètrica, ginecològica i infantil:
<<http://www.recursosmatrona.com/>>

Hemorràgies obstètriques

Javier Orega

Alteracions hemorràgiques de l'embaràs

Introducció

Avortament

Embaràs ectòpic

Placenta prèvia

DPPNI

Hemorràgies

postpart

Bibliografia

Hemorràgies del 1r trimestre

- Avortament
- Embaràs ectòpic o extrauterí

Hemorràgies del 3r trimestre

- Placenta prèvia
- Despreniment prematur de la placenta normalment inserida (DPPNI)

Hemorràgies postpart

- Atonia uterina, inversió uterina, ruptura uterina...

Avortament

Interrupció de l'embaràs abans de la setmana 20-22 de gestació o amb un pes fetal inferior a 500 g

- ✓ Avortament espontani: sense intervenció de cap factor intencional
- ✓ Avortament provocat: l'embaràs s'interromp de forma intencionada

- ★ Avortament precoç: abans de la setmana 12-14 de gestació
- ★ Avortament tardà: entre la setmana 14 i 20-22 de gestació

Freqüència de l'avortament

Complicació més freqüent de l'embaràs

Incidència real difícil de valorar. Es fa de forma aproximada

- Avortaments molt precoços (ignorats per la mateixa pacient)
- Avortaments espontanis sense necessitat d'ingrés hospitalari
- Avortaments terapèutics (molts dels quals no es comptabilitzen)

El risc d'avortament espontani augmenta amb l'edat de la mare:

- ◆ 11% entre 20-24 anys
- ◆ 12% entre 25-29 anys
- ◆ 15% entre 30-34 anys
- ◆ 25% entre 35-39 anys
- ◆ 51% entre 40-44 anys
- ◆ 93% a partir de 45 anys

Freqüència de l'avortament

Introducció

Avortament

Embaràs ectòpic

Placenta prèvia

DPPNI

Hemorràgies

postpart

Bibliografia

Freqüència d'avortaments: al voltant d'un 10%-20%

SETMANA	Avortaments (% embarassos)
0-3	13,8
4-7	8,2
8-11	6,7
12-15	2,8
16-19	1,07

Les dones que han tingut un avortament tenen més possibilitats d'avortar en un segon embaràs (16%). I les que han tingut dos avortaments, tenen més probabilitats de tenir-ne un altre (25%).

Avortament

Definició	Edat gestacional	Pes fetal
Avortament	Menys de 20-22 setmanes	Menys de 500 g
Part immadur	De 22 a 28 setmanes	De 500 a 1.000 g
Part prematur	De 28 a 37 setmanes	De 1.000 a 2.500 g
Part a terme	De 37 a 42 setmanes	Més 2.500 g
Part tardà	Després de la setmana 42	

Etiologia de l'avortament espontani

1. Causes ovulars → Accidents fortuïts en el moment de la meiosi

Són ous en què s'aprecien alteracions en l'embrió o en el trofoblast que condicionen anomalies en el desenvolupament i condueixen, per tant, a l'expulsió.

Una d'aquestes anomalies és

Embaràs molar o mola hidatidiforme

- Embaràs molar parcial. Hi ha una placenta anormal i algun desenvolupament fetal.
- Embaràs molar complet. Hi ha una placenta anormal però no hi ha fetus.

Etiologia de l'avortament espontani

Introducció

Avortament

Embaràs ectòpic

Placenta prèvia

DPPNI

Hemorràgies

postpart

Bibliografia

Embaràs molar

Degeneració quística de les vellositats corials

- 1/800 parts
- Més incidència abans dels 20 anys i després dels 35
- Úter gran per a l'edat gestacional
- Absència de moviments fetals
- Nàusees i vòmits intensos
- Signes d'estats hipertensius de l'embaràs (EHE)
- Augment de la HCG
- Presència de vesícules en l'hemorràgia

El diagnòstic
es fa per ecografia

Tractament

Buidament uterí

És molt rar que una mola hidatiforme es transforme en un coriocarcinoma. Càncer de creixement ràpid que pot ser mortal i en què cal aplicar quimioteràpia.

Etiologia de l'avortament espontani

Avortament bioquímic o microavortament

- ◆ En cas de fecundació *in vitro* o d'injecció intracitoplasmàtica, 8-10 dies després de la transferència embrionària, es fa una anàlisi de sang a fi de determinar els nivells de la beta-hCG. **Un resultat positiu constitueix el primer senyal que s'ha produït la implantació embrionària.**
- ◆ En canvi, **en un 10% dels casos, una nova prova feta pocs dies després dóna negatiu** i l'embaràs no arriba a confirmar-se ecogràficament.
- ◆ Es produeix la implantació de l'embrió, però el desenvolupament s'interromp pocs dies després sense que se'n coneguen les causes. L'embrió es desprèn de l'endometri i després és eliminat amb la menstruació sense necessitat de recórrer a un raspament o tractament farmacològic. **Tot ocorre de forma imperceptible per a la dona**, excepte per l'anàlisi de sang inicial.
- ◆ L'avortament **bioquímic és un fet que també es produeix en les gestacions naturals**, però que habitualment passa desapercebut perquè es confon amb un retard normal de la regla.

Hemorràgies obstètriques

Introducció

Avortament

Embaràs ectòpic

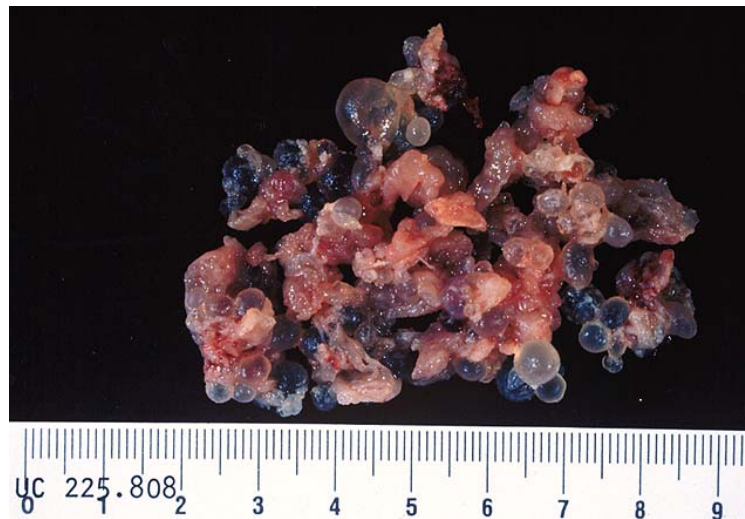
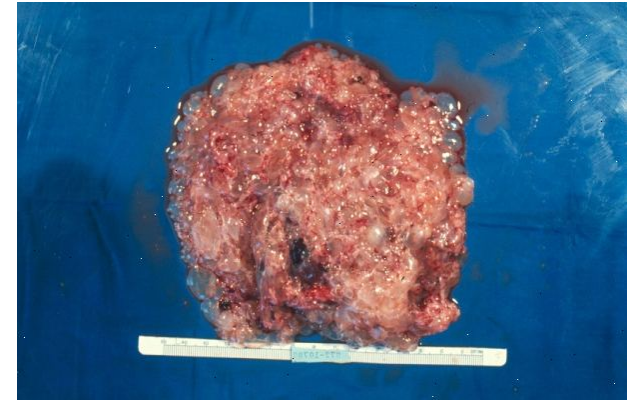
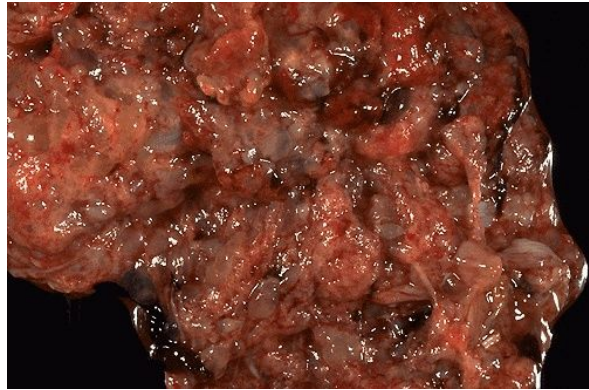
Placenta prèvia

DPPNI

Hemorràgies

postpart

Bibliografia

Javier Orensa

Etiologia de l'avortament espontani

2. Causes maternes

Alteracions uterines

- a) Malformacions congènites.
- b) Insuficiència o incompetència cervical (traumàtiques o congènites) .
- c) Miomes uterins (principalment submucosos).
- d) Alteracions de l'estàtica (prolapses).

Malalties generals maternes

- a) Infeccions específiques: toxoplasmosi, sífilis...
- b) Infeccions agudes.
- c) Alteracions orgàniques greus: hepàtiques, renals.....
- d) Estats de desnutrició accentuats (àcid fòlic).

3. Agressions extrínseques

- a) Radiacions
- b) Medicaments

Formes clíniques d'avortament espontani

Introducció

Avortament

Embaràs ectòpic

Placenta prèvia

DPPNI

Hemorràgies

postpart

Bibliografia

a) Amenaça d'avortament

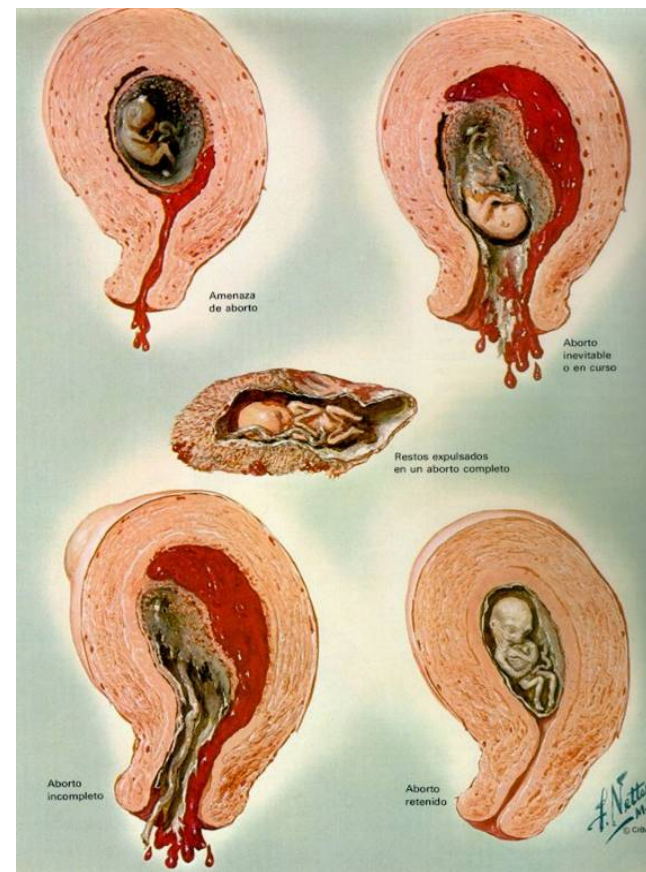
b) Avortament en curs o imminent

c) Avortament complet

d) Avortament incomplet

e) Avortament retingut

f) Avortament de repetició

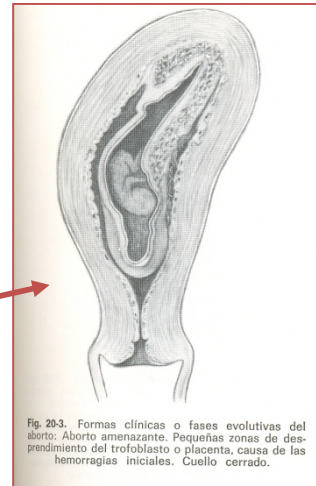
Amenaça d'avortament

Tota hemorràgia vaginal que apareix durant el primer trimestre de la gestació es qualifica com a amenaça d'avortament.

Metrorràgia de lleugera a moderada intensitat i que va acompanyada de contraccions uterines indolores o doloroses (dolor en hipogastri o zona lumbar).

El coll uterí està tancat

- Hemorràgia roja (conseqüència de petits despreniments ovulars).
- El dolor pot manifestar-se com a lumbàlgies i posteriorment localitzar-se a l'hipogastri.
- El dolor és de tipus còlic.

Avortament en curs

Introducció

Avortament

Embaràs ectòpic

Placenta prèvia

DPPNI

Hemorràgies

postpart

Bibliografia

La simptomatologia s'accentua i augmenta

- Hemorràgia més intensa i duradora.
- Les contraccions s'accentuen i es fan rítmiques.
- El dolor augmenta.
- El coll comença a dilatar-se.

Poden veure's restes ovulars a través de l'orifici cervical o a la vagina.

Avortament complet/incomplet

Avortament COMPLET

- **Expulsat tot el contingut intrauterí.**
- **Els dolors i l'hemorràgia desapareixen.**
- **Úter de mida normal.**
- **El coll uterí va tancant-se.**

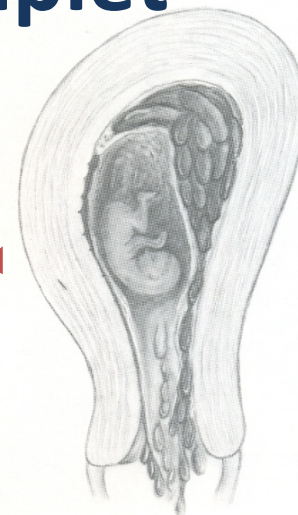

Fig. 20-5. Formas clínicas o fases evolutivas del aborto: Aborto en curso en su fase inminente. El cuello está dilatado, la hemorragia ha aumentado y el huevo está total o casi totalmente desprendido (irreversible).

Avortament INCOMPLET

- **Expulsió parcial del producte de la concepció.**
- **L'orifici cervical continua dilatat.**
- **Persisteix el dolor i l'hemorràgia, la qual pot arribar a ser més abundant.**

Avortament retingut

La mort de l'embrió no continua amb cap expulsió de restes. Tot el producte queda retingut a la cavitat uterina, **sense hemorràgia, sense contraccions** i, en conseqüència, amb **l'orifici cervical tancat**.

Segons la image ecogràfica:

- Avortament diferit: embrió sense batec cardíac.
- Gestació anembrionada (ou malmès): sense embrió.

- ♦ El creixement uterí s'interromp.
- ♦ Involució dels canvis mamaris i d'altres símptomes d'embaràs.
- ♦ Si hi ha hemorràgia, és de color marronós.
- ♦ Coll uterí tancat.

Avortament de repetició

Interrupció espontània i successiva de dues gestacions o més abans de la setmana 20 de gestació, o de tres gestacions o més no successives (excloent-ne les gestacions extrauterines, bioquímiques i moles).

- Si tots els embarassos precedents han acabat en avortament:
- Avortament de repetició primari.
- Si abans dels dos avortaments hi ha hagut un embaràs que ha finalitzat a terme:
- Avortament de repetició secundari.

✘ El coll uterí, cap a la meitat de la gestació, es dilata de manera indolora i, a conseqüència, es produeix l'expulsió poc dolorosa del fetus.

Legislació IVE

Introducció

Avortament

Embaràs ectòpic

Placenta prèvia

DPPNI

Hemorràgies

postpart

Bibliografia

Salut sexual i reproductiva. Els poders públics tenen l'obligació de promoure l'accés universal a informació i educació sexual, a programes de salut reproductiva i a mètodes anticonceptius.

Avortament lliure fins a la setmana 14. La dona no ha de demanar permís a ningú per a interrompre l'embaràs durant aquest termini.

Sistema d'indicacions de la setmana 14 a la 22. Durant aquest període la dona pot interrompre l'embaràs sempre que hi haja alguna de les circumstàncies següents: en cas de risc greu de la vida o la salut -salut entesa de forma àmplia, com un estat complet de benestar físic, mental i social- o en cas que el fetus sofrisca anomalies greus.

Sanitat pública. La xarxa sanitària pública té l'obligació de garantir la prestació de la interrupció voluntària de l'embaràs.

Majors de 16 anys. No necessiten el consentiment patern per a l'avortament. Informació als pares.

Codi penal. Les dones no són castigades amb presó per l'avortament.

Síntomes comuns a totes les formes d'avortament espontani

Introducció

Avortament

Embaràs ectòpic

Placenta prèvia

DPPNI

Hemorràgies

postpart

Bibliografia

Hemorràgia a causa de desprendiments ovulars o placentaris

Roja, de quantitat moderada o intensa

- Quasi sempre creixent en intensitat i duració.
- Pot arribar a comprometre l'estat general de salut de la dona.

Contraccions uterines que es tradueixen en dolor de tipus còlic

Dolors a l'hipogastri o a la zona lumbar

- Intensitat variable però sempre creixent.
- Poden provocar reaccions vagals en la dona per la intensitat del dolor.

Modificacions del coll uterí

Dilatació progressiva del coll uterí

- La dilatació uterina permet fer-nos una idea del pronòstic i de la irreversibilitat del procés.

Actitud terapèutica

Introducció

Avortament

Embaràs ectòpic

Placenta prèvia

DPPNI

Hemorràgies

postpart

Bibliografia

Amenaça d'avortament

Conducta:

Expectant (és possible la reversibilitat a una gestació normal 60%)

- **Instaurar repòs (quasi sempre domiciliari)**
- **Repòs físic i sexual**

Avortament complet

Conducta:

Vigilància del sagnat vaginal i de la cavitat uterina per ecografia.

Actitud terapèutica

Avortament incomplet

Conducta → Buidament uterí

Raspament uterí

Aspiració uterina

A través d'una tècnica de raspament endometrial, amb unes culleretes rígides, es van extraient les restes ovulars.

La cavitat es buida mitjançant una tècnica de succió i d'aspiració intrauterina.

Avortaments tardans

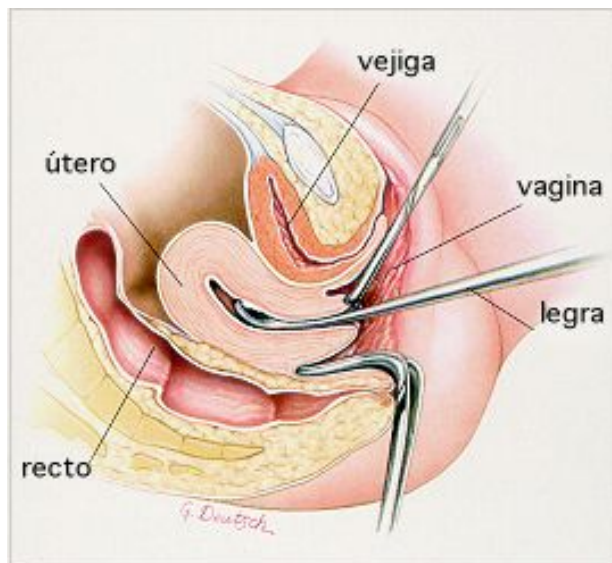
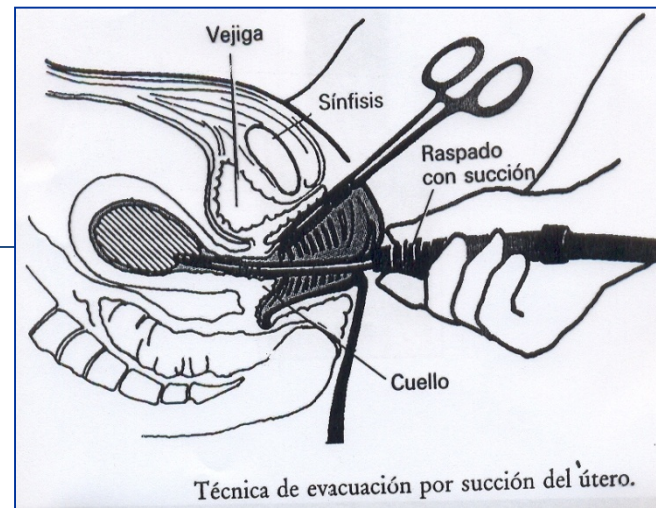
Avortaments precoços

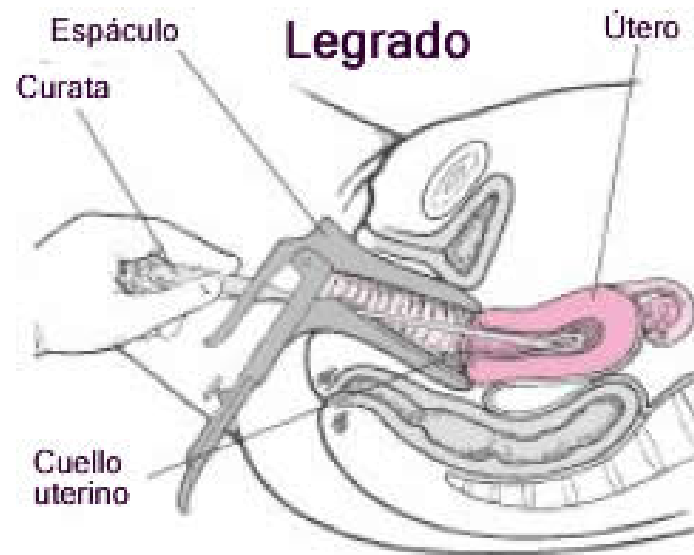
Hemorragies obstètriques

ADAM.

Javier Orenja

480

Actitud terapèutica

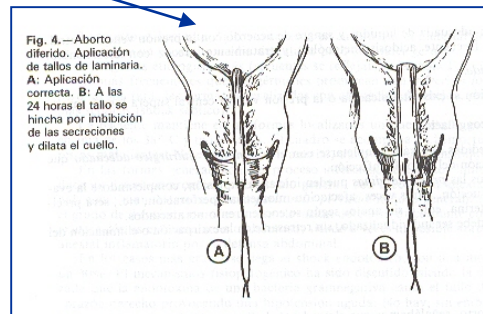
Avortament retingut

Conducta: inducció: es provoquen contraccions uterines i la dilatació de l'úter

Tiges de laminària

Prostaglandines

Oxítòtics

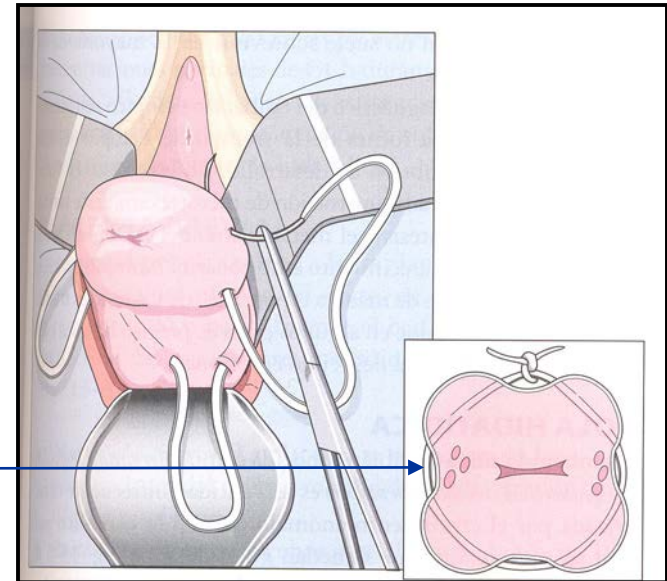

Actitud terapèutica

Avortament de repetició

Conducta:
Cerclatge

Complicacions de l'avortament

Hemorràgies

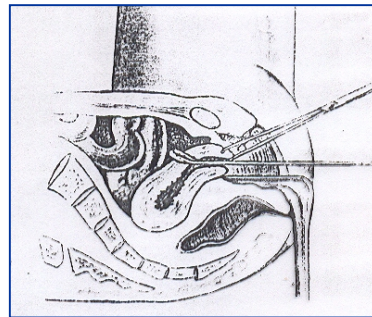
- Per la persistència de restes ovulars.
  - ✓ Buidament uterí

Infecció: avortament sèptic

- Si apareix febre per damunt de 38° i després de descartar altres causes.

Perforació

- La perforació que ocorre accidentalment en el transcurs d'un raspament instrumental.

- ✓ Repòs
- ✓ Fred local
- ✓ Antibiòtics

Cures d'infermeria

Dirigides a la valoració dels signes i símptomes existents, valoració de l'estat matern i solució de problemes determinats

Avaluació de l'hemorràgia

- Quantitat, color i repercussió sobre l'estat general.

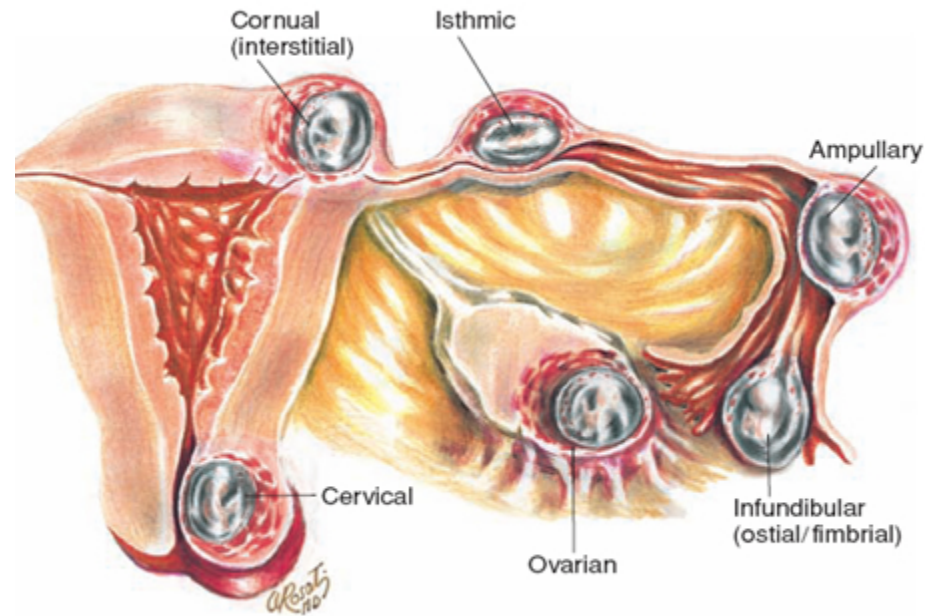
Valoració del dolor

- Característiques, localització i intensitat.

Valoració de l'estat psicològic

Embaràs ectòpic o extrauterí

Introducció

Avortament

Embaràs ectòpic

Placenta prèvia

DPPNI

Hemorràgies

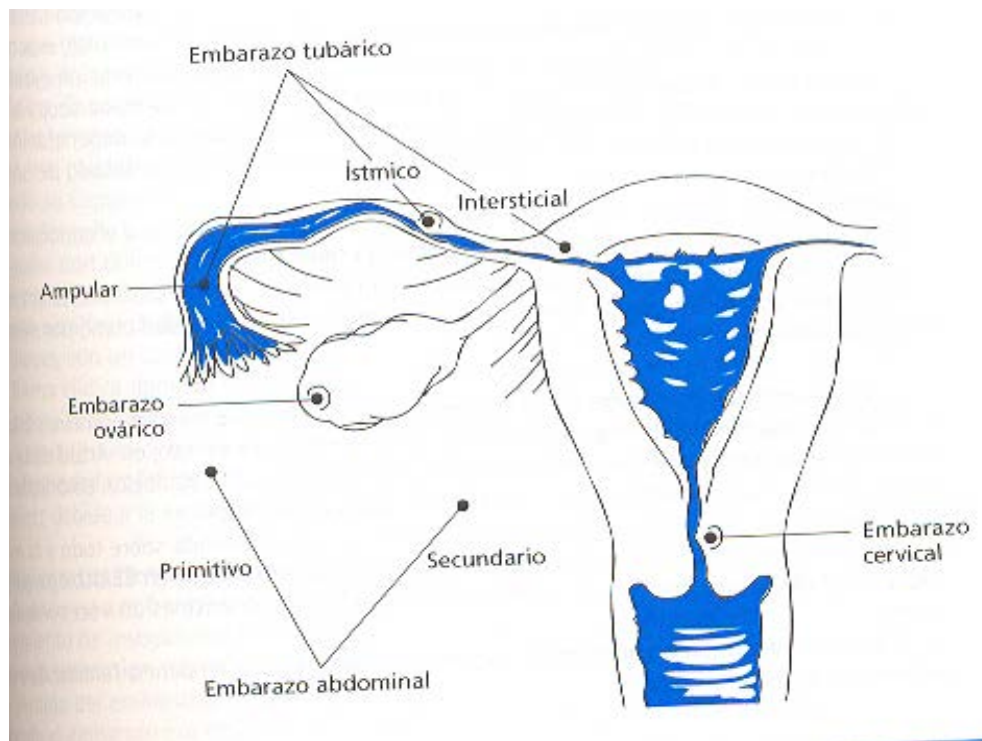
postpart

Bibliografia

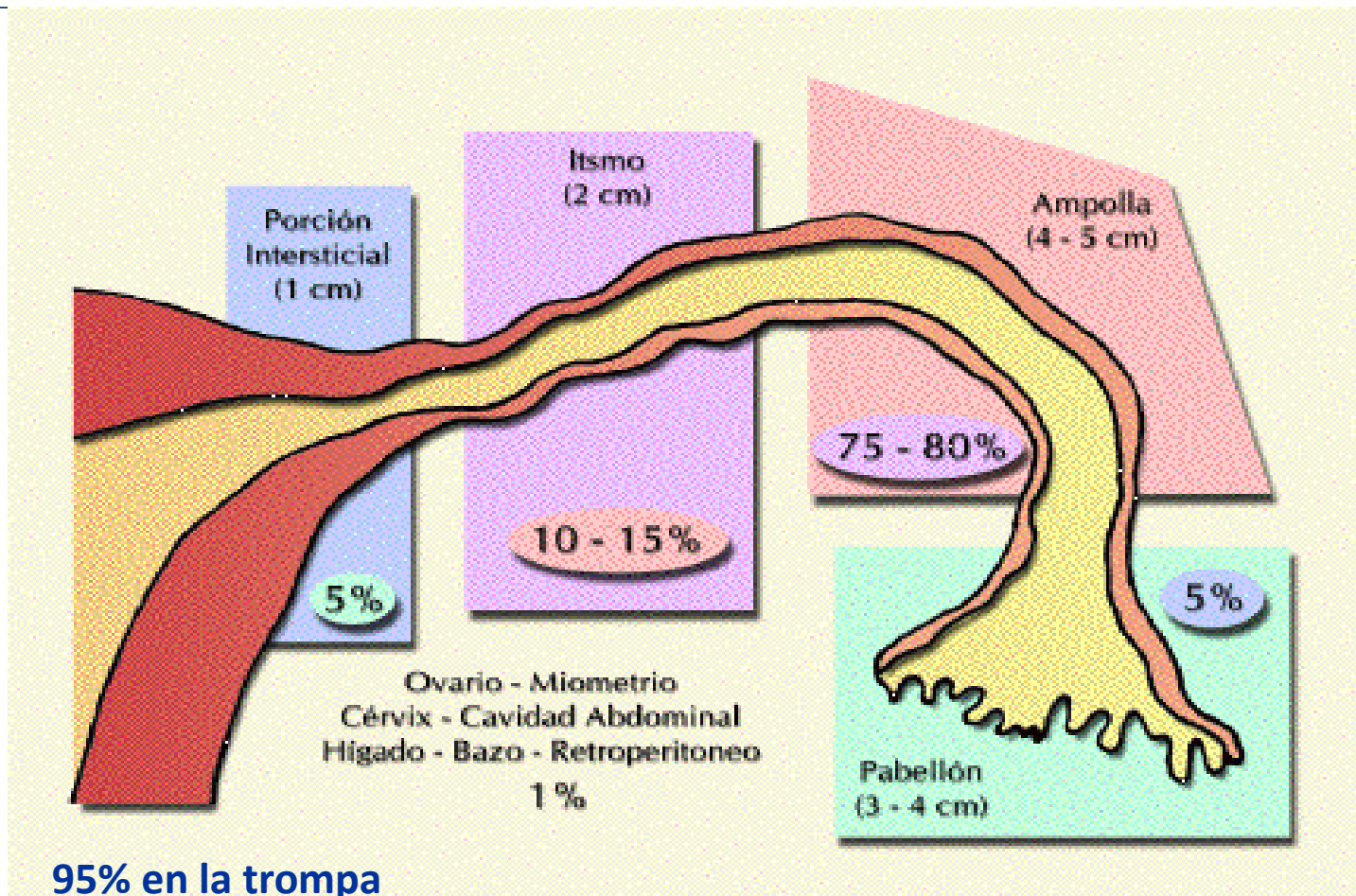

Embaràs ectòpic o extrauterí

Gestació ectòpica: implantació del blastocist fora del revestiment endometrial uterí (1%-2% dels embarassos)

Localització de l'embaràs ectòpic

Ampul·lar: localització més freqüent

Etiologia

Qualsevol factor que afecta la capacitat de la trompa per a transportar l'embrió afavoreix la implantació ectòpica

Factors de risc

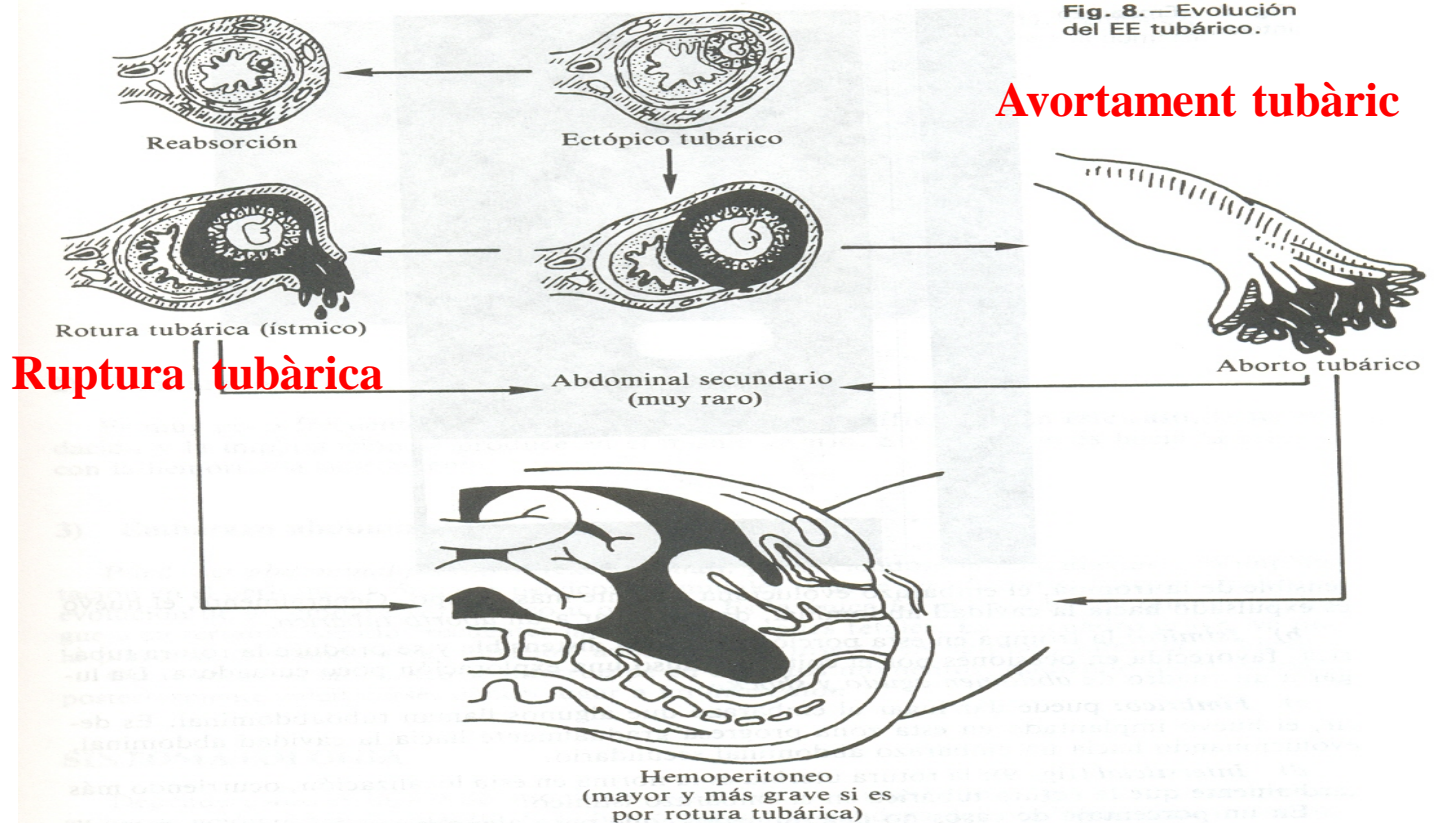
- ▲ Processos inflamatoris pelvians
- ▲ Esterilitat
- ▲ DIU (més de 2 anys)
- ▲ Cirurgia tubàrica
- ▲ Embaràs ectòpic previ
- ▲ Esterilització tubàrica

Evolució de l'embaràs ectòpic

Ampul·lar: localització més freqüent

Com que és la zona que més es pot distendre de la trompa, l'embaràs evoluciona durant més temps.

Simptomatologia

✓ Al principi de l'embaràs, quan no hi ha hagut cap complicació, la simptomatologia és similar a un embaràs normal.

✓ Fins a un 50% dels embarassos es poden interrompre espontàniament i reabsorbir-se amb poca simptomatologia.

⇒ **Avortament tubàric**: quadre més freqüent. Pot presentar-se amb un quadre agut de dolor intens i punxant en l'hipogastri i en la fossa ilíaca, que correspon a la zona de localització.

⇒ **Ruptura tubàrica**: accident greu i agut que ocorre en una zona amb molta vascularització i, per això, es produeix hemorràgia intensa. Dolor brusc, com una punyalada, amb hipotensió, pal·lidesa i xoc. Requereix intervenció quirúrgica immediata.

Actitud terapèutica

Hi ha tres opcions

☞ **Conducta expectant:** embaràs ectòpic íntegre sense activitat cardíaca embrionària. Control analític de β -HCG ambulatori c/48-72 h ($\pm$ 50% es resolen espontàniament).

☞ **Tractament mèdic:** en les mateixes circumstàncies, es pot administrar metotrexat per via IM.

☞ **Tractament quirúrgic**

Si hi ha sospita de ruptura uterina:

- ★ Ingress hospitalari
- ★ Canalització via perifèrica
- ★ Control estricte de constants

Hemorràgies en el tercer trimestre de l'embaràs

- Placenta prèvia
- Despreniment prematur de placenta

<http://www.fmencuentro941.com.ar/noticia/verNoticia/3930>

Placenta prèvia

Inserció total o parcial de la placenta en el segment inferior de l'úter, de manera que pot obstruir tot o part de l'orifici cervical.

Freqüència: 1/200 embarassos

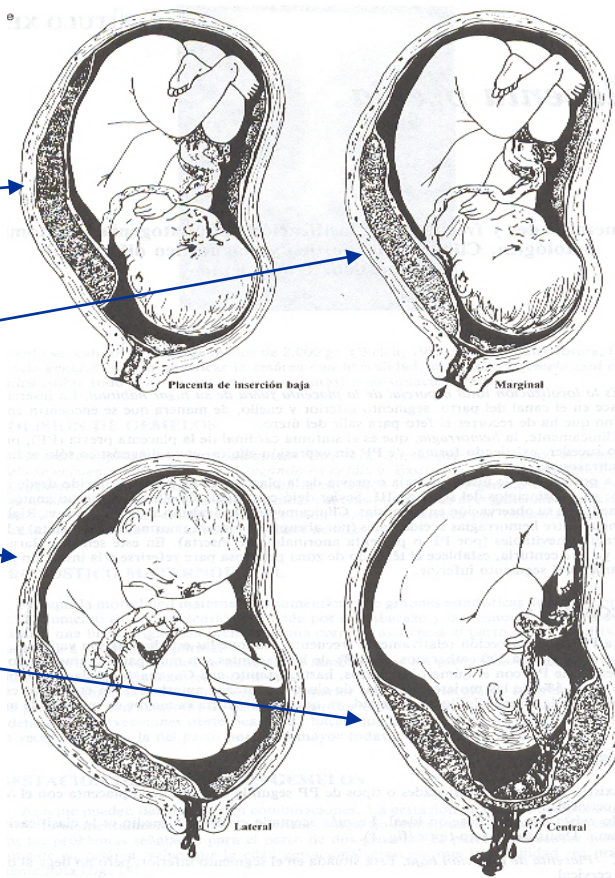
Segons la situació

Lateral o d'inserció baixa: la vora inferior no arriba a l'orifici cervical.

Marginal: la vora de la placenta arriba a l'orifici cervical però no l'oclou.

Parcial: l'orifici cervical intern està parcialment cobert.

Oclusiva total: l'orifici cervical intern està totalment cobert per la placenta.

Placenta prèvia

Factors de risc

- Multiparitat
- Raspats uterins de repetició i extracció manual de placenta
- Cirurgia uterina
- Edat materna (més de 35 anys)
- Tabac
- Raça negra i asiàtica

Clínica: hemorràgies de sang roja i sense dolor

Mecanisme de l'hemorràgia

A causa de la formació del segment inferior. La distensió ràpida d'aquest durant els últims mesos de gestació no va seguida de la mateixa distensió placentària i es produeix un lliscament entre les dues superfícies, cosa que provoca l'hemorràgia.

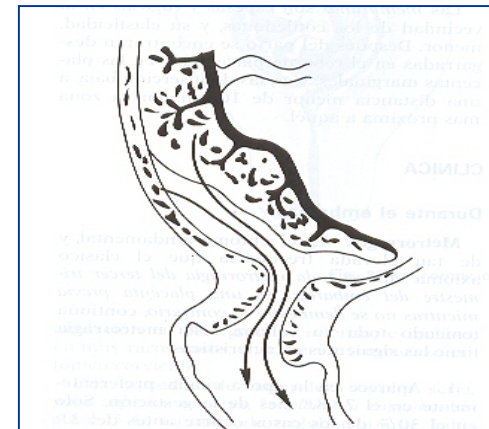

Fig. 25-5. El desprendimiento de la placenta produce hemorragia materna por la pared uterina y del espacio intervellos. El feto puede sangrar también si se desgarra la placenta.

Placenta prèvia

Repercussions sobre la mare i el fetus

Mare

- **Relacionades amb la quantitat d'hemorràgia**
- **Inseguretat física: por**

Fetus

- **Prematuritat**
- **Pes baix**

Actitud terapèutica

**L'actitud terapèutica varia segons
la quantitat de pèrdua hemàtica i la maduresa fetal**

Qualsevol gestant amb hemorràgia uterina durant l'últim trimestre de gestació:

- **Ingrés hospitalari**
- **Abstenció de tactes vaginals**

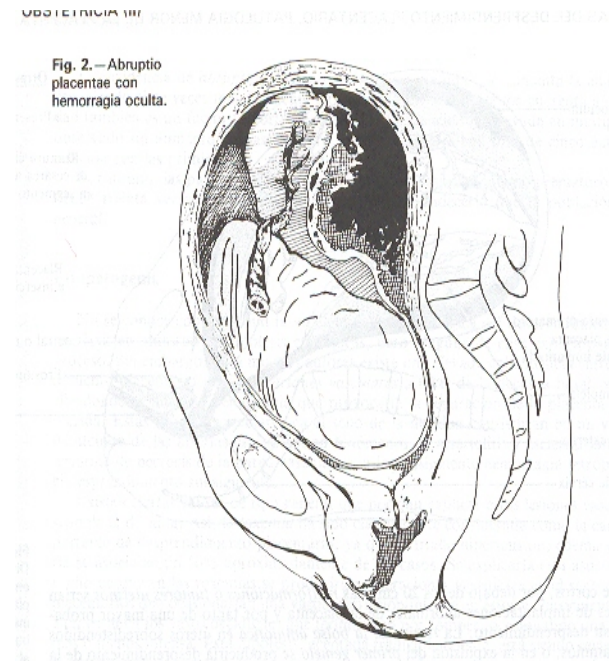
Despreniment prematur de placenta o *abruptio placentae*

Separació prematura de la placenta de la paret uterina

Freqüència: 1/275 parts

Factors de risc

- ♦ HTA
- ♦ Cocaïna
- ♦ Cicatrius uterines
- ♦ Placenta prèvia
- ♦ Traumatismes abdominals
- ♦ Multiparitat

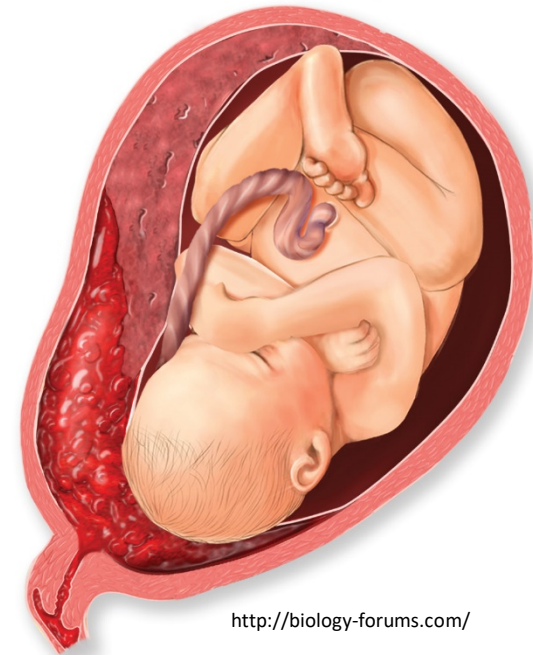
Despreniment prematur de placenta o *abruptio placentae*

Etiologia

- ✓ Despreniments traumàtics
- ✓ Despreniments espontanis

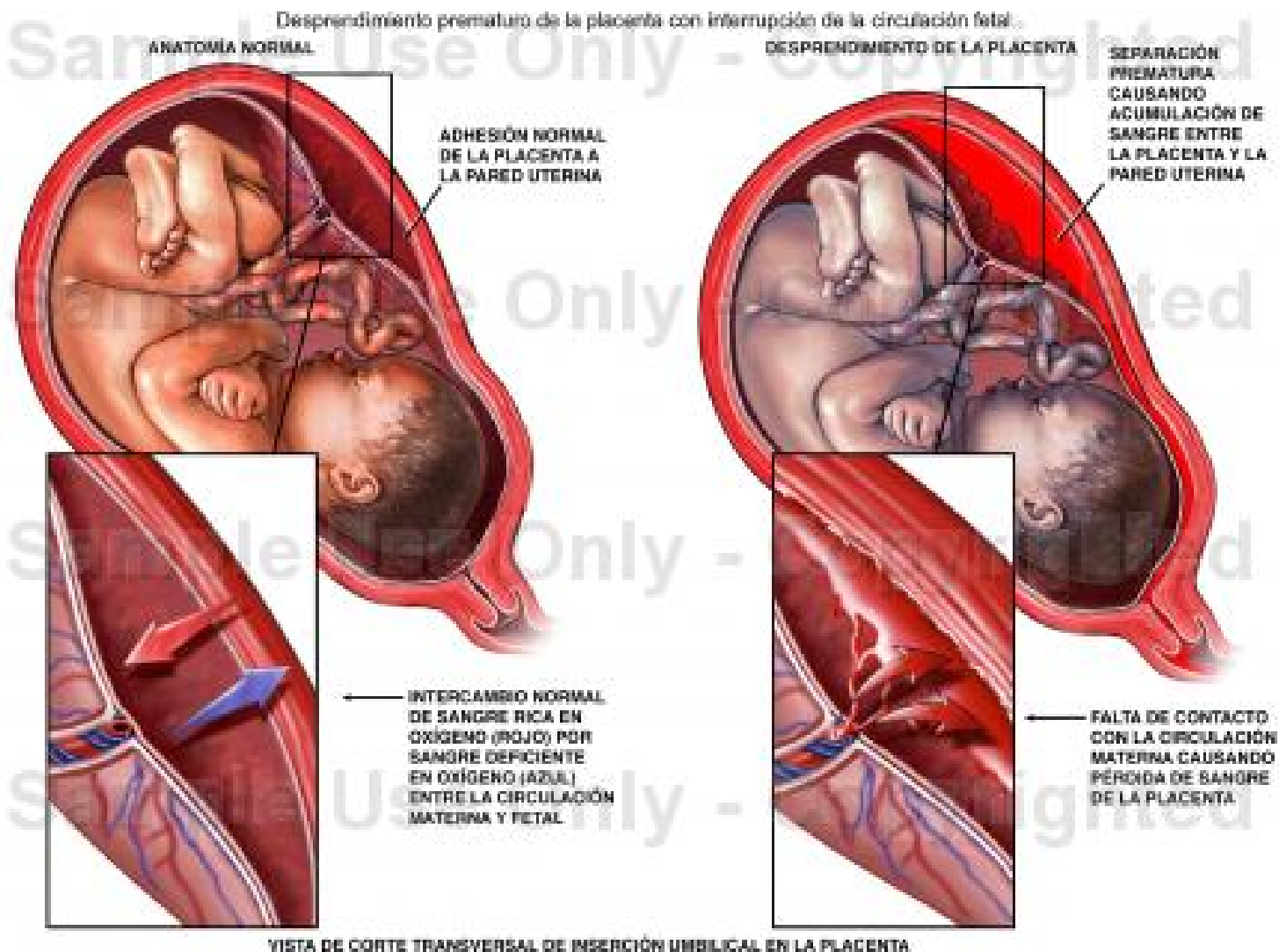
Hematoma retroplacentari

<http://biology-forums.com/>

Hemorragies obstètriques

- Introducció
- Avortament
- Embaràs ectòpic
- Placenta prèvia
- DPPNI**
- Hemorragies postpart
- Bibliografia

Manifestacions clíniques

Hemorràgia oculta

Hemorràgia visible

Dolor abdominal variable en intensitat

Contraccions uterines intenses i mantingudes en el temps

Hipertonia uterina

Repercussions en la mare i el fetus

Mare

- Relacionades amb la quantitat d'hemorràgia.
- Inseguretat física: por.

Fetus

- La contractura uterina mantinguda produeix hipòxia en l'espai intervellós de la placenta.
- Alteració en els intercanvis placentaris.

Forma lleu o grau I: despreniment del 30%, hemorràgia externa escassa amb discreta hipotonia. **Poca repercussió fetal.**

Forma moderada o grau II: inclou el 50% de la placenta amb tetanització uterina evident. **Sofriment o mort fetal.**

Forma greu o grau III: la placenta està despresa totalment. Xoc matern. Úter tetanitzat. **Mort fetal. Trastorns de la coagulació en la mare.**

Actitud terapèutica

- **Ingrés hospitalari**
- **Control hematològic**
- **Venòclisi**
- **Control de diüresi mitjançant sondatge vesical**
- **Avaluació de les condicions obstètriques**

Cesària

Hemorràgies postpart

Part vaginal: 500 ml

Cesària: 1.000 ml

↳ És una de les principals causes de mortalitat materna.

↳ Al món, vora l'11% de les dones que tenen part d'un nounat viu.

↳ Incidència molt més alta en països en vies de desenvolupament.

↳ Un 12% adicional sobreviu amb anèmia greu.

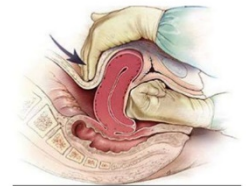
Hemorràgies postpart

- ✓ Atonia uterina
- ✓ Hemorràgies causades per retenció de fragments placentaris
- ✓ Placenta accreta, increta i percreta
- ✓ Inversió uterina
- ✓ Laceracions en el tracte genital
- ✓ Hematomes puerperals
- ✓ Ruptura uterina
- ✓ Ruptura de cicatriu uterina

ATONÍA UTERINA

Es la causa más frecuente de hemorragia posparto inmediata.

El útero, luego de haber expulsado la placenta, no se retrae ni se contrae alterándose así la hemostasia.

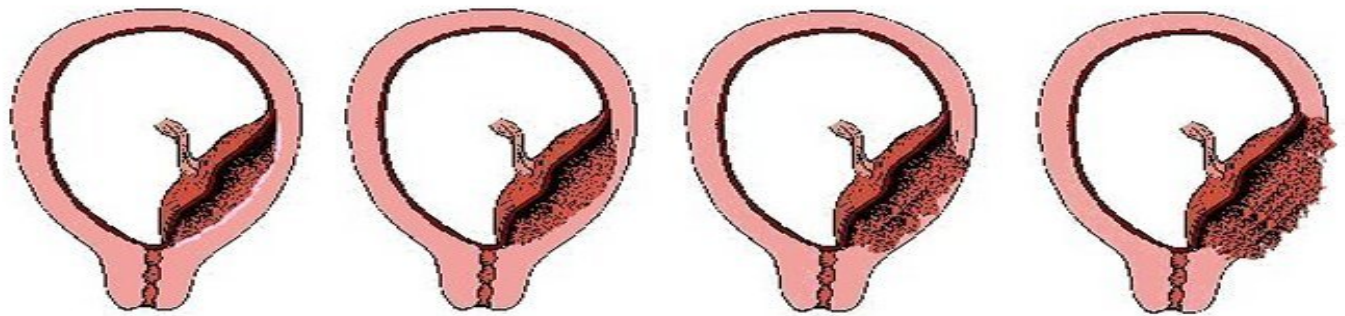

Inversión uterina

Hemorràgies postpart

- ☹ Placenta **accreta**: les vellositats placentàries estan unides al miometri.
- ☹ Placenta **increta**: les vellositats placentàries penetren en el miometri.
- ☹ Placenta **percreta**: les vellositats placentàries travessen el miometri i poden arribar al peritoneu.

Normal

Accreta

Increta

Percreta

<http://perinatology.com/wordpress/?p=109>

Bibliografia

Introducció

Avortament

Embaràs ectòpic

Placenta prèvia

DPPNI

Hemorràgies

postpart

Bibliografia

- Donat Colomer, F. (2001). *Enfermería maternal y ginecológica* (1a ed.). Barcelona: Masson.
- González-Merlo, J. (2006). *Obstetricia* (5a? ed.). Barcelona, etc.: Elsevier-Masson.
- Olds, S. B., Ladewig, P. A. i London, M. L. (1996). *Enfermería materno-infantil: un concepto integral familiar* (4a ed.). Madrid, etc.: Interamericana, etc.
- Seguranyes Guillot, G. (2000). *Enfermería maternal*. Barcelona: Masson.
- Torrens Sigalés, R. M. i Martínez Bueno, C. (2001). *Enfermería de la mujer* (1a ed.). Madrid-València: DAE.
- Towle, M. A. (2010). *Asistencia de enfermería materno-neonatal* [Maternal-newborn nursing care] (Gea Consultoría Editorial Trans.). Espanya: Pearson Educación.

GESTACIÓ MÚLTIPLE

EPIDEMIOLOGIA GENERAL

Introducció
Bessons
monozigòtics
Bessons
dizigòtics
Risc en gestació
múltiple
Diagnòstic
Distòcies
Bibliografia

- ☞ En la naturalesa, vora el 2% del total de les gestacions són múltiples. Actualment, vora el 3%.
- ☞ Un embaràs de cada 6.400 és de trigèmins.
- ☞ La freqüència de les gestacions múltiples ha augmentat el 70% els últims 30 anys per diverses causes:
  - Tècniques de reproducció assistida.
  - Dones embarassades a partir de 30 anys. Tenen més possibilitats de gestacions múltiples.
- ☞ El 60% dels bessons naixen espontàniament abans de la setmana 37.

EPIDEMIOLOGIA A ESPANYA

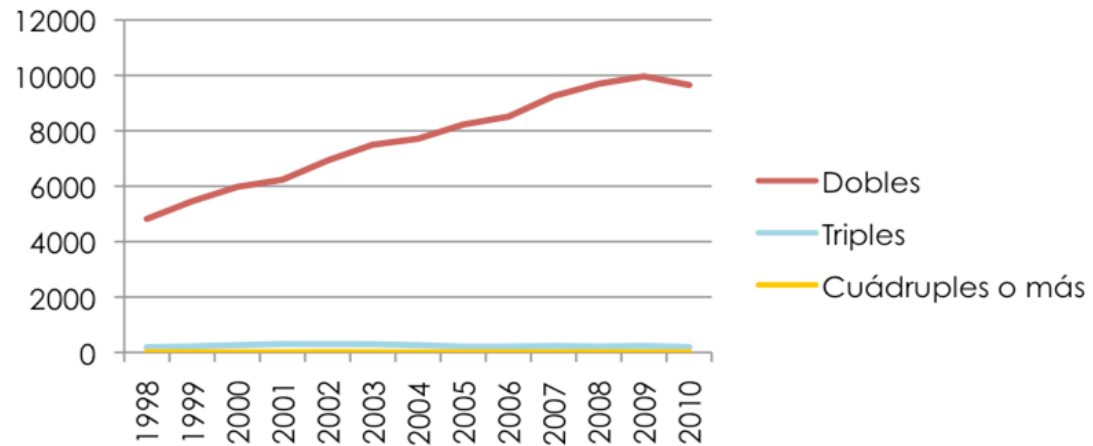
- Últims 5 anys:
- Dobles: 2,13%
- Triples: 0,04%
- Quàdruples o més: 2,6/100.000 parts.
- Fecundació *in vitro*: la transferència doble d'embrions representa el 80% dels casos. Només el 20% són transferència amb un únic embrió.
- Gestacions aconseguides per reproducció assistida; el 25% són múltiples.

EPIDEMIOLOGIA A ESPANYA

- Introducció
- Bessons monozigòtics
- Bessons dizigòtics
- Risc en gestació múltiple
- Diagnòstic
- Distòcies
- Bibliografia

Evolución de partos múltiples en España

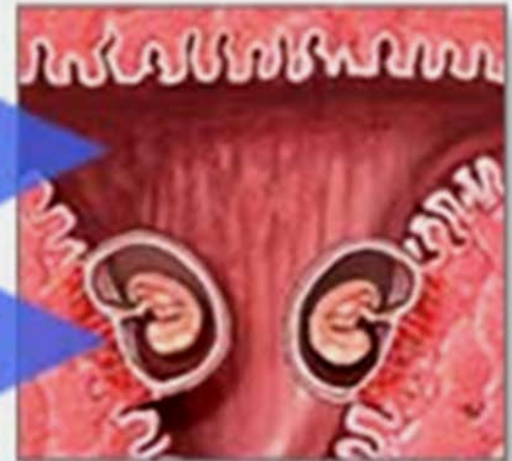

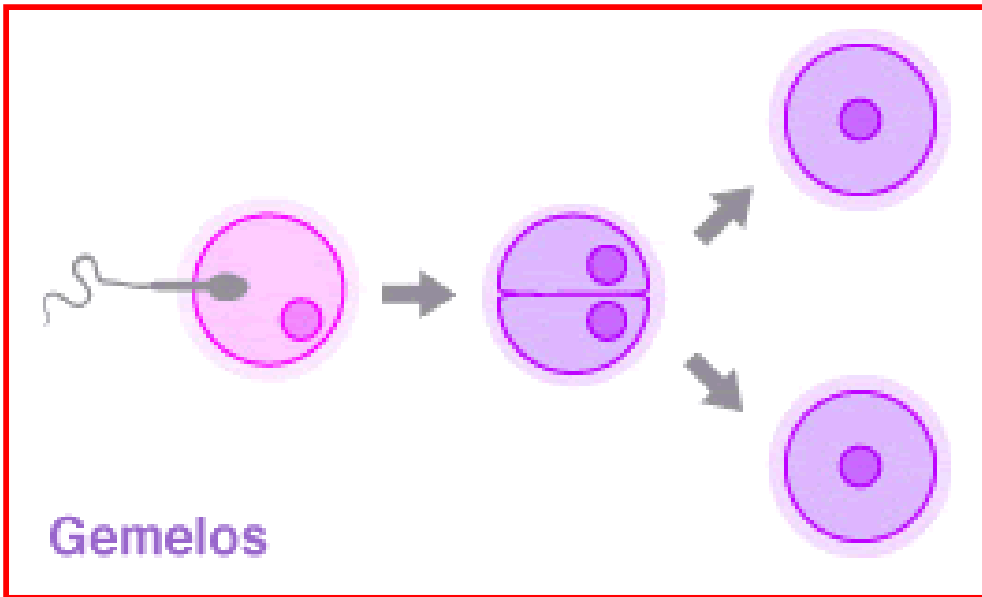
- Introducció
- Bessons monozigòtics
- Bessons dizigòtics
- Risc en gestació múltiple
- Diagnòstic
- Distòcies
- Bibliografia

Gemelos idèntics (monocigòtics)

Gemelos fraternos (dicigòtics)

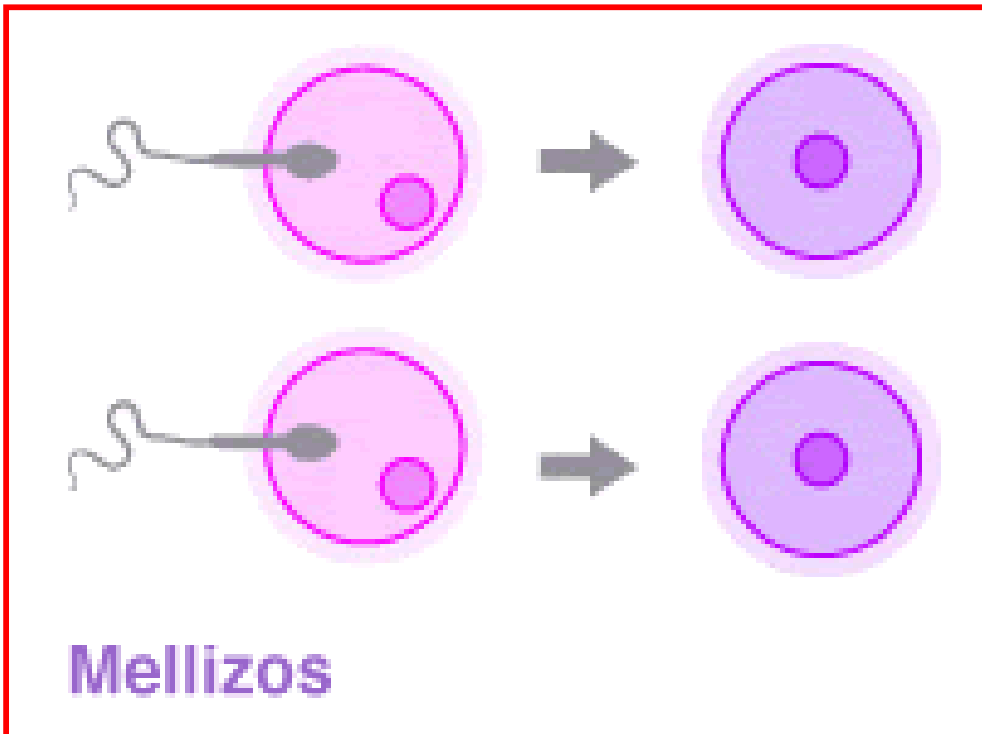

Monozigòtic

30% embarassos de bessons

EMBARÀS DE BESSONS

Dizigòtic

70% embarassos de bessons

BESSONS MONOZIGÒTICS

Introducció
Bessons
monozigòtics
Bessons
dizigòtics
Risc en gestació
múltiple
Diagnòstic
Distòcies
Bibliografia

1. Provenen d'un sol òvul que forma dos blastòcits.
2. Si la divisió ocorre abans del **3r** dia postconcepció: gestació **bicorial-biamniòtica** (25% dels monozigòtics).
3. Si la divisió ocorre entre el **3r** i el **9è** dia postconcepció: gestació **monocorial-biamniòtica** (73% dels monozigòtics).
4. Si la divisió ocorre entre el **9è** i el **13è** dia postconcepció: gestació **monocorial-monoamniòtica** (2% dels monozigòtics).
5. Si la divisió ocorre després dels 15 dies postconcepció: gestació de **bessons units** o siamesos.
6. El genotip i el fenotip solen ser idèntics.
7. Causa desconeguda (atzar genètic?).
8. La freqüència és bastant constant arreu del món.

BESSONS MONOZIGÒTICS

Introducció
Bessons
monozigòtics
Bessons
dizigòtics
Risc en gestació
múltiple
Diagnòstic
Distòcies
Bibliografia

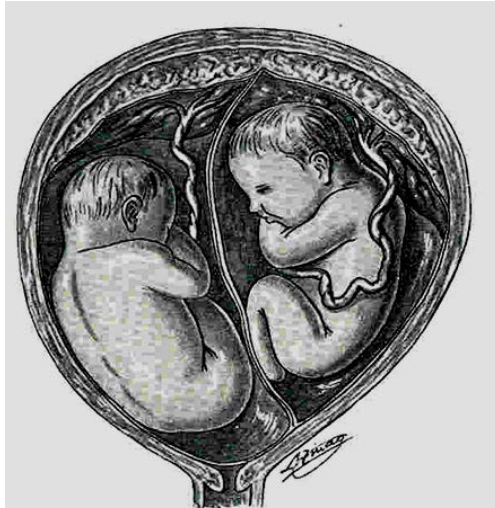

FIG. 305. — Gemelos monocoriales con placenta única.

Monocorial

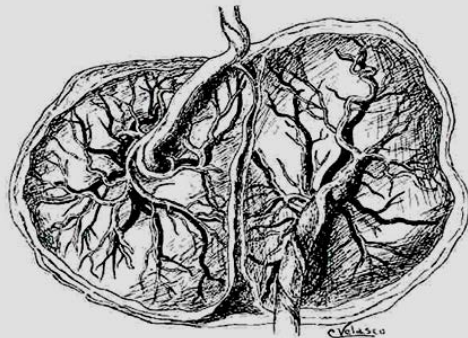

FIG. 306. — Placentas soldadas en una gestación dicorial.

Bicorial

Figura 3. Radiografia evidenciando gêmeos com estruturas ósseas preservadas e simétricas.

Abby y Brity

BESSONS DIZIGÒTICS

Introducció
Bessons
monozigòtics

**Bessons
dizigòtics**

Risc en gestació
múltiple

Diagnòstic
Distòcies

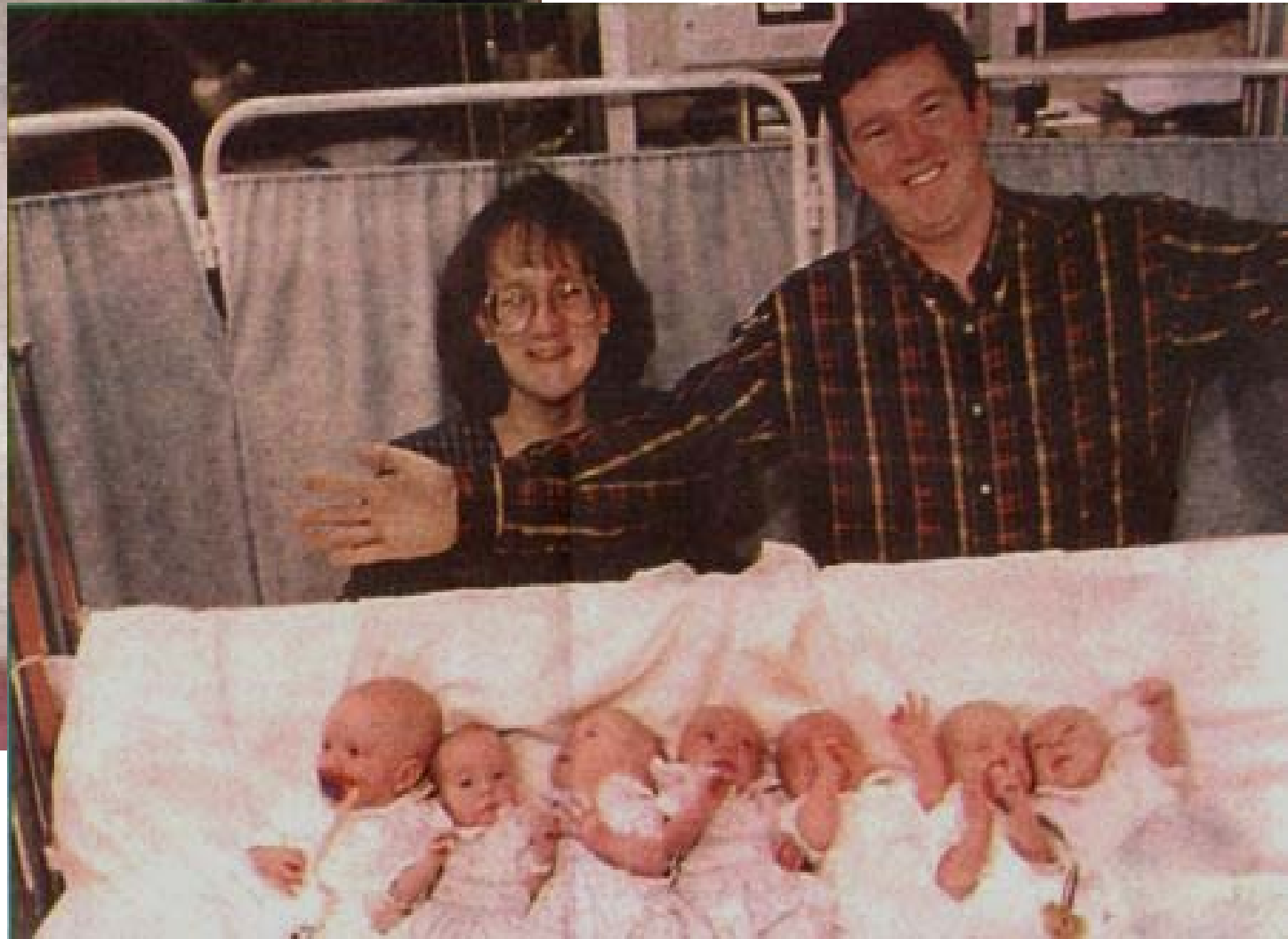
ORIGEN

- Dues ovulacions simultànies, una de cada ovari.
- Dues ovulacions simultànies, del mateix ovari.
- Una ovulació, fol·licle amb dos òvuls.

CARACTERÍSTIQUES

1. Dos embrions, dues placentes i dos sacs.
2. Genèticament diferents (genotip i fenotip).
3. Mateix o diferent sexe.
4. Incidència augmentada en: raça negra, més edat materna, herència materna, més paritat i tractaments d'infertilitat.

**Bessonada de set Mc Caughey
(1997)**

BESSONS DIZIGÒTICS

Introducció
Bessons
monozigòtics

**Bessons
dizigòtics**

Risc en gestació
múltiple

Diagnòstic
Distòcies

<http://www.goodhousekeeping.com/life/news/a35592/mccaughey-septuplets-turn-18/>

2015

DIAGNÒSTIC

Introducció
Bessons
monozigòtics
Bessons
dizigòtics
Risc en gestació
múltiple
Diagnòstic
Distòcies

1. **Existència d'antecedents familiars o personals**
2. **Més intensitat dels signes i símptomes gravídics**

Úter massa gran

Excessiu augment ponderal

Palpació fetal múltiple

Més d'un focus cardíac

3. **Radiologia**
4. **Ecografia**: a partir de la setmana 10, per comprovar el nombre de placentes i de sacs amniòtics.

RISC MATERN

1. Estats hipertensius en l'embaràs.
2. Anèmia.
3. Despreniment prematur de placenta.
4. Ruptura prematura de membranes.
5. Més risc d'hemorràgia abans i postpart per atonia uterina.
6. S'intensifiquen els signes i símptomes de l'embaràs.

Introducció

Bessons

monozigòtics

Bessons

dizigòtics

**Risc en gestació
múltiple**

Diagnòstic

Distòcies

RISC FETAL

1. Anomalies del desenvolupament (defectes congènits, transfusió fetofetal i bessons units)

⊙ Doble que en les gestacions simples

2. Anomalies del creixement (CIR i sofriment fetal agut o crònic)

◆ Pes en nàixer 50% <2.500 g

◆ 10% en gestacions úniques

3. Prematuritat (membrana hialina i hemorràgia intraventricular)

➔ Bessonada de dos: 20%-50%

➔ Bessonada de tres: 68%-100%

➔ 6,2% en gestació única

Taxa de mortalitat neonatal: 71.1/1000

En embaràs únic: 12.4/1000

VIA DEL PART

1. Part vaginal

▲ Primer bessó en presentació cefàlica i més de 32 setmanes de gestació. No vos espereu més de 30 min entre els dos naixements.

2. Cesària

☞ Primer bessó en presentació cefàlica i menys de 32 setmanes.

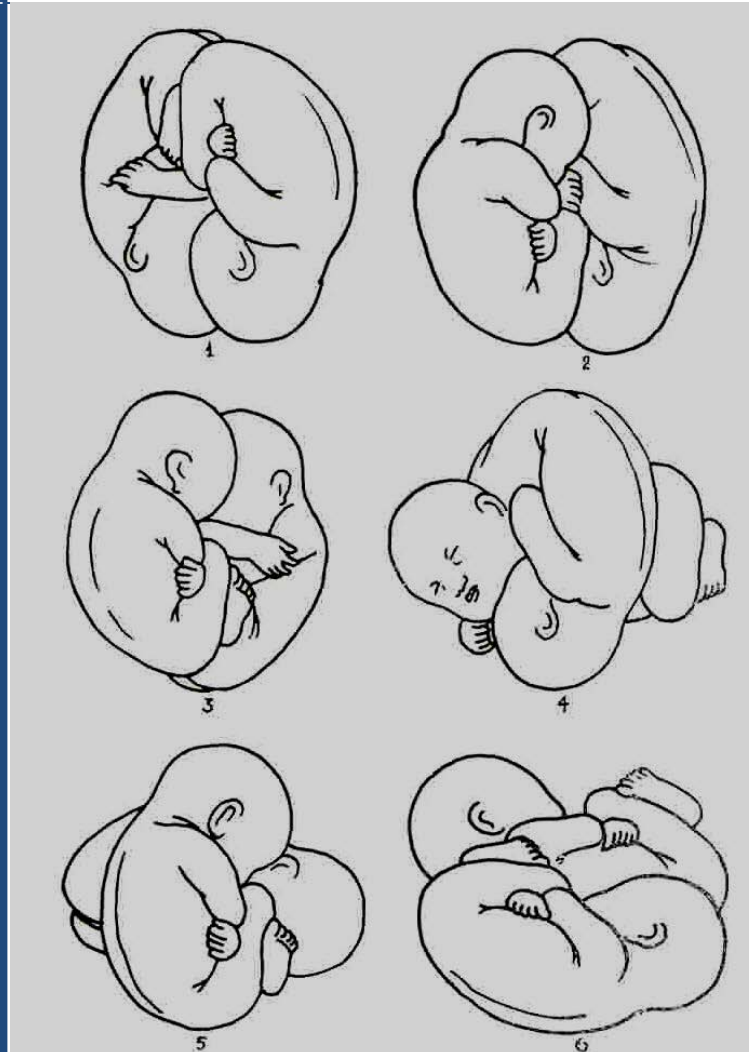
☞ Primer bessó en presentació no cefàlica.

☞ En bessonades de 3 i 4, controvèrsia en l'actualitat.

DISTÒCIES

Introducció
Bessons
monozigòtics
Bessons
dizigòtics
Risc en gestació
múltiple
Diagnòstic
Distòcies

Distòcies de l'objecte del part

Bibliografia

- Donat Colomer, F. (2001). *Enfermería maternal y ginecológica* (1a ed.). Barcelona: Masson.
- González-Merlo, J. (2006). *Obstetricia* (5a ed.). Barcelona: Elsevier-Masson.
- Torrens Sigalés, R. M. i Martínez Bueno, C. (2001). *Enfermería de la mujer* (1a ed.). Madrid-València: DAE.
- www.sego.es/Content/pdf/embarazomultiple.pdf

Vòmits en l'embaràs

Javier Orenge

Vòmits en l'embaràs

Introducció

Etiologia

Èmesi

Hiperèmesi

Bibliografia

El 70%-80% de les dones embarassades tenen nàusees o vòmits durant el primer trimestre de la gestació. Solen desaparèixer cap a la setmana 14 de l'embaràs.

Persistència dels vòmits:

- Setmana 14: 60%
- Setmana 16: menys del 20%
- Setmana 20: menys del 10%

Dues situacions distintes

+ Vòmits esporàdics

+ Vòmits freqüents: **hiperèmesi gravídica**

Els vòmits esporàdics són un trastorn freqüent que afecta més de la meitat de les embarassades.

Solen anar acompanyats d'altres símptomes

Formen la síndrome emètica gravídica

Prevalença

Més prevalença en els casos següents

- Gestacions múltiples.
- Gestacions amb fetus del sexe femení.
- Dones amb vòmits en embarassos anteriors o si les mares o germanes també han tingut vòmits.
- Dones joves.
- Obeses.
- Cultura occidental.
- Dones que han experimentat nàusees i vòmits secundaris a anticonceptius orals.

Etiologia dels vòmits (I)

Canvis hormonal →

- El pic de HCG coincideix amb els vòmits.
- Si ↑estradiol també ↑vòmits.
- Bessonades i mola hidatidiforme: ↑vòmits.

Alteració de la motilitat intestinal →

- ↑ estrògens i progesterona: alentiment del trànsit gastrointestinal i del buidament gàstric.

Etiologia dels vòmits (II)

Introducció

Etiologia

Èmesi

Hiperèmesi

Bibliografia

**Gastropatia per
*Helicobacter pylori*** →

- La seropositivitat d'Ac per a *H. pylori* és significativament més alta en dones amb hiperèmesi.
- Infecció facilitada per pH gàstric de l'embaràs??

Factors psicossomàtics →

- Milloria de simptomatologia en dones ingressades aïllades.
- No s'ha demostrat associació amb psicopatologia anterior a gestació, tendència a neurosi, alteracions de la personalitat.

Vòmits i nàusees

Característiques

- Poden anar acompanyats o no de nàusees.
- Solen ser matutins.
- Disminueixen amb la ingesta.
- Durant tot el dia pot persistir un estat nauseós.
- Poden ser vòmits d'escopeta
- De caràcter biliós o alimentari
- **No** alteren l'estat nutricional

😊 Prendre complexos multivitamínics de manera periconcepcional ha demostrat disminuir la incidència de nàusees i vòmits en l'embaràs 😊

Vòmits i nàusees

Intervencions d'infermeria

- ✚ Valoració del moment en què ocorren.
- ✚ Descartar la presència de motius aliens a l'embaràs.
- ✚ Investigar la presència d'algun problema psicològic.
- ✚ Necessitat d'antiemètics específics.
- ✚ Tranquil·litzar l'embarassada.
- ✚ Educació nutricional.

Control ambulatori

Intervencions d'infermeria: alimentació

- El malestar matutí es pot remeiar amb una galleta o una torrada de pa abans d'alçar-se.
- Aliments rics en hidrats de carboni complexos: cal menjar de manera regular pa, galetes, pa torrat, creïlles, arròs, pasta i fruita perquè ajuden a mantenir un nivell adequat de glucosa a la sang, omplim l'estómac i alleugereixen el malestar.
- Cal fer àpats amb poca quantitat de menjar, freqüents i baixos en greixos.
- Cal evitar aliments i begudes líquides i calentes.
- Cal donar preferència a aliments espessos o sòlids i gelats.
- Cal evitar cafè i espècies.
- La preparació i condimentació dels plats ha de ser suau, sense olors fortes que poden augmentar les nàusees i els vòmits.
- Pot anar bé retirar llet i greixos de la dieta.

Remeis casolans per als vòmits

Introducció

Etiologia

Èmesi

Hiperèmesi

Bibliografia

Remeis antics

- Roma: suc de llima amb aigua i canyella cada matí.
- Anglaterra elisabetiana: almívar de magrana, almesc, *palosanto*, canyella i agrella en aigua.
- Anglaterra s. XIX: infusions de menta i, per a casos greus, tintura d'opi en menta o belladona.

Remeis actuals

- Europa i EUA: prendre galetes seques i nous en alçar-se.
- Xina: ginseng, brots frescos de bambú, pell de taronja seca.

A Europa i EUA durant la dècada dels seixanta: talidomida

Si els **vòmits** es presenten al llarg de tot el dia i **interfereixen en l'alimentació i l'adequada hidratació** de la gestant.....

Hiperèmesi gravídica

Hiperèmesi gravídica

**Alteració de l'estat nutricional i
pèrdua ponderal superior al 5%**

Ingrés hospitalari

Ingrés hospitalari encaminat a la **hidratació** en què es reposen **per via venosa** les calories i els electròlits que ha perdut, al mateix temps que rep el tractament que controla els vòmits intensos.

Hiperèmesi gravídica

✚ **Freqüència:** 0,5%-2% dels embarassos.

✚ **Etiologia:** desconeguda encara que poden influir les mateixes que causen els vòmits esporàdics, alts nivells de beta-hCG i estrògens, embaràs múltiple i mola, i també influeixen factors familiars (mare, germanes amb vòmits) i factors psicològics (absència de parella, gestació no desitjada, dependència materna...).

Hiperèmesi gravídica: anàlisi

- Hemograma (hemoconcentració).
- Alteracions electrolítiques (hiponatrèmia, hipopotasèmia, hipoclorèmia i alcalosi metabòlica).
- Alteració del perfil hepàtic (elevació lleu de GOT i GPT < 300 U/L, i bilirubina < 4 mg/dl).
- Alteració del perfil tiroïdal (augment de la T4 i la TSH).

Hiperèmesi gravídica: manifestacions clíniques

Introducció

Etiologia

Èmesi

Hiperèmesi

Bibliografia

1. Vòmits
2. Pèrdua de pes
3. Signes d'hipovolèmia i deshidratació:
  - Hipotensió
  - Taquicàrdia
  - Sequedat de mucoses
  - Oligúria
4. Cetosi per inanició (alè cetònic)

Hiperèmesi gravídica: manifestacions clíniques

Introducció

Etiologia

Èmesi

Hiperèmesi

Bibliografia

En casos greus

- ✓ Icterícia
- ✓ Febre
- ✓ Dèficit de vitamina B6
- ✓ Confusió
- ✓ Coma i insuficiència hepatorenal

Hiperèmesi gravídica: tractament

a) Fase aguda

1. Ingrés en un centre hospitalari.
2. Mantenir un ambient tranquil al voltant de la gestant (aïllament).
3. Balanç ponderal i hidroelectrolític.
4. Hidratació adequada i aportació de glucosa i ions Na i K (segons la necessitat).
5. Administració d'antiemètics.
6. Administració de sedants i ansiolítics.
7. Psicoteràpia adequada.

Hiperèmesi gravídica: tractament

b) Fase de recuperació

1. Ingestió de líquids freds en petites quantitats i de forma espaiada en el temps.
2. Si la tolerància és bona, augmenta la ingesta d'aliments semilíquids.
3. Retirada de perfusions.
4. Antiemètics orals.
5. Alta hospitalària (control ambulatori).
6. Psicoteràpia adequada.
7. Educació nutricional.

Hiperèmesi gravídica: tractament

Tractament mèdic. 1a fase

1. Doxilamin a 10 mg + piridoxina, 10 mg (Cariban®): 1 comprimit c/6-8 h.
2. Afegiu-hi dimenhidrinat, 50-100 mg/4-6 hores (Biodramina®).
3. Afegiu-hi metoclopramida, 5-10 mg/8 hores (Primperan®).

Tractament mèdic. 2a fase en hospital

1. Hidratació endovenosa + vitamina B1 (Benerva Roche®).
2. Afegiu-hi metoclopramida, 5-10 mg/8 hores per via EV.
3. Ondansetron, 8 mg/12 h EV (Zofrán®).
4. Metilprednisolona, 16 mg/8 hores per VO o EV(Urbason®).

Tractament no mèdic

1. Gíngebre, 280 mg/6 h, VO (Arkocápsulas jengibre®)
2. Acupuntura.

Hiperèmesi gravídica: cures d'infermeria

1. Mantenir un ambient tranquil al voltant de la gestant.
2. Control dels vòmits.
3. Control de diüresi.
4. Control de la perfusió venosa.
5. Balanç hídric.
6. Control de la ingesta.
7. Control de constants.
8. Higiene bucodental.

Diferències entre

Èmesi

Nàusees o vòmits
Sense deshidratació
Sense alteracions electrolítiques
Sense alteració de l'estat nutricional
Sense oligúria
No és una situació d'urgència
No cal hospitalització

Hiperèmesi

Sempre nàusees i vòmits
Deshidratació
Alteracions electrolítiques
Estat nutricional alterat
Oligúria
Urgència
Hospitalització

Efectes fetals de les nàusees i vòmits de l'embaràs

L'efecte del vòmit en l'embrió o en el fetus depèn de la gravetat de la condició:

- Amb un vòmit lleu o moderat, sembla ser que hi ha poc d'efecte.
- L'efecte més freqüentment detectat és la incidència de **baix pes en nàixer** (BPN), sobretot en diagnòstic d'hiperèmesi gravídica.

Estats hipertensius en l'embaràs

Introducció

Etiologia

Factors de risc

Risc maternofetal

Evolució i cures

Bibliografia

EHE

Introducció

Introducció

Etiologia

Factors de risc

Risc maternofetal

Evolució i cures

Bibliografia

★Els estats hipertensius de l'embaràs són una de les **quatre** primeres causes de mortalitat en les embarassades arreu del món.

★Causen morbiditat potencialment greu, generalment transitòria, però amb **risc de seqüeles permanents**: alteracions neurològiques, hepàtiques, hematològiques i renals.

★Repercussions maternes i fetals perquè l'alteració placentària associada pot produir **retard de creixement**, amb potencial risc de mort fetal.

★A hores d'ara, continuem desconeixent la causa fonamental que provoca els EHE.

★No tenim proves sensibles i específiques per a establir el diagnòstic diferencial dels diversos quadres hipertensius.

Concepte d'EHE

Introducció

Etiologia

Factors de risc

Risc maternofetal

Evolució i cures

Bibliografia

Quadre desenvolupat durant l'embaràs i condicionat per aquest. Es caracteritza per l'elevació de la pressió arterial per damunt de **140/90**, i va acompanyat de **proteïnúria o edemes**. Apareix **després de la setmana 20 de gestació**, durant el part o en les primeres **48 hores del puerperi**.

Freqüència a Espanya: 3%-5% de tots els embarassos

Classificació

Introducció

Etiologia

Factors de risc

Risc maternofetal

Evolució i cures

Bibliografia

Els EHE poden tenir dos orígens:

- ◆ Origen purament gestacional.
- ◆ Origen en processos existents abans de l'embaràs, encara que no estiguen diagnosticats.

Classificació

Introducció

Etiologia

Factors de risc

Risc maternofetal

Evolució i cures

Bibliografia

1. Hipertensió crònica

Es detecta abans de l'embaràs o abans de la setmana 20 de gestació.

2. Preeclàmpsia-eclàmpsia

Aparició de HTA després de la setmana 20 de gestació, acompanyada de proteïnúria o d'edemes. L'eclàmpsia és l'aparició de convulsions en un estat de preeclàmpsia, sense cap altra causa coneguda.

3. Hipertensió crònica amb preeclàmpsia afegida

4. Hipertensió gestacional transitòria

HTA a partir de la setmana 20 o en les primeres 24 h postpart sense signes de preeclàmpsia. Torna a valors normals en 2 o 3 mesos.

Parlarem d'**hipertensió arterial** en l'embaràs quan es compleix alguna de les circumstàncies següents:

- ☞ **TAS > 140 mmHg TAD > 90 mmHg.**
- ☞ **Increment de 30 mmHg o més en la TAS o 15 mmHg o més en la TAD.**
- ☞ **Increment de 20 mmHg la TA mitjana.**

*Almenys dues determinacions separades per 6 h, correctament mesurades i en condicions adequades.

En la **preeclàmpsia** apareixen edemes o proteïnúria:

↳ Edemes en extremitats superiors i cara principalment, matutins, de caràcter no postural.

↳ Proteïnúria > 0,3 grams/24 h o més de dos ++ en tires reactives. Es necessiten dues mostres positives separades per quatre hores.

Factors predisposants d'EHE

Introducció

Etiologia

Factors de risc

Risc maternofetal

Evolució i cures

Bibliografia

- Edat: per davall de 18 anys o per damunt de 40.
- Paritat: es més freqüent en primigràvides.
- HTA crònica.
- Antecedents familiars de preeclàmpsia (genètic?).
- Diabetis *mellitus*.
- Obesitat.
- Embaràs múltiple.
- Síndrome antifosfolipídica.

Etiologia dels EHE

Vasoespasme

Efecte incontrolat de l'angiotensina II (vasoconstrictor), polipèptid, que té com a modificació fisiològica l'augment de la PA.

Aquest efecte té dues conseqüències:

1. Hipertensió que determina l'augment de pressió dins de les artèries.
2. Disminució de la irrigació sanguínia en òrgans importants.

Etiologia dels EHE

Una causa possible és l'existència d'una alteració immunològica que posaria en marxa mecanismes fisiopatològics que tindrien com a resultat final la aparició d'una **preeclàmpsia**.

La unitat fetoplacentària té, des del punt de vista immunològic, les característiques d'un al·loempelt. Si els mecanismes normals d'immunotolerància entre trofoblast i teixit matern fracassen, comença una reacció immunitària anormal quan els antígens paterns fetals es posen en contacte amb els materns.

EHE

Alteracions

- Alteracions en el renyó amb la filtració renal.
- Albuminúria.
- Disminueix la pressió osmòtica i hi ha extravasació de líquid vascular als teixits.

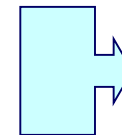
Signes principals

↑ PA

Proteinúria

Edemes

Risc matern i fetal

Mare

Risc determinat per l'evolució clínica de la hipertensió

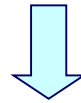
- Lesions a la retina (despreniment)
- Renyó: risc d'insuficiència renal
- Alteracions neurològiques

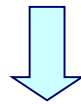
Risc matern i fetal

Nounat

A causa de la hipovolèmia i
del vasoespasme placentari

- Malnutrició
- Hipòxia

Sofriment fetal crònic

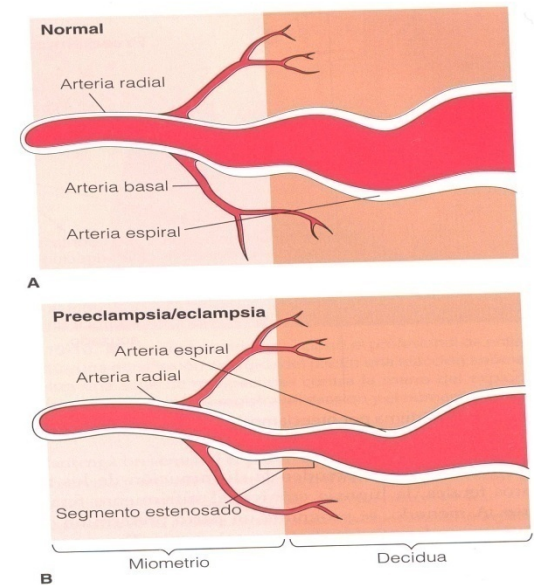

Figura 13-8. ■ (A) En el embarazo normal, la calidad pasiva de las arterias espirales hace posible una irrigación más intensa de la placenta. (B) La preeclampsia se distingue por la vasoconstricción del segmento miometrial de las arterias espirales, lo que dificulta la irrigación de la placenta.

Elements de valoració i d'identificació del trastorn

Els signes principals són:

Edemes

Aumento de peso súbito

Edema

Presión sanguínea alta

+ Albuminúria (proteïnúria)

Hipertensió

Cures preventives

Evolució clínica i cures dels EHE

Preeclàmpsia lleu

- * Es pot controlar de forma ambulatoria.
- * S'augmenta el nombre de visites a una volta per setmana.
- * Repòs relatiu domiciliari.
- * Dieta hiperproteica? Però la restricció de Na no està recomanada, llevat que una altra patologia ho aconselle.
- * Informació i educació sanitària.
- * Tractament mèdic.

Fetus: control del benestar fetal setmanal

Evolució clínica i cures dels EHE

Preeclàmpsia greu

- ✦ Ingrés hospitalari
- ✦ Control de PA estricta (160/110 mmHg o més)
- ✦ Control de diüresi (< 500 ml/24 h)
- ✦ Pes corporal diari
- ✦ Proteinúria (2,0 g/24 h)
- ✦ Edemes (edema pulmonar)
- ✦ Plaquetes < 100.000/mm³
- ✦ Hemòlisi microangiopàtica (LDH elevada)
- ✦ Creatinina sèrica superior a 1,2 mg/dL

Fetus: control del benestar fetal diari/perfil biofísic

Evolució clínica i cures dels EHE

Preeclàmpsia greu

- ✦ Dolor persistent a l'epigastri.
- ✦ Cefalea persistent o alteracions visuals.
- ✦ Nivell de consciència/clínica neurològica.
- ✦ Hemorràgia retinal.
- ✦ Repòs en decúbit lateral esquerre.
- ✦ Informació i suport.
- ✦ Mantenir un ambient tranquil.
- ✦ Tractament mèdic: hidralazina, metildopa, labetalol, nifedipina.

Fetus: control del benestar fetal diari/perfil biofísic

Evolució clínica

L'evolució pot afectar òrgans interns

1. Edema cerebral que provoca cefalea frontal, somnolència i, en grau extrem, eclàmpsia = convulsions.
2. Edema de la retina amb alteració de la visió (escotoma).
3. Edema pulmonar amb dispnea.
4. Edema hepàtic que es tradueix en un dolor a l'epigastri.

Evolució greu de la malaltia

Eclàmpsia

Crisi de convulsions generalitzades que poden esdevenir, bruscament, un EHE

Pot provocar la mort de la pacient

- Hemorràgia cerebral
- Edema agut de pulmó
- Insuficiència cardíaca

Conducta que cal seguir amb eclàmpsia

1. Col·loqueu la gestant en una habitació protegida de qualsevol estímul innecessari.
2. En decúbit lateral.
3. Sonda vesical permanent.
4. Manteniu a mà un depressor lingual i presa d'oxigen.
5. Monitorització estricta i constant.

Unitat de cures intensives

Tractament mèdic

- Tractament de les convulsions
- Tractament de la hipertensió
- Regulació de líquids

Finalització de l'embaràs

Síndrome HELLP

Hemòlisi, augment d'enzims hepàtics i nombre baix de plaquetes (*hemolysis, elevated liver enzymes, low platelet count*).

Es tracta d'una complicació multisistèmica de l'embaràs. Variant de preeclàmpsia greu, abans del part o postpart. Apareix en el 0,1-0,8% dels embarassos. Alta mortalitat materna (1%-24%) i fetal (7%-34%).

Manifestacions clíniques

- ▲ Els primers símptomes solen ser digestius: dolor a l'epigastri o a l'hipocondri dret, nàusees, vòmits i malestar indefinit (semblant a viriasi).
- ▲ La hipertensió i la proteïnúria poden ser, en aquest moment, lleus o fins i tot absents.
- ▲ Augment de pes i edemes.

Síndrome HELLP

Diagnòstic

- Anèmia hemolítica microangiopàtica.
- Elevació de la LDH ($>600\text{UI/L}$).
- Trombocitopènia ($<150 \times 10^9/\text{L}$).
- Augment de fosfatasa alcalina (FA) i gammaglutamil-transpeptidasa (GGT).
- Proteïnúria, augment de creatinina, augment de bilirubina més gran o igual a $1,2\text{ mg/dl}$, i hiperuricèmia.

Tractament
Finalitzar l'embaràs

Bibliografia

- Donat Colomer, F. (2001). *Enfermería maternal y ginecológica* (1a ed.). Barcelona: Masson.
- González-Merlo, J. (2006). *Obstetricia* (5a ed.). Barcelona: Elsevier-Masson.
- Towle, M. A. (2010). *Asistencia de enfermería materno-neonatal* [Maternal-newborn nursing care] (Gea Consultoría Editorial Trans.). Espanya: Pearson educación.
- <<http://www.sego.es/Content/pdf/estadoshipertensivosembarazo.pdf>>.

DIABETIS I EMBARÀS: DIABETIS GESTACIONAL

DIABETIS I EMBARÀS

Introducció
Diabetis
gestacional
Repercussions
sobre l'embaràs
Factors de risc
Diagnòstic
Assistència
Bibliografia

- Introducció
- Diabetis gestacional
- Repercussions sobre l'embaràs
- Factors de risc
- Diagnòstic
- Assistència

www.materfetal.blogspot.com.es

L'EMBARÀS COM A DIABETOGEN

“El manteniment de la glucèmia dins dels límits normals s'aconsegueix en l'embaràs amb una elevació de la producció d'insulina. Resposta pancreàtica més intensa i ràpida que fora de l'embaràs”

Augmenta la secreció
d'hormones d'efecte
contra-insulínic

Augmenten les
resistències perifèriques
a la insulina

- Cortisol
- HGH
- LPH
- Estrògens i progesterona

DIABETIS GESTACIONAL

8%-14% de gestants

Disminució de la tolerància als hidrats de carboni, que es manifesta per primera volta durant l'embaràs.

El cos no pot usar la glucosa i els midons (H de C) que pren dels aliments per a produir energia i provoca que s'acumule glucosa addicional a la sang.

DIABETIS GESTACIONAL

El 50% de diabetis gestacionals es convertiran en diabetis de tipus II amb el pas del temps.

La presència de diabetis gestacional fa augmentar la incidència de síndrome metabòlic (dislipèmia, obesitat i HTA associades).

DIABETIS GESTACIONAL

Introducció
Diabetis
gestacional
Repercussions
sobre l'embaràs
Factors de risc
Diagnòstic
Assistència
Bibliografia

Repercussions

1. Macrosomia fetal.
2. Augment del risc de cesària.
3. Preeclàmpsia.
4. Hipoglucèmia materna.

Consells

1. Alimentació saludable.
2. Exercici amb regularitat.
3. Control freqüent de la glucèmia.
4. Insulina, en cas necessari.
5. Examen per a descartar diabetis 6-12 setmanes postpart.

INFLUÈNCIA DE L'EMBARÀS SOBRE LA DIABETIS MATERNA

Introducció
Diabetis
gestacional
Repercussions
sobre l'embaràs
Factors de risc
Diagnòstic
Assistència
Bibliografia

Hipertròfia dels illots de Langerhans
Més secreció d'insulina
Augment de resistències perifèriques

- 1. Augment progressiu de necessitats d'insulina en una gestant diabètica, fins al triple.**
- 2. Tendència a la cetoacidosi.**
- 3. IU de vies altes (pielonefritis).**
- 4. Nefropatia.**
- 5. Retinopatia.**
- 6. Candidiasi vaginal.**

INFLUÈNCIA DE LA DIABETIS MATERNA SOBRE L'EMBARÀS

- ❖ Fertilitat
- ❖ Organisme de la gestant
- ❖ Desenvolupament de l'embrió
- ❖ Complicacions obstètriques
- ❖ Morbilitat perinatal

FERTILITAT

Disminueix si la diabetis no es tracta

INFLUÈNCIA DE LA DIABETIS MATERNA SOBRE L'EMBARÀS

Introducció
Diabetis
gestacional
Repercussions
sobre l'embaràs
Factors de risc
Diagnòstic
Assistència
Bibliografia

ORGANISME DE LA GESTANT

Vasculopaties: retinitis i nefritis

Alteracions en lipoproteïnes

Edemes

Preeclàmpsia/eclàmpsia

INFLUÈNCIA DE LA DIABETIS MATERNA SOBRE L'EMBARÀS

Introducció
Diabetis
gestacional
Repercussions
sobre l'embaràs
Factors de risc
Diagnòstic
Assistència
Bibliografia

DESENVOLUPAMENT DE L'EMBRIÓ

Lesions en la placenta:

- Avortament
- Part preterme
- RCIU
- Mort sobtada intrauterina

INFLUÈNCIA DE LA DIABETIS MATERNA SOBRE L'EMBARÀS

COMPLICACIONS OBSTÈTRIQUES

Estats hipertensius de l'embaràs
Tendència a infeccions genitourinàries
Hidramni
Prematuritat
Esquinços obstètrics per macrosomia
Risc de pèrdua del benestar fetal
Més instrumentació i cesàries

MORBIDITAT PERINATAL

Macrosomia
Hipoglucèmia neonatal
Policitèmia / icterícia
Hiperbilirubinèmia
Distrès respiratori
Hipocalcèmia
Malformacions congènites

Esquelètiques

Cardíaques

SNC

Digestives

http://www.sego.es/Content/pdf/guia_diabetes.pdf 2005

Javier Orenga

REPERCUSSIONS A LLARG TERMINI SOBRE LA MARE

Introducció
Diabetis
gestacional
Repercussions
sobre l'embaràs
Factors de risc
Diagnòstic
Assistència
Bibliografia

**“La diabetis gestacional és un factor de risc
per al desenvolupament futur
d’una diabetis definitiva en la mare”**

REPERCUSSIONS A LLARG TERMINI SOBRE EL NADÓ

“ L’existència de diabetis pregestacional materna comporta més risc de diabetis i obesitat, i també un possible dèficit neurològic a llarg termini en el nadó”

Introducció
Diabetis
gestacional
Repercussions
sobre l'embaràs
Factors de risc
Diagnòstic
Assistència
Bibliografia

FACTORS DE RISC DE DIABETIS GESTACIONAL

Introducció
Diabetis
gestacional
Repercussions
sobre l'embaràs
Factors de risc
Diagnòstic
Assistència
Bibliografia

1. Antecedents familiars de DM de tipus II.
2. Diabetis gestacional en embarassos anteriors.
3. Obesitat.
4. Edat > 30 anys.
5. Macrosomia pròpia en nàixer.
6. Antecedents obstètrics desfavorables.

- Avortaments de repetició
- Fetus morts sense causa coneguda
- Malformacions
- Macrosomies
- Hidramni
- EHE
- Pielonefritis

DIAGNÒSTIC DE DIABETIS GESTACIONAL

Introducció
Diabetis
gestacional
Repercussions
sobre l'embaràs
Factors de risc
Diagnòstic
Assistència
Bibliografia

CRIBATGE: TEST D'O'SULLIVAN

- 50 g de glucosa al 25%, via oral.
- Valoració de glucèmia 1 hora després (normal <140 mg/dl o 7,8 mmol/l).
- No cal dieta prèvia ni dejú.
- Amb factors de risc es fa:
  - En la primera visita
  - Setmana 24-28
  - Setmana 32-34
- Sense factors de risc:
  - Només la setmana 24-28
- Si està alterada: test de tolerància oral.

PROVA DE TOLERÀNCIA ORAL A LA GLUCOSA (PTOG)

100 g de glucosa al 25%, via oral.

Descans i dejú des de la vespra de 10-12 h.

Dieta prèvia rica en HC, 2-3 dies.

Valoració de la glucèmia basal i d'1, 2 i 3 h.

Un valor alterat indica intolerància a la glucosa.

Dos o més valors indiquen DIABETIS GESTACIONAL.

Si la PTOG és normal, el test d'O'Sullivan es repeteix en la data prevista.

CONTROL DE DIABETIS GESTACIONAL

Introducció
Diabetis
gestacional
Repercussions
sobre l'embaràs
Factors de risc
Diagnòstic
Assistència
Bibliografia

OBJECTIU: *normalització metabòlica*: mantenir la glucèmia materna per damunt de 90 mg/100 ml i per davall de 110 mg/100 ml.

DIETA: 30 cal/kg/dia, però el 45% de HC.

INSULINA: ajustament de dosi i tipus a la resposta individual (glucèmia postprandial i cetonúria).

IMPORTÀNCIA DE L'EDUCACIÓ SANITÀRIA

BIBLIOGRAFIA

Introducció
Diabetis
gestacional
Repercussions
sobre l'embaràs
Factors de risc
Diagnòstic
Assistència
Bibliografia

- Donat Colomer, F. (2001). *Enfermería maternal y ginecológica* (1a ed.). Barcelona: Masson.
- González-Merlo, J. (2006). *Obstetricia* (5a ed.). Barcelona: Elsevier-Masson.
- Olds, S. B., Ladewig, P. A. i London, M. L. (1996). *Enfermería maternoinfantil: Un concepto integral familiar* (4a ed.). Madrid: Interamericana.
- Seguranyes Guillot, G. (2000). *Enfermería maternal*. Barcelona: Masson.
- Torrens Sigalés, R. M. i Martínez Bueno, C. (2001). *Enfermería de la mujer* (1a ed.). Madrid-València: DAE.
- Towle, M. A. (2010). *Assistència de enfermería materno-neonatal* [Maternal-newborn nursing care] (Gea Consultoría Editorial Trans.). Espanya: Pearson Educación.
- http://www.sego.es/Content/pdf/guia_diabetes.pdf

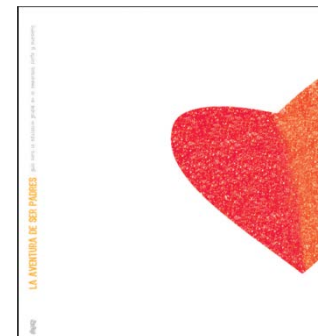
Pràctica. Educació maternal

Javier Orega

Objectiu

Afavorir que la vivència de l'embaràs, part i puerperi es realitze amb plenitud i salut, tant física com emocional.

Direcció General de Salut Pública. *L'aventura de ser pares: guia per a l'educació grupal en l'embaràs, part i puerperi.* Generalitat Valenciana, 2004.

Promoció de salut

- **Individual**
  - Controls de salut.
- **Col·lectiva**
  - Sessions grupals d'educació per a la maternitat/paternitat.

Sessions d'educació grupal

- Primer trimestre d'embaràs
  - Mínim: una sessió
  - Canvis en l'inici de la gestació
- Tercer trimestre d'embaràs
  - Inici: 26-28 setmanes
  - Mínim: vuit sessions
- Puerperi
  - Mínim: quatre sessions

Activitats grupals

- Sessions de contingut teòric.
  - Almenys una hora setmanal.
- Sessions de contingut pràctic.
  - Almenys una hora setmanal.
- Poden fer-se en la mateixa sessió (2 h).
- Adaptades a les característiques de les participants.

Contingut teòric mínim

- Primer trimestre
  - L'embaràs, la nova situació en la vida de la parella.
  - Objectius
    - Aclarir dubtes
    - Millorar coneixements
    - Oferta institucional
    - Eliminar mites o creences errònies

Contingut teòric mínim

- Tercer trimestre
  - Alimentació
  - Salut bucodental
  - Paternitat, maternitat i sexualitat
  - El part
  - El puerperi
  - Lactància materna
  - Comunicació pares-fill/a
  - Cures del nadó
  - Anticoncepció en el puerperi
  - **Preparació física**

Contingut teòric mínim

- Puerperi
  - Objectius
    - Expressar vivències (part, puerperi i adaptació)
    - Cures durant el puerperi
    - Cures del nadó
    - Compartir responsabilitats
    - Habilitats per al desenvolupament del vincle
    - **Exercici específic**
  - Grups: recuperació física, tallers de lactància i massatge infantil

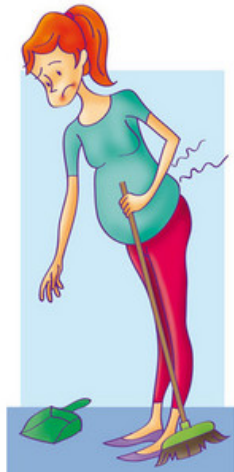
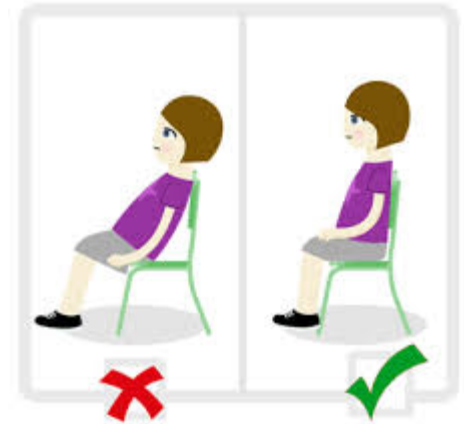
Contingut pràctic

- Higiene postural
- Exercici físic
- Respiració en l'embaràs
- Relaxació
- Exercicis en el postpart

Beneficis de l'exercici físic

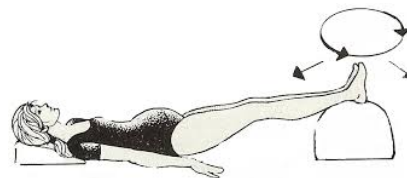
- Augmenta la resistència, la flexibilitat i el to muscular.
- Millora la circulació sanguínia.
- Ajuda a alleujar tensions.
- Afavoreix l'alliberament d'endorfines (relaxació).
- Millora les molèsties d'esquena, les rampes i el restrenyiment.
- Ajuda a prevenir prolapses i incontinències.
- Contribueix a augmentar l'autoestima i a acceptar la nova imatge corporal.

Higiene postural

Exercicis físics

- Suaus, adaptats a la condició física
- Circulatoris
- Cap i coll
- Muscles, braços i mans
- Dorsals
- Pectorals
- Pelvis
- Sòl pelvià
- Columna
- A l'aigua

Respiració

- Centrar l'atenció
- Afavorir la relaxació
- No obsessionar-se

Relaxació

- Postura còmoda
- Ambient tranquil
- Respiració lenta
- Relaxació simple
- Relaxació progressiva de Jacobson
- Visualització

Exercicis en el postpart

- Sòl pelvià (48 h postpart)
- Abdominals hipopressius (sis setmanes postpart)

Exercicis en el postpart

Per a fer exercicis hipopressius, convé estar en apnea expiratòria, expulsar l'aire i fer els exercicis sense aire als pulmons, ja que així s'aconsegueix una important disminució de la pressió intraabdominal.

En posició dreta, els peus paral·lels i separats uns 20 cms, semiflexionem els genolls. Col·loquem les mans sobre els genolls amb els canells i els dits en extensió, els colzes un poc flexionats i desplaçem el pes del cos cap a la punta dels peus. Expulsem tot l'aire i, sense aire als pulmons, hem de procurar ficar cap a dins l'abdomen tant com puguem, pensar a introduir la panxa tot el que es puga, i fem una apnea expiratòria. Intenta prendre aire però sense arribar a prendre'n, i aguanta de 10 a 20 segons. **L'exercici es repeteix** unes quantes vegades **fins a sumar un total de 10 minuts**.

<http://actimami.com/abdominales-hipopresivos-en-la-recuperacion-postparto/>

Bibliografia

- Blandine Calais – Germain. *Parir en movimiento: la movilidad de la pelvis en el parto*. La Liebre de Marzo, 2013.
- Direcció General de Salut Pública. *L'aventura de ser pares: guia per a l'educació grupal en l'embaràs, part i puerperi*. València: Generalitat Valenciana, 2004.